

ได้รู้ ได้เห็นเรา

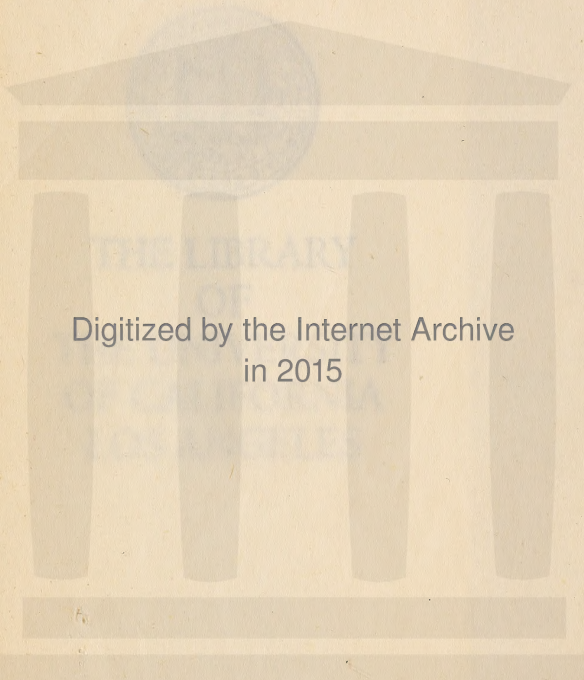
ลาวัญญ์ โชติภามระ

THE LIBRARY
OF
THE UNIVERSITY
OF CALIFORNIA
LOS ANGELES

Digitized by the Internet Archive
in 2015

ได้รู้ ได้หัวเราะ

โดย

ลาวัญย์ โชคตามระ

จัดพิมพ์โดย

แพรวพิทยา

716-718 วังบูรพา พระนคร ตู ๒.ณ. 914

โทร 24283, 21986

ไต้รู้ไต้หัวเราะ

ฉบับรวมเล่มครั้งแรก พ.ศ. 2512

ราคา 27 บาท

พิมพ์ที่โรงพิมพ์รุ่งเรืองรัตน์ 47 ถนนเฟื่องนคร พระนคร
โทร. 21746 น.ส. ส่องศรี รุ่งเรืองธรรม ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา 2512

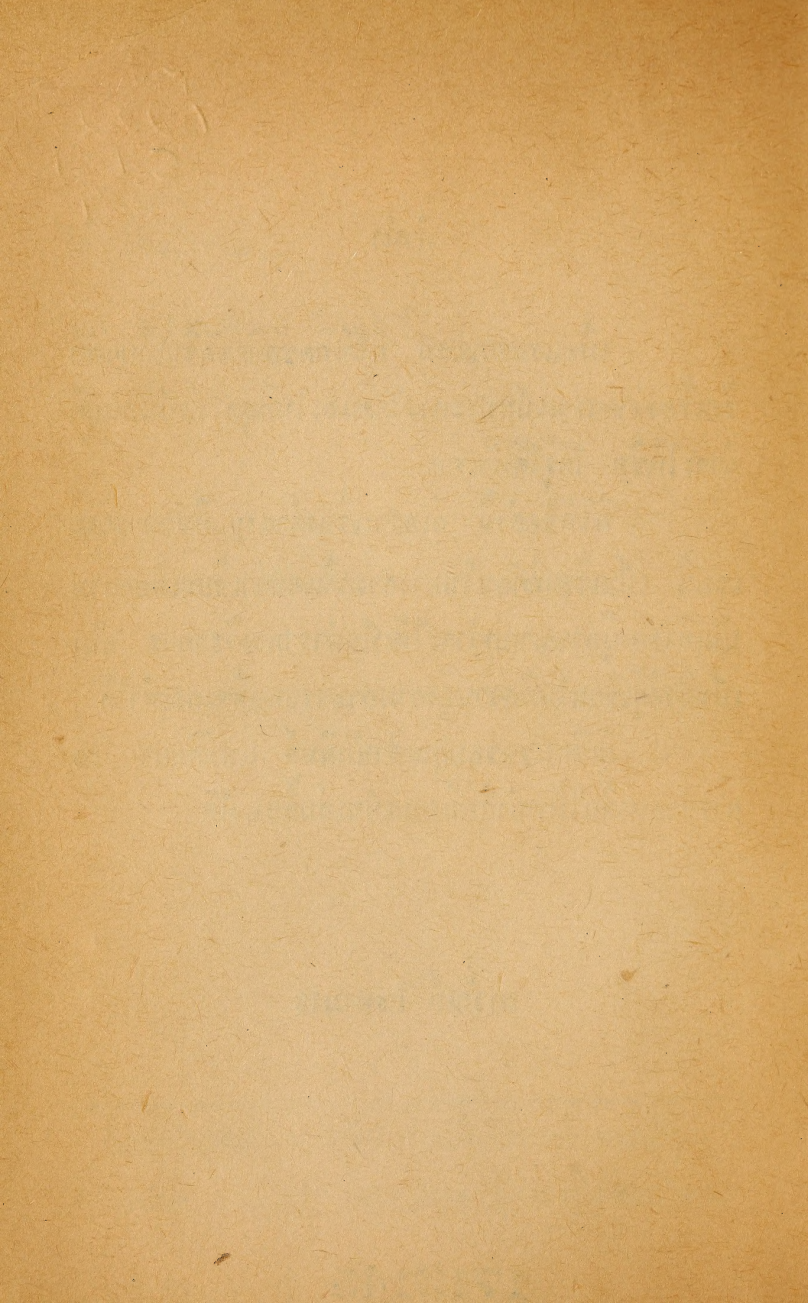
PN
6222
TS L39
01969
L414a

คำนำ

เมื่อแรกรวมเล่ม ก็ได้เกิดข้อติดขัดชนเกี่ยวกับ
ข้อเรื่องว่าควรจะเป็นประการใดดีและในที่สุด ก็เป็นอันยุติ
ว่าจะให้ชื่อ ไตรไตรหิวเราะ

ที่ให้ชื่อดังนี้ ก็เพราะเรื่องต่างๆ ที่นำมารวม
เล่มนี้ เป็นเรื่องที่ค่อนข้างในทางสารคดีแต่ที่ว่าเขียนเพื่อความ
บันเทิงของผู้อ่านมากกว่าจะให้เป็นที่ตำราทางวิชาการ อัน
เป็นสิ่งที่ผู้เขียนไม่มีความรู้ความสามารถพอที่จะกระทำได้
ผู้เขียนขอขอบคุณสำนักพิมพ์ แพร์พิทยา ใน
การช่วยเหลือให้หนังสือนี้รวมเป็นเล่มขึ้นมาได้

ลาวัญย์ โขตามระ

สารบัญ

หน้า

ควนรยันท แห่งสยาม	1
พอดกากบหนงสือพิมพ์	25
เศียรพระพุทธรูป คือเฟอรินเจอร์ชนิดหนึ่ง	35
เมืองไทยจากปลายปากกาฝรั่ง	52
“ส้มแดง” ในฐานะ “ผู้หญิง”	67
ลพบุรีวาลก	80
เด็กเลี้ยงควาย	89
เรื่องของเธอ	102
กอล์ฟในเมืองไทย	115
เรื่องของไฟไหม้	127
คำว่า “รัฐมนตรี”	148
ตดเตี๋ย	162
เรื่องของหินอ่อน	174
เรื่องของพด	192
เรื่องของตำนานกพิมพ์	211
เรื่องของสัตว์	224
เมียคนใหญ่คนโต	241

เรื่องของยุง	253
ผตายโหงส้มนา	269
เมย (ของ) คนขเมา	288
ตำรวจอันว่าโปลิศ	300
เมอบรรดาศักดิ์ล้ม	313
แทกซบ้ายดำ	330
เรื่องของผู้ใหญ่	346
เรื่องของเด็กกวนน	357
“วนถอ” ของพระปิยมหาราช	367
เรื่องของนโม	
พระภูมิ - เจาท	389
ตนรัฐธรรมนุญ	398
พระพทธเจ้าหลวง กับตำรวจ	407
ผากระดาศ - สิ้นค้าเกาทกกลับ	420
ส้มเด็จพระแต่งพระองค์	430
เรื่องของรถเมล	436
ร. ๖ กับฐานันดรท ๕	447
ผวต่างชาติ	456

ควีนรีเย้นท์ แห่งสยาม

คราใดที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
มิได้ประทับอยู่ในประเทศไทย ครานั้นจำเป็น
ต้องทรงแต่งตั้งผู้ปฏิบัติราชการ แผ่นดิน แทน
เรียกว่าผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์

อันตำแหน่งผู้สำเร็จราชการแทน พระ
องค์สำหรับประเทศที่ปกครองโดยระบอบ
ปรมิตตาญา สัทธาธิราชย์ นั้นดู จะไม่สู้หนักหนา
กระไรนัก เพราะเป็นการพิจารณาปฏิบัติตาม
พิธีการในข้อเสนอนี้ ได้มีมติรับรองมาแล้วจาก
สภาผู้แทนราษฎร ดังนั้นอันใดที่ไม่เป็นการ

กระทบกระเทือนต่ออาณาประชาราษฎร์จริงแล้ว ก็ไม่เป็น
ปัญหาอะไร

แต่ถ้าเป็น ผู้สำเร็จ ราชการ แทน พระองค์ สำหรับ
ประเทศที่มีการปกครองในแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ นับ
ว่าเป็นเรื่องเลวร้ายมาก เลวร้ายทั้งผู้ไปและผู้อยู่ สำหรับ
ผู้ไป—คือพระมหากษัตริย์นั้นไม่มีปัญหาอะไร เพราะทุก
สิ่งทุกอย่าง อยู่ไกล พระเนตร พระกรรณดี ไม่ได้อาจเป็นการ
เสด็จไปโดยไม่มีโอกาสเสด็จกลับก็ได้ ถ้าผู้สำเร็จราชการ
แทนพระองค์ดำเนินการอันไม่ถูกต้อง ซึ่งจะด้วยเจตนาหรือ
รู้เท่าไม่ถึงการณ์ก็ตาม จริงเท็จประการใดย่อมศึกษาได้
จากพงศาวดาร

สำหรับเมืองไทยเรา โดยเฉพาะสมัยรัตนโกสินทร์
นี้ ตำแหน่งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ได้เริ่มมีกำเนิด
สถาปนาขึ้นในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่
หัว รัชกาลที่ห้า แห่งจักรวงศ์ซึ่งวาระนั้นความรอนแรงทาง
การเมืองระหว่างประเทศทำให้ต้องเสด็จจากมาตุภูมิ รอน
แรมชามนาชามทะเลไปสู่แผ่นดินนอก แผ่นดินของ ยุโรปอัน
ไกลโพ้น..... จำละความเป็นความตายของบ้านเมืองและ

พรพำ ปรชกร วกแ่ ด้วแทนของ พระองคทาน ญ เบอง
หลง

กอนหนานเลกนอย ปรเทศสยามหรือไทยแลนด์
บัจจุบันตองเผชิญกับภยลาอาณานิคมของฝรั่งชาติ ตะวันตก
อยางรุนแรง “เหตุการณ์ ร.ศ. ๑๓๒” มีพิษสง ยัง
ความขมขนและร้าวรานใจใหแ่ “คนไทย” ทงชาติ
เพียงไร แมแต่เดยวอนความรู้สึกนกกยงฝังแน่นแกใจ “คน
ไทย” อยุ อยาหวังเลยที่จะยกเอา “เวรยอมระงับได้
ดวยการไมจองเวร” ขนมาอง ไมวันดำเรจหรือก
แมคนไทยจะไดขอวาลมงายกตาม

พระบาทสมเดจพระเจ้าจุลจอมเกล้าเจาอยุหวัทรงตระ-
หนกชดถงความ โลกและพาลของชาติมหา อำนาจ ตะวันตก
เป็นอย่างดี ไมมวันเลยละทพวกนจะหยดยงความ โลกและ
ความพาลของมน วกเพียงแค نن มวันใดกวันหนงสยาม
ก็จะต้องถูกขมเหงอก หนทางที่จะแกไขมอยุทางเดยว คือ
การหาพนขมตรทมฤทขมเดชพอจะจจัดการรับมอกกับ ปรเทศ
มหาอนรพาลไดเทานน ดวยเหตุุนจตตสันพระทยเสด็จ
พระราชดำเนินเยอนยุโรบในลักษณะของการ “เสด็จ

ประพาสเพื่อพักผ่อน”

ปัญหาเฉพาะหน้าที่สำคัญยิ่งก็คือ ผู้ใดเล่าจะ
บริหารราชการแผ่นดินแทนพระองค์ได้ในระยะนั้น เพราะ
นอกจากภัยจากภายนอกแล้ว ความวุ่นวายแห่งสามัคคี
ภายในก็พอจะทรงทราบอยู่ หากผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนพระ
องค์ดำเนินการผิดพลาดเพียงเล็กน้อยไม่ว่าจะเกี่ยวถึงกิจการ
ภายนอกหรือภายใน ความเสียหายใหญ่หลวงย่อมเป็น
สิ่งหลีกเลี่ยงไม่พ้น

แหละแล้ว พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้า
อยู่หัวก็ทรงตัดสินพระทัยเลือกพระมเหสีคู่พระทัย “เสาวภา
มืองศรี” ให้ทรงดำรงตำแหน่งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์
ทรง โดยเหตุผลว่า จากระยะเวลาอันยาวนานพอสมควร
ได้ทรงตระหนักในความซื่อตรงจงรักภักดี ความเข้มแข็ง
และความเฉลียวฉลาดดีไหวพริบ ด้วยเหตุนี้หน้าที่สมเด็จพระ
นางเจ้าจะทรงรวบรวมความสามัคคีไว้ได้ในหมูชนก
ชน ดำเนินนโยบายการปกครองได้ผลตามคุณสมบัติ
อยู่ ส่วนกิจการต่างประเทศนั้นแล้ว โดยที่ใต้ประทับอยู่
ใกล้ชิดพระองค์ท่านตลอดมา สมเด็จพระนางเจ้าจึงทรง

ทราบและเข้าพระทัยอยู่แล้วเป็นอย่างดี
 แต่อย่างไรก็ดี เพื่อความรอบคอบ และเพื่อให้
 ต้องดวยกาลเทศะอันควร อันเป็นพระราชวินิจฉัยของพระ-
 บาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระองค์ได้ทรงแต่ง
 ตั้งคณะทพริักษาดำหรับองค์ผู้สำเร็จราชการชนไวด้วย ซึ่ง
 มีชื่อเรียกกันว่า "ผู้รักษาพระนคร" ประกอบด้วย

๑. สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรม พระจักรพรรดิพงศ์ พระราช

อนุชา

๒. สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระภาณุพันธุวงศ์วรเดชพระราช

อนุชา

๓. พระเจ้าน้องยาเธอ กรมหลวงเทอดวงศ์วโรป

การ

๔. พระเจ้าน้องยาเธอ กรมหมื่นดำรงราชานุภาพ

๕. เจ้าพระยาอภัยราชาสยามานุกุลกิจ (โรดิงค์

ยัคมินส์ ทพริักษาราชการทั่วไป)

ในการทรง พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า

เจ้าอยู่หัวได้ทรง ใช้เวลา ในการ พิจารณา ร่วมร่าง พระราช

บัญญัติเพื่อประกาศ ใช้เป็นหลักฐานนานประมาณ ๓ เดือน

พร้อมทั้งการคิดคน ถ้อยคำที่จะ ไซเรียก พระมเหสีให้ สัมกับ
 พระยศและตำแหน่ง แหะตนเอง คือ การได้มาซึ่งคำว่า
 พระบรมราชินนาถ อันมีความหมายถึงพระเจ้าแผ่นดิน
 อันเป็นเทพของปวงประชากรเอกพระองค์หนึ่ง

ครั้นแล้วในวณท ๒๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๓๘ หรือ

ร.ศ. ๓๓๕ นั้นเอง ราชพิชแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการ ฯ และ
 คณะก่ไต่กระทำการชน ณ พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัยในพระ
 บรมมหาราชวัง ท่ามกลาง “พระบรมวงศานุวงศ์และเสนา-
 บดิรจุมนตรีองคมนตรี ขาฑูลละอองชุดพระบาท กวชาติ
 ราชบริพารฝ่ายทหารพลเรือน”

สมเด็จพระนางเจ้าเสาวภาผ่องศรีพระบรมราชินนาถ
 ได้ทรงถวายสั่งจปฏิญาณ ณ ท่ามกลางที่ประชุมนั้น ครั้น
 แล้วคณะที่ปรึกษาหรือ คณะผู้ สำเร็จ ราชการ ฯ นั้น ก็ เขา
 ถวายคำสัตย์สาบานเป็นรายบุคคล

อัน “พระราชกำหนดทรงตั้งผู้สำเร็จราชการแผ่นดิน
 ดินรักษาพระนคร” ซึ่งมีพระบรมราชโองการดำรัสเห็น
 เกลา ฯ ให้ประกาศทรงนนั้น มีความสำคัญดังนี้

“.....ด้วยทรงพระราชดำริถึงการที่จะเสด็จพระราช

ดำเนินไปประพาสในประเทศยุโรป อันเป็นสมัยที่จะไม่
 ได้ประทับอยู่ในพระราชอาณาจักรช้านานอยู่ ก็ปรากฏ
 ว่าเป็นการจำเป็นที่จะต้องจัดการใหม่ผู้สำเร็จราชการ แผ่น
 ดินต่างพระองค์ไว้ ทงใหม่อำนาจคราวหนึ่งเพื่อที่จะได้
 บัญญัติข้อบังคับบัญชาสำหรับการท่งปวงทั่วไป และเพื่อ
 จะได้กระทำการท่งหลายอันเป็นพระราชกิจของพระเจ้าแผ่นดิน
 ดิน จะพึงได้ทรงกระทำสำหรับการปกครอง รักษาพระ
 ราชอาณาจักรให้อยู่เย็นเป็นผาสุกสืบไปนั้น จึงได้ทรง
 พระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติไว้ดังต่อไปนี้

“มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้ให้เรียกว่าพระราช
 กำหนดผู้สำเร็จราชการแผ่นดิน รัตนโกสินทรศก ๑๓๕

“มาตรา ๒. ในระหว่างเวลาที่ไม่ได้เสด็จประทับ
 อยู่ในกรุงสยามนี้ ให้สมเด็จพระนางเจ้าเสาวภาผ่องศรี
 พระบรมราชินีนาถ อันเป็นพระราชชนนีแห่งสมเด็จพระ
 บรมโอรสธำมหาราชมกุฎราชกุมารนั้น เป็นผู้สำเร็จราชการ
 แผ่นดินต่างพระองค์ กับทงใหม่ท่งประชุมอันหนึ่งเป็นท่งปรึก
 ษาดวย

“มาตรา ๓. ท่งประชุม อัน เป็น ท่ง ปรึกษา ของ ผู้

ดำเร้จราชการแผ่นดินนั้ ใ้ใหม่จนวนนุ้เป็นทปรัษาตัง
 มนามตอไปนั้ คอ ส้มเต้จพระเจ้านองยาเชอเจ้าฟ้าจตุรนต์
 รัศมี กรมพระจักรพรรดิพงค์ ๑ ส้มเต้จพระเจ้านองยาเชอ
 เจ้าฟ้าภาณุรังษั้วางวงศ์ กรมพระภาณุพันธุวงศ์วรเดช ๓
 พระเจ้านองยาเชอกรมหลวง เทวงค์วโรปการ ๑ พระเจ้า
 นองยาเชอกรมหมนดำรงราชานุภาพ ๑ และเจ้าพระยาอภัย
 ราชสยามานุกุลกิจ ๑ รวม ๕ ดวยกัน

“มาตรา ๔. ถาเมวจะม่เหตุ อนั้ใด อนั้หน้ง ซึ่
 ส้มเต้จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ซึ่ดำเร้จราชการ
 แผ่นดินตางพระองค์จะทรงประกอบพระราชกิจไปม่ได้แลว
 ก็ใ้หรับกราบบังคม ทูลพระ กรุณา เหตุการณ์ อนั้นั้ ไปใ้
 ทราบใ้ฝ่าละอองธุลีพระบาท โดยทางทจจะม่บอกไปได้
 อย่างเร็วที่สุด แลวใ้หมยคั้ยงใ้ใหญ่ในนุ้เป็นทปรัษาของ
 นุ้ดำเร้จราชการแผ่นดินนกระ ทำการ อนั้เป็น หนาท ของนุ้
 ดำเร้จราชการแผ่นดินไปจนกว่าจะใ้ม่พระบรมราชโองการ
 โปรดเกล้า ใ้ให้เป็นอย่างอนั้ไป

“มาตรา ๕. ถาม่เหตุชวตภัย พยาธิภัย หรือ
 เหตุอนั้ ใ้ อนั้ใดท กระทำ ใ้ใหญ่เป็นท ปรัษา ของนุ้ ดำเร้จ

ราชการแผ่นดินอันกล่าวมาแล้วนั้น มากระทำการตาม
 หน้าที่ไม่ได้แล้ว เมื่อเหตุนั้นไม่เป็นการอันควรที่จะรับ
 รอนไป ก็ให้สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถซึ่งสำเร็จ
 ราชการแผ่นดินต่างพระองค์ ทรงนำความกราบบังคมทูล
 พระกรุณาไปตามเหตุที่เกิดขึ้นนั้นให้ทราบ ได้ฝ่าละอองธุลี
 พระบาท และคอยรับพระราชทานพระบรมราโชวาทกลับไป
 แต่ในระหว่างสมัยนี้ก็ให้เป็นผู้เป็นที่ปรึกษาซึ่งยังออกถนนประ-
 ชุมกันกระทำการของที่ประชุมต่อไป ถ้าเหตุนั้นเป็นการ
 อันควรที่จะรับรอนแล้ว ก็ให้สมเด็จพระนางเจ้าพระบรม
 ราชินีนาถซึ่งสำเร็จราชการแผ่นดินต่าง พระองค์ทรง แต่งตั้ง
 ผู้ซึ่งสมควรให้เป็นที่ปรึกษาในตำแหน่งที่ว่างนั้นไว้ ได้คราว
 หนึ่ง และให้กราบบังคมทูลพระกรุณาไป เพื่อที่จะได้
 รับพระราชทานพระบรมราชวินิจฉัยในตำแหน่งนั้นเป็นอัน
 ขาดกลับไป

“มาตรา ๖. ให้สมเด็จพระนางเจ้า พระบรม ราชี-
 นนาถ ซึ่งสำเร็จราชการแผ่นดินต่างพระองค์ทรงประกอบ
 การทงปวงอันเป็นพระราชกิจและพระราชอำนาจของพระเจ้า
 แผ่นดินนั้นพร้อมด้วยที่ประชุมจนกว่าจะได้เสด็จพระ ดำเนิน

เป็นอธิบดีและมั่นคงเป็นอันหนึ่งอันเดียวยกดี กับทั้ง
การทกระทำให้เต็มตามข้อความที่ กรุงสยาม ได้มี สัญญาไว้
แล้วนั้นด้วย

ข้อ ๒. การทกระทำนั้นอย่าให้เป็นทีสำเร็จไปก่อน
ปรึกษาหารือประชุมของผู้สำเร็จราชการแผ่นดิน และไม่มี
ข้อผู้เป็นทปรึกษาเป็นผู้รับสั่งแทนทประชุม ๑ กับข้อเสนา
บดีเป็นผู้สั่ง ๑ รวม ๒

“มาตรา ๗. ให้พระเจ้าลูกยาเธอพระองค์เจ้าประ
วิตรวดี โนนมเป็นราชเลขาการในสมเด็จพระนางเจ้า พระ
บรมราชินีนาถ ซึ่งสำเร็จราชการแผ่นดิน และเป็น
เลขาการในทประชุมผู้เป็นทปรึกษา ของผู้สำเร็จ ราชการ
แผ่นดินด้วย

“เมื่อมีเหตุแก่ราชเลขาการโดยมรณภัย พยาธิ
ภัย หรือภัยอื่น ๆ ซึ่งไม่ให้กระทำการตามหน้าที่ได้แล้ว
ให้สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถซึ่ง สำเร็จ ราชการ
แผ่นดินต่างพระองค์ ทรงตั้งแต่งผู้อนเป็นราชเลขาการ
ของพระองค์และของทประชุมปรึกษานั้นด้วย

“มาตรา ๘. ให้ทปรึกษา ของ ผู้สำเร็จ ราชการ

แผ่นดินประชุมกันอย่างน้อยที่สุดอาทิตย์ละครึ่ง ณ วันเวลา
 และทอนได้กำหนดไว้ กับออกทงให้ชุมนุมกันเนื่อง ๆ ตาม
 การที่ปรากฏว่าจำเป็น เพื่อจะได้ให้ราชการแผ่นดินสำเร็จ
 ไปโดยฉับพลันด้วย ก่อนเวลาเสด็จพระราชดำเนินจาก
 พระมหานครนั้น ให้มีการประชุมสโมสรสนับนิบาตเมื่อ
 สัมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถซึ่งสำเร็จราชการแผ่นดิน
 แผ่นดินต่างพระองค์ทรงกระทำสำเร็จกิจฐาน กับทงผู้เป็น
 ที่ปรึกษาต้องกระทำสำเร็จสำบาน ในการที่รับ ตำแหน่งนั้น ๆ
 ด้วย และในการชุมนุมครั้งแรกของผู้สำเร็จราชการแผ่นดิน
 นั้น ให้ที่ประชุมปรึกษากันด้วยเรื่องใด เวลาใด และ
 ที่แห่งใดอันจะควรเป็นกำหนดสำหรับการ ชุมนุม อาทิตย์ละ
 ครั้งเป็นธรรมเนียมนั้น แต่ต้องให้เป็นกำหนดอันสัมเด็จพระ
 พระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถซึ่งสำเร็จราชการแผ่นดินต่าง
 พระองค์พระราชทานพระราชนุญาตแล้ว ให้ประชุมกัน
 ตามกำหนดนั้นต่อไป จนกว่าจะได้รับพระราชนุญาตเปลี่ยน
 จึงเปลี่ยนได้

“การนัดประชุมพิเศษสำหรับชุมนุมนอกอัตรา นั้น
 ราชเลขาการต้องมหายนตไป ยังผู้ เป็นที่ ปรึกษา รายตัว

โดยมีพระราชเสาวนีย์ หรือโดยทมิศาของผู้เป็นที่ปรึกษา
ตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไปเพื่อใ้หม้การช้มนุมนนการช้มนุมนในอัคร
อาทตยลครรงนนอยาให้ตองมหมายนดไปเลย

“มาตรา ๘. สม่เด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ
ซึ่งสำเร็จราชการแผ่นดินต่างพระองค์ทรงเป็น ประธาน ในท
ประชุมผู้เป็นที่ปรึกษานนเนอง ๆ ตามทจะทรงเห็นสมควร
และเป็นการสะดวกแก่พระองค์แต่เมื่อสมเด็จพระนางเจ้า ไม
ได้ประทับอยู่ในทช้มนุมนแล้ว จะโปรดเกล้า ๆ มีลายพระ
หัตถเลขาให้ทปรึกษาผู้ใดเป็นประธานก็ได้ หรือถ้าไม่ได้
มีพระราชเสาวนีย์ใ้ผู้ใดเป็นประธานแล้ว ก็ให้ปรึกษา
ผู้มยค้อยู่ข้างหนากอนนนเป็นประธาน

“มาตรา ๑๐. บรรดาเรื่องการทงปวงทใดกล่าวชน
เมื่อปรึกษาหารือโต้ตอบกันนทช้มนุมนน ให้เป็นอน
วินจณยตกลงกันโดยความเห็นทมากตวกวา กนถา เรองใดท
มีความเห็นกากงกนอยู่สองฝ่าย แล้วให้ สม่เด็จพระนางเจ้า
หรือผู้ทเป็นประธานนการช้มนุมนนตดสนอย่างใดก็ให้เป็น
อนตกลงอย่างนน

“มาตรา ๑๑. ทประชุมทปรึกษาของผู้สำเร็จราช-

การแผ่นดิน จะนำข้อบังคับบัญชาไว้สำหรับการชุมนุม
 นนใด ๆ ก็ได้ แต่ข้อบังคับบัญชาเช่นว่านต้องไม่ให้เป็น
 ทชดชนต่อพระราชบัญญัติ หรือพระราชบัญญัติพระบรม
 ราโชวาทอน ๆ ที่เดิมพระราชหัตถเลขาและประทับพระราช
 ลัญจกรไว้แล้ว

“มาตรา ๑๒. ผู้เป็นทปรัักษานัน จะขอหารือ
 ได้ตอบกนในทชุมนุมด้วยราชการเรื่องใด ๆ ก็ได้ แต่ถา
 เป็นเรื่องทประสงค์หรือมผลเป็นการอนจะตองใช้จ่ายพระ
 ราชทรัพย์แต่ส่วนใด ๆ แล้ว ตองเป็นการทมพระราช
 เล่าวนยให้ปรัक्षा หรือโปรดเกล้า ๆ ให้ผู้ใดนำข้อความ
 มากเล่าวนปรัक्षा ผู้นนจจะขอปรัक्षाหารือในเรองนนใด

“มาตรา ๑๓. ให้มจตหมายเหตุการณ ชุมนุมท
 ปรัक्षाของผู้สำเร็จราชการแผ่นดินทได้กระทำการ ทงปวง
 นนให้เลื่อมอ และเมอชุมนุมกันคราวใด ให้อนจตหมาย
 เหตุทชุมนุมครงกอนคราวนน แล้วให้ยนยนขอความเดิม
 ไว้ หรือแก้ไขข้อความเสียใหม่ตามทเห็นสมควรแล้ว จง
 ให้กระทำการอน ๆ ต่อไป ถ้าเนาจตหมายเหตุของการ
 ชุมนุมทลวงไป อนใดคงรูปอยู่ตามเดิมหรือได้แก้ไขในท

ประชุมอันต่อเนื่องกันมาแล้วให้ราชเลขาณการส่งตามออกไป
 ไปทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายทุก ๆ บั๊กซ์ โดยทางที่จะ
 ส่งไปปราศจากอันตรายได้อย่างดีที่สุด ไม่จำเพาะว่าเป็น
 เวลาจะเสด็จพระราชดำเนินประพาสอยู่แห่งใด ๆ ก็ส่งไป
 เสมอ

“มาตรา ๑๔. สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ
 ซึ่งสำเร็จราชการแผ่นดินต่างพระองค์ทรงตั้งตำแหน่ง
 สมณศักดิ์ และเสนาบดี ข้าราชการใหญ่ ผู้ว่าราชการใน
 หัวเมืองทงปวง ผู้พิพากษาตราการ และข้าราชการ
 ตำแหน่งอื่น ๆ ทงหลายเหล่านี้เพื่อที่จะให้มิตวอยุ่เต็มตำแหน่ง
 ในราชการ ตามข้อความที่กล่าวไว้ในมาตรา ๖ แล้ว

“มาตรา ๑๕. สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ
 ซึ่งสำเร็จราชการแผ่นดินต่างพระองค์ เมื่อทรงเห็น
 เหตุผลสมควรแก่การปรากฏชนแล้ว และตามข้อความ
 ที่กล่าวไว้ในมาตรา ๖ นั้นด้วยแล้ว จะโปรดเกล้า ๆ ให้
 ผู้ใด ๆ ออกเสียจากตำแหน่งราชการที่ผู้นั้น ๆ ได้กระทำ
 การอยู่ในตำแหน่งใด ๆ ภายในพระราชอาณาจักรนก็ได้
 ผู้ซึ่งต้องออกจากตำแหน่งนั้น ๆ ก็ให้คงออกอยู่จนกว่าจะ

ได้มีพระบรมราชกระแสน์ต่อไป และในระหว่างเวลาที่ยังไม่
 ได้มีพระบรมราชกระแสน์นั้นผู้หนึ่งผู้ใดที่ได้รับตำแหน่งอันสม
 เ็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ซึ่งสำเร็จราชการแผ่นดิน
 ดินต่างพระองค์ทรงตั้งแต่งไว้แล้ว ก็เต็มอเต็มมือกับผู้ซึ่ง
 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ตั้งแต่งไว้เหมือนกัน

“มาตรา ๑๖. ในสมัยที่ไม่ได้เสด็จประทับอยู่ภายใน
 ในพระราชอาณาจักกรณ ยกเสียแต่การที่ได้จัดเปลี่ยนแปลง
 ไว้ในพระราชบัญญัติดินแล้ว อย่างให้เปลี่ยนแปลงทาง
 ปฏิบัติราชการ อันยอมมีอยู่ในระหว่างพระเจ้าแผ่นดิน
 กับกระทรวงทบวงการต่าง ๆ ฝ่ายแผนกชำระกฎหมาย ฝ่าย
 แผนกตุลาการ ทั้งฝ่ายตุลาการด้วยถ้าจะมีหนังสืออย่าง
 ใด ๆ ที่เป็นความเห็นความคัดค้านร่างข้อบังคับต่าง ๆ กติ
 ราชานรายการต่าง ๆ กติเรื่องราวฎีกาและหนังสืออื่น ๆ กติ
 ที่จะได้กราบบังคมทูลพระกรุณา ในสมัย เสมือนหนึ่งว่าได้
 เสด็จประทับอยู่ในพระนครนแล้ว ก็ให้นำหนังสืออย่าง
 เช่นกล่าวมาเหล่านี้ขึ้นทูลเกล้า ฯ ถวายสมเด็จพระนางเจ้า
 พระบรมราชินีนาถ ซึ่งสำเร็จราชการแผ่นดินต่างพระองค์
 ในสมัยที่เสด็จพระราชดำเนินประพาสอยู่นอกพระราชอาณา

จักรนเถต

“ขอความใด ๆ ซึ่งจัดการให้เป็นตกลงเรียบร้อย
กันไม่ได้ในระหว่างเสนาบดีหรือกระทรวงต่าง ๆ กิต ค่ำล
ต่าง ๆ กิต กรมต่าง ๆ กรมใดกิต ให้นำขอความนั้น ๆ
ขึ้นกราบบังคมทูลสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถซึ่ง
สำเร็จราชการต่างพระองค์ทรงพระราชวินิจฉัยโดยมีพระราช
เสาวนีย์ในทประชุมเสนาบดี หรือในทประชุมทปรึกษาของ
ผู้สำเร็จราชการแผ่นดิน หรือในทประชุมทง ๒ นพรอมกัน
ตามแต่สมควรแก่การอนันน

“มาตรา ๑๓. ให้เปลี่ยนแกขอความในมาตรา ๗
แห่งพระราชบัญญัติรัฐธรรมนูญ รัดนโกสินทรศก ๑๓๓ นั้น
ดงนว่า ห้ามไม่ให้คำปรึกษาที่ตกลงในรัฐธรรมนูญสภาแล้ว
และยังมิได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตนั้น เป็น
อนใช้ได้ในเวลาที่มิได้เสด็จประทับอยู่ในพระราชอาญาจักร
เวนแต่สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ซึ่งสำเร็จ
ราชการแผ่นดินต่างพระองค์จะได้ทรงพระราชหัตถเลขาและ
ประทับพระราชลัญจกรเป็นสำคัญไว้ กับทงมนามผู้เป็น

ทปรีกษา ๑ เส้นาบติ ๑ รวม ๒ เป็นผู้รับพระราชเสาวนีย
ด้วย ดังกล่าวไว้ในมาตรา ๖ นั้นแล้ว จึงให้ใช้ได้

“มาตรา ๑๘. ทประชุมเสนาบดีนั้น เมื่อชุมนุม
กันเป็นการพิเศษ หรือเป็นการตามธรรมเนียมกตมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ซึ่งสำเร็จราชการแผ่นดิน
ต่างพระองค์ต้องทรงประทับเป็นประธานในการท จะปรีกษา
วินิจฉัยเรื่องการอื่นเป็นประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน แต่
เมื่อสมเด็จพระนางเจ้าไม่ได้ประทับอยู่ในที่ชุมนุมแล้ว ให้
เสนาบดีคนหนึ่งซึ่งได้เลือกกันในที่ชุมนุมกันนั้น เป็นประธาน
ในการท จะปรีกษาวินิจฉัยการที่ไม่สำคัญ

“ราชเลขาธิการ หรือผู้แทนราชเลขาธิการนั้น
ให้กระทำการสำหรับทประชุมเสนาบดีด้วย และขอความ
ในพระราชบัญญัติตนวาทด้วยการนัดหมาย และการจดหมาย-
เหตุของทประชุมผู้เป็นที่ปรีกษาของผู้สำเร็จราชการแผ่นดิน
นั้น ให้ใช้ได้ในที่ประชุมเสนาบดีเหมือนกัน

“มาตรา ๑๙. ให้สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ
ซึ่งสำเร็จราชการแผ่นดินต่างพระองค์ทรงรับเรื่อง
ราวฎีกา จากราชฎีกา โดยเนื่อง ๆ ดังเช่น ได้ทรง พระกรุณา

โปรดเกล้า ฯ ให้รับอยู่เสมอ เมื่อสมเด็จพระนางเจ้าจะ
 เสด็จออกทรงรับเองไม่ได้ จะโปรดเกล้า ฯ ให้ราชเลขา
 นการหรือเสนาบดีกระทรวงยุติธรรมรับมาทูลเกล้า ไปถวาย
 ก็ดี แล้วจะไดมพระราชเสาวนีย์ให้ชำระหรือไต่สวนข้อ
 ความในฎีกานั้น ณ ศาลใด ๆ หรือ ณ กรรมการกองใด ๆ
 ที่จะทรงตั้งขึ้นตามขอความทูลเกล้าไว้ในมาตรา ๒ แล้วก็
 ตามควร

“มาตรา ๒๐. ให้เจ้ากระทรวงทบวงกรม มีหมาย
 ประกาศแก่ข้าทูลละอองธุลีพระบาทผู้ใหญ่ผู้น้อย ฝ่ายทหาร
 พลเรือน ในกรุง ฯ และหัวเมืองบ้กษัใดฝ่ายเหนือ ให้
 บ้าวรวงแก่อาณาประชาราษฎร์ผู้ซึ่งพึ่งพ้านักพระราชสมภาร
 ให้ทราบทั่วกันตลอดพระราชอาณาเขตให้ประพฤดิและกระ
 ทำตามพระราชกำหนดนี้ ให้เชื่อฟังกระทำตามและช่วย
 อุดหนุนการทงปวง ทสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ
 ซึ่งสำเร็จราชการแผ่นดินต่างพระองค์ มีพระราชเสาวนีย์
 ใหญ่หนึ่งผู้ใดกระทำการนั้น ตั้งแต่เวลาทได้เสด็จพระราช
 ดำเนินออกนอกพระนคร ตราบเท่าถึงเวลาเสด็จพระราช
 ดำเนินกลับคินยังพระนคร หรือจนเวลาที่จะได้ทรงพระ

ราชวินิจฉัย ให้กำหนดสืบไปภายหน้าในทุกประการเทอญ

สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ได้ทรงรับ

พระราชภารกิจอันหนักงนเป็นเวลานานกว่า ๘ เดือน นับ

แต่วันที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จ ออก

จากพระนครเมื่อวันที่ ๗ เมษายน พ.ศ. ๒๔๔๐ และเสด็จ

กลับถึงพระนครเมื่อวันที่ ๑๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๔๐

อนึ่งจวตรที่สมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถ

ได้ทรงปฏิบัติเป็นประจำ สืบตาท ในฐานะผู้สำเร็จ ราชการ

แผ่นดิน ๗ กค

๑. ทรงเป็นประธานในที่ประชุมคณะ "ผู้รักษา
พระนคร" ๑ วัน

๒. ทรงเป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดีสภา ๑ วัน

๓. เสด็จออกทองพระ โรงพระที่นั่งจักรี ๑ วัน

๔. พระราชทานเลี้ยงนำชาแก่ชาวต่างประเทศ ณ
สนามหญ้าพระที่นั่งจักรี ๑ วัน ซึ่งพระโณม พระปรีดา

และพระอภัยาคัยของ "ควน ธิยันท" แห่งสยามได้

เป็นที่ประทับใจแก่บุคคลทั่วไป เป็นผลทางการเมืองอย่าง

มหาค่าล

เวลานอกจากนั้นทรงใช้ในการเยี่ยมกิ่งตรวจราชการตามสถานราชการต่าง ๆ

หม่อมเจ้าหญิงพูนพิศมัย ดิศกุล ทรงกล่าวถึงเหตุการณ์ในตอนนั้นว่า “สมเด็จพระยาดำรงฯ ทรงเล่าว่า ในเวลาประทับเป็นประธานในสภาคณะผู้สำเร็จราชการกตในที่ประชุมเสนาบดีสภากต สมเด็จพระยาดำรงฯ มิได้เคยประธานความเห็นส่วนพระองค์ตามพระราชหฤทัยเลย ทรงตรัสปรึกษาที่ประชุมก่อนทุกครั้ง และถามสิ่งใดที่ไม่แนพระราชหฤทัยทรงซักไซ้ไล่เลยจน ทรงทราบ ชัดเจน ถองแทแฉว จึงจะประธานความเห็นส่วนพระองค์ซึ่งไม่ผิดและแสดงว่าทรงมีความสามารถจริง ๆ ไม่ผิดผู้ชาย แต่ถามปัญหาอันใดที่ไม่แนพระราชหฤทัย ก็มักจะทรงตอบว่า ขอกราบบังคมทูลถามไปก่อนเสมอ นอกจากการงานที่ของทรงทำเป็นประจำวันตงกล่าวมาแล้ว ยังต้องทรงพระอักษรและทรงลายพระหัตถ์ทุกเกล้า ๆ ถวายทั้งทางราชการและส่วนพระองค์ทุก ๆ คืน.....”

อย่างไรกต แม้จะทรงมีพระราชภาระหนักทงส่วนราชการภายนอกภายใน แต่สมเด็จพระนางเจ้าพระบรม

ราชินนาถกึ่งไปรดเกล้า ๆ ใหม่การเล่นสนุกรื่นเริงทุกบ่าย
หรือคำภายในพระบรมราชวง เพื่อเป็นการปลุกปลอบขวัญ
พระบรมวงศ์านุวงศ์ฝ่ายใน และข้าบาทบริจาทั้งมวลให้
อบอุณ คลายความเหงาหงอย

วิธี ปฏิบัติ ของ ส้มเต๋จ พระนางเจ้า พระบรม ราชิน-
นาถประการหลงนี้ ได้เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปในพระปรีชา
แม่พระนางเจ้าสุซุมาลยมารศรี พระราชเทวเองกึ่งทรงเห็น
ด้วย ดึงจะเห็นได้จากสำเนาถวายพระหัตถ์ทรงมไปยัง
ส้มเต๋จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้าบริพัตรสุขุมพันธ์ (กรม
พระนครสวรรค์) ซึ่งขณะนั้นกำลังทรงศึกษาอยู่ในยุโรป
มีความตอหนงว่า

“การเสด็จพระราชดำเนินครั้งนั้น ดุมนกรวดกรวดก
อกตกใจอย่างไรชอบกล เคยอยู่ในวงเวลาเสด็จไม่อยู่มา
นับครั้งไม่ถ้วน แต่ก็ไม่เคยเหงาหงอยใจเหมือนครั้ง
เป็นบุญหนักหนา ที่ส้มเต๋จ ที่เสด็จ อยู่เป็น ผู้ว่า ราชการต่าง
พระองค์ ผู้คนจึงคบคังแน่นหนามากด้วยพระบารมี พอ
ประกันความเจยบเหงาแยกเย็นไปได้บ้าง”

กล่าวกันว่า เพราะหนาที่ผู้สำเร็จ ราชการ แผ่นดิน

ต่างพระองค์คน โดยเทพเดยวทเป็นต้นเหตุ ให้สมเด็จพระนาง
เจ้าพระบรมราชินีนาถทรงทรมุติโถมอย่างหนักมีอาการบรร-
ทมไม่หลับแต่นอนมา จนกระทั่งวาระสุดท้ายแห่งพระชนม์
ชีพ—๓๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๖๓

แต่ส่วนประกอบใหญ่ ๆ นอกเหนือจากนกแก้ว
สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ทรงมีพระราชโอรส
และธิดามากถึง ๑๔ พระองค์ และในจำนวนนยงทรงตก
พระโลหิตเสีย ๕ ครั้ง ที่รุนแรงที่สุดก็คือความโทมันต์
อย่างสุดซึ้งในวาทพระบาท สมเด็จพระ จุลจอมเกล้า เจ้าอยู่
หัวเสด็จสวรรคต

ในวาระที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้า อยู่หัว
ได้เสด็จขึ้นเถลิงถวัลยราชสมบัติสืบแทนพระบาทสมเด็จพระ
จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระบรมชนกนาถนั้น ได้
ทรงสถาปนาพระราชอิสริยยศสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมรา-
ราชินีนาถ ซึ่งทรงเป็นพระราชชนนี โดยให้จารึกไว้ใน
พระสุพรรณบัฏว่า สมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ
พระบรมราชชนนีเมอวาท ๒๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๕๓

แต่ในหมู่พระบรมวงศ์านุวงศ์ ตลอดจนข้าราชการ

บริพารทั้งหลายสมัครสมาน พร้อมกัน ถวายพระ สัมณานาม
 เรียกกัน โดยเฉพาะว่า “สมเด็จพระพนปีหลวง” แหะ
 กมเพียงพระบรมวงศานุวงศ์ ชำราชาบริพารเท่านั้น แม่
 ปวงประชาราษฎร์กนิยมถวายการต้อนรับพระ สัมณานาม
 โดยทั่วกันกระทั่งทุกวันนี้ □

พ่อค้ากับหนังสือพิมพ์

โดยหลักการทั่วไป.....

หนังสือพิมพ์ย่อมมีอุดมคติยึดมั่นใน
สิ่งเป็นจริงและรักษาผลประโยชน์ของประชา-
ชน

พ่อค้ามีอุดมคติในการแสวงหาผล
ประโยชน์จากประชาชนให้ได้มากที่สุด

จึงเห็นได้ว่า โดยหลักการแล้ว หนังสือ
พิมพ์กับพ่อค้ามีอุดมคติที่ขัดกันโดยตรง
กันข้าม แต่โดยข้อเท็จจริงหนังสือพิมพ์กับ
พ่อค้ามีความสัมพันธ์กันอย่างแน่นเหนียวแยก

กันไม่ออก ต่างต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ทำประโยชน์
ให้แก่กันและกัน กล่าวคือพ่อค้าต้องอาศัยหนังสือพิมพ์
เป็นสื่อในการโฆษณาสินค้าของตน เพื่อให้เป็นที่รู้จัก
และนิยมแพร่หลายในหมู่มวลชน อันเป็นสิ่งนำมาซึ่งผล
ประโยชน์จากปริมาณการค้าเพิ่มขึ้น ส่วนหนังสือพิมพ์
ก็ได้อาศัยรายได้จากค่าโฆษณาของพ่อค้าเป็นกอบกำสำคัญ
ในการดำรงอยู่แห่งกิจการของตน

ในประวัติศาสตร์และการหนังสือพิมพ์ เคยมีอยู่
เหมือนกัน ทว่าสภาพสังคมพฤติกรรมท่านองหันหลัง
ให้แก่กัน แผลงผลที่เกิดชนก็คือ ไปไม่รอด ด้วยกันทั้งคู่
พ่อค้าสินค้า ประเภทเดียวกันได้เห็น ความจริงอย่างประจักษ์
ชัดในเวลาอันไม่ช้าเลย ว่ากิจการค้า ของตน ไม่ก้าว หน้าทาง
พาลทรุดและถอยหลังเอาด้วย ในเมื่อคู่แข่งชนของตนมีประ-
ภาคแข็งแรงความ โฆษณาสินค้า ในหน้ากระดาษ หนังสือพิมพ์
โดยตนเองไม่มี ดังนั้นเพื่อความมั่นคงอยู่ได้ จึงต้องแก้ไข
สถานการณ์อันเสื่อม โทรมนด้วยการ หันหน้าเข้าหาหนังสือ-
พิมพ์ ขอใช้หน้ากระดาษในการโฆษณาสินค้าของตน
ด้วยเหมือนกัน ส่วนหนังสือพิมพ์ก็เคยมีที่ ไม่ยอมรับแจ้ง

ความโฆษณาใดใดทั้งสิ้น เพื่อความเป็นตัว ของตัวเอง
 ปราศจากพันธะทั้ง “กายและใจ” กับบุคคลภายนอก
 ปฏิบัติหน้าที่ตามอุดมคติ ได้อย่างเต็มที่ ทั้งยังเห็นว่าการ
 ประกาศโฆษณาสินค้านั้น เป็นการเอาเปรียบประชาชน
 ผู้อ่าน หนังสือพิมพ์ โดยต้อง ขาด เนอทท ควรจะ ได้รับ สาระ
 ประโยชน์ไปส่วนหนึ่ง แต่ทั้งๆ ที่อุดมคติและพฤติกรรม
 อันสูงส่งหนักแน่นมั่นคงเช่นนั้น ก็หาได้พาดัวให้ตลอด
 รอดฝั่งไปได้ไม่ เพราะรายได้จากการจำหน่ายเพียงประ-
 การเดียนั้น ไม่ทำให้หนังสือพิมพ์ระดับประคองฐานะ
 ให้คงอยู่ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการปรับปรุงคุณภาพซึ่ง
 เป็นหลักปฏิบัติสำคัญของ กิจกรรมทั่วไป อันต้องมี การแข่ง
 ชันกัน

หนังสือพิมพ์กับพอค่าจึง แยกกัน ไม่ออก ด้วยประ-
 การณะน

ในเมืองไทยเรา คิดเวลาอย่างสั้นที่สุดก็เมื่อ ๓๐
 กว่าปีมานเอง ที่พอค่ายังไม่เห็นคุณประโยชน์อะไรนักใน
 การ โฆษณา สินค้า ของตน ทางหน้า กระดาษ หนังสือ พิมพ์
 ความจริงก็น่าจะเป็นเช่นนั้น เพราะนอกจากการค้าของ

เราจะ ไม่ใหญ่โตมีการแข่งขันกันอย่างจริงจังแล้ว หนึ่ง-
 ล้อพิมพ์ก็มีจำนวนจำหน่าย น้อยมากไม่สู้จะแพร่ หลายและ
 อยู่ในฐานะล้มลุกคลุกคลานตลอดเวลา ชนชอว่าเป็นคน
 หนึ่งล้อพิมพ์แล้ว อย่าได้คิดไปสู้ขอลูกสาวใครเป็นทาง
 การเลย ไม่มีความหวังได้แถมเสียหรือก เว้นไว้แต่ว่าจะมี
 หลักฐานในด้านอื่นนอกเหนือ ไปจาก อาชีพ หนึ่งล้อพิมพ์
 จริง ๆ เท่านั้น สิ่งทพ่อแม่ของผู้หญิงตงขอรังเกยจคนหนึ่ง-
 ล้อพิมพ์เสียเป็นหนักเป็นหนาาคคือ เห็นว่าเป็นพวกปาก-
 ความจริงมือ—อยู่ไม่สุข ซึ่งเป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้สวัสดิภาพ
 ทางกายไม่ปลอดภัยนัก ถ้าไม่เข้ตรางเสียเพราะโทษฐาน
 หมิ่นประมาทหรือกบฏภายในประเทศแล้ว กอาจเจ็บทง
 และไม่รู้ตัวได้ทุกโอกาสอีกด้วย คุณสมบัติหรือความจริง
 น่าจะเรียกว่าโทษสมบัติอภประการหนึ่งของคนหนึ่งล้อพิมพ์
 อันเป็นทชนชอล้อซาไปทวทุกสารทิศคือ “ขเมา” ไม่ว่า
 หมอนันจะกินเหล้าเป็นหรือไม่ก็ตาม ลงได้ชอว่าทำงาน
 หนึ่งล้อพิมพ์แล้ว เป็นไม่แคล้วถูกประทัตตรากาหน้าว่า
 ขเมาไปได้สักกระยะ โทษสมบัตินั้นออกไปจากหนักคือไม่เคย
 ปรากฏในประวัติการณ์หรือชวชวประวัติ ณ ที่ใดเลยว่

คนทมออาชีพเป็น “นักหนังสือพิมพ์” แท้ ๆ จะมีฐานะร่ำ
 รวยจนมาได้โดย ซ้ำร้ายยังไปกว่านั้น ไม่เคยมีเหมือนกน
 ว่านักหนังสือพิมพ์คนใดจะเคล็ดฉลาดไปได้จากการ “เตะ
 ฝุ่น” เพราะ “ตงงาน” ซึ่งโทษสมบัติของนางเองมา
 จากเหตุผลหลายประการ เป็นต้นว่า ทรยศณะคติของตน
 เกิดเดินสวนทางกับของนายจ้างหรือผู้บังคับบัญชาเขา กิจา
 เป็นน้อยเองทการ “ลาออก” หรือ “ไล่ออก” จะต้องเกิด
 ขึ้นอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหนังสือพิมพ์จำเป็นต้องหยุด
 กิจการเนื่องด้วยคำสั่งของนายทุนหรือคำสั่ง “แสดงความ
 นบถอ” ของทางราชการ

ก็ด้วย โทษ สมบัติ ของคน หนังสือ พิมพ์ เห็น กนอย
 ประจักษ์แจ่มแจ้งแจ่มแจ้งเช่นนี้ พ้อแม่ทไหนใครเขาจะยอมให้
 ลูกสาวมาเสี่ยงชีวิตต่อกับการนั่งทองแดงไหมเหล็ก หรือ
 คอยหว้านไต่สิ่งผิดอยู่ได้ ผิดกับเจ้าบ่าวทเป็นพ้อค่า ซึ่ง
 พ้อแม่ผู้หญิงมักจะ ไม่มีความ รังเกยจ อดของเมื่อได้รับการ
 ทาบตามลู่ขอ เพราะมองเห็นทางกนอมนอนหลับ เนอง
 ด้วยเป็นบุคคลประเภท “ทำมาหากิน” ไม่ใช่ “แก่งมือ
 หาดราง” อย่างหนังสือพิมพ์

ดังใดกล่าวแล้วว่า เมื่อ ๓๐ กว่าปีมานี้ พ่อค้าไม่
 จะเห็นประโยชน์ในการลงแรงความโฆษณาสินค้าของตน
 ในหนังสือพิมพ์ และรายได้จากการโฆษณาเป็นรายได้
 หลักของหนังสือพิมพ์ ดังนั้นเจ้าหน้าที่ฝ่ายหาโฆษณาแจ้ง
 ความของหนังสือพิมพ์ จึงต้องทำงานหนักมาก บรรดา
 “นายห้าง”ทั้งหลายมีฐานะเทียบได้กับ “เทวดา” ที่เคย
 แหะแมาแล้วฝ่ายหนังสือพิมพ์จะได้รับความสำเร็จจากความ
 เอะเฟอหรือ “การโปรด” ของ “เทวดา” ได้แจ้งความ
 ลงแล้วก็ตาม ก็ยังต้องใช้ความมานะพยายามอย่างเต็ม
 ความสามารถถกกันนั้นแหละในการที่จะทำให้ “เทวดา” แยก
 ปากอุ้งหยิบยื่นค่าแจ้งความมาหยิบยื่นให้
 พ่อค้าบางรายชอบปฏิบัติแบบ “ผอนถั่ง” คือแทน
 ที่จะชำระเงินครบถ้วนตามสัญญาเมื่อถึงกำหนด ก็ให้เพียง
 ส่วนหนึ่งเท่านั้น แล้ววกลงแจ้งความต่อไป ส่วนที่ค้างชำระ
 จึงพอกพูนทิวจนวนสูงชัน ๆ ด้วยเหตุนี้เอง จึงเป็นการ
 ขจัดความสงสัยเสียได้ในปัญหาที่ว่าทำไมหนังสือพิมพ์บาง
 ฉบับ เห็นมแจ้งความโฆษณาตงครั้งคอนฉบับ จึงยังม
 อันเป็นตอง “มวนถื่อ” ไป

เวลาต่อมา ทั้งหนังสือพิมพ์ และการค้าต่างได้มี
 วิวัฒนาการ โดยเฉพาะทางด้านพอคาก็ได้มีการแข่งขันกัน
 ในแบบแปลกๆ ไม่ว่าจะเป็นการลดราคา แคมเปญหรือ
 ทบถมกันในเชิง ได้อาศัยหนังสือพิมพ์เป็นกำลังสำคัญใน
 การโฆษณา ดิ้นค่างชนิดมีคุณสมบัติอย่างเดียวกัน แคม
 ซอยงเหมือนกันแต่ยกถวย ผิดกันแต่เพียงตราเครื่องหมาย
 หมายการค้าเท่านั้น ด้วยประการฉะนี้เอง ศัพท์คำว่า
 “ชานานแท้และดงเดิม” จึงเกิดขึ้นแต่ของใครจะแท้กว่า—
 ดงเดิมกว่า ของใครก็ได้ อาศัยหน้ากระดาษหนังสือพิมพ์
 ออกันแหละเป็นเวทีอภิปรายของกันและกัน

ระยะนี้ ระบบผ่อนส่งค่าแจ้งความ ของพอคาลด
 น้อยลงไปมาก การติดต่องานระหว่างพอคากับหนังสือพิมพ์
 เป็นหลักเป็นฐานขึ้น

ล่วงมาอีกระยะหนึ่ง...

เจ้าหน้าทีฝ่ายหาโฆษณาแจ้ง ความของ หนังสือดือ-
 พิมพ์ต้องเผชิญกับปัญหาชวนให้ปวดหัวเป็นที่สุด คือไม่ว่า
 จะก้าวเท้าเข้าไปในบริษัทห้างร้านอะไร เป็นต้องพบกับ
 บ้าย “งตโฆษณา” ไปเสียทั้งนั้น บางแห่งไม่ทันต้อง

ก้าวเท้าเข้าไปหอรอก อักษรข้อความตังกกล่าวติดหราชอาณาจักร
 ประตูกะจกด้านหน้า เป็นการเชื่อเชิญให้ผ่านไปหาเอา
 ขาหน้าอย่างชัดเจน ไม่มีอะไรจะต้องกังขาเลย

พอคารวมกันแอนตหนังสือพิมพ์?

จากการสืบสอบก็ได้ความว่า มีพวกมนุษย์ "หัว
 แหลม" รับพิมพ์หนังสือให้แก่หน่วยราชการหรือองค์การ
 ต่าง ๆ ของรัฐเนื่องในโอกาสวันสถาปนา หรือเกี่ยวกับ
 กิจกรรมของหน่วยราชการหรือองค์การนั้น ๆ โดยไม่คิด
 มูลค่าเพียงแต่ขอลายเซ็นของท่านผู้เป็นใหญ่แห่งหน่วยราชการ
 นั้น ๆ เพื่อไปหาแจ้งความ "เล็กน้อย น้อย ๆ พอเป็นค่า
 พิมพ์บาง" เท่านั้นเอง ก็แน่ละ บรรดาพ่อค้าทั้งหลาย
 เมื่อได้เห็นหนังสือขอความร่วมมือช่วยเหลือโดยมีลายเซ็น
 ของผู้ยิ่งใหญ่เช่นนั้น จะปฏิเสธได้อย่างไร ก็ต้องให้ไป
 และเมื่อเจอเข้าหลาย ๆ ราย จะเอางบประมาณที่ไหน
 แจกจ่ายมาให้หนังสือพิมพ์ในการโฆษณา การหากิน
 ของมนุษย์ "หัวแหลม" ท่านองนั้นไม่เพียงแต่ในพระนคร
 หลวงและชนบทเท่านั้น หากแต่ได้แพร่ขยายไปทั่วราช-
 อาณาจักร สร้างความขมขื่นให้แก่พ่อค้า และสร้าง ความ

อภัยค้ให้แก่วงราชการเป็นอย่ง

อย่างไรก็ดี ความกระทบกระเทือนของหนังสือพิมพ์จากพฤติการณ์ดังกล่าวนี้ เป็นอยู่ไม่นานนักก็ผ่อนคลายลง ในเมื่อทางราชการได้สั่งห้ามหน่วยราชการต่าง ๆ มิให้ประพฤติทำนองนี้ต่อไป.....ปัจจุบันแม้จะยังมี "ลายเซ็น" เป็นการล่่วนตัวกันอยู่บ้าง ก็ไม่หนักหนามากมายอะไรนัก

ในระหว่างสมัยปฏิวัติ ความสัมพันธ์ระหว่างหนังสือพิมพ์กับพ็อคคาคือความสนิทสนมกลมเกลียวกันยิ่งขึ้น-ยิ่งกว่าสมัยใด ยุคใดทั้งหมด มูลเหตุก็กว้าง ๆ ประการหนึ่งก็คือ การขยายตัวของวงการค้าแห่งยุคพัฒนา และการขยายปริมาณจำหน่ายของหนังสือพิมพ์ ซึ่งเป็นไปอย่างล่วดวงยิ่งขึ้นจากการคมนาคม และจำนวนฉบับที่น้อยลง (เพราะถูกบีบ และไม่อนุญาตให้เบ็ดใหม่) การโฆษณาสินค้าของพ็อคคาคือของพ็อคคาคึ่งทวมลยงชน

แหละก็ยกตนเอง ได้ม่วพัฒนาการใหม่ ๆ เกิดขึ้นนั่นคือ นั่นคือ การโฆษณาตัวเอง ซึ่งหนังสือพิมพ์บาง

ฉบับอันใหม่ การพัฒนา ไปตามยุคได้เปิด โอกาส เปิดหน้า
 กระดาษของตนไว้อย่างกว้างขวางสำหรับภาพ และข่าวเป็น
 ส่วนบุคคล จึงไม่เป็นที่น่าสงสัยอะไรที่ประชาชนจะได้อ่าน
 โฆษณาหรือแจ้งความ เป็นการส่วนตัว ส่วนบุคคลใน
 อาชีพต่าง ๆ กันทั้งในทมิฬและที่สว่างในรูปของ “ข่าว
 สังคม” และในบางรายบางกรณีถ้าไม่ “เซียร์” ก็ “ฉะ”
 กันจนบรรณนี้ไปเลย

ก็พ่อค้า แม่ค้าทั้งหลาย พ้นไปจาก ความผูกพันกับ
 หนังสือพิมพ์ใน “ข่าวสังคม” ได้เสียเมื่อไร ทั้งทวงเตน
 ให้เป็นข่าวและวงเตนที่จะไม่ให้เป็นข่าว ไม่ว่าจะการค่าน
 จะเป็นอะไร แม่กระทั่งเนอส์ด อำนาจหน้าที่หรือการ
 ศึกษา!

เคียรพระพุทธรูป

คือเพอร์นิเจอร์ชนิดหนึ่ง?

วัตถุที่เรียก ร้องความสนใจ ของลูกค้า
ต่างชาติที่มอรั่มอยู่ใน แสงไฟนั้น คือชาม
นาทองและเคียร พระพุทธรูป ร้านนม ชอเสียง
เลื่องลือโด่งดังในการเสาะหาสินค้าที่ลูกค้าพึง
พอใจมาสนอง ความต้องการ เกือบจะเรียกได้
ว่าทุกอย่าง แม้แต่ว่าจะไม่มีอยู่ในร้านในขณะ
นั้นแต่ถ้าลูกค้าบอกความประสงค์ สั่งไว้ ทาง
ร้านก็สามารถ จะหามา สนองความ ต้องการได้
ภายในเวลาอันรวดเร็ว.....

พระ เคียรนั้น มีที่สุด อยู่เพียง โคน กำ

พระศอซึ่งดอกับส่วนพระองส์ แต่ว่าได้ถูกพรากจากกัน
 มาเสียแล้วด้วยของมคม ยังปรากฏเป็นรอยเลอยเนอดัม-
 ฤทษยงเป็นรอยหยัก ๆ อยู่ ไม่สู้จะเนยดินก แต่ตามความ
 รุสีกของเจ้าของราน เขาว่าลักษณะที่เลอยเอามาอย่างน
 แหละดินกแด ผรงชอบเพราะว่ามันแสดงคุณค่าของของ
 แท้ แสดงว่าผู้ไปสืบแสวงหามานนได้ฝ่าความยากลำบาก
 ไปตัดเอามาจากองค์จริง ๆ เข่ากั้นว่าบางรายเจ้าของราน
 ยังทำไหคนซอไปดูล่วนองคพระทถูกเลอยมา ซึ่งขณะนยง
 คงถูก ทงปราศ จากพระเคียร อยู่ท โบสถ รามเมือง นนเมืองน

เลอย.....

ตอนหนึ่ง เจ้าของกล่าวแก่ผรงลูกค้ำ

“ท่านอาจทงค้ำ สึงของท่าน ไวทเราไต่บอก ขนาดท
 ท่านต้อง บอกส่มัยของรูปปั้นทท่านต้องการ สู้โกถัย อยู่
 เดย หรืออะไร ๆ ก็พร้อมทจะมีให้ท่านเลือก (สู้โกถัย กับ
 อยู่เดย นน หล่อนคงหมายถึงสื้อซัยทัยกับอยู่ชยาเป็นแม่น
 มั่น) โอ โอ ท่านควรจะแนใจไต่ เราจ้างานประเภทเรา
 จักโบราณสถานทุกจังหวัด และเราไม่ยอมเสียชอของเรา
 ด้วยนมานานแล้ว เราจูกวดทุกวัดในกรุงเทพ ฯ การ

ปลอมของเป็นแน่ เศียรพระของเราทุกหัวเราช้บอกด้วนตัว
ได้ทุก รายที่เดียว”

ข้อความนี้ คัดลอกมาจากบทประพันธ์ชนหนึ่งใน
หนังสือ ชื่อ “ลมเย็น” ของคุณศุภร บุนนาค ซึ่งแน่
เหลือเกิน ทั้งตัวผู้ประพันธ์และผู้อ่านย่อมไม่อาจมี “รมณ
เย็น” ได้เลย สำหรับบทประพันธ์ชนนเพราะแม่จะมีทวง
ทำนองแบบนวนิยายหรือเรื่องอ่านเล่น แต่สาระแห่งเรื่อง
ก็หาได้เกิดจากจินตนาการของผู้ประพันธ์เองไม่ หากแต่
เป็นเรื่องจริง—เรื่องจริงที่ แล่นจะเค้ร่าสลดหดหู่ใจ ผสม
ผสมด้วยเสียงสาปแช่งและเสียงหัวร่อ—หัวร่ออย่างหยาบ
หยันระคนความขมขื่น !... แลอันว่าผู้ใดใครจะขมขื่นและ
หัวร่อหยามหยันใครนั้น ผู้เขียนก็ห้ามความจำเป็นที่จะ
ต้องจระไนย้าให้เป็นการ ช้าทรวงไม่ เพราะท่านผู้อ่าน
ย่อมพบคำตอบแก้ตัวเองดอยแล้ว

แหละกนเองคือที่มาของเรื่องราวของเศียรพระพุท
ธรูปซึ่งดูจะมีความหมายประหนึ่งเพียงวัตถุหรือเฟอร์นิเจอร์
ชนิดหนึ่งไปแล้วในปัจจุบัน

ในระหว่างยุคที่เรียกกันว่า “พัฒนา” อันมอ-

สันนิษฐานจากการปฏิวัติ และบุคคลสำคัญชั้นนำของคณะปฏิวัติเพิ่งจะเปิดเผยออกมาว่า ปฏิวัติเพื่อให้ได้มาซึ่งการปกครองประชาธิปไตยแบบ “มีการนำ” (อย่างประเทศอื่น โดนินเซียภายใต้การนำของ ดร. ซูการ์โน?) สักกระยะหนึ่งกำหนดแปดปีนั้น สิ่งหนึ่งที่ได้รับพัฒนาอย่างเป็นลำดับขั้นคือการสัมมนาและการวิจัย ได้มีการแต่งตั้งคณะ กรรมการ สันนิษณาและ วิจัย ในเรื่อง รวบรวม และ ปัญหาต่าง ๆ มากมายจนสุดท้ายจะจดจำให้ครบถ้วนได้ปัญหาหนึ่งที่ได้มีการสัมมนาและวิจัยกันแบบ “ศรัทธาฝังตง” ก็คือ เรื่องคนร้ายลักลอบตัดเศียรพระพุทธรูป ซึ่งพฤติกรรมเช่นนี้ได้ระบาดหนักในท้องที่ส่วนภูมิภาคก่อน แล้วลุกลามเข้ามาถึงใจกลางพระนครหลวง และดูเหมือนจะไม่เคยปรากฏเป็นข่าวเลยว่าเจ้าหน้าที่บกมคนร้ายมาลงโทษได้สักราย

ในการ สัมมนา ครั้งหนึ่งเมื่อวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๐๗ ซึ่งมีบุคคลสำคัญ ๆ จากองค์การต่าง ๆ เข้าร่วมการสัมมนาถึง ๕๒ คน มีสังทศวรรุเพราะเป็นหลักฐานอยู่บ้าง ก็คือ คำชี้แจงรายงานของพันเอกปิ่น มุทุกันต์ อธิบดีกรมการศาสนา ทว่า กรมการศาสนาได้รับรายงานเรื่อง

คนรายลักตัดเศียร พระพุทธรูป และลัก วัตถุโบราณ ของวัดต่าง ๆ ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคอยู่เนือง ๆ และหนังสือพิมพ์ได้เสนอข่าวเกี่ยวกับเรื่องนี้ อยู่เป็นประจำ ตามสถิติเท่าที่รวบรวมได้ตั้งแต่ปี ๒๕๐๑ ถึง ๒๕๐๖ คนร้ายได้ลัก พระพุทธรูปและ ตัดเศียร พระพุทธรูปไปทั้งหมด ๕๑๔ องค์ คิดเป็นเงินค่าเสียหายประมาณ ๓,๐๗๑,๘๖๒ บาท ค่าเสียหายที่ประมาณไว้นี้ อาจไม่ถูกต้องและใกล้เคียงกับราคาที่เสียหายไปจริง ถึงกระนั้นก็ยังเป็นตัวเลขที่สูงอย่างน่าวิตก และความสูญเสียดังกล่าวนี้เป็นเพียงในทางวัตถุสมบัติ ส่วนความสูญเสียในทางศีลธรรมนั้น ไม่อาจคิดคำนวณได้เพราะ การกระทำดัง กล่าวเป็นการ ทำลายจิตใจของพุทธศาสนิกชนโดยตรง

นายอภัย จันทวิมล ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งทำหน้าที่เป็นประธาน ของ คณะ สัมภาษณ์ คำพูด ชวนให้น่าคิดเหมือนกัน โดยได้กล่าวว่าเรื่องนทางรัฐบาลมีความวิตกห่วงใย อยู่มาก และรู้สึก เสียใจที่มเห็น แก่ค่าจ้างเล็ก ๆ น้อย ๆ เขาทำการโจรกรรมพระพุทธรูปตามโบสถ์วิหารของวัดวาอารามต่าง ๆ นำไปจำหน่ายด้วยราคาเพียง

เล็กน้อยและนอกจากพวกเห็นแก่ได้ใจบาปหยาบช้าเหล่านี้ จะลักพระพุทธรูปเอาไปทิ้งองค์แล้ว ยังได้ลักลอบตัดเศียรพระพุทธรูปองค์ใหญ่ขนาดพระประธานในพระอุโบสถ ซึ่งไม่สามารถจะลักเอาไปได้ทิ้งองค์อีกด้วย ชาวเขยกับเรื่องนรุตถ์กว่าจะท่วมากชนโดยลำดับ เป็นการทำลายสมบัติของชาติและบุชนยัตถ์ของศาสนา ตลอดจนก่อให้เกิดความเศร้าสลดใจแก่พุทธศาสนิกชนอย่างมากมาย ซึ่งรัฐบาลได้สั่งกำชับเจ้าหน้าที่ให้คอยป้องกันอย่างเต็มที่อยู่ทางหนึ่งแล้ว แต่ไม่อาจยับยั้งเหตุการณ์ร้ายได้ในเวลาอันควร ย่อมแสดงว่าการโจรกรรมทำลายพระพุทธรูปยังมีมูลเหตุที่ยังคนไม่พบอยู่หลายประการ

การตีฆ้องหรือการวิจัยจะไปลงเอยประการใดก็ตามที่แต่สิ่งหนึ่งที่น่าจะมีอยู่ในสำมัญดำเนินก็คือ การจะทำงานสำเร็จได้ของพวกคนร้ายนั้น จะต้องเป็นคณะบุคคลมีเครื่องมือ มียานพาหนะ และต้องใช้เวลาอันนานมากพอสมควรทีเดียวในการปฏิบัติงานแต่ละราย..... อย่างไรก็ตามก็ดีกระกระทำอันนอกอาจ หยาบช้า ยิ่งความเศร้าสลดใจอย่างลึกซึ้งให้แก่พุทธศาสนิกชนทั่วไปในกรณีตัดเศียรพระพุทธร

เคียรพระพุทธรูป

๕๑

น ชาวบ้านชาวเมืองเป็นราษฎรธรรมดาๆ แม้ว่าจะโง่เง่า
ไม่มีลัทธิมีส่วนอะไรในการบริหารราชการบ้านเมือง ก็ยัง
รู้ความมูลฐานที่มาจากอะไร และควรปฏิบัติอย่างไรในการ
บ้้องกันและปราบปราม แต่โดยที่เขา—ราษฎร—นั้น ๆ
ขาดนาหนักสิทธิ์ในการเสนอความคิดเห็นหรือดำหนดัดเดียน
ผู้หนาทรบผิดชอบโดยตรงต่อกรณินได้ เพราะมีแต่หนา
ที่เพียงในฐานะ “ผู้ตาม” อย่างเดียว ดังนนาการณัจงดา
เนินไปในรูปเดิม ไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลง เคียรพระพุทธรูป
ถูกตดมากชน บ้านของฝรั่งในต่างประเทศมีเครื่องอุปโภค
หรือเครื่องประดับเป็นเคียรพระพุทธรูปมากชน แมกระทง
ที่เชิงบันไดหรือในห้องน้ำ

บางที่ชาวอาชญากรรม ลักลอบขุดพระเจดีย์เก่า
แกทวดหน้าพระธาตุ จังหวัดอุตรดิตถ์ เมื่อเร็ว ๆ นี้ คง
จะพออนุমানให้เป็นเครื่องสลูทางให้เห็นได้บางลงกระมังว่า
คนร้ายเป็นคนประเภทไหน และความหวังของพุทธศาสนิก
ทจะแก้ไขเหตุการณ์เช่นนี้ได้น้อยแก่ใคร

ข่าวนี้—จากหนังสือพิมพ์ฉบับหนึ่ง—ว่า “เมื่อ

วันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๐๘ เวลาประมาณ ๒๓.๓๐ น.

พระประสิทธิ์ประสิทธิ์นาโท เจ้าอาวาสวัดหน้าพระธาตุ ตำบลในเมืองอำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ พร้อมด้วยชาวบ้านรวมมอกลงบแกง คนร้าย ขณะกำลังชุดพระธาตุเจดีย์ค้นหาของล้ำค่า ซึ่งเป็นการจับกุมแบบคาหนังคาเขารวม ๔ คน ล้วนแต่เป็นฆาตกรชาวบานและพระรูปหน้าคาตาช่อเสียงดตงนน คือ ร.ต.ท. พิทักษ์ อมรนนท์ พนักงานสอบสวน ส่วนสถานตำรวจภูธรอำเภอ พิชัย นายชูศักดิ์ สุขสัมพันธ์ นายครอบครัว ยอดบุตรดี และนายอุดม ลมวงษ์

ทั้งๆ ที่คำสันนาไต่รับ ความยกย่องว่าเป็นสถานันสูงสุดเช่นเดียวกับพระมหากษัตริย์ แต่ก่นาประหลาดอยู่ ที่ความผิดอันเกี่ยวแก่คำสันนา ดูจะเป็นเรื่องเล็กน้อยเหลือเกินสำหรับความรู้สึกของผู้ปกครองบ้านเมือง การกำหนดโทษแทบจะไม่มีความหมายอันใด เมื่อเปรียบเทียบกับความผิดที่ไต่กระทำต่อรัฐหรือพระมหากษัตริย์ ซึ่งมีโทษรุนแรงถึงประหารชีวิต

ในด้านความผิดอันเกี่ยวกับคำสันนนั้น กฎหมายอาญาของเราดูเหมือนว่าจะมีเพียง ๓ มาตราเท่านั้น คือ มาตรา ๒๐๖ ผู้ไต่ กระทำ การด้วย ประการใด ๆ

แก้วตฤหรือสถานอันเป็นที่เคารพในทางศาสนา ของหมู่ชน
หมู่ชนใด อันเป็นการเหยียดยามศาสนานัน ต้องระวาง
โทษจำคุกไม่เกิน ๓ ปี หรือปรับไม่เกิน ๖ พันบาท หรือ
ทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๒๐๓ ผู้ใดก่อให้เกิด ความวุ่นวาย ชนใน
ที่ประชุมศาสนิกชนเวลาประชุมกัน นมัสการ หรือกระทำ
พิธีกรรมตามศาสนาใด ๆ โดยชอบด้วยกฎหมาย ต้องระ-
วางโทษจำคุกไม่เกิน ๓ ปี หรือปรับไม่เกิน ๒ พันบาท
หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๒๐๔ ผู้ใดแต่ง กายหรือ ใช้เครื่อง หมาย
ที่แสดงว่าเป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวชใน
ศาสนาใดโดยมิชอบ เพื่อให้บุคคลอื่นเชื่อว่าตนเป็นบุคคล
เช่นนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๓ ปี หรือปรับไม่
เกิน ๒ พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

จะเห็นได้ว่า ความผิดตัดเศียรพระพุทธรูปนั้น มิ-
ได้เข้าข่ายความผิดเกี่ยวกับศาสนาเลย แม้จะนำมาตรา
๒๐๖ เข้ามาปรับโทษก็มิได้ เพราะเจตนาของผู้กระทำผิด
นั้นมิใช่เพอเป็นการเหยียดหยามศาสนา แต่เพอหวังผล

ประโยชน์ในการซื้อขายต่างหาก จึงน่าจะกลายเป็นความ
 ผิดพลาดลึกลับหายไป ซึ่งกฎหมายบัญญัติไว้ว่า ผู้ใดเอา
 ทรัพย์ของตน หรือที่ตนเองเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วยไปโดย
 ทุจริต ผู้นั้นกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ ต้องระวางโทษ
 จำคุกไม่เกิน ๓ ปี และปรับไม่เกิน ๖ พันบาท แต่ถ้การ
 กระทำ ความผิดนั้น เป็นเวลา กลางคือ อดตราโทษที่รุนแรงขน
 อกหน่อย คือจำคุกตั้งแต่ ๖ เดือน ถึง ๗ ปี และปรับตง
 แต่ ๓ พันบาท ถึง ๓ หมื่น ๔ พันบาท ซึ่งเป็นอดตราโทษ
 ที่แรงกว่าความผิดที่กระทำแก่ศาสนาเสียอีก

พิเคราะห์ดูอดตราโทษดังกล่าวมาแล้ว จะเห็นได้ว่า
 มีสำลัมแก่ความผิดของผู้กระทำเลย เพราะผู้ใดได้รับความ
 เสียหายจากการกระทำเช่นนั้น มิเพียงแต่ตัวผู้เป็นเจ้าของ
 พระพุทธรูปโดยตรงเท่านั้น แต่ทว่าพุทธศาสนานิกทั้งประ
 เทศเป็น ผู้ไ้ ได้รับความ เสียหาย กระทบ กระเทือนทางจิตใจ
 อย่างที่สุด

ในสมัยโบราณ ผู้ปกครองบ้านเมืองได้เล็งเห็น
 พระศาสนาเป็นสิ่งสำคัญที่สุด มิไ้เพียงหย่อนไปกว่าองค์
 พระ มหา กษัตริย์ เลย ฉะนั้น การ ลงโทษ จึงได้ กำหนด

ไว้อย่างรุนแรงที่สุดเช่นเดียวกัน การกระทำผิดแก้คำสอน
นั้น ไม่ตองอุบาทวชาติชั่วถึงขนาดตัดเศียรพระพุทธรูปดอก
เพียงมลักษณะเยยงลักขโมยเท่านั้น ก็ตองได้รับโทษถึง
ตายเสียแล้ว ดังเช่นที่นิโกลาส์ แซร์แวล ซึ่งเป็นบุคคล
หนึ่งใน คณะทูต สันถว ไมตรีของ พระเจ้า หลุยส์ที่ ๑๔ แห่ง
ฝรั่งเศสที่ เขามาจำ เริญทาง พระราช ไมตรี กับเมือง ไทยใน
สมัยแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ได้บันทึกสภาพ
การณ์ของการ ปกครองของ เมืองไทย ในตอน ที่ว่า ด้วยกระ
บวนการยุติธรรม และการสง โทษผู้กระทำผิดทางอาญาไว้
ตอนหนึ่งว่า

“ผู้ใดจ้านนแก่หลักฐานว่า ทำการลักสิ่ง คักดีสิทธิ์
อันเป็นราชูปโภค หรือทำการลักเครื่องประดับวดีวาราม
จะถูกจับตัวผู้กไว้กับราวไม้ ขนาดใหญ่แล้ว อย่างเสียสัด ๆ
ด้วยไฟอ่อน ๆ เป็นการทรมานทำนองเดียวกันแก่ภิกษุที่ถูก
จับได้คานั่งคาเชื่อว่าประกอบเมถุนกรรม แก่บุคคลต่างเพศ
เพราะเหตุว่าการ ประกอบเมถุน กรรมและการ เป็นขู้ขู้สาว
ในขณะที่อยู่ในสภาพถือพรหมจรรย์นั้น นับว่าเป็นการลบ
หลู่พระคำสอน และตอง ระวังโทษ ถึงตายใน ประการที่

ทารุณที่สุด”

หรือดงท ปาลเลกวัช สังกษนายกคณะมิชชันโรมัน
คาทอลิกประจำประเทศสยาม ไต่บันทึกเรื่องราวเกี่ยวกับ
เมืองไทยในสมัยรัชกาลที่ ๔ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ไว้ ซึ่ง
ตอนหนึ่งปาลเลกวัช ไต่กล่าวถึงการเดินทางของเขาว่า

“ วันหนึ่ง ข้าพเจ้า แวะจอด เรือท วดราง แห่งหนึ่ง
ในขณะที่กำลังหุงข้าวกินอยู่นั้น คนของข้าพเจ้า ๒-๓ คน
ได้ย่องเข้าไปในโบสถ์ แล้วลอบลักพระพุทธรูปองค์เล็ก ๆ
สัก ๒๐ องค์เห็นจะได้ติดมือไปด้วย บางก็เป็น พระทอง
เหลืองบางก็เป็นพระเงิน ครั้นภายหลังข้าพเจ้ารู้เรื่องเขา
ก็เอ็ดตะโรใหญ่ สั่งให้เอาทังนำเสียให้หมด บอกให้รู้ว่า
“พวกแก่นส่าเพร่านี้ไม่รู้หรือว่ากฎหมายเมืองสยาม
นั้น เขาลงโทษผู้ลักพระพุทธรูปโดยให้เฆาให้ตายทงเป็น”
(คำแปลจากต้น ฉบับภาษาฝรั่งเศสของ สันต์ ท. โกมล
บุตร)

เป็นการแสดงให้เห็นว่า กฎหมายเมืองไทยเรา
ไต่มีบทลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดแก่พระพุทธรูปอย่าง

เศียรพระพุทธรูป

รุนแรงยิ่งดับเนืองตลอดมาเป็นระยะเวลาอันยาวนานทีเดียว
เพื่อให้เรื่องการลงโทษเกี่ยวกับความผิดทางศาสนา
สัมบูรณ์ชน ผู้เขียนขอนำกฎหมายเก่าฉบับหนึ่งมาแสดง
ประกอบไว้ ณ ทนดวย

บทบัญญัติแห่งกฎหมายฉบับนั้นว่า

“โจรลักสิ่งของซึ่งเป็นหลักไว้ในพุทธศาสนา คือ
พระพุทธรูปที่หล่อด้วยทองคำดี ด้วยเงิน นาก ทองแดง
ทองขาว ทองเหลือง สัมฤทธิ์ ตะกั่ว หิน ไม้ เป็นรากแก้ว
ในพระพุทธรูป รื้อ ชุด ทำลาย ทำให้หักพัง ชุดตีมา
โกยขนเอาทรัพย์สินเขาประดิษฐานไว้ ทุบบำรุง ในพระพุท
ศาสนา แลชุดพังทำลายตนพระศรีมหาโพธิ์ ลักคัมภีร์หนังสือ
ดีอบาลี ลักทรัพย์สินพระสงฆ์เอาไปหลอม ทำการดงนินเรียก
ว่า มิจฉาทิษฐิต้องระวางโทษออกฤษฐี เสมอชบถเจ้า
แผ่นดินเหมือนกัน

“ถ้าโจรผู้ใดกระทำผิดฐานออกฤษฐีโทษ ชื่อว่า
มหันตโทษ ควรให้ฆ่าเสียใน ๒๓ ประการ”

ก็ลักษณะการประหารชีวิต ๒๓ ประการ หรือ ๒๓
วิธีนั้นมออย่างไบบ้าง?

ท่านว่าไวคิงน คือ

ประการที่ ๑ ให้ตัดศีรษะนั้นให้แตก แลให้
เลือดนั้นไหลออก แลผูกอันเหล็กให้แดง เอาไปนาบ
หัวมัน ให้คงเหลืออยู่แต่กะลาหัว

ประการที่ ๒ ให้ถลกหนังหัวออกให้หมด คง
เหลือแต่กะลาหัว แลถลกหนังหน้ามากดลบลงปิดหน้า
ไว้

ประการที่ ๓ ให้เอาไม้คาปากให้อาชน แลเอ
รินน้ำได้ถวย ทำให้เลือดแลวจมน

ประการที่ ๔ ให้ฉีกปากถึงใบหูทั้งสองข้าง แล
เอาไม้คาปากให้อาชน แลให้เลือดออกเต็มปาก

ประการที่ ๕ ให้เอาผ้าชุบน้ำมันพ่นนวดทั้งสี่แฉก
เอาไฟจุด

ประการที่ ๖ ให้แล่นอดตงเตตนคองจนถึงขอเท้า
ให้ติดไว้เป็นกอน ๆ อย่าให้ขาดจากกัน แลมัดตนม
ให้เดินพลางตพลางจนกว่าจะตาย

ประการที่ ๗ ให้ถลกหนังตงเตตนคองลงมาจนถึง
บนเอวแล้วให้ถลกครอบลงมาเป็นผ้านุ่ง

ประการที่ ๘ ให้เอาเหล็ก ถ้ามอัน แทงตัว มั่นติด
กับแผ่นดิน รััดให้แน่นอย่าให้พลิกตัว แล้วให้เอาไฟเผามัน
จนถึงตาย

ประการที่ ๙ ให้เอามัดเล่มใหญ่ให้มัดสองคม ชุด
เอาเน้อออกให้เป็นบ่อใหญ่บ่อน้อยจนถึงมันตาย

ประการที่ ๑๐ ให้เอามัดเช็ด เน้อมัน ออกเป็น
ชัน ชันละหนงด่าลง ให้จนหมดเน้อของมันน

ประการที่ ๑๑ ให้เอามัดสับเน้อแล้วเอากระต่าย
เหล็กชุด ให้คงเหลือแต่กระดูก

ประการที่ ๑๒ ให้นำอน ตะแคงลง แล้วเอาเหล็ก
แหลมไปแทงในช่องหูข้างซ้ายให้ตลอดไปทางขวา และ
ปักไว้กับแผ่นดิน

ประการที่ ๑๓ ให้กระทำอย่าให้หนังขาดเน้อหลุด
ออกแล้วเอาก้อนหินทุบให้กระดูกเหลว แล้วเอาไปทิ้งเสีย

ประการที่ ๑๔ ให้เคียน้ำมันให้เดือดพล่านแล้ว
ให้ยกใส่ไปให้ถูกตามเน้อตัวมัน จนถึงตาย

ประการที่ ๑๕ ให้เอาสุนัขดุร้ายตัว หนึ่งมา ขังไว้

ให้อดอาหารจนเต็มอยาก แล้วปล่อยสุนัขไปกัดเนื้อให้
หมด ให้คงเหลือแต่กระดูก

ประการที่ ๑๖ ให้เอาขวานผ่าทองผ่าออกออกเป็น
สองภาค

ประการที่ ๑๗ ให้แทงด้วยหอกเล่มเล็ก ๆ ให้ถึง
ตาย

ประการที่ ๑๘ ให้ชุดหลุมฝังแคบนั้นเอา แล้ว
ให้เอาฟางหุ้มห่อตมิดชิด แล้วเอาไฟจุดให้พอร้อนพอ
แตก แล้วให้เอาเหล็กชุดเนื้อให้ขาดออกเป็นชิ้นเล็กบาง
ใหญ่บ้าง

ประการที่ ๑๙ ให้แด่เนื้อเป็นก้อน ๆ แล้วทอด
น้ำมันให้สุกด้วยไฟ แล้วให้หมั่นกินเนื้อของมันเอง

ประการที่ ๒๐ ให้ตดด้วยพลองยาวให้ถึงตาย

ประการที่ ๒๑ ให้ตดด้วยหวายหนาม ให้จนถึงตาย

๒๒ ๒๓ ๒๔ ๒๕
ทเขียนเรื่องนชน ใช้ว่ามัจฉาน่าจะเส่นอกความ

เห็นใหม่การพิจารณาโทษในกรณี “ตัดเศียรพระพุทธรูป”
เสียใหม่ให้หนักละม้ายของเก่าก็หาไม่ได้ เพราะลงมีการกระ
ทำผิดแล้วจบตัวคนร้ายไม่ได้ ก็ไม่เห็นจะเกิดผลอะไรใน

การจะแก้ไขอัตราโทษทัณฑ์ การเสนอเรื่องนจึงเป็นแต่
เพียงเล่าสู่กันฟัง เป็นการเปรียบเทียบความรู้ดีนึกคิดของ
คนในสมัยโบราณกับสมัย ปัจจุบันในด้านความ สำคัญ ของ
พระศาสนาว่าแตกต่างกันอย่างไรเพียงไรเท่านั้น

เมืองไทยจากปลายปากกาฝรั่ง

ออกชื่อว่าฝรั่งแล้วก็เป็นที่รู้จักของคน
ไทยมาแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา แต่คำว่าฝรั่งใน
ต้น คนไทยหมายถึงชาวยุโรปเท่านั้น เพราะ
ชาวอเมริกัน เพิ่งจะก่อตั้งประเทศชาติ ของตน
ในยุคต้นกรุงรัตนโกสินทร์เอง ฝรั่งที่มาติด
ต่อกับไทยนั้น ต่างก็ได้เขียนหนังสือเกี่ยวกับ
เรื่องเมืองไทยไว้ไม่น้อย แต่ที่ว่าเพิ่งจะมีการ
ถ่ายทอดออกมาเป็นภาษาไทยเมื่อห้าสิบ กว่าปี
มานี้ คนไทยคนแรกที่แปลเรื่องฝรั่งเขียน
เกี่ยวกับเมืองไทยก็คือ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ

เมืองไทยจากปลายปากกาฝรั่ง

๕๓

ชน ๕ กรมพระนราธิปประพันธ์พงศ์ ทรงแปลจดหมายเหตุ
ของเมอติเออร์ เดอลาซ แบร์ฟูเป็น เอกอัครราชทูตของพระ
เจ้าหลุยส์ที่ ๑๔ หนังสือเรื่องนิตยสารพจนานายเป็นครั้งแรก
ในปีพ.ศ. ๓๔๕๗

พระเจ้าบรมวงศ์เธอพระองค์น้อย ทรงได้รับการ
ยกย่องจากวงการศิลปะในเมืองไทยว่าทรงเป็น “เสด็จ
บรมครู” ได้ทรงกล่าวถึงเรื่องหนังสือต่าง ๆ ที่ฝรั่งเขียนถึง
เมืองไทย ไว้ในคำนำหนังสือเรื่องลาตุแบร์ของพระองค์
ท่านตอนหนึ่งว่า

“หนังสือที่ฝรั่งเรียกว่าถึงกรุงสยามนั้น ไม่มีฉบับ
ไหนก่อนพุทธศัตวรรษที่ ๒๓ โดยมากมักกล่าวระยะทาง
ดาวแดนต่อประเทศอินเดียมาแต่ไม่มีใครบังถึงกรุงสยามชัด
เจนนัก นอกจากเฟอริตแนนต์ เมนเดซ ปินโด แต่กระ
นั้นก็เลือนมาก เมื่อโปรตุเกสราวประเทศอินเดีย แลบ้าน
เมืองติดต่อมาในยุคโน้น ก็มักพงศาวดารพอใจสืบเหตุ
การณจดหมายเหตุไว้ แต่ก็ไม่พุดมาเพียงแหลมมะลายู
แม่เอยถึงกรุงสยามบ้างบ่อย ๆ ก็พุดแต่สั้น ๆ คนที่วานัก
รวมบารอส์คูโต และคาเบยน์ส์ด้วย ต่อมากมกนกันพนธ์
วิลันดา เช่นลีนส์ไซเตนเป็นต้น ดูเหมือนักพยายามจะ

กล่าวถึงกรุงสยาม ต่อมาก็อพยมฝรั่งต่างชาติหลายคนชน ดง
ใจจะกล่าวถึงกรุงสยาม เช่น แซคเดอ มอร์คา คอกส์ ซึซา
เฟรเดริก แลร์ลฟ์ พิตซ์ ในพุทธศัตวรรษที่ ๒๒ ฝรั่งชาติ
ต่าง ๆ ออกจะจับคิดทะเลาะทะยานใคร่จะทำการค้าขายต่อหัว
เมืองเบองตะวันออกมากเข้า ก็เป็นธรรมดาย่อมต้องการ
รู้เรื่องราวมากเข้า การสืบเสาะได้ส่วนจึงค่อยมากเข้า พวก
นักพรตประกาศพระกฤษฎีกาศำสนาก็เริ่มจะเล่าถึงเรื่องราวใน
ดินแดนที่ได้ไปถึง จึงกล่าวถึงกรุงสยามด้วย ในต้นศต-
วรรษมีสมุดว่า ถึงกรุงสยาม โดย มากที่ทาน คารอน แลซุสต์
ชูเตน ชาววิลันดาได้ประพันธ์ขึ้น มีคนพอใจอ่านกันมาก
จนได้แปลเป็นภาษาอังกฤษ ฝรั่งเศส เยอรมัน สวีเดน
และลาติน แต่กล่าวเนือความเลือน ๆ รวม ๆ เสียมาก

ใน พ.ศ. ๒๓๘๐ มีวิลันดาผู้หนึ่งมีนามเซเรมี วัน
วเลียด ได้แต่งหนังสือเรื่องกรุงสยามขึ้น และแปลเป็น
ภาษาฝรั่งเศสแต่พิมพ์ออกแล้วไม่ทันไร พรรณนาราชการ
แผ่นดินในสยาม แลปรากฏอาการอย่างธรรมเนียมชาว
สยามมาก ซึ่งแต่กาลก่อนตราบบัดนั้น ยังไม่มีใครเคย
จดหมายเหตุไฉนเลย ในยุคนั้น นักนิพนธ์ฝรั่งเศสยังหาใคร

จะได้กล่าวถึงกรุงสยามไม่ มีแต่พวกนักพรตสอนคฤหัสถ์
 ศาสนานิกายโรมัน คะโถลิกในโลกฟากตะวันออก ได้รจนา
 ไว้บ้าง ต่อ ๆ นั้นมา ชาติฝรั่งเค็ดจึงจับเอาพระปะบั้งกรุง
 สยามมา^๕ ^๕ จนเลยเป็นการจริงจัง ถึงตนกัณฑ์ไปทั่ว
 ประเทศยุโรป โดยพระราชาไชบายของพระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๔
 พระเจ้ากรุงฝรั่งเค็ด มันหมายจะแผ่พระเดชานุภาพทางหัว
 เมืองเบองบูรพะภาคภิกภพนมาก จึงเกิดกระแฉัตรินพนช
 เรืองกรุงสยามท่วมากชนโดยลำดับ ใน พ.ศ. ๒๒๒๗ มง
 ดีเออร์ เดอ ชัวมองต์ ราชทูตของพระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๔ พระ
 เจ้ากรุงฝรั่งเค็ด มาจำทูล พระราชดำถั้น ณ กรุงสยามครง
 แรก ภาได้ประพนชเรองราวกรุงสยามพมพชนไว้ แต่ก็ไม่
 ใครจะได้ความกระไรนัก แลยังมีระยะทางของบาดหลวง
 ผู้สอนศาสนา พระคฤหัสถ์ ซอชัวช ได้ินพนชแลลงพมพ
 ใน พ.ศ. ๒๒๐๐ ต่อไปกัมนหนังสือเรองกรุงสยามของ คอ
 เต เดอฟอร์บั้ง เยอเวต์ บาดหลวงดาซาต ได้รจนาต่อ ๆ กัน
 มาจนถึงจดหมายเหตุพงศาวดาร กรุงสยามของ มงดีเออร์
 เดอ ลาลูแบร์ ราชทูตฝรั่งเค็ดครงทหายทวามรจนาชนใหม่
 ในปี พ.ศ. ๒๒๓๓

หนังสือที่ฝรั่งเขียนเกี่ยวกับเมืองไทยนั้น ใน
กรุงรัตน โกสินทรวิบูลย์จะมียุไม่น้อย เพราะมี พงศัตถศาสตร์เหตุ
สารคดี และนวนิยาย ประเภทหลังนั้นดูจะเป็นที่สนใจของคน
ไทยมากที่สุด เพราะมีตัวละครเป็นบุคคลที่พอจะรู ๆ เห็น ๆ
กันอยู่ ทศกริโกรมเกรยวกราวที่สุด ก็คือเรื่องที่เกี่ยวกับนาง
แอนนา ลีโอโนเวนส์ ซึ่งมีผู้แปลเป็นภาษาไทยในสมัย
สงครามโลกครั้งที่สอง ได้แก่เรื่อง An English Gover-
ness at the Siam Court, Siamese Harem Life สอง
เรื่องนี้ นางแอนนา ลีโอโนเวนส์เป็นผู้เขียน และติดต่อ
มากเรื่อง Anna and the King of Siam ซึ่งมากาเว็ต
แลนดอนเป็นผู้เขียน เรื่องหลังนี้มีการ ถ่ายทำเป็นภาพ
ยนตร์และนำมาฉายในเมืองไทย ในสมัยที่สงครามโลก
ครั้งที่สองสงบลงใหม่ ๆ

นวนิยายที่ฝรั่งเขียนเกี่ยวกับเมืองไทย และได้
รับการแปลเป็นภาษาไทยในสมัย ในสงครามโลกครั้งที่สอง
นั้น คือเรื่องรักในราชสำนัก พระนางนาถวิสมิตรา เจ้า
จอมช้อย ฯลฯ พวกนักอ่าน หนังสือพากัน ตื่นเต้นไม่ใช
่ น้อย เพราะเป็น เรื่องเกี่ยวกับคนไทย ซึ่งคนไทยหลาย

เมืองไทยจากปลายปากกาฝรั่ง

๕๗

ร้อยหลายพันคนไม่ได้รู้มาก่อน และพอได้อ่านเขาก็ทำท่าจะเชื่อสนิททีเดียว ว่าคงจะจริงแน่ เพราะถ้าหากว่าไม่จริงแล้ว ทไหนฝรั่งจะเอามาเขียนอย่างนั้น ฟังดูแล้วคล้ายๆ กับว่า ฝรั่งนั้นเป็นเทพเจ้า และขอเขียนของฝรั่ง ก็เป็นประตุงคำพิพากษาศาลฎีกาหรือเทวโองการนั้นทีเดียว

สำหรับเรื่อง Anna and the King of Siam ซึ่งมากาเร็ต แลนดอน เป็นผู้เขียนนั้น มีเรื่องต่อเนื่องมาอีกในหนังสือเรื่อง "โลกใหม่" อันเป็นพระนิพนธ์ของ ขอม.จ. หึงพูนพิสัย ดิศกุลเล่าถึงคราวที่เสด็จไปทรงเป็นผู้บรรยายวิชาพุทธศาสตร์ในสหรัฐอเมริกา ตอนหนึ่งทรงเล่าไว้ว่า ได้ทรงพบกับ อำแดง มากาเร็ต แลนดอน ผู้เขียนหนังสือเรื่องนี้ และได้ทรงต่อว่าแม่นั้นในเรื่องที่หลอนเขียนไว้อย่างบ้าๆ บอๆ เกี่ยวกับสมเด็จพระอัยกาธิราชของท่าน คือพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวว่าพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๔ ของไทย มิได้ทรงเป็นเช่นนางแลนดอนพรรณนาไว้เลย และนางแลนดอนก็ได้อธิบายตอบท่านหึงพูน ว่า ที่เจ้าหลอนเขียนไปอย่างนั้นก็เพราะต้องการเงิน เท่านั้นเอง

เมืองไทยจากปลายปากกาฝรั่ง

๕๕

ถึงกรุงเทพฯ เมื่อปีจอ พ.ศ. ๒๔๐๕ โปรดฯ ให้นางลิโอ-
โนเวนซ์ เข้ามาสอนบทพระที่นั่งทรงธรรมในพระบรมมหา
ราชวังสอนเฉพาะเวลาก่อนเจ้านายเสด็จขึ้นเฝ้า สมเด็จพระ
เจ้าอยู่หัวทรงเล่าเรียน ภาษาอังกฤษ ในสำนักนางลิโอโน-
เวนซ์อยู่ จนทรงผนวชเป็นสามเณร ครั้นเมื่อเสด็จออกไป
อยู่ฝ่ายหน้าแล้ว พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
โปรดฯ ให้หม่อมจันตเลอเมริกัสนามาเป็นครูทรงเล่าเรียนภา-
ษาอังกฤษต่อมาจนถึงรัชกาลที่ ๔

ในหนังสือเรื่อง แอนนา กับพระเจ้ากรุงสยาม
นั้น “คุย” ไว้ว่า แหม่มแอนนาอยู่เมืองไทยจนพระบาท
สมเด็จพระจอมเกล้าสวรรคต รัชกาลที่ ๔ ได้ทรงฝากฝังให้
นางแอนนาดูแลพระราชโอรสของพระองค์ด้วย จดหมาย
เหตุและพระราชพงศาวดารบอกว่ รัชกาลที่ ๔ เสด็จสวรรคต
ในวันพฤหัสบดี เดือน ๑๓ ขึ้น ๑๕ ค่ำ พ.ศ. ๒๔๑๑ แต่สมุ
บันทกประจำวันของหม่อมแบรดลีย์ บอกว่านางแอนนา กับ
ลูกชายที่ชื่อหลุยส์ ออกเดินทางจากกรุงเทพฯ ไปสิงคโปร์
ในวันที่ ๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๑๐ ก่อนหน้าพระบาทสม-
เด็จพระจอมเกล้าเสด็จสวรรคตถึงหนึ่งปีกับสามเดือน

อันโตเล่า เป็นเหตุให้นางแอนนา ลีโอโนเวนซ์ หลุดลอยจากราชการในเมืองไทย

ในพระราชหัตถ์เลขาใน พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวถึง “นายเนตร ชุนศรีสยามกิจ ผู้ช่วยราชการกงสุลฝ่ายสยาม เมืองสิงคโปร์” ทรงมีไป ในปลายปี พ.ศ. ๒๔๐๘ ได้มีข้อความกล่าวถึงนางแอนนา ลีโอโนเวนซ์ ไว่ตอนหนึ่งดังนี้

“แม่มเนวละเวน คริสต์อนหนั่งชื่อเจ้านายโนน เดียว นชุกชนนิก เอานชนนเอานนชนนแลวกกกลานก เมอ ในวัน ๑๔ ค่ำ เวลาพลบค่ำเสด็จออก ท่านเส่นาบดเ้า เ้าอยู่ ก็ให้ลูกเ้ามาเ้ากราบทูลว่า แม่มจะขอเ้ามา เ้าเป็นการรอน ธิบสังวามากมาชิ ครนอย่างไรดีบรูเ้า ว่า ท่านเส่นาบดเ้าเ้าอยู่ก็กระดากไปไม่เ้ามาความเรอง นทราบ ไต่เ้าละ อองชูลิ พระบาท แลวโดย ทรงสังเกต ท่วงที แม่ม เนวละ เวนจะ เ้ามาน เพราะ กงสุล อังกฤษให้ เ้ามา กราบทูลชู้ชดชวางจะยุให้ทรงห้ามราชทูตสยามเสี้ยไม่ให้ไป จะให้กราบทูลให้จ้าง เซอรัยอนโบวริง ใช้เป็นราชทูตจะ ไต่คิดเอาเงินสักพันชั่งส่งไป”

ลูกจ้าง ลงถุกนายจ้างบอกเลิกจ้างแล้วละก็ ราย
 ใหนรายนั้น ไม่เคยพูดถึงนายจ้างเก่าว่าดี ฉะนั้นใตูลูกจ้าง
 ทำงานบ้าน ฉะนั้น นางเหม่มแอนนา แต่ทว่าแม่โฉม
 ศรัณแกออกจะเคยของมากไปหน่อยสำหรับแกเอง เพราะ
 แกพูดราวกับว่า แกนั้นเป็นทบริษาราชการแผ่นดินที่
 เดียว ซึ่งโดยขอเท็จจริงแม่เหม่มแอนนานั้นแกกม "เกรด"
 เท่ากับครุพิเคษที่เขาจ้างให้มาสอนหนังสือให้แก่คนในบ้าน
 เท่านั้น และกมพิเศษออกหน่อยทว่าแม่เ็นแกเป็น "ของ
 นอก" ตอ "อิมพอร์ต" มาจากตั้งคไปรเค้นเอง

หนังสือเล่มหนึ่ง ซึ่งมีมูล่าอย่างไม่น้อยหน้าก
 คือเรื่อง Fanny and the Regent of Siam ซึ่งผู้เขียนอ้าง
 ว่าได้มาสืบหาขอเท็จจริงจากบุคคลในสกุล "อมาตยกุล"
 อันเป็นสกุลทมความเกยวพันกับเรื่องนโดยตรง ในเรื่อง
 ใตกล่าวถึง "แม่แพน" ว่าเป็นลูกสาวนายทอมัส ยอร์ช
 นอกซ์ กงสุลอังกฤษเมืองไทย มีแม่เป็นคนไทยซึ่งเป็น
 ลูก "Duke of Samkok" ซึ่งราชสกุลยศชนดยุคนตาเป็น
 ไทย ก็คงเท่ากับเจ้าต่างกรม จะเป็นเจ้าวงหนา หรือวง
 หลวงก็ตามเถิด ไม่เคยปรากฏว่าแม่เชอพระวงศ์ทรงพระนาม

ว่า “กรรมมะสามโคก” เลย และคนไทยเรารู้กันว่า สามโคก ปทุมธานีนั้นเป็นแหล่งที่อยู่ของคนรามัญเลยเป็นส่วนมาก

หลักฐานทางไทย ๆ มีปรากฏว่า นายทอมด้ยอรัช นอกชฌุน เป็นผู้ผูกไม้อยู่กับพระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัว และ พระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าฯ โปรดปรานมาก ถึงกับพระราชทานนางข้าหลวงคนหนึ่ง ขอ ปรางเป็นมอญให้เป็นภรรยา และแม่ปรางคนมอญ ซึ่งเป็นข้าหลวงอยู่ในวงหน้า ก็ได้เลื่อนฐานันดรศักดิ์เป็น “พระธิดากรรมมะสามโคก” ไปด้วยประการฉะนี้ ทง ๆ ที่สมัยก่อนคนไทยเราถือนักหนา ในเรื่องที่ผู้หญิงไทยแท้ ๆ แล้ว ที่จะไปผสมพันธุ์ กับแขกกับฝรั่งแล้วเป็นไม่มีเลย มีอยู่กลุ่มเดียวเท่านั้นที่ ยอมเอาไมตรี รับสวาท สัมพันธ์จากฝรั่งจากแขก นั่นคือสาวรามัญย่านพระประแดง จึงได้มีคำพังเพย (ในสมัยห้าสิบปีก่อนนั้นไป) ว่า ถ้าจะหาชนิดง่าย ๆ ละก็ ต้องโน้น ปากลัดนี้

ยิ่งกว่านั้น หนังสือเรื่อง “แฟนหน” นยงม กล่าวไว้ในคราวที่แม่แฟนกลับจากเยือนเมืองนอก พระ-

บาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ถึงกับ โปรดเกล้า ฯ ให้มีงานเลี้ยงรับรอง (Reception) เป็นเกียรติแก่แม่แพน ทพระที่นั่งอนันตสมาคมทีเดียว

อีกตอนหนึ่ง ซึ่งออกจะเป็นเหตุการณ์ปัจจุบัน พอใช้ เพราะ พาดพิงมา ถึงการ ปกครองใน แบบประชาธิปไตยของไทย ก็คือในหนังสือเรื่องนิมการ “คุย” ว่าแม่แพนคนนั้นนะ ได้ลง ทุนชาย เข้มกลัด เพชรดี เหลือง อันเป็น สัมบัติชนสุดท้ายของแก ให้เป็นทุนแก่นักเรียนไทยคนหนึ่งไปศึกษาวิชาต่างประเทศ และเมื่อนักเรียนคนนั้น กลับมาเมืองไทยแล้วก็ได้รวมกระทำกรอันหนึ่ง ซึ่งทำให้เมืองไทยได้มี การปกครองเป็นระบอบ ประชาธิปไตย นักเรียนคนนั้น น ชอ ปรัด พนมยงค์

หนังสือออกเรื่องหนึ่ง ชื่อ A Woman of Bangkok (แปลเป็นไทยแล้วชื่อผู้หญิงกรุงเทพฯ) ผู้เขียนเป็นฝรั่งรุ่น กระทั่ง ชื่อ แจ็ค เรย์โนลด์ ได้เล่าถึงเมืองไทยและกรุงเทพฯ ไว้ในสภาพที่ไม่ต่างอันใดกับแดนอบายมุขเพราะว่านายเรย์โนลด์คน นั้นเมื่อมา อยู่เมือง ไทยก็มา ใช้ชีวิตอยู่กับพาร์ทเนอร์และหญิงหาเงิน มาอยู่ในลำเพ็งและเยาวราช ซึ่งครั้น

เครื่องไปด้วยเสียงเกะกะตลอดเวลา และเวลาทนายจะมาแสดง
บทกับทศวาทกับหญิงซึ่งแก่กว่า ก็อยู่ในลักษณะ “สามี
บุญธรรม” ของหญิงนั้น เพราะหวังจะถ่ายกระบ้าของแม่
หม่อมแก่นนไปให้หญิงอน เมืองไทยจากปลายปากกา
ของหายแจ๊คเรย์โนลตันนั้น ดูไม่ไกลกันนักกับดินแดนที่
เต็มไปด้วยความชั่ว สิ่งต่าง ๆ ทวาด ก็ด้อย่างเลว ๆ นาย
แจ๊ค เรย์โนลด์ แกกล่าวชม “คุณหริ” ทจหวัดนคร
ราชสีมาว่า สะดุดตาเหมือนส่วนที่สะดุดตา ฉะนั้น

หนังสือออกเล่มหนึ่ง ชื่อ The Land of Moon
Flower ผู้เขียนเป็นคนอังกฤษที่เคยมาอยู่เมืองไทยในฐานะ
ข้าราชการกระทรวงยุติธรรมชื่อ เจอร์ลัด สเปโรว์ มีการ
ตั้งคมกับเจ้านายและข้าราชการผู้ใหญ่มากพอ ดูแต่กระนั้น
ก็ยังอุตสาหะเขียนว่ากรมพระนครสวรรค์วรพินิต เป็นพระ
บีตุลา (อา) ของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว

พจนานุกรมภาษาฝรั่งเศสของ La Rousse ฉบับ
Nouveau Petit ตอนทกล่าวถึงคำว่า Siamois อันแปลว่า
คนไทยนามภาพ “คนไทย” เป็นรูปชาวมองโกเลียส่วน
หมวกจุกแบบหมวกช่อถือกล้องยาแดงอันยาวเฟ้อเลย

มีข้อน่าสังเกตอยู่ อย่างหนึ่ง ว่าในบรรดาเรื่อง
 แปลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับเมืองไทยนั้นไม่มีเลย ทั้ผู้แปลจะอธิบาย
 ขอบข้อเท็จจริง ซึ่งฝรั่งเขียนผิดพลาดไว้ ไม่เพียงแต่จะไม่
 แก้ไขเท่านั้น ยังแถมยอมรับเช่ถือเสียอีกด้วย ว่าเป็น
 ความจริงแท้ ๆ เช่นเรื่องที่ว่าพระจอมเกล้าฯ ให้เฝ้าเจ้า
 จอมทับทิมกับคุณพระปลัดทงเป็น ๆ และเมื่อตายแล้ว
 โปรดเกล้าฯ ให้สร้าง พระเจดีย์ ให้นั้นก็เป็นเรื่อง ที่จับตา
 ถัดมาแต่กับเรื่องนายหนานายเรือเฝ้า ตวับุชาพระศาสนาใน
 รัชกาลที่ ๒ และมรုပ်บ่นอยทวดอรุณราชวรารามนั่นเอง
 มอຍุทานเดยวและเรื่องเดยวแท้ ๆ ทั้ผู้แปลได้ทำ
 หมายเหตุดอธิบายขอเท็จจริงไว้ด้วย ก็คือเรื่อง ลาลูแบร์
 แถมพระองค์ท่านยังได้ทรง “คอมเมนต์” ถึงฝรั่งเขียน
 หนังสือไว้ด้วยว่า

“กระนั้นหนังสือจดหมายเหตุพงศาวดารกรุงสยาม
 ของ ลาลูแบร์ ก็ใช้ว่าจะถูกถ้วนไปหมด ด้วยได้มาอยู่ใน
 กรุงศรีอยุธยาเพียง ๓ เดือนเท่านั้น ความรู้ที่ไดจากหนังสือ
 สื่อฝรั่งจนาไว้แต่ปางก่อนมาโดยลเมอลมายบ้าง ดับถาม

คนไทยที่ไม่มีความรู้เล่าฟังตั้งให้บ้าง บิดบังอำพรางเสีย
 บ้างน่าจะฟังคำบอกเล่าไม่เข้าใจเดาสั่งพลาดไปบ้างแต่เชื่อ
 คำฝรั่งในกรุงศรีอยุธยา บอกผิด ๆ ไปบ้างทั้ง ประกอบด้วย
 วิสัยเชื่อต่อว่ารู้ได้ แล้วเดาต่อตามเคาเงอนโดยมาก เมื่อ
 เช่นนี้ หากหน้าใจดูหมิ่นฤชังมนุษย์ชาวตะวันออก แลทนง
 ตนถือความเป็นมนุษย์วิเศษชาติฝรั่ง ก็ยังชักให้ความจริงที่
 คาดว่าจริงนั้น หลงไหลลี้ล่านไปได้มาก ๆ”

“สมเด็จพระ” ในฐานะ “ผู้หญิง”

ในเมืองไทยเรา นับแต่วันที่ ๒๘ เมษายน ๒๔๕๓ เป็นต้นมา เมื่อพูดคำว่า “สมเด็จพระ” คนไทยก็ย่อมจะเข้าใจได้ด้วยความสำนึกที่ปรากฏกันอยู่ทั่วไป ว่าคำนั้นหมายถึง สมเด็จพระอัครมเหสีในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่รัชกาลปัจจุบัน สมเด็จพระองค์นี้ ทรงมีพระนามเต็มตามพระอิสริยยศักดิ์ ในปัจจุบันว่า สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ

เมื่อ “สมเด็จพระ” โดยเสด็จพระ

บาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวประพาสยุโรป และสหรัฐอเมริกา
ในปี พ.ศ. ๒๕๐๓ นั้น หนังสือพิมพ์นวยออร์คไทม์ฉบับวัน
ที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๐๓ ได้ลงข้อความเกี่ยวกับ “สมเด็จพระ
และมีความตอนหนึ่งซึ่งแปลเป็นไทยได้ว่า

“สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถทรงบำเพ็ญ
พระราชกรณียกิจทั้งสองประการ คือทรงเป็นทั้งสมเด็จพระ
พระบรมราชินีนาถ และพระราชมารดาของสมเด็จพระเจ้าฟ้า
องค์พระองค์ อย่างสมบูรณ์ยิ่ง”

ที่สหรัฐอเมริกา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ได้พระราชทาน สัมภาษณ์ แก่ ผู้แทน หนังสือพิมพ์ เกี่ยวกับ
“สมเด็จพระ” ว่า

“ราชินีเองเป็นที่ปรึกษาดีเยี่ยม และได้แบ่งการ
กิจไปมาก ทั้งเป็นแม่ที่ดีของลูก”

หนังสือพิมพ์ทิวาวยได้กราบทูลถาม “สมเด็จพระ”
ถึงพระราชภารกิจในฐานะที่ทรงเป็น สมเด็จพระบรมราชินี
“สมเด็จพระ” ได้ทรงมีพระราชเสาวนีย์ตอบว่า ทรงสนพระราช
หฤทัยในพระราชภารกิจต่าง ๆ ในฐานะสมเด็จพระราชินีก็
จริง แต่ทว่าสิ่งที่ทรงพอพระราชหฤทัยที่สุดนั้น ก็คือ

“ส้มเต๋จ” ในฐานะ “ผู้หญิง”

พระราชภาระ ในฐานะพระราชชนนีของทุลกระหม่อมฟ้า
ทงส์พระองค์ “ส้มเต๋จ” ตรัสว่า

“ฉันรักที่จะเป็นแม่มากที่สุด”

กับคุณแทนหนังสือพิมพ์สตรีในสหรัฐอเมริกา ซึ่ง
ได้เข้ามาเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทและกราบทูลถามเรื่องต่าง ๆ

“ส้มเต๋จ” ได้ตรัสว่า

“ฉันโศกคิดทมิฬมาก ถึงตีคนแน่ะ”

ในฐานะผู้หญิง ผู้หญิงควรจะมีหน้าที่อะไรบ้าง
แต่ครั้งโบราณ ดับมาจนถึงปัจจุบัน เป็นที่รู้จัก
อยู่ว่า หน้าที่ของผู้หญิงนั้นมอญสามประการเท่านั้น คือ
เป็นลูกทิด เป็นเมียทิด และเป็นแม่ทิด หน้าที่ทั้งสาม
ประการนี้ คนทั้งหลายย่อมยอมรับว่า “ส้มเต๋จ” ของ
คนไทยทรงปฏิบัติได้โดยสมบูรณ์

ความเป็นลูกทิดนั้น คือความเป็นลูกที่ไม่ต้องสร้าง
ปัญหายุ่งยากแก่พ่อแม่แต่ประการใด ในยามทรงพระเยาว์
“ส้มเต๋จ” ทรงเป็นกุลสตรีตามแบบของลูกผู้ดีและลูกเจ้า
ลูกนายในสมัยก่อนโดยแท้ และแน่ละ ย่อมต่างกับสภาพ
ของ “ลูกมณูญ” หรือ “ลูกมทรพย” ในปัจจุบัน

อย่างมากมาย

ส่วน “หนาท” ออกสองประการนั้น ได้บังเกิด
 ชนแก่ “ส้มแดง” ภายหลังวนต์ ๒๘ เมษายน ๒๔๘๓

และคงมอญเรื่อยมาจนตราบเท่าทุกว้น

“ส้มแดง” น่าจะได้เป็นแบบอย่างให้ “เมย”
 ของผู้มบญผู้ม วาสนา ในยุคนี้ เจริญร่อย พระยุคบาท เป็น
 อย่างยิ่ง ทั้งในด้านพระราชอัธยาศัยและพระจริยวัตร แต่
 เป็นที่น่าเสียดายและเสียใจเป็นอย่างยิ่ง ที่คนบางคนกลับ
 กระทำการอันเป็นเสมือน “วัตรอยพระยุคบาท” ไป
 แทนที่จะเป็นการ “เจริญร่อย”

เมื่อสืบกลับมาแล้ว เมื่อเกิด อุตกภัย ชนท จังหวด
 ราชบุรี พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและ “ส้มแดง”
 ได้เสด็จไปเยี่ยมราษฎรผู้ประสบอุทกภัย จากนั้นมา ไม่ว่า
 กครงทพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จประพาสยังแห่งหน
 ไใด จะมี “ส้มแดง” เสด็จร่วมไปด้วยในฐานะคู่
 พระบารมีให้ราษฎรได้ชมพระบารมีร่วมกัน แม้ว่าคราวใด
 “ส้มแดง” จะเสด็จแห่งใดแต่ถ้าพึ่งพระองค์ ก็ไม่เว้น
 ทจะมีราษฎรคอยเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทอยู่อย่างเนืองแน่น

เป็นนิจ

และเมื่อใดที่ “ท่านผู้หญิง” ไปราชการ จะ
เป็นต่างประเทศหรือในประเทศก็ตาม ก็ซักจะมี “คุณ
ผู้หญิง” ติดตามไปด้วย เป็นการ “เบ่งบารมี” และ
เสริมรัศมีของคุณผู้หญิงให้เป็นที่รู้จักของ ข้าราชการ ตลอด
จนภรรยาข้าราชการไปด้วย และบางที ก็เท่ากับไปบังคับ
กะเกณฑ์ให้เขาจำต้องรู้จัก ต้องทำความเคารพ ทั้ง ๆ ที่
เขาไม่อยากเคารพเลยแม้แต่เทือกกอย

ฉลองพระองค์ของ “ส้มเต๋จ” ไม่ว่าจะ เป็น
แบบไทย หรือแบบสากลนิยมนั้น ย่อมจะได้ “รับ
ราชการฉลองพระเดชพระคุณ” แต่พระองค์ท่านมากครั้ง
อยู่ กว่าจะได้มีการ “เลื่อน” เป็นของพระราชทาน
แก่ข้าหลวง มบอยครั้งที่ “ส้มเต๋จ” ทรงฉลองพระองค์
ซ้ำได้ โดยเพียงแต่ทรงเปลี่ยนแปลงเครื่องประดับหรือ
เครื่องตกแต่งเพียงเล็กน้อย ผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับ “ส้มเต๋จ”
เคยเล่าว่า พระองค์ท่านไม่โปรดตัดฉลองพระองค์บ่อย ๆ
อย่างที่เราเรียกกันตามภาษาชาวบ้านว่า ไปงานที่หนึ่งก็ตัด
เสื้อตัวหนึ่ง แม่ว่าจะทรงอยู่ในฐานะที่จะทรงทำได้เช่นนั้น

ก็ตาม ไม่โปรดความพุ่มเฟือยหยูหรา แม่แต่สร้อยพระคอ
ไข่มุกซึ่งโปรดให้ชอมมาจากญี่ปุ่น นนกรมราคาราว ๆ แปร
พันบาท ไม่ได้มีราคาเป็นเรือนแสนอย่างสร้อยไข่มุกของ
สตรีบางคนที่เป็นเพียงซาไต่เบองพระยคลบาท

ม.ล มณรัตน์ บุนนาค ผู้เป็นทงญาติและนาง
ต้นองพระโอบสู ได้เขียนเรื่องเกี่ยวกับพระราชจริยวัตร
และพระราชกรณียกิจของ “สมเด็จพระเจ้า” มีความตอนหนึ่ง
ดังนี้

“ทุกครั้ง ก่อนที่จะมีพระราชทานเลี้ยงผู้หนึ่งผู้ใด
ซึ่งมักจะมส์ปดาหละหนึ่งครั้ง สมเด็จพระเจ้า จะรับสั่งเรื่องจัดงาน
กับชาหลวง ซึ่งจะต้องมส์มุดจดพระราชเสาวนย์ไวพรอม
เช่นจะทรงใช้สถานที่ตรงไหน จัดโต๊ะแบบอะไร ใช้ดนตรี
เพลงอะไรบ้าง ตลอดจนรายชอแขกที่เข้ารับเชิญมา เสร็จ
แล้วชาหลวงผู้นั้นจะต้องลงชื่อไว้เป็นหลักฐานและนำไปส่ง
ททพหนากรมหาดเล็กเพอจ่ายหนาทกนต่อไป ทางห้อง
เครื่องจะเดินอรายชออาหารขนมาให้ทอดพระเนตร ถ้า
เป็นการพระราชทานเลี้ยงชาวต่างประเทศ สมเด็จพระเจ้า ก็มักจะ
ทรงเลือกอาหารไทยทนมยกัน เช่นแกงเผ็ดหมกรอบ หรือ

“สมเด็จพระ” ในฐานะ “ผู้หญิง”

๗๓

ย่า พร้อมกับทรงกำชับให้มรสอ่อน ๆ ด้วย แต่ถ้าพระราชทานเลี้ยงคนไทยด้วยกันเอง ก็ทรงเลือกอาหารจนภาคีตาการข้างนอกให้เข้ามาทำเลยส่วน การจัด สถานที่ให้ดูงดงามแปลกตาใหม่ ๆ เสมอนั้น สมเด็จพระ ๑ ทรงไว้พระราชหฤทัยให้นายชูพาณิชย์ ชูโต เป็นผู้ดูแลรับผิดชอบ เพราะได้ทำงานแสดงฝีมือในตานั้น ส่นองพระเดชพระคุณมานานแล้ว เช่นเมื่อเร็ว ๆ นี้ ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทานเลี้ยงคณะกรรมการแพทย์ และผู้มีส่วนร่วมในการถวายเป็นกุศลพยาบาล พระบาท สมเด็จพระ เจ้า อยู่หัว เมื่อคราวผ่าตัด ก็ทรงเสวยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข สักกับคุณหญิงเป็นต้น มาร่วมการช่วยเหลือพระกระยาหารการจัดโต๊ะในวณน มัชรยาภาคเป็นเงิน ตรงหน้าทประทับตั่งอย่างลายครามใบใหญ่ เป็นของเก่าแก่ในสมัยพระบาท สมเด็จพระพุทธเจ้าหลวง พวกจีนในสมัยนั้นส่งมาถวายมากมาย และต่อมาเก็บไว้ได้พระที่นั่งจักรพรรดิพิมาน ในปัจจุบัน ได้ทรงมีพระราชเสาวนีย์ ให้เลือกนำมาตกแต่งตามพระดำหนักต่าง ๆ ได้ ตรงกลางมีเกาะเล็ก ๆ บนเกาะมีภูเขา และต้นไม้หลายชนิดล้วนเล็ก ๆ น่ารักสม

ส่วนชั้นงอกงาม มีธารน้ำตกสายนิล ๆ ไหลรินลงมา
จากยอดเขา สูงอ่าวบัว ซึ่งมีปลาเงินปลาทองว่ายแหวกกอบ
บัวอยู่ บนโต๊ะอาหารอันยาวมีแจกันลายครามประดับด้วย
ดอกบัว ๒ ถ้วย บั๊กดำ ๆ เป็นระยะ เครื่องตกแต่งอย่างอื่น
ก็เป็นลายครามจีนชนิดดีด้วย”

“สมเด็จพระเจ้า” ทรงเป็นพระราชมารดาทิดของพระราช
โอรสธิดาทูพระองค์ เริ่มแต่ทูลกระหม่อมฟ้าแรกประสูติ
“สมเด็จพระเจ้า” ก็โปรดให้พระราชโอรสธิดาได้เสวยพระกษิร-
ธาราของพระองค์ แทนการมีพระนมตามราชประเพณี
โบราณหรือแทนการให้พระราชโอรสธิดาเสวยแป้งนมหรือ
นมวัวอย่างที่สตรีสมัยใหม่นิยม ปฏิบัติ ต่อบุตร ของตน ด้วย
ความเกรงว่าจกเสียด่างหากให้บุตรรับประทานนมตนเอง
พระราชโอรสธิดาทูพระองค์จะได้รับพระราชทาน กษิรธารา
จนพระชันษาของทูลกระหม่อมได้ประมาณ ๓ เดือน จึง
เปลี่ยนไปเสวยแป้งนมหรือนมวัวแทน

แม้จะทรงมีพระราชการอยู่มากมายในฐานะสมเด็จพระ
พระอัครมเหสี แต่ “สมเด็จพระเจ้า” ก็ทรงมีเวลาสำหรับทูล
กระหม่อมทุกพระองค์ พูดยตามประสาชาวบ้านเรียกว่า

“สมเด็จพระ” ในฐานะ “ผู้หญิง”

ทรงมีเวลาเลี้ยงลูก เล่นกับลูก และอบรมสั่งสอนลูก
ทางด้านวิชาการและกีฬามารยาทอันงดงามของกุลบุตร กุลธิดา
ชาวไทยโดยพร้อมสรรพ

มี “แม่” เป็นจำนวนไม่น้อย ที่ความมั่งคั่ง
และความเกี้ยวของด้านสังคม “ใหญ่” จนเท่าใด ความ
เอาใจใส่ต่อ “ครอบครัว” และลูกก็ต่อน้อยลงเท่านั้น
ทั้งนี้เพราะมีเหตุผลบางอย่างอยู่ประการหนึ่ง ซึ่งเจาตมูอาจ
ถือว่าเป็นเหตุผลที่มความสำคัญเพียงพอละแล้ว นั่นคือ ไม่
มีเวลา และปล่อยภาระแห่งการอบรมดูแลบุตรธิดาให้เป็น
ของทางโรงเรียนไป หน้าที่หมตอบุตรนั้นคือให้เงินเท่า
หนักพอแล้ว สตรีผู้ใดเข้าใจเช่นนั้น สตรีผู้นั้นเข้าใจผิดถนัด
ทีเดียว เพราะความสัมพันธ์ระหว่างลูกกับแม่นั้น ทาง
วัตถุหาได้มีความสำคัญเท่ากับทางจิตใจไม่ แม่ผู้เป็นมารดา
จะพร่ำบารุงบ่าเรอลูกด้วยข้าวของเงินทองนานาชนิดตามแต่
ลูกจะเรียกรอต้องการ แต่ถ้ามแม่ไม่มีความสนิทสนมกับ
ลูก ไม่พยายามทำให้ลูกรู้สึกว่าแม่เป็นห่วงทางจิตใจแล้ว
แม่ก็จะไม่มีความหมายอันใดต่อลูกมากไปกว่าคลังเงิน คลัง
ของเท่านั้น

แต่ที่ว่า “ส้มเต๋จ” ในฐานะพระราชมารดาของ
 ทูลกระหม่อมฟ้าทงส์พระองค์ มิได้ทรงปฏิบัติต่อพระราชโอร
 รัชธิดาเช่นนั้นเลย ทรงอบรมทูลกระหม่อมทงส์พระองค
 ให้อริยคุณความเป็นระเบียบ ให้ตรงต่อเวลา ตั้งแต่เวลาตน
 บรรทมไปจนถึงเวลาเข้าบรรทม เครื่องเสวยก็โปรดให้
 เป็นเครื่องธรรมดา ไม่นอนดิทเป็นของจำพวก “หมวด
 เต่าเขากระต่าย” ดังเช่นลูกผสมทรพยหรือลูกผสมบุญใน
 ส้มย่นบางคน จะต้อง บริโภคเพื่อ เป็นการ เบ่งบารมี นนเลย
 ยิ่งกว่านั้น ยังไม่ทรงยอมให้ทูลกระหม่อมเดิมเครื่องปรุงรส
 เช่น น้ำปลา น้ำตาล น้ำส้ม น้ำซอส์ในเครื่องเสวย รัับ
 สั่งว่าเขาทำให้เสวยอย่างไรก็ต้องเสวยอย่างนั้น

ทูลกระหม่อมฟ้าทงส์พระองค์ทรงมีเงินส่วนตัว พระองค์
 เงินเหล่านี้ได้รับพระราชทานจาก “ส้มเต๋จ” เมื่อทรงทำ
 “ความดีความชอบ” ส้มเต๋จ ๆ เคยทรงเล่าถึงเรื่องที่มา
 ของเงินส่วนตัวพระองค์ของทูลกระหม่อมทงส์ว่า

“ได้ในวันเกิดบ้าง หรือใครอยากได้เงินก็มาคิด
 ลายมือ เขียนคำบอก หรือท่องศัพท์ภาษาอังกฤษให้แม่ฟัง
 ก็ได้เงินคราวละ ๕ บาท ๑๐ บาท”

สมเด็จพระสังฆราช "ผู้หญิง"

๗๗

แต่เมื่อใดที่ ทูลกระหม่อม พระองค์ใด พระองค์หนึ่ง ทรงกระทำผิด "สมเด็จพระสังฆราช" ก็มีใตทรวงละเวหนที่จะทรงลง พระอภัย แต่ก่อนที่จะทรงลงพระอภัยนั้น ก็ทรงอธิบายถึงสิ่งผิดถูกให้ทูลกระหม่อมเข้าพระทัย และถ้าหาก ทูลกระหม่อมพระองค์ใดทรงทำให้ชื่อเสียงเสียหาย ก็ทรงปรับโทษเป็นครั้งคราวใช้ความเสียหายนั้น เช่นเมื่อคราวที่ ทูลกระหม่อมฟ้าหญิงสิรินธร ฯ ทรงทำลูกบอลตกลงไปใน สระเมอวนท์ ๓๐ มกราคม ๒๕๐๗ และทรงโดดตามลูกบอล ลงไปในสระ นลองค์ของทูลกระหม่อมหญิงน้อย เปียกหมดนั้น "สมเด็จพระสังฆราช" ทรงมีพระดำรัสแล้วว่า

"ถูกทำโทษ หนึ่งปรับ ๘๐ บาท ใฐานะที่ท่านำ ในสระสกปรก ทำเสียแล้ว"

อีกอย่างหนึ่ง "สมเด็จพระสังฆราช" ทรงกวดขันพระราช ใริสธิดาคือ การมีกริยามารยาทแบบไทย ทูลกระหม่อมทุกพระองค์จะต้องทรงหมอบกราบถวายบังคมใต้อย่างเรียบร้อย ทุกครั้งที่ได้รับพระราชทานของสิ่งใด ทูลกระหม่อมจะต้องกราบถวายบังคมก่อนรับพระราชทาน ของสิ่งนั้นแม้ใเวลาเสวย "สมเด็จพระสังฆราช" จะเสด็จไปประทับคุมในห้อง

เสวย เวลาทุลกระหม่อมพระองค์เล็ก ๆ จะเสด็จไปบรรทม
 “ส้มเต๋จ” จะเสด็จไปห้องบรรทมด้วย และสิ่งหนึ่งซึ่ง
 ทุลกระหม่อมฟ้าทุกพระองค์จะต้องทรงปฏิบัติก่อนบรรทม ก็
 คือการสวดมนต์

คำไทยโบราณกล่าวไว้ว่า นารมรูปเป็นทรพยนั้น
 ก็จริงอยู่ แต่ถ้านารโดงามเพียงรูป ไม่งามด้วยคุณสมบัติ
 แล้ว “ทรพย” คือความงามนกกยอมจะต้องคุณค่าไป
 สำหรับ “ส้มเต๋จ” ของคนไทยนั้น พระสิริโฉมของ
 พระองค์งามพลาต่นนิกเป็นทยกยของสดดกนหนกหนาแล้ว
 แม่พระราชฐานันดรทรงอยู่ในปัจจุบันนี้ ก็สูงส่งเหนือ
 สตรีไทยทุกผู้อยู่แล้ว แต่ด้วยพระราชภาระอันแท้จริง คือ
 ความเป็น “ผู้หญิง” นั้น ส้มเต๋จทรงปฏิบัติพระองค์ได้
 โดยสมบูรณ์ ส้มแล้วกับทพระบาทส้มเต๋จพระเจ้าอยู่หัว
 ทรมิพระราชดำรัสว่า

“ราชันเป็นทปรักษาทดเยี่ยม และได้แบ่งเบา
 ภาระกิจไปมาก ทงเป็นแม่ทตของลูก”
 ทุกคน ทมความดำนกส้มบูรณ์ ย่อมจะรับว่า
 ไม่มีอะไรที่จะเป็นความภูมิใจของตนยิ่งไปกว่า การปฏิบัติ

“ส้มเต๋จ” ในฐานะ “ผู้หญิง”

๓๕

หน้าที่ของตนได้ดีที่สุด

และผู้หญิง แม้วาสนาจะเป็นอยู่ตลอดจน

เศรษฐกิจฐานะจะต่างกันไป แต่ทุกคนย่อมไม่พ้นจากภาวะ

แห่งความเป็นผู้หญิงไปได้ เป็นลูกทวด เป็นเมียทวด และ

เป็นแม่ทวด

และ “ส้มเต๋จ” ของคนไทยทรงพร้อมด้วยคุณ

สมบัติแห่งภาวะผู้หญิง

ในวาระทวณเฉลิมพระชนมพรรษาเวียนมา อีกครั้ง

หนึ่ง ก็ขออนอมเกล้าฯ นอมกระหม่อมถวายพระพรแด่ส้มเต๋จ

พระนางเจ้า สรีรัตพระบรมราชินนาถ ด้วยความจงรักภักดี

อย่างจริงใจ

ลพบุรีรำลึก

ถ้าหากว่าจังหวัดลพบุรีเป็นคน และ
เป็นคนในยุคอัครมหาพัฒนาเช่นทุกวันนี้ ก็
คงจะยึดคอกอย่างภาคภูมิ สุดลมหายใจยาว
และเมื่อระบายลมหายใจก็เปล่งวาจาออกมาว่า
“เรานกมีประ สพการณ์แห่ง ชั่วตมาก

พอดู

แต่เมื่อลพบุรีไม่มีเลือดเนื้อ และ วิญ-
ญาณก็คงมีแต่เพียงเรื่องราวต่าง ๆ ไว้ให้คนรำ
ลึกเท่านั้น

เมื่อสามสี่ปีก่อนย้อนหลังขึ้นไป ถ้า

พุดถึงจังหวัดลพบุรี คนที่ชอบบริโภคน้ำ ก็จะไปพุดถึงส้มผัก
 และนอยหน้า แลวงผมนวกด้วยดินสอพอง ถ้าเป็นพวกนัก
 นิยมไพร ก็มักถึงหางนกยูง เครื่องยา เช่น โศกกระสุน
 ส้มสุกไพร เหมือดคน พญามูลเหล็ก ถ้าเป็นคนที่ชอบความ
 บันเทิงเที่ยวเตร่ก็มักถึงศาลพระกาฬ อนันตเทือกแถวของ
 หนุ่มาจนถึงสถิตอยู่เป็นฝูง ๆ และสถานที่ต่าง ๆ ที่จะเที่ยว
 ไปได้อย่างซอกซอน แต่ถ้าเป็นผู้เฒ่าผู้แก่ก็จะมักถึงนิยาย
 ปรัมปราทว่าพระราม แผลงศรมา สร้างเมือง ลพบุรี ให้ พระ
 ไอรศครอง หรือไม่งั้นยาย รักษ์ของนาง ประจันตท ทอผาดวย
 ไยบัวรอดหม่นคือพระศรีอารีย ตลอดจนนิยายเรื่องท้าวทก
 ชนากทมศรีบ่อกอก และคำ “เขาเล่าว่า” ทหาม
 เอนำสำเนาเข้าไปในเมืองลพบุรี

แต่ทว่า ลพบุรีมีสิ่งชวนให้รำลึกเพียงเท่านั้นละหรือ
 หามได้ ลพบุรีมีสิ่งชวนให้รำลึกและสนใจมากมายนัก ทง
 ในด้านประวัติศาสตร์และโบราณคดี ซึ่งยังเหลือไว้ให้
 อนุชนรำเรียนกันต่อมาจนทุกวันนี้

คนไทยโดยมาก ย่อมจะเคยรู้เรื่องพระร่วงทอง

ตั้งส่วยนำให้แก้ท้าวพินชมเจ้าเมืองขอม ทพระร่วงให้ทำ
ชะลอมตักน้ำส่วยจากทะเลชุบศรไปถวาย เนื้อเพลงเขมร
ละออองค์ตอนหนึ่งกมอยู่ว่า

“บดินพระร่วงเมืองละโว
มีปัญญาอกโชทังใจกล้า”

เมืองละโว้กคออกตดของลพบุรี ในยุคนนญครอง
ดินแดนนี้ คงนับถือศาสนาพราหมณ์ ลทธิวิชฌนเวท
สถาปัตยกรรมต่าง ๆ กมรอรอยของวัฒนธรรมอินเดียอัน
เป็นต้นตำหรับของศาสนาพราหมณ์ มีพระปรางค์ ปราสาท
และเทวสถานต่าง ๆ ที่แม่จะปรักหักพังแต่ก็ยังไม่ทำลายไป
จนหมดสิ้น และต่อมาเมื่อพุทธศาสนามาสู่ดินแดนอันเป็น
จังหวัดลพบุรีในปัจจุบัน ปฏิมากรรมและสถาปัตยกรรม
มีลักษณะอันเป็นศิลปะผสมระหว่างความเชื่อมั่นใน พุทธศาส
นาและศาสนาพราหมณ์กบงเกิดขึ้น และคงเหลืออยู่เป็น
ที่ระลึกแก่คนรุ่นหลัง โดยเฉพาะพระพุทธรูปปางนาคปรก
ซึ่งนิยมกันว่าพระสัมมยลพบุรีงามกว่าสัมมยใดหมด ไม่ว่าจะ
เป็นพระพุทธรูป บูชาหรือ พระเครื่องราง ซึ่งนักเลง พระสัมมย
เก่าเรียกว่า ปรกนกกบูนน

เมื่อพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จ
ประพาสมณฑลอยุธยา ในปี พ.ศ. ๒๔๒๓ ได้ทรงพระ
ราชชนพจนกิจเรื่องเมืองลพบุรีไว้ดังนี้

—แต่เมืองลพบุรีในเวลาปัจจุบันนี้ ดูเป็นเมือง
กันดารไม่น่าที่จะตั้งเป็นพระนครใหญ่เลย ด้วยในเวลาฤดู
แล้ง น้ำในลำน้ำกรมเรือเดินอยู่แต่ตงแต่เดือน ๗ ถึงเดือน
๘ ตงแต่เดือน ๙ ไปถึงเดือน ๑๒ น้ำในแม่น้ำมอญแต่ที่หน้า
วัง แล้ไหลลงไปออกประมาณ ๓๐ เส้นกึ่งหนึ่งเป็นหาดเต็ม
ไปทั้งแม่น้ำ ข้างเหนือชนไปก็ไม่มีน้ำ ถ้าเป็นตงขึ้นมา
แต่ตรงก่อนสมเด็จพระนารายณ์มหาราชขึ้นไป หรือใน
ตรงสมเด็จพระนารายณ์มหาราชขึ้นกุด ข้าราชการไพร่
พลก็ไปมาอยู่มาก ๆ จะต้องอดอยากขัดสน ข้าราชการเล่า
ก็ต้องบงคับบัญชาไปแต่กรุง ๆ ลพบุรีนี้ เรือซึ่งจะเดิน
หนังสือไปมากก็ไม่มาทางแม่น้ำ ถ้ามีแต่เลคราฟเหมือนเดี๋ยว
นี้เห็นจะอยู่ได้ แต่ครั้งนั้นท่านจะทำกันอย่างไร ทุกวัน
เวลาหน้าแล้งกรมการ ทเดินหนังสือ ข้าราชการต้องเดิน ไปลง
ทะเลมหาราช ตงแต่จนถึงลงเรือต่อไปกรุงเทพ ๆ ส่วน
ราษฎรซึ่งบรรทุกสินค้าไป เขาไปลงบ้านแก่งแขวงเมือง

แรมสามค่ำปีจอจตุรศกศักราช ๓๐๕๔ พระเพทราชาชน
เสวยราชย์ ทำการราชาภิเษกสังเซป แล้วกำหนดให้ท้าว
พระยามุขมนตรีตระเตรียม กระบวนแห่ พระบรมศพกลับลง
ไปกรุง”

- คนลพบุรียุค ๓-๕๐ ปีมาน ตลอดจนคนกรุงเทพฯ
ที่เคยไปลพบุรีในระยะ ๓-๕๐ ปีมาน ย่อมจะรู้วาทศาสตร์
พระกาฬจังหวัดลพบุรี เป็นศูนย์ ชุมชุมของ วานร น้อยใหญ่
เป็นอันมาก และคนโบราณโบราณก็เล่ากันมานานนักหนา
วาทลพบุรีนมลึงซึ่งเป็นหวานเครือของหนุมานพ้านก้อยไม่
ใช้น้อย แต่อยู่ที่ไหนไม่ปรากฏ แม่แต่ในสมัยรัชกาลที่ ๕
จนถึงสมัยธนรัชกาลที่ห้า ก็ยังไม่มาถึงมาถึงสถิตอยู่ในลพบุรี
หรือที่ศาลพระกาฬเลย จนกระทั่งเมื่อตงกรมทหารชน
ทลพบุรี ตอนใกล้ศาลพระกาฬจึงมีลึงพเนจร ๒-๓ ตัว
มาร่อนเร่อยู่ใกล้ ๆ กรมทหาร พวกทหารก็ให้ชาวกิน
ตงแต่นักเลงมีฝูงลงมาอาศัยอยู่ที่ตนไทรย้อยหน้าศาลพระ
กาฬ คนละแวกนั้นก็ชอบไปให้ของกินแกลึง ช้างลึง
ก็ชอบคนเพราะเห็นว่าเป็นฝ่ายพลากิจการให้ชาวปลาอาหาร
แกตน หนัก ๆ เขาถึงกชกกำเริบสืบสานตามสันดานลึง

ถึงขนาดเขาแย่งเข้าของจากคน บางตัวกนกซึ่งของจากคน
เช่นหมวกหรือไม้เท้าของผู้ชาย ร่มและกระเป่าหมากของ
ผู้หญิง วนตคนดักยกขบวนกันเกาะรถสินค้าไปถึงโคกกระ-
เทียมแล้วรถไฟกลับมัลพบรุตตามเดิม

ศาลพระกาฬในปัจจุบันนี้ ในอดีตอาจเป็นเทวา
ลัยประจำทองถนก็ได้ เพราะมีเทวรูปพระอิศวรพระนารายณ์
เมื่อเกือบ ๘๐ ปีมานี้ ศาลพระกาฬมีลักษณะเป็นอย่างไร
จะทราบได้จากพระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระจุลจอม
เกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเล่าไว้ว่า

ที่หน้าศาลนนมตน์ไทรย้อยรากจดถึงดินเป็นหลาย
รากร่มชดดี เขาทำแคร่ไว้สำหรับนั่งพัก ที่ศาลพระกาฬ
นั้นเป็นเนินสูงชันไปมาก มีบันไดอิฐหลายสิบชั้น ข้าง
บนเป็นศาลหรือจะว่าวิหารสามห้อง เห็นจะเป็นข้อฟ้า
ใบระกา แต่บนดินเหลืออยู่เพียงทเทนมรูปพระนารายณ์
สูงประมาณ ๔ ศอก เป็นเทวรูปโบราณทำด้วยศิลา ยังมี
เทวรูปเล็ก ๆ เป็นพระอิศวรกับพระอุมาอีก ๒ รูป ออก
ทางหลังศาล มีบันไดขึ้นไปบนเนินสูงชันหนึ่ง มีหอ
เล็กนอกหอหนึ่ง มีแผ่นศิลาเป็นรูปนารายณ์ทรงครุฑแผ่น

หนึ่ง มีรูปนารายณ์ประทมสินธุ์แผ่นหนึ่ง วางปะปะ
ไม่โตคงเป็นท

ผู้เขียนเป็นคนกรุงเทพฯ แต่บิดาเคยมารับราชการ
การอยู่ที่ลพบุรีในสมัยที่ผู้เขียนยังไม่เกิด เมื่อจำความได้นั้น
จำได้ว่าทางญาติและมิตรของบิดามาจากลพบุรี มาเยี่ยม มา
พักที่กรุงเทพฯ บ่อยพอดู ท่านหนึ่งจำได้ เพราะสนิท
สนมกับครอบครัวเรามาก ก็คือท่านขุนอมฤตสุรทัณฑ์
(สิน วาสิทธิ์สิน) ท่านเป็นเพื่อนรักกันมากกับพ่อ เวลา
ท่านเหล่านั้นมากรุงเทพฯ พวกเราเด็ก ๆ มักจะดีใจเป็นพิ
เศษ เพราะนอยหน้าชะลอมแล้วชะลอมเล่าที่ท่านยกเข
มานั้นชวนใจนัก แลเมยมส้มพริกสเปรี้ยวเนอเหนียวหนับ
คิดมากันบ้าง ๆ พวง ๆ ละลิบห่อออกด้วย

ครั้งหนึ่ง เมื่อราว ๆ ปี พ.ศ. ๒๔๗๓ กลางปี
ผู้เขียนเจ็บหนักจนไม่มีใครเชื่อว่าจจะรอดชีวิต จะเป็นไข
ไทฟอยด์หรืออะไรก็จำไม่แน่ ก็มีคน ๆ หนึ่งนำพระนาครปรก
สมัยลพบุรีทำด้วยสัมฤทธิ์ หนักตักกว้างราว ๆ สองนิ้วมา
ให้แก่มิดา แสดงความจำนงจะให้ “เช่า” ในราคา ๓๐
บาท ค่าของเงิน ๓๐ บาทในสมัยนั้น ก็พอ ๆ กันกับเงิน

๓,๐๐๐ บาทในสมัยนั้น บิดาเห็นว่าผู้เขียนเกิดวันเสาร์
 พระนาคปรกเป็นพระประจำวัน จึงรับ "เช่า" ไว้ จาก
 นนเออการบวชที่บอกว่าใกล้จะตายก็ค่อย ๆ ทุเลา ings
 บิดามารดาและญาติพี่น้องต่างก็ ลงความเห็น ว่าเป็น เพราะ
 พระนาคปรกองค์นั้นมาช่วย โปรดให้รอดตายโดยแท้ พระ-
 พุทธรูปองค์นั้นยังอยู่บนทิวเขาที่บ้านของผู้เขียน จนทุก วันน

เด็กเลี้ยงควาย

อะไรเอ๋ย.....

“สัตว์สี่เท้าชนิดหนึ่ง เป็น พาหนะ ใช้
ทำนาและเทียมเกวียนเป็นต้น”

ปัญหา ถ้าท่านผู้ใดตอบว่า “ควาย”
เป็นถูก แต่ถ้าใครตอบว่า “วัว” ต้องถือว่าผิดไปเลย

อย่าได้สงสัยเป็นอันขาด เพราะปทานุกรมไทยท่านบัญญัตินิยามคำว่าควายไว้เช่นนั้น และสำหรับคำว่า “วัว” ท่านให้อธิบายว่า “ขอสัตว์สี่เท้าชนิดหนึ่งรูปคล้ายควายเป็น

สัตว์พาหนะอย่างเดียวกับควาย”

ทำไมหรือผู้เขียนจึงได้เจาะจงเอาเรื่องวัวๆ ควายๆ มากเล่า ถ้าจะมีใครมตงขอกงขาเสนนชนผู้เขียนก็อาจจะตอบดวยนาเสียงและ หนาตาต แสดงความ หตหุเต็ม ประดาว่าเพื่อให้เป็นอนุสรณ์แก่สัตว์ผู้ยากผู้เป็นอุปกรณสำคัญของบุคคลผู้ได้รับสัมมัญญานามอันเพริดแพร่ว่า “กระตูกสันหลังแห่งชาติ” ซึ่งนับวันจะสันสูญไปจากแผ่นดินไทย

ชอวดก ประการน เกิดชน จากความ เชอถอ ของผู้เขียนในคำโฆษณาของบุคคลผู้มช่อมเสียงใน วงการบริหารบ้านเมืองว่า การ ใช้วัวควาย ในการทำนानันเป็นวิธิการของ คนโบราณไปเสียแล้ว ถ้าจะให้ทันสมัยมนกตองใช้แทรกเตอร์ช เพราะไถพณฑไต่เร็ววกว่า ประหยดกกว่า และได้ผลกว่าและเพื่อเป็นการย่นย่นคำโฆษณาตงกล้าวนบรรดาท่านผู้มช่อมเสียงในวงการบริหารตงกล้าวก ได้ตาริ รืออัน จตตงบริษัท ทุนม หาค่าลตง แทรกเตอร์ เขามา จำหน่าย เป็นการใหญ่

อันโครงการ แทรกเตอร์นจะ ประสาน งาน ร่วมมือกันอย่างมีประสิทธิภาพ สู้กับ โครงการสร้าง เซอนตาง ๆ

เพราะบรรดาเขื่อนต่าง ๆ นั้นมีความสำคัญในการเก็บกักน้ำไว้แทนที่จะให้มันไหลไปตามธรรมชาติ ย่อมจะบันดาลให้ทองที่ขังเคยชุ่มชุ่มมอยุดยวนา กลายเป็นทเห่งแดงเหมาะแก่การไถคราดด้วยแทรกเตอร์ได้ในเวลาอันไม่ช้านัก

แหละเมื่อใดการนี้ได้เป็นไปเช่นนั้นโดยทั่วถึงกันแล้ว ยามนั้นเองเราก็จะได้เห็นชาวไทยสวมทอปลู ทำนากันละ

แหละ เมื่อถึง ตอนนั้น วอควาย ก็ยอมจะ หมด ความหมายตามบัญญัตินิยมตามปทานุกรมเดิม กลายเป็นเพียงสัตว์ทไซเป็นอาหารชนิดหนึ่งไป มีความหมายแตกต่างกันเพียง มันววมส์เหลือง แต่มนควายมส์ขาวและเนอด้าเท่านั้นเอง

เมื่อวอควาย สิ้นความหมายลงในฐานะพาหนะไซทานาเสียแล้ว ออกส่งหนึ่งที่จะสิ้นความหมายหรือความสำคัญไปตัวอย่างไม่ทางหลักเลี้ยงก็คือ เด็กเลี้ยงววหรือเด็กเลี้ยงควาย

อันเด็กเลี้ยงววและเด็กเลี้ยงควายนัน รอยละกว่าเก้าสิบ มีไตลอกเอาการเลี้ยงสัตว์เป็นอาชีพ หากแต่เป็นหนาทหรือภาวะจ่ายยอมที่จะต้องกระทำ เพราะส่วนใหญ่มัก

คือ ผู้ที่เป็นลูกหลานของครอบครัวชาวนานน ๆ นั้นเอง
 กรรมวิธ ในการ เลี้ยงวัวและ ควายไม่ เหมือน กัน
 แม้วาจะคล้ายคลึงกันก็ตาม โดยที่วัวส่วนมากมักไ้ใช้งาน
 กันในทตอน ดึงนอาหารการกินของมนจึงอยู่ตามชาย
 ป่าเขาเขา ไม่สู้จะเป็นภาระหนักหนาอะไรแก่ผู้เลี้ยงนัก
 นอกจากคอยระวังอย่าเผอเรอจนกระทั่งมันหากินเลยลักเข้า
 ไปในป่า...และถูกแทงบิขุขี้ขี้ไปเท่านั้น
 ส่วนควายนันมักไ้ใช้ในทลุ่ม และเป็นสัตว์ข
 รอนกว่าว เพราะฉะนั้นเรื่อนากินนาอาจเป็นปัญหา
 ใหญ่ทคนเลี้ยงจะต้องรู้และปฏิบัติกรให้ถูกต้อง
 พุดกันโดยทั่ว ๆ ไป ฤตุกาลของชาวนาดเหมือน
 จะมเพียงสองเท่านั้น คือฤตุการทำนาและฤตุแลง ซึ่ง
 เป็นเวลาทเกบเกยวชาวในนาเสร็จแลง ดึงนการเลี้ยง
 ควายจึงเรียกไ้ความีสองฤตุเหมือนกัน
 สำหรับหนานาหรือฤตุการทำนานน ในพนท
 ทั่ว ๆ ไปจะเต็มไปดวยตนชาว และแม้วาตนชาวจะเป็น
 อาหารชนิดหนึ่งทโปรดปรานของควาย และควายเองจะ

เป็นผู้มีส่วนสำคัญร่วมด้วยในการผลิตก็ตาม ผู้เป็นเจ้าของก็หายอมน้ำมันโดยมียามเข้าไปในบริเวณและมีโอกาสล้มชิมรสไม้ ในระยะนั้นควายจะถูกกักบริเวณอยู่ในที่กำหนดให้ภายในเขตบ้าน ได้อาศัยฟางข้าวฉนวนนั้นแหละเป็นอาหารสำคัญ แต่ได้เห็นว่าสัตว์บางอย่างโดยผู้เลี้ยงจะไปหาจากที่นั้นที่นั่นหรือตามหนองตามบึงไกล ๆ ออกไป แต่ถาพโตเป็นท่มมากหลังจากการไถการคราดเสร็จสิ้นลงแล้ว ผู้เป็นเจ้าของก็มักจะนำควายของตนไปจ้างเขาเลี้ยงในบริเวณที่ดอน หรือไม่ออกตกขายควายไปเสียเลยเพื่อตัดปัญหาการเลี้ยงดู จนกระทั่งถึงใกล้ฤดูการทำนาจึงจะซอมาใช้งานใหม่ แต่ก็นอยรายเต็มที่ ที่จะใช้วิธีตัดปัญหาดังกล่าวทั้งนี้ด้วยเหตุหลายประการด้วยกัน ประการแรกก็คือราคาของควายหลังฤดูการทำนานั้น ถูกกว่าต้นฤดูการทำนามากกว่ามาก ดังนั้นผู้ใดก็ตามที่จะขายควายของตนจะต้องคิดอย่างมาก สำหรับการจะตัดสินใจตัดปัญหาเองง่าย ๆ ดังกล่าว อีกประการหนึ่งที่สำคัญยิ่งก็คือควายเก่าที่เคยใช้เคยสอยกันมาแล้ว ย่อมเป็นที่รู้จักของชาคัยหรือสันดานซึ่งกันและกัน ระวังผู้ใช้และผู้ถูกใช้ จึง เป็นการสะดอก

สบายใจในอนันที่จะร่วมมือ ร่วมเท่า และร่วม แรงกัน ปฏิบัติ
 งานในกาละต่อ ๆ ไป สำหรับควายใหม่ฉันผู้เป็นเจ้าของ
 จำเป็นอย่างยิ่ง ที่จะต้องสนใจศึกษานิสัยสันดานให้ประ
 จักษ์ชัดและหัดปรือให้ถูกต้อง มิเช่นนั้นแล้ว บางทีนอก
 จากจะไม่ไต่งานเพราะความเกเรของมันแล้ว ยังอาจเป็น
 อนตรายเพราะความคะนองหรือดุร้ายของมันอีกด้วย เหตุ
 ผลอกประการหนึ่งที่ชาวไทยไม่ยอมขายควายของตนง่าย ๆ
 ก็เพราะความรัก ความสงสาร เขาให้ความรู้สึกต่อควาย
 ของเขาเช่นสัตว์เลี้ยงหรือสัตว์ผู้มุกุณ เพราะฉะนั้น แม้วา
 ควายของเขาจะแก่เฒ่าจนทำงานไม่ไหวแล้ว เขาก็ยังพอ
 ใจที่จะเลี้ยงไว้เฉย ๆ โดยไม่ต้องให้ทำงาน จนกว่ามันจะ
 ล้มตายไปเอง

จริงอยู่ ถ้าเขา จะขาย มันไป นอกจาก จะได้ รับเงิน
 ก่อนหนึ่งแล้ว ยังเป็นการประหยดที่ไม่ต้องเป็นภาระใน
 การเลี้ยงดูอีกด้วย แต่เขาก็ไม่สมัครใจจะทำเช่นนั้นเพราะเขา
 รวดว่า ถ้าเขาขาย ก็เท่ากับว่าส่งสัตว์เลี้ยง หรือสัตว์
 ผู้มุกุณของเขาไปชน ตะแลงแกง เป็นการ เนรคุณ และเป็น
 บาปกรรมอย่างหนักนั่นเอง

กล่าวถึงการเลี้ยงควายในหน้าแล้งหรือฤดูร้อน

โดยปรกติครอบครัวของชาวนาต้นนอนกันก่อน

เลี้ยงนกเลี้ยงกาจะออกหากิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ทำ

หน้าที่แม่บ้าน ซึ่งจะรับผิดชอบการงานครัวให้เสร็จสิ้นไปก่อน

รุ่งอรุณ ผู้ชายที่เป็นหัวหน้าครอบครัวก็เหมือนกัน แม่ว่า

เมื่อคนจะนอนดึกไปหน่อยเพราะมัวเพลินอยู่ในวงเหล้าหรือ

วงโปกตาม ก็ไม่มีใครยอมตบต๋าย เขาถือคติตักทอด

กันมาแต่ครั้งปู่ย่าตายายว่า คนนอนตบต๋ายคือคนต้องชรัณ

สาร จะต้องโชคร้าย อับจนไปตลอดชีวิต จะว่าไป

คติของคนเก่า ๆ นั้น มีอะไรดี ๆ แฝงอยู่ในตัวของมันเอง

อยู่เสมอ

หลังจากอาหารมื้อเช้า คนผู้ใหญ่ก็จะทำหน้าท

เปิดคอก ต้อนควายออกมา เพื่อให้เด็กรับหน้าทต้อน

ออกไปเลี้ยงยังท้องทุ่งไกลออกไปต่อไป

ในท้องทุ่งที่ไซ้เป็นทเลี้ยงควายนน มักจะมีควาย

ของเจ้าของอนนามาเลี้ยงด้วย จึงเป็นการหลกเลี้ยงมได้

ทควายเหล่านี้จะปะปนเข้าฝูงกันตงนน เด็กผู้เลี้ยงจะต้อง

คุ้นสับตดำคัญประการหนึ่ง คือการจำแม่น เพราะว่า

ควายนินพอเข้าฝูงกันแล้วดูยากพิลึกกว่าตัวไหนเป็น ของใคร
 มันเหมือน ๆ กันไปหมด นอกจากความจำแม่นแล้วเด็ก
 เลียงควายขงม “พรสวรรค์” พิเศษออกประการหนึ่ง
 นั้นคือ การรู้ จำนวน ควายของ ตน โดยมีได้เคย ร่ำเรียนเลข
 คณิตวิชาการนับมาก่อนเลย เขาไม่รู้หรือกว่าควายฝูงที่เขา
 นำมาเลี้ยงนั้นจำนวนกตวแต่เขาจะรู้ทันทวนามนครบ จำนวน
 หรือไม่ หรือว่าตัวไหนแตกฝูงหายไป มันก็เหมือน ๆ
 กับว่าเขารู้ว่าคนในบ้านของเขามี่ใครบ้าง และใคร ขาดหายไป
 ไปไหนนั่นแหละ... นหมายถึงเด็กที่อายุ ๗-๘-๙ ขวบที่
 ออกไปทำหน้าที่เลี้ยงควาย แต่กินนั่นแหละในเบองตนของ
 การเลี้ยงพวกผู้ใหญ่ก็จะต้องสอนให้รู้วิชาการต่าง ๆ เสียก่อน
 ทั้งวรรจก จดจำลักษณะควายของตน วรรคตอนและวรรคเสียง
 ซึ่งทั้งหลายเหล่านี้เป็นการสอนภาคปฏิบัติด้วยของจริงเพียง
 สองสามครั้งเท่านั้น เด็กก็จะรับความรู้นำไปปฏิบัติได้อย่าง
 ชนิตทวิดวงใจได้ทีเดียว

อันการต้อนควายให้ไปสู่จุดหมายนั้น ก็มเทคนิค
 เหมือนกัน เพราะอริยาศัยของควายแต่ละตัวไม่เหมือน
 กัน บางตัวก็เดินไปสู่ทิศทางที่ต้องการจะใหม่มันไปได้อยู่ แต่

บางตัวอดเถลไถลหยุดเล็มหญ้าในระหว่างทางไม่ได้ซึ่งบางครั้งการใช้เลี้ยงเดอนให้มันเดินรวมฝูงไม่สำเร็จได้ง่าย ๆ ก็จำเป็นต้องลงไม้กันเหมือนกัน ยิ่งกว่านั้นบางตัวจะแตกฝูงไปทางขวาบ้างซ้ายบ้าง ซึ่งก็เป็นภาระของคนเลี้ยงที่จะคอยตะล่อมให้มันเข้าฝูง ดังนั้นการใช้ควายตัวนำฝูง จึงมักจะใช้ควายเก่าแก่ของคอกเพราะมันรู้และชำนาญทางดี

เมื่อฝูงควายไปถึงท้องทุ่งที่ต้องการแล้ว ก็แทบจะเรียกได้ว่าสิ้นภาระไปตอนหนึ่ง เพราะไม่มีอะไรจะทำอีก นอกจากจะคอยดูเมียงว่าไม่ให้มันตัวหนึ่งตัวใดหากินไกลออกไปจากฝูงมาก ๆ หรือเมื่อเรอจนกระทั่งมีใครก็ไม่รู้มาแอบต้อนเอาไปกินเสียเท่านั้น และในระหว่างเวลานั้นเอง พวกเด็ก ๆ ก็จะหาความสำราญของเขาได้อย่างเต็มที่ไม่ว่าจะเป็นการเล่นชนิดใด หรือถ้าจะเล่นให้เป็นประโยชน์หน่อยก็ควอดปลาตามลำประโดง หรือห้วยหนอง

สุดท้ายจะมี และข้อสำคัญก็คืออย่าเพลินเกินไปจนกระทั่งลืมเลี้ยงทงชะเง้อชะเง้อดัดตัวของตนไว้บ้าง เพื่อบอกกับอุปการณ่อนอาจเกิดชนใดตงกล่าวแล้วเท่านั้น

การเล่น หรือมีอะไรทำเสียบ้าง ดูเหมือนว่า เป็น
 สิ่งทช่วยบรรเทาเบาบางความรอนของพวกเด็ก ๆ ซึ่งต้อง
 ตากแดดกันหัวแดงได้อย่างชะงัดทีเดียว

เมื่อถึงเวลาใกล้เที่ยง หรือหลังเพล อันเป็นเวลา
 อาหารกลางวันของเด็ก หรือผู้เลี้ยงควาย ถ้าบริเวณที่ไซ
 เลียงควายนนพจะมณฑาทาบริบูรณ์อยู่บ้าง สำหรับการอาบ
 กินของควายแล้ว คนเลี้ยงกมมักจะหอบหัวอาหารมอไป
 จากบ้าน ตงเต้เซาทเดียว หรือไม่กี่จะมมู้นำไปส่ง แต่
 ถ้าบริเวณที่เลียงขาดแคลนน้ำไซสำหรับควาย เขาก็จะ
 ตอนมนกลับบ้าน เพื่อให้ควายได้กินและอาบน้ำเสียครั้ง
 หนึ่งก่อน พอตกบ้ายจึงนำกลับไปเลี้ยงยังท้องทุ่งออก ตอน
 นกจะอยู่จนกระทั่งเย็นตะวันใกล้จะตกดิน จึงจะตอนกลับ
 บ้านปรนเปรอนาทาทางกนและอาบอีกครั้งหนึ่ง แล้วจึงตอน
 เขาคอก จากนั้นก็เตรียมฟางเพื่อสุมควอนไถรนยุงซึ่งก็ได้
 ประโยชน์ทั้งควายและคนไปพร้อมกัน

เป็นอันหมด หน้าที่ประจำวัน ของเด็ก เลียง ควาย
 ส่วนการบ้องกันมิให้ควายหลุดหายไปจากคอก ซึ่งอาจ
 เกิดขึ้นได้โดยการล้มบีตประตูคอกกิด หรือใครคนหนึ่ง

หรือหลายคนจะแอบมาเบียดกิด มันเป็นเรื่องราวและหน้าที่
ของพวกผู้ใหญ่ ๆ เขาแล้ว หาใช้หน้าทริบผิดชอบโดยตรง
ของเด็กไม่

อันการเลี้ยงควายนมอันตรายออยเหมือนกัน แมว
จะไม่ปรากฏเป็นข่าวบ่อยนัก แต่ถ่าเกิดชนกัหมายถึงชีวิต
เลือดเนอทเดียว อันตรายพัน ๆ ก็คือพลัดตกจากหลัง
มันนเอง ซึ่งถ้าใครเคราะห์ร้ายอย่างเบา ๆ ก็ดังเช่น
คำพงเพยทเขารองเล่นกันนั้นแหละว่า “ตกควายแซนคอก”
คือผู้เคราะห์ร้ายมักจะแซนหักเส่มือ อันตรายแบบนมัก
จะเกิดชนได้จากการเล่นแกลิ่งกันระหว่างเด็กเลี้ยงควายด้วย
กัน กล่าวคือในขณะที่ใครคนหนึ่งนั่งกรรมปั่นขึ้นไปนั่งบน
หลังควาย ซึ่งมีส่วนแบนและกว้างเกินกว่าที่จะใช้เข้าหนีบ
ได้เหมือนขมา ใครอกคนหนึ่งนั่งส้นกขมา ใช้ไม้ขัด
เปรียงเขาให้ เมอมัน ถูกเจ็บและ ตกใจก็จะ กระโดด ไปข้าง
หนา ดิงนคนทอยบนหลังซึ่งไม่รู้ตัว—หรือยแม่เตจจะรู
ตัว—ก็เบ็นตองกลตกลงมา แลวก็มหวง “แซนคอก”
ในกาลต่อไป ถ้าไม่ใช่เพราะถูกเพื่อนกันเล่นแกลิ่ง บางที
ก็ควายด้วยกนวันแหละเกิด “พิต” ขนมา โดดพุ่งเข้าชน

หรือกระทั่งแกกนดอ ๆ คนบนหลังตวทถูกกระแทกหรือตวทกระแทกเขาก็มหวงเป็นอันมากที่จะหล่นลงมา และมักขณะเป็นคน “แขนคอก” ในเวลาต่อไปหลังจากรักษาหายแล้วได้เหมือนกัน

อันตรายร้ายแรงยิ่งกว่านกคอก การต่อสู้ของควายที่ไม่ถูกกัน หรือควายที่ “แตกเปลียว” เกิดอาละวาด ซึ่งมีจะชนทุกสิ่งทุกอย่างที่ขวางหน้าไม่ว่าเป็นคน สัตว์ หรือสิ่งใดใด และส่วนมากที่เดี๋ยวเมอมเหตุการณ์ เช่นนเกิดชน คนเลยงมักจะตกตะลึง ซึ่งขณะนั้นถ้าอยู่ในเส้นทางของมันแล้วก็ไม่พ้นที่จะได้รับ บาดเจ็บ ส่ำหัด หรือเฉยชวด

อันตรายออกอย่างหนึ่ง ชาวภาคกลางมักเป็นภัยอันเกิดจากธรรมชาติ คือฟ้าผ่า ดิงนนเวลาเห็นทองฟ้าครม แสดงว่าฝนจะตก เด็กมันจะเริ่มตอนควายของตนกลับบ้าน ทน ทง ๆ ที่แม่จะรู้ว่าควายนิน ชอบนาเป็น อันมาก ก็ตามเด็กบางคนมีความรู้ ในลักษณะของดินฟ้าอากาศ ได้ดี เป็นพิเศษจากสัญชาติญาณหรือความสังเกตของตนเอง บางทีทง ๆ ที่ทองฟ้าสว่างไสวแสงแดดกำลังแผดเปรียงแต่เขารู้

ว่า นั่นเป็นลักษณะหนึ่งของธรรมชาติที่แสดงว่าฝนจะตก
หรือฟ้าจะคนอง ซึ่งปรากฏเป็นจริง เกิดฟ้าผ่าในท่าม
กลางแสงแดดให้เห็นมาแล้วมิใช่น้อยครั้งเลย และใน
บางครั้งได้ พบว่า ลาญชีวิตเด็ก เลี้ยงควาย ไปอย่างน่าเอน็จ
อนาถที่สุด

น้แหละคือชีวิตของชาวนาน้อย ๆ หรือเด็กเลี้ยง
ควาย ผู้ทำงานวันละ ๓๐ ชั่วโมงขึ้นไป ท่ามกลางอันตราย
ที่จะเกิดขึ้นเมื่อไรไม่รู้ตัว

เรื่องงูเต่า

ทุกวันนี้คำอุปมาอุปมัย ในภาษาไทยที่
หยิบยกเอาเต่าเป็นข้อเปรียบเทียบนั้น มักจะม
ความหมายไปในทางไม่ดี เช่นงูเป็นเต่ายัง
ช้าเป็นแต่ยง หรือในกรณีใครทำอะไรลงไป
ซึ่งสิ่งที่ทำนั้นมันจะไม่ใช้กรรมดี แล้วผู้กระ
ทำการนั้นพยายามที่จะปกปิดมิให้จับได้ ก็มัก
จะเรียกการที่พยายามปกปิดนั้นว่า เต่ากลับใจ
หรือคนที่ทำ อะไรไม่ คงเส้น คงวา ก็เรียกว่า
หัวเต่า แม้แต่คนที่ได้รับแต่งตั้ง ให้เป็นหัว
หน้าหรือเป็นนาย ได้เป็นแล้วไม่ดูแลความ

เป็นไปของลูกน้อง ไม่ยอมรบรู้อาหารหรือหนาท ก็เรียก
ว่าเต่า เพราะไข่แล้วทิ้งเลย

ในหนังสือเรื่อง นารายณ์ ลีบปาง ทังฉบับ หอพระ
สมุดและฉบับทพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรง
พระราชนิพนธ์ชนตามเค้าเรื่องเดิมในคัมภีร์ปุราณะ ได้มี
กล่าวถึงปางหนึ่งทพระนารายณ์อวดดารมาเป็นเต่า เรียกว่า
กูรมาวดดาร ในหนังสือเรื่องนารายณ์ลีบปางฉบับหอพระ
สมุดวชิรญาณเล่าว่า มีพรหมชั้นหนึ่ง มีความมริษยา
พระพรหมชาดา จึงพากันจุดลงมาเป็นอสูรมัจฉา ว่ายน้ำ
เบียดเชิงเขาพระสุเมรุ จะให้แผ่นดินซึ่งทรงพระสุเมรุไว้
นั้นพังไป พระอิศวรเป็นเจ้าได้ทรงทราบเหตุ จึงตรัสใช้
พระนารายณ์ไปปราบอสูรมัจฉา พระนารายณ์กอดดาร
ตามเทวโองการ

แต่ทว่าในพระราชนิพนธ์ของ พระบาทสมเด็จพระ-
มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว มีว่าเทวดากวนนาคพิพยโดยเอาเขา
พระสุเมรุเป็นหลัก เอาพระยาवासูกัรนาคราชเป็นเชือก
ชักลาก กวนกันหนัก ๆ เขา ก็ทำท่าว่าเขา พระสุเมรุซึ่ง
เป็นเส้เหมือนไม้พายอัปใหญ่ นั้นจะเจาะโลกให้แหลกสลายทำ

ลายไป ก็รอนถึงพระนารายณ์ตองอวดารลงมาเป็นเดาศว
 ใหญ่ รองรับเขาพระสุเมรุไว้มิให้เจาะตั้งดำทำลายโลก
 การกวนน้ำทิพย์ในเกษียรมทรกเป็นอันเรียบร้อยลงไปได้
 ผู้ที่เคยผ่านทางเขาพระตำหนักจิตรดาวโหฐาน
 ย่อมจะนึกออกถึงประตูทางทิศเหนือทมิฬชื่อว่าประตู "พระ-
 กุเวรอยู่เฝ้า" อันว่าพระกุเวรนี้เป็นโลกบาลองค์หนึ่งในสี่
 องค์ ซึ่งรวมเรียกว่าท้าวจตุโลกบาล ท้าวกุเวรหรือเวส-
 วัฒน มกานเฑาะเป็นยักษ์ และมีบริวารเป็นยักษ์ แต่ทว่า
 เป็นพวกเทวดา ทชอว่ากุเวรนี้เพราะว่ามีรูปโฉมไม่ผิด
 ฉายเช่นชายอนทงในมนุษย์โลกและเทวโลก คำว่ากุเวร
 นี้ก็แปลว่าขจร ท้าวกุเวรได้บำเพ็ญตบะอยู่หลายพันปี จึง
 ได้รับความโปรดของพระพรหมให้เป็นชนบดิ ซึ่งแปลว่าเจ้าแห่ง
 ทรัพย์ทั้งหลาย ท้าวกุเวรนี้ถ้าเปรียบดูกับเหตุการณ์ปัจจุ-
 บันในเมืองไทยก็คงเข้าแบบมนุษย์จำพวก "เสี้ย" คือรูป
 ชิวเหลออหลาย แต่ทรัพย์มากมายมหาศาล เพราะอะไร
 เพราะท้าวกุเวรนั้นแม้จะเป็นคนผิวขาวแต่ก็มีดำมชา แถม
 ยงมพันเพียง ๘ ซืทานน ดัดแต่การประดับด้วยภรณ์ต่างๆ
 แต่ทว่านครของท้าวกุเวรอันมีชื่อเรียกถึง ๔ ชื่อว่า "อลกา"

บาง "ประภา" บาง "วสุธรา" บาง "วสุธิด" บาง ซึ่ง
 ตั้งอยู่ในป่าหิมพานตนั้น มีความรุ่มรวยไม่น้อยหนาปรา-
 สาทหินอ่อนของ ซุปเปอร์เลียในยุคนั้นเลย เพราะมีส่วน
 รโหฐานขอ เจตตระรถ อยู่บนเขามันทีอันต่อเนื่องกับเขา
 พระสุเมรุ ก็พอจะอนุโลมกันได้กับบ้านของพวกมหาเสียด
 ซึ่งตั้งอยู่ทชานเมือง ทงนครและส่วนของทาวุกูเวรนั้น เป็น
 รมณีสถานน่าสำราญยิ่งนัก ทงผู้ที่อยู่ในที่นั้นก็ปราศจาก
 โศก ความเหน็ดเหนื่อย ความวิตก ความหิวและความ
 กลัวภัยใดใด และคงชนมชีพอยู่ได้ตงหม่นปี ต้นไม้ในสวน
 เจตตระรถนั้นมีใบเป็น ฉาเนอดมดอก เป็นมณีนาคาและมีผล
 เป็นนารี ปราสาทที่อยู่ของทาวุกูเวรเป็นฝีมือพระวิศว-
 กรรมสร้างขนอย่างวิจิตร และเสวกในปราสาททนคอกนิร
 และนางกนิรเป็นนางบำเรอ

แต่สิ่งที่เป็น ของวิเศษ ประดับबार มีของ ทาวุกูเวร
 นั้นมอยู่ ๙ ประการ เรียกว่านิชิ ก็แปลว่าชุม ทรพยนั้น
 แหละ ประการแรกก็คือ กัจฉปะ คือเตา มองดูแล้วก็นึก
 ไม่ออกว่า จะเป็น เครื่องเสริม สร้างบุญญา อภินิหาร ได้แต่

ประการใด แต่นิยายปรัมปราเชื่อว่าไว้อย่างนี้ ก็เรียกว่า
เต้านมเกษรตมมหาศาล

เรื่องราวทางพุทธศาสตร์นั้น ก็นักกล่าวถึงแต่อยู่หลาย
แห่ง เป็นเรื่องของพญากาเผือกทมลูกเป็น พระพุทธเจ้า
ที่เรียกว่าพระเจ้ามหาพรองค์ คือ พระกัศป ชาติเดิมเป็น
เด้า พระกุกุสันธะ ชาติเดิมเป็นไก่ พระโกนาคมน์ ชาติ
เดิมเป็นนาค พระโคตม ชาติเดิมเป็นวัว และพระศรีอารย-
เมตไตรยที่จะมาบังเกิดเป็นพระพุทธเจ้าองค์ต่อไป ในนิบาต
ชาติกกรมเล่าถึงเรื่องเด้าที่อยากจะเหาะได้ จึงไปขอร้องกา
กาที่ตกลงจะพาเด้าเหาะโดยวิเศษคายปลายไม้ไว้ข้างละตัว ให้
เด้าคายตรงกลางไม้ไว้ “เหาะ” ไปในอากาศ เด็กกลุ่ม
เห็นเขาก็ให้เหย้าว่าเด้าเหาะได้ พอเด้าได้ยืนเขาก็
หนึ่งบนตาลโทสะ อ้าปากจะดำแต่ยให้ส้มเค้น พออ้า
ปากก็หลุดจากไม้คายไว้ ร่วงลงถึงเวหาพญานพสุธา
กระทำกาลกิริยา กระจกแตกตายคาที่

เด้านในคติทางจีนถือว่าเป็นพระ เป็นเครื่องหมาย
ของความดี เพราะประกอบไปด้วยคุณสมบัติสามประการ
คือ หนึ่งอายุยืน คนที่ไปปล่อยเด้าทำบุญก็เพื่อขอให้อายุ

ยืนท่ากับเดานั่นเอง ล่องก็ถือเป็นสัตว์ไม่เบียดเบียนใคร
 กินแต่ผักหญ้าเป็นอาหารเท่านั้น และล่าเป็นสัตว์ไม่มี
 เขียวเล็บทำลายใคร แต่เพียงเพื่อนกกัดอาหารกินเท่านั้น
 แถมยังมีกระต่องเป็นลิ่งคุม ครองภยันตราย อันจะพึงมาแผ้ว
 พานนนอกด้วย และกึ่งมเงอนไข้อยูกอย่างหนึ่งสำหรับ
 คนที่ทำบุญด้วยการปล่อยเดาน คือปล่อยแล้วห้ามกินเป็น
 อื่นชาติ ไม่ใช่กินตัวที่ปล่อย แต่หมายถึงว่าให้จำหน่าย
 สัตว์เดียเลยในการที่จะ บริโภค อาหารอื่น ประกอบ ชนด้วย
 เค้าสรรพนิตินัน

ส่วนทางมอญนั้นมความคิดเห็นตรงข้ามกับทางจีน
 เลข คนรามัญถือว่าเดานั่นเป็น เครื่องหมาย ของความ
 รวย นัยความภุตผลตั้งอยู่ ถ้าเห็นเค้าเขาก็จะต้องร้องโวยวาย
 ชนมาว่าเค้าเหมือนเค้าเนาอะไรทำนองนั้น และถ้าหากใคร
 จับเอามาเล่นหรือเข้ามาในชาย คาเรือนก็จะมอัน เป็นแข่ง
 ขาหกชนมาทเดียว ขอนเท็จจริงอย่างไรก็ยากแก่การพิสูจน์
 แต่ผู้เขียนเอง ซึ่งบรรพบุรุษทั้งฝ่ายพ่อและแม่เป็นไทย ไม่
 มีเลือดรามัญมาประสมเลยเคยผจญกับภาวะซาหกก้อยหลาย
 เดือน ถ้าเหตุก็คอดกสะเกพาน เหตุุนเกิดชนเมอส์ตีบปีเคษ

มาแล้ว แต่ยายแก่คนหนึ่งซึ่งเป็นคนเลี้ยงมารดาผู้เขยน
 มาก่อนแล้วเลย มาถึงเลี้ยงตัวผู้เขยนเอง โวยวายว่า เป็น
 เพราะผู้เขยนซึ่งมปากต๋อด้วยไม้ส้เรยบร้อยนิก จับเอาเต่า
 ตัวเล็ก ๆ มาจากสวนหลังบ้าน ยายแก่คนนี้เป็นคนมอญ
 ถอนกหน้าเรองเต่า วันทผู้เขยนจับเต่ามาเล่นนั้นแกกโวย-
 วายถึงขนาดลงไม้ลงมือเอาหลายขวบหลายเผยะ แต่พอชา
 หกเขาแก่กรองให้เสยหลายยกหลายลาเลย

ถ้าจะพูดถึงเต่าในวรรณคดีของคนไทยแล้วกรู้สึกว่า
 ไม่ต่างอันใดกับประเภท “พฤษภกาศร์” เลย เพราะเวลา
 ตายแล้วกินเนื้อเป็นอาหาร กระตุก กระตอกลงก็เอาไปทำ
 เป็นของใช้ แต่ โหงเอามาเป็นคำเปรียบในการดำ
 กนกไม่รู้ละ ดูแล้วก็น่าสนใจว่าสันนาของสัตว์ที่เป็นทง
 เครื่องอุปโภคและบริโภคประเภทนี้เสียเกิน เต่าแยงมพิเศษ
 ยิ่งกว่าวอควายก็คือว่ารูปลักษณะของเต่านี้ คนไทยโบราณ
 ชอบเอาโลหะมีค่ามาทำเป็นเครื่องผูกเอวเด็กผู้หญิง จะทำ
 ด้วยเงิน ทอง หรือนากก็แล้วแต่ฐานะของพ่อแม่เด็ก ทำ
 เป็นตัวเล็ก ๆ มีหวงร้อยสร้อย บางทก็สลักกับหอยแครง
 นัยว่าเป็นเครื่องรางป้องกันตัวเด็ก แบบเดียวกับทเด็กผู้

ชายผู้ถูกขุนเพชร หรือ “ท่านปลัด” นั้นเอง... ขนแต่ขอ
ว่าเต่าแล้วในความหมายของไทยไม่เห็นมีดัดสักร่าง อย่าง
ในเรื่องขุนช้างขุนแผน ตอนขุนแผนขึ้นเรือนขุนช้างได้
นางแก้วกริยา แล้วขุนแผน ถึงเตียงขุนช้าง เห็นขุนช้าง
นอนกับนางวันทองนั้น ได้เล่าถึงทารุณกรรม ที่ขุนแผนทำ
กับขุนช้างไว้นานปีการ ตอนหนึ่งก็บอกว่า

“เอามันหมอล้อทาเป็นปลาชิว
เขียนกริวชนชตदनคอ
ทตนชาเขียนปลาเทโพผุด
เขียนเขียนแล้วกหยุดยันทวรอ”

กริว เป็นสัตว์จำพวกเดียวกับเต่า เขียนอย่างนี้ก็
เท่ากับว่าขุนช้างว่าเป็นมนุษย์ประเภทชกอกุมกบาด หรือ
อยู่ใต้ การปกครองระบอบกระโปรงอาชีพ โดยตาม ภาษา
เปรี้ยวลมยุคใหม่

เต่าในด้านที่เป็นอาหารของคนไทยนั้น เข้าแบบ
ทว่า เนอกินได้เขกนตี เนอนนก็ประกอบเป็นอาหาร
ประเภท “กบเหลา” มากกว่ากับข้าว เพราะมักจะทำเป็น
พวกปลาหรือยำ ใช้เผ้าหรือไม้ก่หมกถ่านร้อนๆ แล้ว
เต่าจะมน้ำไหลออกมาจากเบ้าตาพราวๆ จึงมอุปมาอุปมัย

ว่าน้ำตาไหลยั้งกับเผาเต่า แต่ความจริงนั้นคงเป็นเลือดหรือ
เมือกในกายอันบังเกิดการขับถ่ายอย่างสาหัส เมื่อประสพ
กับทารุณกรรมอันสุดแสน

ส่วนไต้ นั้นเป็นไต้เต่าทะเล ที่เรียกว่าเต่าตนุ ไต้
เต่าตนุ คนไทย รู้จักกัน ในนาม ของไต้จระเมียด หรือจืดเมียด
ดินแดนที่เป็นแหล่งของไต้จระเมียดนี้ คือเกาะคราม ถึงปี
หนึ่งจะมีพรปล่อยเต่า คือลูกเต่าที่โตได้ขนาดลงทะเลไป ที่
ว่ากันว่าเต่าใหญ่ไต้กลับคือ เต่านั้นเวลาจะไต้จะซุดหลุม
ทรายเป็นแอ่งเรียกว่าบั้นหม้อ แล้ววกไต้ลงไปในหลุมนั้น
พอไต้เสร็จก็เอาตีนกลับ แล้วเอาอกใต้อให้ทรายเรียบเพื่อ
ไม่ให้ใครจับได้จะเป็นอันตรายแก่ลูกของตน แต่ที่ว่าพวก
นักล่าไต้เต่ากรู โดยไต้เหล็กแหลมลัดไปตาดทราย ถ้าถูก
ไต้หลุมไต้เต่า ไต้ก็จะแตกตดเหล็กแหลมขึ้นมา ไต้จระ-
เมียดนี้เปลือกอ่อนนุ่ม ไต้ขาวดำให้ตายก็ไม่มีวันแข็ง ลักษณะ
เหมือนสิ่งที่เราดึงออกมาจาก จมูกเวลาเป็นหวัดอย่าง
แรงบางคนนิยมกินกับมังคุด แต่โดยทั่วไปเห็นกันก็นำ
ปลามะนาวหอมซอย พรักขหนูหนั้น โดยที่ถอกกันว่าไต้
จระเมียดนี้เป็นยาบำรุงกำลัง เป็นอาหารวิเศษ

จำพวกขลุ่ยทุกชนิด ทั้งขลุ่ยมอญขลุ่ยไทย ราคาของมันจึงแพงหัดับ
 ถาลูกเล็กขนาดโตกว่าหัวแม่เท้า หรือเท้าหัวแม่เท้าลูก
 ละสองบาท ขนาดใหญ่โตกว่าไซ่ไก่แต่เล็กกว่าไซ่เบ็ด ลูก
 ละ ๔ บาท ขนาดใหญ่ขึ้นเป็นไซ่ของเต่ามะเฟือง ตัวโตเต็ม
 รกุดัง ไซ่จระเม็ดคนขายเป็นถุง ถุงหนึ่ง ๒๐ บาท ถ้า
 เป็นไซ่ใหญ่ก็ถุงละ ๕ ฟอง หรือ ๖ ฟอง ในเทศกาลเต่า
 ไซ่ ถ้าเป็นไซ่เล็กก็ถุงละ ๓๐ ฟอง เคยซื้อไปให้ญาติผู้ใหญ่
 คนหนึ่ง พอเกรูราคาเขากทำท่าเหมือนจะลมส่วาน เพราะ
 แก่นักถึงราคาทองส้มยก่อน บาทละ ๒๐ พิไซ่เอ๋ย มา
 เปรียบกันได้อย่างไร ยุคนั้นยุคนพัฒนา ชาวสารถึงละ ๕๐
 บาท แต่ปี พ.ศ. ๒๔๗๕ ชาวสารถึงละ ๑๕ สตางค์!!!...???

กระดอง เต่า กระบี่ ถอบเป็น เครื่องใช้ ได้อย่าง หนึ่ง
 เพราะเอามาทำของใช้เบองสูงได้ เช่น หวี กบตดผสม แถม
 ยังทำแทต คอกระสวย ขนาดจิว สำหรับทำการ ฝีมือนัก
 เรียงหญิงได้ หอนนมทุกชนิดตั้งแต่หวดสบ หวดเสย หวดเลย
 หวดสอย ฯลฯ กบหรือทภาษาอันถูกต้องเรียกว่าคิลปนนัก
 มทกบตดผสมสัน และกบตดผสมมวย และยังมีการทำเป็น
 กระเป๋าหมากเลยมมากอดด้วย เพราะว่ากระเป็นของทน

ไม่ห้ง่าย จึงมีคนต่างชาติทำเทียมด้วยเซลล์ลอยด์ ทำเป็น
 ของใช้นานาชนิด แต่ดูง่ายเพราะกระแทนนไม่มีนูนววย
 แล็กทอนไฟ แต่กระแทนมนนนูนววย แล็กพอจุดไฟก็
 ติดววย ใหม้วไปกบตา เดยวนวนรายชายผลิตภัณฑ์กระดอง
 เต่ากระแทก ก็มอยในตรอกทางแถวถนนพาดสายกับสี่แยก
 วัดตึกและสะพานหนบริเวณชายพระเกษบนส์ผงส์ปาก เทยน
 อบเท่านั้น

ฝรั่งทำอาหาร ด้วยเต่าเป็นชนิดอื่นไม่ได้ นอกจาก
 ซุป ซุปเต่าละกอลฝรั่งกนัวโป่งให้สองนวดเตยว สารรูปก็
 นาๆ เลือกๆ ลินๆ คนไทยบางคนบอกว่ากินหนเดียวก็
 อิ่มไปชั่วชีวิตเลย มันก็เขาแบบพอรรัดจของฝรั่งหรือไรช
 พุดตงนนแหละ นคนไทยลยๆ เจอชาวตมและๆ ผสม
 นาดาลเขามันก็ออกมากกว่าอ่อมเท่านั้นเอง

เครื่องดนตรีชนิดหนึ่ง เป็นจำพวกเครื่องตดเรียก
 ว่ากระจับปี่ นยว่าเป็นของจีน มักกตั้งเดยวกับกตาร แบน
 โจ้ แมนโดลิน พิณนำเต้านนแหละ กำพิดเดิมก็ค้อเอา
 กระดองเต่า มาขึงหน้ง หุ้มไส้ คานไส้ สายแลว ก็เอาเล็บตด
 ภาษาแขกเขาเรียกว่า กัจฉปี่ ก็เต้านนแหละ แต่หูไทยพ้ง

เรื่องของท่าน

ไม่ชัด เลยเรียกว่ากระจับปี่ ซึ่งแจกกบแขกกตงขอหาแก่น
 กนและกันว่าควเป็นฝ่ายริเริ่มชนก่อน แล้วออกฝ่ายหนึ่ง
 รับเอามาใช้ คนไทยตงถิ่นฐานอยู่กลางระหว่างแจกกบ
 แขก เลยตงชื่อใหม่ว่ากระจับปี่ เป็นของทไทยรู้จักมาตง
 แต่สมัยกรุงศรีอยุธยา นัยว่าแจกสมัยพระนางสร้อยดอก
 หมาก เจ้าแม่วัดพระนางเชิงเอามาให้ เพราะเรียกควบก้น
 ไปว่ากระจับปี่สี่ซอ

เต้านข้างไม้ตงเลยหนอ กระทบตงซบถายประเภท
 ของมันคนกยกเป็นคำประเทียบ เปรียบเปรย กับกลันระเหย
 เหม็นหงจากกายคน ทชตตวอนละตติ ชนการะเวก ก
 เป็นพลอยดีฟ้าตติได้ ขปลาตวาก็เป็นอำพันอย่างดีเหลือตง
 ออน ชนุกเป็นพริก ชเมวก็เป็นชนมประเภททำตวยถว
 ลตงเคลือบนาตาลทรายผลส้มเบ้ง ชมากเป็นของกินของ
 จนประเภทเกยมชงต พอดจเตา ชะชาเป็นของเหม็น กิน
 ไม่ได้ ทากไม้ตงตง

เต้าประเภท ทชบถาย ตงปฏิกุล ออกมามี กลันกลา
 ละมายกกลันกายคน โดยเฉพาะตอนรักเร็นเป็นเต้าภูเขา มี

กอล์ฟในเมืองไทย

ในชั้นแรกทีเดียว กอล์ฟก็อยู่
ในวงการชั้นสูง เพราะเป็นกีฬาที่พระมหา
กษัตริย์ ทรงโปรด โดยเฉพาะ พระบาท สมเด็จพระ
เจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๗ แต่ก่อนรัชกาลนั้น
กอล์ฟได้เริ่มเป็นที่รู้จักของคนไทยในฐานะ
ที่เป็นกีฬาของชาวต่างประเทศชั้นสูง จำพวก
ทูต ข้าราชการ และนายห้าง นายหอสนามกอล์ฟ
ที่กรุงเทพฯ ๗ ในเวลานั้นก็คือสนามราชกรีฑา
ต่อมา เมื่อ กรมรถไฟหลวง สร้าง โยเตล และ
สนามกอล์ฟขึ้นที่หัวหินในปี พ.ศ. ๒๔๖๕ ก็

ในฤดูตากอากาศในระหว่างเดือนมีนาคมถึงเดือนพฤษภาคม
 ๘๖ กรมพระราชวงศ์ และผู้ม บรรดาศักดิ์สูงที่ ๗ ไปตาก อากาศที่กันท
 หัวหินไปเล่นกอล์ฟกันทสนามหัวหินกันมาก สนามกอล์ฟ
 หัวหินในระยะแรกนั้นมเพียง ๘ หลุม มาขยายเป็น ๑๘ หลุม
 ในปี พ.ศ. ๒๔๖๘

โฉม หน้า ของ กิพากอล์ฟใน สมัยต้น รัชกาล ที่ ๗
 เป็นอย่างไรนั้น จะทราบได้จดหมายของท่านเจ้าพระยา
 มหิธร ทเขียน ไปถึงบุตร ของท่านคือ คุณหลวงจักร ปาณศิริ
 ศิลวิสุทธี ในสมัยที่ยังเป็นนักเรียนอยู่ที่ประเทศอังกฤษ
 จดหมายของท่านฉบับลงวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๔๖๘ ได้ถึง
 เรื่องกอล์ฟไว้ดังนี้

“นอกจากนี้ หมุนพอหัดเล่นกอล์ฟ พอมีเวลา
 อยู่บางก็ไปเล่นเสีย เพราะทำงานมากนทชกมนตอ จึงตอง
 เอาเล่นเซาถวงให้เพลินบ้าง หมุนเมืองไทยกำลังหือเล่น
 กอล์ฟกัน ทงหญิงและชาย กรมพระดำรงทรงนำก่อนแล้ว
 กรมพระจันท ในเวลานักเกรยวกราวชนเพราะพระเจ้าอยู่
 หัวโปรด สนามกอล์ฟทหัวหินเปิดอกภาค ๑ เป็นเต็ม ๑๘
 โดยไม่ต้องข่าทางอย่างแต่ก่อน ว่ากันว่าสนามนเป็นท ๑ ใน

โลก พ้อคิดว่าอาจเป็นไปได้ด้วยเหตุสามประการคือ (๑) เป็นที่ใกล้ภูเขา ใกล้ทะเลทำเลดีอย่างนี้จะหาได้ง่าย ๆ ที่ไหน (ว่ากันว่าตำบลหัวหินนั้นเป็นอดีตแรกของเมืองไทยทีเดียว) ในกรมหลวงราชบุรีดิเรกทรงเห็นว่า การจะจับจองควรให้ประมูลราคาและว่ากันเป็นฟุต จึงจะดีกับความดีของพื้นที่) อย่างไรก็ตาม บदनรัฐบาลเริ่มรู้สึกและลงมือจัดแล้ว จะประกาศในวัน ๒ วันน (๒) นิธิย์ไทยใจป่าในการอย่างนี้ กล่าลงทุนเป็นหลายแสนซึ่งยากทบุคคลหรือรัฐบาลอนจะกล้าทำอย่างนี้ (๓) พอจะทำได้ง่าย เพราะทของเราไม่แพง ด้วยเมืองเราแผ่นดินมากกว่าคนอยู่มากซึ่งแม่ทอนจะทำได้ใน ๒ ประการข้างต้น ก็อาจคิดซัดในประการนี้ เพราะทแผ่นดินแพงนอกจากสนามอันเชิดชูขยงนแล้ว ในบางกอกมีสนามสนามคือราชกรีฑา ราชตฤณมัยกับยงกำลังทำอยู่ที่ ส่วนจิตร ซึ่งจะเป็น สโมสร ข้าราชการทงฝ่ายหน้าฝ่ายใน สนามนพอเห็นแปลนสำหรับ ๒ หลุมงประมาณ ๑๒๐,๐๐๐...

สนามกอล์ฟที่สนามมาราชตฤณมัย ซึ่งมขอเป็นทางการว่าสนามกอล์ฟตุสตันน เมื่อ ๔๐ ปีมาแล้วน พวก

“ม็อกอล์ฟ” ถือว่าเป็นกีฬาที่เหมาะสำหรับคนหัดใหม่ มี ๑๘ หลุม ทาง ๓๘๐๕ หลุม โบกี้ ๗๓ สันนามกอล์ฟท่านเจ้าพระยารามราชพ เป็นหัวแรงในการจัดสร้างสนามเมื่อปี ๒๔๖๗ การทศสร้างสนามกอล์ฟชนบท สันนามมา นางเลง นนท เนองมาจากชาวกรุงที่ไปตากอากาศหัวหินนั้นได้เล่นกอล์ฟหัวหินแต่เมื่อกลับมากรุงเทพฯ แล้วไม่มทเล่น จะไปเล่นที่สนามราชกรีฑากเป็น “สนามฝรั่ง” ก็เมื่อแข่งมายังมีสองสนาม สนามกอล์ฟดุสิตก็เกิดขึ้น ในชนแรก ๆ ก็เป็นเพียงสนามสำหรับมือใหม่แรกหัดใช้ เป็นที่ฝึกซ้อมฝีมือ แต่เมื่อเวลาล่วงไป ๆ มือใหม่ก็กลายเป็นมือเก่าในด้านความชำนาญและฝีมือ สนามกอล์ฟแต่ละแห่งมีการแข่งขันชิงถ้วยชนะเลิศ สนามกอล์ฟหัวหินมีการแข่งขันชิงรางวัลถ้วยหลวง นอกจากนั้นยังมีการแข่งขัน จูเนียร์แชมเปียนชิพ แข่งขันชิงตำแหน่งชนะเลิศของแต่ละสนามทั้งสนามดุสิตและสนามสปอร์ตคลับ

ก็เห็นจำเป็นจะต้องระบุไว้เสียด้วยว่า เมื่อเกือบสี่สิบปีมานี้ ผู้ที่ได้รับความยกย่องว่าฝีมือในทางควาถ้วยชนะเลิศ ก็คือพระยาภิรมย์ภักดี (บุญรอด เศรษฐบุต)

ท่านเจ้าคุณภริมย์ ฯ เริ่มหัดตีกอล์ฟในวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๖๘ แต่ในปี ๒๔๖๗ ท่านเจ้าคุณก็เข้าแข่งขันกอล์ฟ จูเนียร์ แซมเบียนชิฟต์ตำแหน่งรองชนะเลิศ และออกเดือนหนึ่งต่อมาในวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๔๖๘ (สมัยนั้นยังถือเอาวันที่ ๑ เมษายนเป็นวันชนปีใหม่) มีกอล์ฟแข่งขันชิงรางวัลถ้วยหลวงที่สนามกอล์ฟหวหน มนกกอล์ฟเข้าแข่งขันมากกว่า ๒๐ คู่ ท่านเจ้าคุณภริมย์ ฯ ได้เข้าแข่งขันชนะหนึ่ง ได้รับรางวัลถ้วยหลวง และมีรุ่นชดใน ปี พ.ศ. ๒๔๗๐ ในวันที่ ๒๗ ธันวาคม มีการแข่งขันกอล์ฟชิงรางวัลถ้วยหลวงที่สนามหวหนอก ท่านเจ้าคุณภริมย์ ก็ได้เข้าแข่งขันอีก แล้วยังชนะเลิศอีก ก็ได้รับพระราชทานรางวัลถ้วยหลวงอีก หลังจากนั้นราว ๆ ๑ เดือนมีการแข่งขันกอล์ฟชิงตำแหน่งชนะเลิศที่สนามกอล์ฟ ดุสิต และสนามสปอร์ตคลับ ท่านเจ้าคุณภริมย์ ฯ ได้เข้าแข่งขันทั้งสองสนาม จนถึงรอบชิงชนะเลิศทั้งสองสนามซึ่งมีคู่แข่งชนะเลิศคือพระสุธรรมวิจิตร ที่สนามสปอร์ตคลับ คุณพระสุธรรมวิจิตรเป็นผู้ชนะเลิศ เจ้าคุณภริมย์ภักดีเป็นผู้ชนะรอง แต่ที่สนามดุสิตเจ้าคุณภริมย์ภักดีเป็นผู้ชนะเลิศ

และคุณพระสุธรรมวินิจนัยเป็นผู้ชนะรองลำดับกัน

อีกคน หนึ่ง ที่ได้รับการ ยกย่อง ใน สถานะครูผู้สอน
กอล์ฟมาเป็นเวลากว่าสี่สิบปี ผู้มีกอล์ฟของคนผู้นั้นระบือ
ไปทั้งในหมู่คนไทยและกลุ่มคนเทศ ก็คือ “มัสเตอร์ทม”
ที่พวบบุญลย์ คำว่า มัสเตอร์ทม ในที่นี้เป็นคำเรียกขานในหมู่
ชนต่างชาติ คนไทยหลายคนเรียกมัสเตอร์ทมว่า ครบ
อาจารย์บางเพราะศิลาในการเล่นกอล์ฟที่คน ๆ นั้นประดัด
ประดัดให้ คุณทิม พวบบุญลย์ผู้นั้นเคยเล่นกอล์ฟ
ชนะโปรเฟสเซอร์ แลตมา ถวายการ สอนเล่น กอล์ฟ แต่
ล้มเต็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินีในรัชกาล
ที่ ๗ เพราะโปรเฟสเซอร์ผู้นั้นมาเป็น “อาจารย์” สอน
วิชากอล์ฟให้แก่ “สุมาคมชนสูง” อยู่ที่หัวหิน บอกว่า
ตนเองนั้นฝีมือดีกว่าคุณทิม แต่พอแพ่คุณทิมเข้าต้องรอบ
ก็กล่าวแก่ว่าถึงแพ่กาทาทาง ในเวลา ที่นั้น ดึกว่า มัสเตอร์ทม
กลับเป็นยังงั้นไป

วิธตลูกให้ชนตาม ทาทาทางของ มัสเตอร์ทม นั้นท่าน
ให้ชนชาขวาบัดไปชางหน้ามาก ๆ ตัวหางก้มลง เงอไม่
ไปถึงไหล่ เงอแล่วเวลาตจงย่อชาง และเพราะว่าลากรา

ขวาออกไปมาก ถึงตัวห่างลูกก็ไม่ใคร่ไล่ไลด์—

ปัจจุบันนี้ มีสเตอร์ทิม ทวิบูลย์ ก็ยังครองตำแหน่ง “มูน” ในก๊ฬาออลฟอยล์ ยังคงทำงานอยู่ในสังกัดการรถไฟแห่งประเทศไทย มีตำแหน่งประจำอยู่ที่หัวหน้าเป็นผู้เล่นนามกอล์ฟที่นั่น แต่ตัวไม่ใคร่จะได้ยู่หรือกเพราะสโมสรต่าง ๆ คอยดึงตัวไปเป็นครูสอนกอล์ฟอยู่เรื่อย มีสเตอร์ทิมมลูกอยู่หลายคนก็เจริญรอยครูกอล์ฟตาม บิดาทสโมสรกอล์ฟดีดี เชียงใหม่ บางพระ ฯลฯ

เมื่อก่อนปี พ.ศ. ๒๔๗๕ นั้น การเล่นกอล์ฟเป็นก๊ฬาของพวกผู้ดีทมิทรพยกเท่านั้น พวกผู้ดีทมิทรพยกไม่กล้าเล่น เพราะราคาไม้กอล์ฟชุดหนึ่ง ๆ นั้นไม่ใช่สิบสลึงสามบาท แต่ผู้มทรพยกไม่ใช่ผู้ดีทมิทรพยกไม่ทางเล่นได้ออกเหมือนกัน เพราะไม่อยู่ในวงสังคมเดียวกันกับท่านที่เล่นกอล์ฟ พอหลังเปลี่ยนแปลงการปกครองแล้วพวกกอล์ฟก็ สลับซบเซาไปพักใหญ่ เพราะพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๗ เสด็จอยู่ในเมืองไทยอกบิเคษย์เสด็จไปรักษาพระองค์ ย่างต่างประเทศ และต่อมาไม่ช้าก็ทรงสละราชสมบัติ พระบรมวงศานุวงศ์ก็เสด็จไปอยู่ต่างประเทศกันเสียเป็นส่วนใหญ่ ข้อ

ถ้าคุณคิดว่า ยคนนั้นว่ากอล์ฟเป็นกีฬาของพวกเขา
อะไรที่เป็นของเขาแล้วเป็นตองเล็กหมด เป็นเช่นนี้มา
ร่วมสิบปีจึงค่อย ๆ มารอฟันเล่นกันใหม่โดยเฉพาะในระยะ
หลังสงครามโลกครั้งที่สอง และมาตั้นเตนตุ่มตามกันเอา
ในราว ๆ ปี พ.ศ. ๒๕๐๑ แล้วเลยเป็นโรคเรื้อรังต่อมาจน
ถึงทุกวันนี้ ขนาดท่านนายก ฯ ถนอมเคยออกปากว่า
ข้าราชการจะเอาเวลาราชการ ไปเล่น กอล์ฟกันเสียมาก
แล้ว

ในระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๐๑ ถึงพ.ศ. ๒๕๐๒ นี้เอง
สิ่งสำคัญยิ่งใหญ่แห่งยุคนี้ซึ่งชื่อไม้กอล์ฟจากต่างประเทศ
ชุดหนึ่งราคาหมื่นบาท พอไม้กอล์ฟที่ส่งมาถึงเมืองไทย
เท่านั้นแหละ ยังไม่ทันไปเอาของออกจากรศกการเลย
หนังสือพิมพ์เป็นกระบอกเสียงลงข่าวถึงคนเกรี้ยวกราว ไป
เลย

ถัดมาจากกอล์ฟใหญ่ก็คอกอล์ฟเล็ก คนนิยมไม่
ใช้อย่างเดียว เพราะเล่นได้สะดวก มีสนามกอล์ฟเล็กอยู่
หลายแห่ง ไม่ต้องซื้อหาอุปกรณ์การเล่นเอง เสียแต่
ค่าเกมก็พอแล้ว พอคุยเขื่องอวดคนโง่ ๆ ได้ว่า “ผม

ไปตีโกบมาคิบ หรืออซงไปตีโกบมาอะ” แกรมยังคุยต่อ
เสียอีกว่าลงเล่นกอล์ฟเล็กได้ก็ต้องเล่นกอล์ฟใหญ่ได้ ทง ๆ
ที่กอล์ฟเล็กนั้นไซเพียงไม้พทอย่างเดยวเท่านั้น

พูดถึงกอล์ฟเล็กในเมืองไทย ก็เห็นว่าควรจะบอก
ให้รู้ไว้ด้วยว่า กอล์ฟเล็กที่เล่นกันอยู่นั้น ท่านผู้ริเริ่มทำ
สนามกอล์ฟเล็กขึ้นเป็นแห่งแรกเพอการกีฬาไม่ใช่เพอการ
ค้าเกบคากेम ก็คือพระเจ้าบรมวงศ์เธอชน ๔ พระองค์
เจ้าหญิงนภาพรประภา กรมหลวงทิพยรัตนกิริฎกุลินี ทรง
ทาชนทวงบางขุนพรหม เมอทอดพระเนตรเห็นรูปในนิตย
สารจากต่างประเทศก็ทรงได้ความคิด แล้วทรงออกแบบ
เองเกอบแทบทุกหลุม ผู้ที่ได้ไปเล่นกอล์ฟเล็กของเสด็จ
กรมหลวงทิพยรัตน ๆ พวกนี้ติดใจ ถึงกับพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรด ๆ ให้เสด็จกรมหลวงทิพยรัตน
ทรงช่วยสร้างสนามกอล์ฟเล็กสำหรับ เจ้านายฝ่าย ในที่สวน
สุนันทา

ปัจจุบันนี้กอล์ฟออกจะเป็นสิ่งจำเป็นแกวงชีวิตของ
คนไทยชนสูง ไม่ว่าจะสูงด้วยยศ สูงด้วยตำแหน่ง หรือสูง
ด้วยทรัพย์ และไม่ว่าจะเป็นคนไทยแท้ หรือคนทเพงจะเป็น

ไทยด้วยการ โอนสัญชาติ ซึ่งระยะ สองสามปีนับ ประการใน
 ราชกิจจานุเบกษาอย่างมากมายผิดปกติ ต่อให้รวยเท่า
 รวยโอนชาติมานานแล้วหรือ เพิ่งไป สำนาน ต่อกัน ดันดีบาล
 “ผองต้องตกกับคืบ ทั้งโบกผองหายปลายสั่งด่านกะทิงทชาหนาม
 โกบโบย ๆ คืบ” ก็แน่ละ ระหว่างเดินดึกกอล์ฟไปก็จะ
 ได้เจรจาถอยความอันงามแะกันไป กว่าจจะจบ ๑๘ หลุมกรู
 เรอรวาวอนเป็นทพอใจกันทั้งสองฝ่าย ไม่ว่าจะเป็่นนักการ
 คาหรือนักการเมือง

เพื่อนรักกันมากคนหนึ่ง สูงศักดิ์แต่ตาทรพย คาราม
 ออกมาอย่างดเดือดว่า
 “ไอ..... เอ๊ย เงินเดือนกุหกพันสองร้อยห้าสิบบ
 หักสะสมเสียออก เบยอะไรหอยอะไรอย่างซาอนุกก็ไม่มี
 กรรมกิจการม การองค์ การองค์กิน อะไรซา กุกก็ไม่เคยเป็น
 ผ่อนส่งค่าที่ดินเดือนละห้าร้อย ผ่อนส่งปลุกบ้านเดือนละ
 พันห้า ไม่หาไว้มได้ เป็นถึงขนาดนแลดยงอยุบานหลวง
 นั่งรถหลวง ออกจากงานเมื่อไรลูกเมยมิตองไปกางเดินท
 อยุริ เมยหนึ่งลูกดี ลูกคนโตเรยนแพทยบัสต์ท้าย ลูกคน
 เล็กเรยน ม.ศ. หนึ่ง เมยกุขนาดใคร ๆ เขาเรยกคุณหญิง

แล้ววงต้องรีบตัดเสื้ออยู่กับบ้าน แล้ววงบังคับใหญ่ไปเล่น
กอล์ฟ ขนาดก๊วยชอไม้กอล์ฟของเก่าแล้วนะ ยิ่งแทบกิน
เกลือเลยพวก”

ไม้กอล์ฟชุดหนึ่ง ๆ ราคาตั้งแต่ห้าสิบบาทขึ้นไปถึง
ร้อยชั่ง ค่าสมัครเป็นสมาชิกรั้งแรกพันบาทถ้วนแล้วยัง
ค่าบำรุงรายเดือนนอก เดือนละ ๕๐-๖๐ บาท ถ้าเดือนไหน
คนไปเล่นมากก็เสียค่าบำรุงน้อย แต่ถ้าเดือนไหนคนไป
เล่นน้อย ก็เสียค่าบำรุงมากไป เล่นกอล์ฟก็ต้องแต่งตัวแบบ
กีฬา สวมยีสต์บีก็ก่อนเขานุ่งกางเกงพลัสไฟร์ (ไม่ใช่บวกล
ดี) สวมหมวกเก็บแบบหมวกกันฝน สวมยีนนุ่งกางเกงขา
สั้นต้องสวมเสื้อยืด สวมหมวกเก็บแบบจอกก หนาฝน
ต้องม้วนแขนเสื้อต่างหาก ไปเล่นทีหนึ่งก็ต้องให้เงินค่า
“ถบ” แก่เด็กเค็ดดี ถ้าให้สิบบาทมันก็หาว่ากระตุก ถ้า
ให้ห้าสิบบาทก็กระตุกคนดก ก็ต้องราว ๆ ยีสต์บาท ต้องไป
ซอมม่อสี่ปาดหัวละครึ่งเป็นอย่างน้อย บางทีถ้าโกมาก ๆ
ก็เป็นสมาชิกรหลายสนาม เขาไปแข่งขันกันทีไหน ก็ต้อง
ไป ต่างดาวต่างแดนก็ต้องไป

สมัยก่อนฝรั่งมีคำพังเพยว่า ธุรกิจกระทำกันเสร็จ
 ที่โต๊ะอาหาร (Business done at the dinner table) แต่
 สมัยคนไทยส่งภาษาฝรั่งแปลเป็นไทยได้ว่า ธุรกิจกระทำ
 กันเสร็จที่สนามกอล์ฟ ไม่ว่าจะเป็่้นธุรกิจการเมือง หรือ
 ธุรกิจการค้า ฝรั่งรู้ ฝรั่งฟัง แลวฝรั่งยกม แต่จะยอม
 ยกย่อง หรือยอมเขาระเขยนนไซร์ เซิญใช้วจาณญาณ
 เตเอาเองเถิด

เรื่องของไฟไหม้

คำโบราณว่าไว้ ว่าโจรปล้นร้อยครั้ง
ไม่เท่าไฟไหม้ครั้งเดียว คำกล่าวอนันต์ เรียกว่า
เหมาะเหมงมาทุกสมัยเลยทีเดียว เพราะว่า
โจรปล้นนั้น ก็จะเลือกกวาดเก็บเอาแต่ของมี
ค่า แต่พระเพลิงนั้น ท่านกวาดเกลี้ยงเตียน
ยอมให้ล่อเหลือเลย แม้แต่ผ้าขรรค์สน หาก
พระเพลิงท่านได้มาเขย่มกรายถึงคฤหาสน์แล้ว
ไซ้ ก็ไม่มีวันที่ท่านจะหลงเหลือไว้ให้เซ็ด
บ้านเซ็ดเรือนอย่างที่เคยทำ

ดูตามหนังสือเก่า ๆ   จำพวกประ

วัดศาลัตรพงศาวดาร โบราณคดีจะเห็นได้ว่าเมืองไทยในสมัย
โบราณกัมนาคัภยอันเกิดจากไฟไหม้มาแล้ว แต่ทว่าถ้า
เทียบกันถึงมูลค่าแห่งความวิบัติแล้วดูเหมือนว่าสมัยโบราณ
นั้นจะวินาศสันตะโรน่อยกว่าสมัยปัจจุบันนี้ แลวดวย ซ้ำไป
ทง ๆ ทออุปกรณการมัจญเพลิงในสมัยนี้ มีมากกว่าสมัย
ก่อน ทงในด้านปริมาณและคุณภาพ นับเป็นรอยเท้า
พันทวเสียดวยซ้ำไป

ในสมัยโบราณ เรื่องที่จะเกิดไฟไหม้ใหญ่ชนได้
นั้น มากมักจะเกิดจากฟ้าผ่า และเคหสถานบ้านช่องซึ่งทำ
ดวยไมกมกจะตกเป็นเหยอพระเพลิงวอดวายไปสิ้น ทจะเกิด
ดวยเหตุอนันนไม่ใครมี และในสมัยก่อนนั้น บ้านช่อง
เรือนเหยาของราษฎรก็งปลุกกันห่าง ๆ ไม่เป็นชนวนให้
ไฟไหม้ลุกลามได้มากมายนัก นอกจากนั้นคลองคูนเป็น
แหล่งสะสมนากยงมอยู่มากมาย ไฟไหม้เมื่อใดก็งมนา
ดับได้เมอนัน จึงไม่ใครมีรายการไฟไหม้มหาวินาศกันเท่า
ไตนัก ไม่ตองพูดถึงสมัยโบราณกับเปครงกรุงศรีอยุธยาเป็น
ราชธานีหรือสมัยกรุงธนบุรีท พระเจาดากทานเอาอก เป็น
โล้ให้ฟาดพันพม่าให้หนีไปจากเมืองไทยหรือก เอากันแค

สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ที่เริ่มต้นแต่ปี พ.ศ. ๒๓๒๕ มากแล้ว
กัน ดูตามหนังสือเก่า ๆ จะเห็นว่าไฟไหม้ใหญ่ ๆ ขนาด
มหาวินาศนั้นแทบจะไม่มีเลย

หนังสือพระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์รัชกาล
ที่ ๑ มีกล่าวถึงเรื่องไฟไหม้อยู่ครั้งเดียวในรัชกาลของพระ-
บาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก อันมีเวลา ๒๘ ปี ตั้ง
แต่ปี พ.ศ. ๒๓๒๕ ถึงปี พ.ศ. ๒๓๕๒ นั้น ปรากฏว่ามีไฟไหม้
ใหญ่ถึง ขนาดบันทึกลงในพงศาวดารเพียง ครั้งเดียวคือ ในปี
พ.ศ. ๒๓๓๒ เกิดไฟไหม้พระมหาปราสาท เมื่อวันอาทิตย์
เดือน ๗ ขึ้น ๓ ค่ำ เวลาบ่าย ๓ โมง ๖ บาท ฝนตก อสนี
บาตลงตอหนาบนमुखเด็จพระที่นั่งอมรินทราภิเศกมหาปรา-
สาทติดเป็นเพลิงโพล่งชน ไฟไหม้เครื่องบนพระมหาปราสาท
กับทงหลังคามุขทั้ง ๔ ทำลายลงสิ้น แล้วเพลิงลามไปติดพระ
ปรค์ศุวชายด้วยออกหลังหนึ่ง แล้วขณะเมื่อเพลิงฟ้าแรกติด
พระมหาปราสาทนั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และ
กรมพระราชวังบวรสถานมงคล พระราชวงศ์านุวงศ์ทงปวง
กับข้าราชการผู้ใหญ่ผู้น้อย และพระสงฆ์ราชาคณะฐานา

นุกรมทุก ๆ พระอารามหลวง ก็เข้ามาช่วยดับเพลิงพร้อม
กันสิ้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ดำรัสสั่งให้ข้าราชการ
การช่วยกันยกพระที่นั่งราชบัลลังก์ประดับมุก ซึ่งกันเคื่อด-
ฉัตรอยู่บนพระมหาปราสาทนั้นลงมาพัน เพลิงหาทันไหม
ไม่ ฝ่ายพระสังฆิ คฤหัสถ์ ข้าราชการทงปวงทเขาสดานา
ดับเพลิงบาง ที่เขาขนถุงเงินพระราชทรัพย์ในพระคลังใน
ลงทงในสระ ในพระราชอุทยานภายในพระราชวังบ้าง พระ-
บาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระแสงง้าว เร่งให้ข้าราชการ
ดับเพลิงจนเพลิงสงบ

พระมหาปราสาทที่ถูกไฟไหม้เพราะ ไฟผ่าใน ครงน
ได้รับการบูรณะปฏิสังขรณ์ขึ้นใหม่ ซึ่งมีความปรากฏใน
พระราชพงศาวดารรัชกาลเดียวกัน ดังนี้

“แล้วดำรัสสั่งสมุหนายกให้จัดการรื้อ ปราสาทเก่า
เสีย ให้สร้างปราสาทขึ้นใหม่ย่อมดีกว่าองค์ก่อน และ
ปราสาทองค์ก่อนนั้นสูงใหญ่เท่าพระที่นั่งสรรเพชญ์ ปราสาท
กรุงเก่า มุขหน้ามุขหลังนั้นยาวกว่ามุขข้าง และมุข
เบื้องหลังนั้นอยู่ทข้างในยาวไปถึงพระปรัศว์ซ้ายขวา พระ
มหาปราสาทองค์ใหม่นยกออกมาตง ณ ทข้างหน้าต้น มุขทง

๔ นนทเสมอกันทั้ง ๔ ทิศ ใหญ่สูงเท่ากับพระที่นั่งสุริยา
 มรินทร์กรุงเก่า ยกปราสาทเดิมเดิมเหมือนองค์ก่อน แต่
 มุขเด็จยอดทอง ๔ มุขนั้น ยกทวยเสียใช้รูปครุฑเข้าแทน
 แล้วให้สถาปนาพระที่นั่งชนใหม่ททางในต่อมุขหลังเข้าไปอีก
 หลังหนึ่งพอเสมอกายมุขปราสาทองค์เก่า พระราชทาน
 นามว่าพระที่นั่งพมานรตยา แล้วทำพระปรกศ์ชายชนใหม่
 คงตามเดิม และหลังคาปราสาทและมุขกับทงพระที่นั่งพมาน
 รตยาพระปรกศ์วาดด้วยดบุกเหมือนอย่างเก่าทงสัน ครั้น
 การพระมหาปราสาทลงรักปิดทองเสร็จ แล้วจึง พระราชทาน
 นามปราสาทองค์ใหม่ว่าพระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท

ในรัชกาลที่ ๒ ไม่มีเหตุการณ์ไฟไหม้หมมาถึงชั้น
 ลงบันทกไว้ในพระราชพงศาวดารแต่พอชนรัชกาลที่ ๓ ได้
 ไม่ถึง ๑๐ ปี ณ ปี พ.ศ. ๒๓๗๔ ก็เกิดไฟไหม้ขนาดใหญ่
 มคนตายหลายคนถึงชนเจ้านาย ต่างกรม สันพระชนม์ ในไฟ
 เหตุการณ์คร้งนนมบันทกไว้ในพระราชพงศาวดารในหัวข้อ
 เรื่องว่า “เพลิงไหม้ในกำแพงพระนคร” และมีบรรยาย
 เรื่องราวไว้ว่า

“ครั้นมาถึง ณ วันพฤหัสบดี เดือน ๕ ชน ๑๓ ค่ำ

เวลาบ่าย ๑ โมงเศษ เกิดเพลิงไหม้ในกำแพงพระนคร
 ตั้งแต่หอกลองตลอดถึงสำพานข้างบ้านหม้อ เพลิงกินทง
 ๒ ฟากคลองตลอดไปตั้งบ้านพระยาศรีสหเทพ แลวกินเลียบ
 คลองไปหยุดเพียงสำพานมอญ เพราะถนนเป็นทลาวพวน
 เป็นกะท่อม จึงรื้อแย่งตัดลงเสียได้ง่าย เพลิงนั้นไหม้วัง
 เจ้าและบ้านขุนนางเป็นอันมาก คนตายด้วยไฟก็หลายคน
 กรมหมนสุนทรธิปไตยกษัตริย์พระชนม์ในไฟ พระชนม์ได้ ๓๘
 พรรษา ๓๐ เดือน ๑๖ วัน หม่อมเจ้าหนูคำ บุตรของท่าน
 กบอภ ๓ คนวิ่งหนีไฟออกมาตามถนน เปลวไฟวูบเอา
 ลมลงตายทับกันอยู่ทง ๔ คน แต่ทวงกรมหมนสุนทรธิปไตย
 เจ้าและชาติตาย ๘ คน ไฟไหม้ครั้งนั้นเป็นอัศจรรย์นัก ลม
 พัดเปลวไฟวูบไปเหลือที่จะตัดรอนแก้ไขแต่ชนของก็ไม่มีใคร
 จะทัน พระศัพกรมหมนสุนทรธิปไตย ศพหม่อมเจ้าหนูคำ
 นนไปฝังทวดสระเกศ”

ในรัชกาลที่ ๔ มีเหตุการณ์ไฟไหม้รุนแรงน่าหวาด
 เสียวอยู่ครั้งหนึ่ง ซึ่งปรากฏอยู่ในพระราชหัตถเลขาของ
 พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่ทรงมีไปถึงคณะ
 ทูตานุทูตไทยที่เดินทางไปยังกรุงลอนดอนในปี พ.ศ. ๒๔๐๐

เรื่องของไฟไหม้

๑๓๓

มีข้อความว่า

“อนึ่ง เจ้าม้ามาให้ทราบ ว่า ณ วันพฤหัสบดี
ชน ๓ ค่ำ เดือนธันวาคม เพลายามเช้า เกิดเพลิงไหม้ชนบท
โรงของพระองค์เจ้ามหาหงส์ในกรมหมื่นสุรินทรรักษ์ เพราะ
ถนนเขาเรือนกระท่อมห้อมหอรุงรังมาก แลทางคับแคบ
นัก ห้ามใครในบ้านเรือนพวกนั้นช่วยกันดับไม่ มีแต่
ชนของ คนจะเข้าช่วยดับก็ไม่มี ทางคับแคบนัก จนคนใน
บ้านนั้นออกไม่ได้ตายในไฟคนหนึ่ง เรือนห้อมเจ้าใน
วงกรมหมื่นสุรินทรรักษ์ และเรือนข้าราชการใกล้เคียง
ติดกับหมูนน และโรงงานของนายด่านทำการในพระราชวัง
น แลด่านทำการในวัดพระเชตุพนติดกันกับวงนนักใหม่
เสียหมด ครึ่งนั้นลมพัดไปหวนกำแพง เพลิงไหม้
ร้อนแรงนักคนเข้าตัดทางก็ไม่ได้ ไฟไหม้ชนมาข้างบนจน
กำแพงโรงใหม่ใกล้พระคลังสินค้า ข้างล่างไหม้ลงไปจน
ตพานฉนวนวัดพระเชตุพน คนที่ไปดับตบตรงบอยู่ถนนได้ช่วย
กันขยอแยงสกัดไว้ เพลิงจึงหยุดเพียงนั้น การเป็นอันน่า
กลัวนักที่บ้อมภูษาสุทัศน์ เพราะเพลิงไหม้ใกล้บ้อมจนหลัง
คารอนเป็นควันในบ้อมมดินบ้นอยู่ จะเอาไว้ก็ใช้ จะเอา

มากไปอนักไซ้ ต้องเอานารัตดินเดี่ยวให้ขุมโชกทเดียว
 จนพนักลวลูกไฟร่วงลงแล้วจึง ขนออก มาได้ เอาไปเสียบอน
 แลบ้อมนรรदनารักษาไว้ได้ ข้าพเจ้าก็ไปอยู่บนบ้อมน
 ดวย เสียแต่ประตยอดท่าข้างท่าเรือข้างล่าง ไฟไหม้บาน
 แลทบหลังหมด ทนวงหนาท่านไปรับอยู่ก็ดับไม่ได้ เพราะ
 ตักน้ำมาแต่สระวัดพระเชตุพนไม่มีใครจะทันจะพอ คิดโรง
 เรือนที่ใหม่เดี่ยนน เรือนหม่อมเจ้าในกรมหมื่นสุรินทร-
 รัช ๒๘ หลัง โรงพระองค์เจ้ามหาหงส์ ๓ หลัง เรือน
 ๑๓ หลัง เรือนข้าราชการแลราษฎร ๔๔ หลัง มาลาวัด
 สองหลังครึ่ง โรงงานของในหลวง ๘ โรง ประตยท่าข้าง
 ล่างหนึ่ง ซึ่งบอกข่าวมาทงน ท่านราชทูตและจมนราชา
 มาตย์เห็นจะเข้าใจว่า บอกข่าวหม่อมเจ้าในกรมหมื่น
 สุรินทรรัชซึ่งเป็นญาติของท่านกรมมัง ฤาเห็นท่านทง
 สองจะคิดส่งสารแต่หม่อมเจ้าพวกนักรวมัง การไม่ควร
 จะคิดอย่างนั้นจะส่งสารอย่างนั้นดอก ด้วยตวข้าพเจ้าก็เป็น
 ญาติกับท่านทงสองไม่ห่างไปกว่าพวกกรมหมื่นสุรินทรรัช
 ตวข้าพเจ้าท่านทงสองนนักด ท่านอก ๔ คนในพวกทงทก
 ควรจะส่งสารด้วยเสียมมาก เพราะตวไม่ในโรงงานนนั้นเป็น

ของจะทำทอผ้าขาวเจ้าแลพระอารามหลวง ไหมเสียหมด
 ถ้าจะคิดเป็นไม้ตอกมากกว่าร้อยต้น แลเครื่องเขียนทดาน
 เบิกไปกับนามักเสียหมด ดับได้แต่ไม่ซุงยังไม่ได้เลย
 เหลือออกงบบางคอบ้างสัก ๙ ต้น ๑๐ ต้นเท่านั้น แล
 เพราะเป็นเจ้าแผ่นดินต้องเสียค่าทำขวัญ หม่อมเจ้า พวกใน
 กรมหมื่น สุนทรรักษแล ข้าราชการซ่งเพลิงไหม้ เรือนน
 ตามอย่างพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวเคย พระราช
 ทานครั้งก่อนเป็นเงิน ๑๑ ซ่ง เลือมาเป็นอนมากราคา
 ประมาณ ๔-๕ ซ่งอก เพราะขณะนั้นควรจะส่งผ้าขาวเจ้า
 ให้มากทุกคน เงินที่ให้ไปนั้นไม่ได้เอาเงินคลัง เอา
 เงินภาษีทชนกรมหมื่น สุนทรรักษซ่ง เป็นส่วน พระคลัง
 ค้าตกล้างให้ข้าพเจ้าไซ้อยู่บางตาม บังคับ ส้มเต๋องคน
 อยู่นให้ไว้แต่แรกแม่दानตายแล้วมานั้น แลเมื่อแรกเกิด
 เพลิงชนในทิศนั้น ข้าพเจ้าเห็นใกล้ตกใจรีบลงไปว่าจะ
 เขาช่วยรักษาบ้านสระเพชภักดี ครั้นลงไปได้ความว่าเพลิง
 ไหมชนมาข้างบน แลข้างตพานวัดพระเชตุพน กรมพระ
 พิทักษ์เทเวศร์ กรมหลวงวงศาธิราชสนิท แลเจ้านายราช
 วรรวงศ์หลายองค์ ตั้งรับอยู่มากที่ตพานวัดพระเชตุพน แล

ข้างบนเป็นปลายลมสำคัญไกลวงด้วยข้าพเจ้าจง ไตร่รับ อยู่ท
 บัอมภูผาสู่ทัศน์ ดูให้สมเด็จเจ้าพระยาของคณอย เจ้าพระ
 ยาศรีสุริยวงศ์ เจ้าพระยารัตนวงศ์มหาโกษาธิบดี เจ้า
 พระยามราชช่วยกันรักษาโรงไหมแลพระคลัง สิ้นค้าไว้ให้
 ได้ พระยาเพชรพิไชยรักษาบัอมอยู่กับข้าพเจ้า สรรเพชภักดี
 อย่างน้อยใจว่าไม่ไปช่วยรักษาบ้าน ด้วยห่างอยู่ แลเวลา
 นนเป็นคนลม ด้วยเห็นเป็นแน่ว่าจะไม่เป็นไร”

พลอดมาถึงในสมัยรัชกาลที่ ๕ มีคดีไฟไหม้ที่นา
 หวาดเสียวอยู่สองครั้ง ครั้งหนึ่งกเมอไฟไหม้โรงแก๊สใน
 เขตพระบรมมหาราชวัง เมอปี พ.ศ. ๒๔๒๐ ครั้งนั้น เม
 ไฟจะไม่ไหม้มากมายแต่ผลต่อเนื่องมีมาหลายประการ ล้วน
 แต่ขนาดรุนแรงทงนน โดยเฉพาะมีเรื่องการเมอองทงใน
 และนอกประเทศชักโยงติดตามไปด้วย ล้วนออกครงหนึ่งน
 เกิดเมอคนวันที่ ๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๔๐ ซึ่งปรากฏเรื่อง
 อยู่ในลายพระหัตถ์สมเด็จพระปิตุจณาเจ้า สุขุมามารศรี ท
 ทรงเล่าไปยังพระโอรส คือสมเด็จเจ้าฟ้าบริพัตรสุขุมพันธุ์
 ซึ่งในขณะนั้นทรงศึกษาวิชาอยู่ในยุโรป มีความว่า

“ด้วยเมอคนน เวลา ๒ ยามเศษ เกิดเพลิงไหม้

เรื่องของไฟไหม้

๑๓๗

ชนทโรงหมอละห้องไว้สรรพยทศตอกันน่ากลัวน่าตกใจเป็น
อย่างยง ด้วยในห้องสรรพยทศนนมีบนประมาณ ๑,๐๐๐
เค็ช ลูกแลบ้ค้ตนักมาก เลียงลันบั้งบั้งราวกับยั้งปืนใหญ่
เค็ชลูกปืนแตกกระเด็นมาถึงพระบญชรพระทงจกรตรงห้อง
ออฟีช แลดูน่ากลัวจะกินโรงเรียนราชกุมารแลค้ศารัฐ-
มนตรี (พระค้าหนักทูลกระหม่อมใหญ่) จะหมดด้วย
เดชะพระบารมีของพระเจ้าอยู่หัว (พูดอย่างเก้า) ตับได้
รอดเร็วแลไม่มีผู้ใดเป็นอันตรายแลไม่ลูกกลามต่อไป ไฟดับ
สิ้นเชอประมาณเวลาต ๑๑ ทุ่ม เหตุซึ่งเป็นต้นไฟนั้นใน
เวลาทแม่เชยนหนังสือ (เชา ๒ โมง) ยังไม่ทราบแน
ว่าเกิดทใดก่อน ค้คือฝ่ายพวกชาววงทรักษาห้องสรรพยทศ
ว่าไหมทโรงหมอก่อน พวกโรงหมอว่าไหมทห้องสรรพ-
ยทศ แต่คนนอก ๆ มีทหารแลค้ารวจเป็นต้น ว่าเห็น
ทหลังค้าโรงหมอทเดียว พวกเราข้างในตกใจเป็นอันมาก
พากันขนไปค้ดูอยู่บนเฉลียงค้าดฟ้าทางห้องทอง ส้มค้จทบน
เสดจออกประทบออกยทศออกขุนนาง จนเวลาสามยามเค็ช
ไฟชาลงแลวจงเสดจขน

และในปัจจุบันลิตทายลายพระหตถณบบเดยวกันน

ไตร่ตรองเล่าเพิ่มเติมว่า

“ไตร่ตรองรายงานว่าเพิ่มเติมเรื่อง เพลงใหม่ ต่อไป
 ว่า เพลงเกิดที่เว็จระหว่งโรงหมอกับโรงไว้อุรรพยุท
 เครื่องสรพยุททเดียวไปนั้น บั้นประมาณ ๕๐๐ ลูกปั้น
 แลปลัดต้นประมาณแสนเศษ เครื่องทหารต่าง ๆ มีหมวก
 ยอด เสื้อกางเกงแลเต็นเป็นต้น ประมาณอย่างละไม่
 ต่ำกว่า ๕๐๐ ชิ้นไป แลคลังเงินคลังทองนั้นว่าห่างกับท
 เพลงใหม่ประมาณสัก ๓ ศอกเท่านั้น แลรักษาไว้ได้ไม่
 มือนัตรายอย่างใด”

ก่อนหนานสักกรอยบีเค็ช ๆ แลยอนหลงชนไป
 ออกมาก ๆ นั้น ทุกครั้งทเกิดไฟไหมชนในพระนครองค์
 พระเจ้าอยู่หัวจะทรงเป็นผู้บัญชาการดับเพลิงเสมอ นอก
 จากจะเป็นการบำรุงขวัญราษฎรว่าพระองค์ ทรงเอา พระทัย
 ไล่ในความทุกข์ของไพร่ฟ้าข้าแผ่นดินแล้ว ก็ยังเป็นการ
 คุมกำลังต่อต้านไฟได้อย่างดียงอกด้วย แลก็ก่อนหนาน
 ราว ๆ รอยบีเค็ช ๆ นั้นแหละ ไทยกมเครื่องมอผจญเพลิง
 ตามแบบตะวันตกไซแล้ว แลผู้ทรเริ่มหาเครื่องมือเครื่อง
 ไซประเภทนาไว่กาจตอคคกยนั้น ก็คือพระบาทสมเด็จพระ

เรื่องของไฟไหม้

๑๓๕

พระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวนั่นเอง โดยที่พระองค์ทรงทราบ
ภาษาอังกฤษ จึงได้ทรงทราบถึงคุณสมบัติของเครื่องมือ
ฉลุเพลิงซึ่งฝรั่งทำขึ้น และได้ทรงจัดหามาใช้เพื่อตัด
ภาพของเมืองไทย พระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัว
ก็ทรงมีเครื่องดับเพลิงไว้ที่ พระบวรราชวังของพระองค์ด้วย
เช่นกัน เพื่อทรงใช้ดับไฟที่เกิดใหม่ขึ้นในเวลาที่พระองค์
เสด็จอยู่ในกรุงเทพฯ

เครื่องดับไฟของไทยมีใช้เมื่อสมัยร้อยปีเศษมานี้ ส่า-
มารถ สักกิด กน ออกคภย ท เผา ฉลาญ พระนคร ได้เป็น อย่างดี
เพราะถึงแม้ว่าสมัยร้อยปีเศษมานี้ ไทยยังไม่ม่นาประปา
ราคาพัน ๆ ล้านบาทใช้อย่างสมย่นกตาม แต่กยงมคฉลอง
ใหญ่่นอยอย่มากมายพอที่จะสัพพลาญนำได้เต็มตาม ตมานด
ของเครื่องดับเพลิงนหนตเดยว แต่โดยทการเกบรภษาเครอง
ดับเพลิงตลอดจนอปกรณไม่ถฉนวนพอ จึงเกิดการชำรุด
เสียหายชน ดงนนในคราวทเหตุไทยไปเจริญทางพระราช
ไมตรียงกรงลอนดอนในปี พ.ศ. ๒๔๐๐ พระบาทสมเด็จพระ
พระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงทรงมีพระราชหัตถเลขาไปยัง
คณะทูต ให้ดูหาเครื่องดับเพลิงใหม่ ๆ มาถวาย ทรง

บรรยายในพระราชหัตถเลขาว่า

“—แลเครื่องมอจะดับเพลิงนั้น ถ้าคณียูกคอบ
 สับน้ำ สับทมอยู่สองสามตำรับแต่ก่อน เมอบหลังเมอ
 เกิดเพลิงทวงกรมพระพิพิช โภคภูเบนทร์นั้น ก็เอาไปใช้
 ได้ เพราะได้แก้ไขไว้ดีใหม่ ๆ ครนเมอเกิดเพลิงครนลาก
 เอาไปจะใช้ดับเพลิงที่ประตูท่าช้าง สับน้ำก็ไม่ชนเลย เพราะ
 ลำที่อหนังกัดขาดทะเลไปยังไม่ใครซ่อมแซม เทรยนี้ที่
 ในกระบอกสับนั้น หนูเขาไปทำรังกตไม้แลหนังกัดสับ
 เสียหมด จะถอดออกดูก็ไม่ออก เหล็กควงเป็นสันนิมิต
 กันไปหมด การรักษาของไม้ดีไม่มีใครเอาใจใส่ก็เป็น
 ธรรมเนียมของข้าราชการเมืองไทยอยู่แล้ว วนนวงหนา
 ทานอดก้อไป ทานว่าสับอย่างเช่นเอาไปนั้น เป็นสับอย่าง
 เก่าเขาไม่ใช่แล้ว เขาจึงขายเสียแก่คนโง่ ๆ สับอย่าง
 ใหม่ของท่านมอยู่เล็กกว่านอก แต่แรงกว่าอย่างนสองเท่า
 สามเท่า ทอหนังกัดไม้ได้เย็บด้วยด้ายแลบ้าน ตรึงด้วย
 หมดทองทองเหลืองแน่นหนาดี แต่อดก้ออดไป วนนวง
 ก็ไม่เอามาใช้เสียทายอยู่ทุกอย่างไรไม่ทราบ การททาน
 ทุดานทุดได้ไปอยู่กรุงลอนดอนครนนี้ ก็เป็นช่องที่จะได้หา

ของดี ๆ ขอท่านจงเอาใจใส่หาสิ่งอย่างใหม่แลเครื่องดับไฟ
 อย่างไม่รู้ตัว ๆ ที่ควรพอแก่กำลังไทยจะใช้ได้จะรักษาได้นั้น มา
 ให้ข้าพเจ้าเป็นกำลังไว้สำหรับดับเพลิงดังสำหรับ ๑ หรือ ๒
 สำหรับ ข้าพเจ้าจะดีใจมาก แต่อย่าตนเครื่องจักรพื้นจักร
 ไฟไปกลัวจะเกินวาล์วของไทยจะใช้ได้จะเป็นแต่เครื่องพ้อออ
 ไปเสียเงินเปล่า ๆ คิดเอาแต่ที่ไทยจะใช้ได้แลเป็นของไม่สู้
 โตใหญ่ พอเอาลากถ้ายกไปตามถนนเล็ก ๆ เมืองนี้ได
 ไม่คุ้มถนนทางบกแลเรือ”

เคยมีคนชั้นใหญ่โตพูดว่าการที่ไฟไหม้บ่อย ๆ นั้น
 เป็นโอกาสดีที่จะได้พัฒนาบ้านเมืองบ่อย ๆ ทำให้บ้านเมือง
 เจริญมากขึ้น เอาละ ยอมรับฟังไว้เน็ดคิดว่าเอาบุญ แต่ที่ว่า
 การที่บ้านเมืองเจริญขึ้นทางวัตถุ แต่ผู้ในเมืองต้องเชื่องช้ำ
 เพราะความว้าวอดแห่งทรัพย์สินนี้ นับว่าเป็นเรื่องของ
 ความเลื่อมมากกว่าความเจริญเป็นแน่แท้ ด้วยเหตุนี้เอง
 ผู้รับผิดชอบในความทุกข์ความดีของบ้านเมือง จึงถือเอา
 ไฟไหม้เป็นวินาศภัยอันดับหนึ่งทั้งจงฟังชัด และฟัง บังคับกัน
 นอกจากจะหาเครื่องมือเครื่องใช้ในการผจญเพลิงให้มากจน
 และทันสมัยอยู่เรื่อย ๆ แล้ว ก็ยังได้วางบทลงโทษแก่ผู้

เป็นสาเหตุแห่งเพลิงไหม้นี้ ใ้ตามฐานาณรูปแห่งเหตุและ
ผล นอกจากนรกนการตงบรุษทรบประกนอคคภยชนเพอ
จงใจประชานใหม่ความหวังว้างจะพอมีทุนสินติดตัวอยู่
บ้าง หลังจากทถกพระเพลิงกวาดล้างทรพยสิ้นเสียดหมด
เหยมเตยนยอไปแล

ทางฝ่ายพ่อค้าและเอกชน ผมมองเห็นถึงสรรพโทษ
ของอคคภยและสรรพคุณของเครื่องดับเพลิง ต่างกซอหา
เครื่องดับเพลิงเอาไว้เป็นสิ่งป้องกันวินาศอันจะเกิดแก่ทรพย
สินของตนและในบางครั้งก็ไดช่วยสกัดกั้นวินาศภัยอันบัง
เกิดชนแก่ทรพยสินของผู้นอกตวอย เช่นท่านเจ้าคุณ “โรง
เบียร” ภิรมย์ภักดี (บุญรอด เศรษฐบุต) ในสมัยที่
ยังมีบรรดาคัดเป็นพระภิรมย์ภักดีได้เขียนเอาไว้ในประวัติ
ของท่านว่า

“กิจการเรือเมล์เป็นปกติมาโรงงามดี จึงได้เปลี่ยน
กำแพงบ้านเป็นคอนกรีต ยกพนชนบนให้สูง และทำ
เขอนริมแม่น้ำเป็นคอนกรีตชนใหม่ ติดต้บนนำโยกมีอต้บนนำ
ชนบ้าน ในกลางปีได้เกิดไฟไหม้แพแม่เล็กค้าชายผ้าสบง
จวร จอดอยู่ปากคลองโอง่าง ซึ่งไม่ไกลจากบ้าน คำ

เรื่องของไฟไหม้

๑๔๓

วันนั้นเกิดไฟไหม้แพ ไม่มีผู้รับหน้าที่ไหนมาช่วย พระภิกษุ ๑
จึงเรียกคนใช้ให้ยกตู้รับน้ำลงเรือวิ่งไปช่วยดับแพอกหลังหนึ่ง
ซึ่งอยู่ติดกัน กำลังไหม้มุ่มหลังคาอยู่แล้ว ช่วยกันดับเอา
ไว้ได้ เจ้าของแพขอบใจเอาของกำนัลมาให้มากมาย ตั้ง
แต่นั้นพระภิกษุก็คิดติดตู้รับน้ำในเรือเมล์บางหลวง ใช้
เครื่องยนตร์นั้นเป็นแรงเครื่องตู้รับน้ำ ซึ่งขอจากอุเสาวดี
เอ็ดกัน ๓,๐๐๐ บาท ทดลองตู้รับน้ำได้สูงถึง ๔๐ ฟุต ถ้า
หวั่นเพื่อช่วยดับไฟไหม้ทั่วไป”

หลังจากที่ขอหาตู้รับน้ำดับไฟในปี พ.ศ. ๒๔๖๖ เป็น
สมบัติของตน และเพื่อช่วยดับไฟที่จะเผาผลาญสมบัติของ
คนอันตวยแล้ว ในปี พ.ศ. ๒๔๖๗ เพียงปีเดียว ตู้รับน้ำ
ดับไฟของพระภิกษุภักดี ก็ได้ช่วยดับไฟซึ่งไหม้ทรัพย์สิน
ของผู้นับถึง ๖ ครั้ง คือที่โรงสีมากว ซึ่งอยู่ติดกับโรงสี ๓
โรง ของคุณนายเฟื่องพิศาลคุณผล ครั้งหนึ่ง ที่โรงสี
หน้าหลงยานนาวา ครั้งหนึ่ง ที่โรงสีหวงหลด บุคคโลครั้ง
หนึ่ง ที่โรงเลื่อยจักรวงเซ่งหลงฝั่งธนบุรี ตรงข้ามบางรัก
ครั้งหนึ่ง ที่บ้านและเรือบนคานในคลองมอญครั้งหนึ่ง และ
ที่โรงทำปูนในคลองมอญอีกครั้งหนึ่ง รวมเป็น ๖ ครั้งด้วยกัน

เป็นเรื่องน่าคิดอยู่อย่างหนึ่งก็คือว่า กิจการดับเพลิง
 ของเอกชน ได้เป็นที่มาแห่งหน่วยดับเพลิงบางหน่วยของ
 ราชการ คือเมื่อวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๔๖๘ เวลา ๑๖.๐๐
 นาฬิกาเศษ ขณะที่พระยาภิรมย์ภักดีเล่นกอล์ฟอยู่กลาง
 สนามดุสิตเห็นควันไฟไหม้ทางตะวันตก จึงเลิกกอล์ฟขน
 ทรายเดินดูถึงท่าช้างวงหน้า เห็นควันไฟทางคลองบางกอก
 น้อย จึงรีบลงเรือแจวมา พอเห็นเรือพาดสายกับถนนบุรี
 ชิงตัดสูบน้ำวงมา ช่วยดับไฟกำลังไหม้ฝาเรือนปั้นหยา
 ใหญ่ไว้ได้หมด ก็ช่วยดับที่ว่าการอำเภอตลาดไ้ได้ออก
 เป็นผลดีขง ต่อหน้าพระองค์เจ้าคาร์ม อธิบดีกรมตำรวจ
 รับสั่งชมเชยและจะขอรับพระราชทานรางวัลให้

เนื่องแต่อธิบดีกรมตำรวจได้เห็นผลดีของเรือสูบน้ำ
 บริษัทบางหลวง พระยาอธิกรณ์ประกาศก็ได้เริ่มเรียไรเงิน
 พวกโรงสีไฟ และพวกพ่อค้าได้เงินหลายหมื่นบาท สั่งซื้อ
 เรือเหล็กมตตเครื่องสูบน้ำมแรงมากหลายทอ มาจากต่าง
 ประเทศ สำหรับช่วยดับไฟ เป็นที่พอใจแก่พวกมบ้านเรือน
 แถวริมแม่น้ำลาดหลวง จะพนออกคกภัยขงชน และในยุคนั้น
 ไฟไหม้บ้านบ่อยนักด้วย

แต่ที่ว่า การจัดหาว่าจะได้มาซึ่งเรือผจญเพลิงนั้น
ท่านเจ้าคุณกรมยภักดีได้บันทึกไว้ในรายงานประจำวัน (D
iray) ของท่านว่า

“แต่ต้องคอยเวลาอันนาน กว่าจะได้เรือผจญเพลิง
มาใช้”

ในระยะ ๔๐ ปีที่ผ่านมา ในเมืองไทยมีการไฟ
ไหม้ใหญ่อยู่เรื่อย ๆ แทบทุกปี ปีหนึ่งมีหลาย ๆ ครั้ง
โดยมากมักจะไหม้ทยานการค้าของคนจีนในระยะใกล้ตรุษ-
จีน และเป็น การไหม้ประเภท “จุดเอง” เพราะหวังเงิน
ประกัน เขาว่ากันอย่างนี้ เเท็จจริงอยู่กับเรื่องของคุณ
ที่ไหม้กันอย่างขนาดหนักนั้น เท็จจริงได้ ก็มีไฟไหม้ห้าง
ฮองเฮง ถนนเยาวราช ไฟไหม้วงเวียนในปี พ.ศ. ๒๔๗๒
และปี พ.ศ. ๒๔๗๔ วงเวียนทวาน คือวงเวียน ๒๒ กรกฎาคม
แต่ที่ว่ากินอาณาบริเวณลามปาม เลยมาร ถึงถนน กรุงเทพมหานคร
ขึ้นสามแยกจดหัวลำโพง ไหม้ถึงสามวันสามคืน แล้ว
ก็ออกครึ่งหนึ่งก็คือไฟไหม้ชั้นบนของโรงภาพยนตร์พัฒนากร
ไหม้ที่ห้องเก็บฟิล์มภาพยนตร์ อาณาบริเวณที่ถูกไฟไหม้

นนไม่มากมายก็จริงแหละ แต่ทว่าชวดตตองดับสูญครุณ
เกินกว่าสิบ ดูเหมือน ๑๔ หรือ ๑๕ มีรอดตายมาได้คน
หนง

ในสมัยที่จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นนายกรัฐมนตรี
มนตรี ในระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๐๑-๒ นั้นได้มีการประกาศ
ใช้มาตรการเด็ดขาดแก่ผู้ประพฤติผิดฐานวางเพลิง คือยิงเป้า
ถ้ามีการไฟไหม้ชนบทไหน ก็จับเอาตัวการวางเพลิงไปยิงเป้า
เสียทบบริเวณที่ถูกวางเพลิงนั้น แต่ในครั้งแรกที่ทำการยิงเป้า
ผู้วางเพลิงนั้น ได้กระทำกันที่กำแพงวัดมหาธาตุ จึงได้
เกิดมีคำ (ขู่) ขวัญสำหรับคนที่เดินเลื้อยเปลือยเรือวิ่งฟัน
เรื่องไฟชนว่า “ระวังเนอเดยจะโดนยื่นฟังกำแพงเสีย
หรือก” นอกจากนี้ก็มีมีการยิงเป้าผู้วางเพลิงที่ตลาดจ้ง-
หวัดสุพรรณบุรีและทอน ๆ อีก

ในระยะสี่ห้าปีนั้นไฟไหม้รายใหญ่ ๆ เกิดขึ้นมา
มาย แต่ละรายความเสียหายนับเป็นสิบ ๆ ล้าน ระยะนี้
แหละที่เกิดมีคำกล่าวหาว่าเรื่องความบกพร่องของอุปกรณ์
ผจญเพลิง โดยเฉพาะหัวสูบลวี่ไม่มีมากับรถดับเพลิง ซึ่ง
ก็น่าจะตรวจตรากันให้ถวณเสียก่อนที่จะออกรถ อย่าง

เรื่องของไฟไหม้

๑๔๓

เช่นเมื่อคราวที่ไฟไหม้ถนนดินแดงใกล้ ๆ กับบ้านผู้เขียน
เมื่อคนวันที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๐๘ นั้น เมื่อรถดับเพลิงมาถึง
อันเป็นเวลาไฟไหม้ตงครึ่งชั่วโมงแล้ว นนยัง ไม่อาจดับไฟ
ได้ แม้จะมีกอกประปาสาธารณอยู่ตรงข้ามกับที่เกิดไฟ
ไหม้ เพราะหัวสูบล้มมี ดีแต่ว่านายตำรวจชั้นใหญ่ชั้นย่อย
ท่านมาบัญชาการดับไฟกันเร็วหน่อย หัวสูบล้มมาได้เร็ว
ไม่มากนัก

ทนกับปัญหาเรื่องน้ำไม่ดับไฟ ถนนแคบ รถ
ดับเพลิงเข้าไม่ได้ นี่ขนาดปรับปรุงประปาถนนตั้งการอย-
ถาน ยังไม่ม่น้ำพอดับไฟ ถ้าจะให้น้ำพอด คงไม่แคล้วตง
หม่นถ่าน โช้เอ๋ย เวย์ของน้ำแท้ ๆ

คำว่า “รัฐมนตรี”

คำศัพท์คำหนึ่งที่เกิดความยุ่งยากขึ้น
ในวงการสำคัญของเมืองไทยเป็นประวัติการณ์
ดูเหมือนจะได้แก่คำว่า “รัฐมนตรี”
ซึ่งความยุ่งยากดังกล่าวนี้ได้เกิดขึ้นตอนหนึ่ง
ในยุค “เชอผู้นำ ชาติพันธุ์” ตอนนั้น
อาจกล่าวได้ว่าภาษาไทยถูกรังแกจนวิบัติยิ่ง
กว่าสมัยใด มूलเหตุเกิดขึ้นจาก “ท่านผู้นำ”
เกิดความคิดที่จะต่อต้านญี่ปุ่นในด้านหนังสือ
โดยที่ขณะนั้นญี่ปุ่นมีนโยบาย ขยายการศึกษา
ภาษาญี่ปุ่นในเมืองไทย “ท่านผู้นำ” ต้อง

การจะให้คนไทยสนใจในการเรียนรู้นิ่งสือไทย ไม่ปรารถนาให้ไปสนใจเรียนภาษาอื่น จึงได้นำความคิดนี้ปรึกษากับ “ ราชบัณฑิต ” หรือ “ ผู้เชี่ยวชาญประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ” ทั้งหลาย ก็ได้ความเห็นอันเป็นมติว่า นิ่งสือไทยนมอกษรซ้ำ ๆ กันอยู่มาก จึงให้ตัดออกเสีย เพื่อให้อ่านเขียนได้ง่ายและสะดวกขึ้น ดังนั้นภาษาไทยยุคใหม่จึงถูกตัดตัวอักษรที่ออกสำเนียงเหมือนหรือคล้ายกันออกไปเกือบหมดสิ้น เท่าที่จำได้ดูเหมือนว่าจะคงเหลือออกษรทมีสำเนียงเหมือนหรือคล้ายกันเพียง ท. กับ ธ. พ. กับ ภ. และ ร. กับ ล. เท่านั้น อย่างไรก็ตาม มีข้อยกเว้นที่สังเกตอยู่คำหนึ่งคือ ร. หันท่านให้คงไว้

เป็นที่ทราบกันอยู่ว่า นิ่งสือหรือภาษาไทยที่เราใช้กัน มีศัพท์ที่โตมาจากภาษาอื่น ๆ เช่น มคธและสันสกฤตมากมาย ดังนั้นเมื่อเขียนโดยใช้อักษรตามแบบฉบับใหม่ของ “ ท่านผู้นำ ” ความหมายของคำนั้น ๆ จึงผิดไปจากความหมายเดิมอย่างไม่เหลือเค้าเอาเลยทีเดียว ดังตัวอย่างเช่น คำว่า “ กฏ ” ซึ่งหมายถึง ข้อกำหนด ข้อบังคับ ก็ต้องเขียนว่า “ กัด ” เลยกลายเป็น ช่มหรือทับไปเลย ฯลฯ

และโดยนัยเดียวกันนี้ คำว่า “รัฐมนตรี” จึงกลายเป็น “รัฐมนตรี” ซึ่งไม่อาจแปลความหมายให้เหมือนกันได้

อันคำว่า “รัฐมนตรี” นั้น ถ้าจะแปลกันตรง ๆ ตามรูปศัพท์เต็มแล้ว ก็น่าที่จะแปลว่าขุนนางที่ปรึกษาของ บานเมือง หรือผู้ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาราชการบ้านเมือง แต่โดยความหมาย หรือความเข้าใจทั่วไป เราถือกันว่า รัฐมนตรีคือบุคคลในคณะผู้บริหารราชการบ้านเมือง ซึ่งก็คือบุคคลในคณะ รัฐมนตรีซึ่งเป็นผู้บริหารประเทศนั่นเอง

ทนมเออคำว่า รัฐมนตรี จำต้องเขียนว่า “รัฐมนตรี” !

อันคำว่า “รติ” นั้น เรากรู้อยู่มาจกคำว่า “รติ” ซึ่งแปลว่ายานมลอ ดงนนรติมนตรีจะแปลว่าอะไร ก็เชิญท่านนิยามกันเองเถิด แต่ในครงนนไดมผู้คุดาน การเปลียนแปลงการใช้ภาษาและอักษรตามระบบใหม่ของ “ท่านผู้นำ” โดยชี้แจงว่าน่าจะนำความวิบัติมาสู่การเรียน วิชาภาษาไทยมากกว่าจะเป็นผลดีเพียง ใหคณอ่าน หนังสือไทย ได้เร็ว ๆ เท่านั้น และได้ยกตัวอย่างคำว่า “รัฐมนตรี” ขุนมา โดยแปลว่าคือผู้รักษารติ ดงนนนายกรติมนตรี

คำว่า "รัฐมนตรี"

จึงน่าจะแปลว่า หัวหน้าผู้รักษารถ หรือหัวหน้าคนรถ
หาได้หมายถึงผู้ยิ่งใหญ่ในวงการ บริหารราชการ บ้านเมือง
ไม่

นั่นว่าผู้ทรมความเห็น เช่นนั้น เกือบได้ ไปอยู่ นคท
เพชรบูรณ์ "ดีวิธเซอร์แลนต์ของเมืองไทย" อันอุดม
สมบัติด้วยไขมาเลเรื่อยอย่างหูดหุดทเดียว

ก่อนหน้านั้นไป คือในการเริ่มแรกทีคำว่า "รัฐ
มนตรี" จะเป็นทรูจกและชนกรรมเนียบใช้กันเป็นทาง
ราชการในเมืองไทย ก็มเรื่องราวใหญ่โตมิใช่ย่อยเหมือน
กัน ถ้าไม่คิดว่าจะเป็นการเสียเวลานัก ก็จะได้ดังของเก่า
ออกมาบัดนี้ แล้วเล่าสู่กันฟังตามเนื้อมาต่อไป

วันนั้น.....

๒๕ พฤศจิกายน ๒๔๗๕

ถ้าผู้แทนราษฎร ได้เปิด ประชุมเพื่อ พิจารณาร่าง
รัฐธรรมนูญเป็นวาระแรก อันว่าร่างรัฐธรรมนูญฉบับ
ที่ประชุมได้แต่งตั้งคณะกรรมการร่างชน ๙ คน เมื่อวันที่ ๒๘
มิถุนายน ๒๔๗๕ โดยมีพระยามโนปกรณนิติธาดา พระ

ยาเทพวิฑูร พระยาราชวังสัน พระยาศรีวิสารวาจา พระ
 ยามานวราชเสวี พระยานิติศาสตร์ไพศาล พระยาปรีดา
 นฤเบศร์ หลวงประดิษฐมนูธรรม และนายพันตรีหลวงสี
 นาดโยธารักษ์ (ยศในขณะนั้น)

แม้ว่าจะเป็นอย่างใหม่ ซึ่งต้องใช้เวลาในการค้น
 คว้าหาหลักและวิธีการอันเหมาะสม เพื่อนำมาบัญญัติ
 เป็นหลักในการปกครองประเทศ แต่คณะกรรมการชุดนี้
 ก็ใช้เวลาในการค้นคว้าพิจารณาและยก ร่างเสร็จ เรียบร้อย
 ภายในระยะเวลาไม่ถึง ๕ เดือน และสภาฯ ได้พิจารณา
 อย่างละเอียดถี่ถ้วน ที่สุดก็มติรับรองเป็นเอกฉันท์ให้
 ประกาศใช้ได้ เมื่อวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๔๗๕ นั้นเอง
 ที่ได้นำเอาเวลาในการร่างรัฐธรรมนูญมากกล่าวใน
 ทน ก็เพื่อความสมบูรณ์ในการสรุปประวัติเท่านั้น หา
 ได้มีเจตนาที่จะยกมา เปรียบเทียบ กับเวลาที่ใช้ ในการร่าง
 รัฐธรรมนูญ ปัจจุบันนี้ ไม่เพราะ ร้อยู่ว่า เป็น เรื่อง
 แฉลง

การประชุม พิจารณาร่าง รัฐธรรมนูญดังกล่าวนี้
 เริ่มมีการกระทบกระทั่งกันก็ด้วยคำว่า “คณะกรรมการ

คำว่า “ รัฐมนตรี ”

๑๕๓

ราษฎร” ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๗) ได้ทรง ทักท้วง มาโดย ผ่านทาง พระยามโนปกรณ โนติ ชาติา ประธานคณะอนุกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ โดยทรงกริ่ง เกรงว่าจะไปฟ้องกบฏไซกันอยู่ในรัฐเซีย

ในโอกาสนั้นเอง นายพันตำรวจโทหลวงแสง นิตศาสตร์ ก็ได้เสนอแปรญัตติ เพื่อแก้ไขคำว่า “ คณะ กรรมการราษฎร ” น้อยใหม่ คำแปรญัตตินี้ได้รับการ สันับสนุนอย่างเต็มที่จากพระเรียมวิรัชชพากย์

แต่พอเสนอขึ้นมาถูกสะกดกนทนต์จากหลวงประดิษฐ์มนูธรรม ที่ต้องการจะให้สภา ฯ พิจารณาในเรื่อง รวอันเป็นหลักใหญ่ ๆ ให้เสร็จสิ้นไปเสียก่อน ส่วน ปัญหาถ้อยคำเป็นเรื่องเล็กเอาไว้พิจารณาทีหลังก็ได้

แต่ในขณะที่เจ้า ของผู้ แปรญัตติ เห็นพ้อง ดวายนน พระยาพหลพลพยุหเสนา หัวหน้าใหญ่คณะผู้ก่อการเปลี่ยนแปลงการปกครอง กลับไม่เห็นด้วยกับความเห็นของหลวง ประดิษฐ์มนูธรรมซึ่งเป็นเสมือน “ มั่นสมอง ” ของ คณะตนเอง ยืนยันขอให้พิจารณาเสียในขณะที่นั้น ซึ่งก็ได้ รับการสนับสนุนอย่างแข็งแรง จากพระยาวิชัยราชสุมนตร์

และนายประยูร ภมรมนตรี

ทางฝ่ายหลวงประดิษฐมนูธรรม ก็นายสงวน
ตุลากรักษ์ และพระยานิติศาสตร์ไพศาลสนับสนุนในการ
อภิปราย

เมื่อไม่เป็นตกลงกันได้ ประธานสภา ฯ จึงต้อง
ขอมติจากที่ประชุม ปรากฏว่าทั้งสองฝ่ายมีคะแนนเสียง
สนับสนุนเท่ากัน จึงเป็นหน้าที่ของเจ้าพระยาพิชัยญาติ
ประธานสภา ฯ จะต้องทำหน้าที่ชขาด

คำชขาดของประธานสภา ฯ ก็คือ “ให้หรือไว้
พิจารณาทีหลัง” เมื่อถึงบทที่เกยวของ

การอภิปรายเรียงลำดับมาตราได้ผ่านไป จนกระ-
ทั่งถึงวาระที่จะต้องพิจารณาคำว่า “คณะกรรมการราษฎร”
ก็ปรากฏว่าได้มีผู้แปรญัตติขอใช้ถ้อยคำต่าง ๆ กันมากมาย
บ้างก็ขอให้ใช้คำว่า “รัฐมนตรี” บ้างก็ขอให้คงคำเดิม
“กรรมการราษฎร” ไว้ โดยตรงง่ก้ยก้จ้คำว่า “เสนาบดี”
ขอให้เลิกใช้อย่างเด็ดขาด บ้างก็ขอให้ใช้คำว่า “อนุ-
สภาผู้แทนราษฎร” แทน

ญัตติที่เสนอมานอน ๆ กันขึ้นมาเอง ทำให้ผู้ทำ

หน้าที่ประธานในการประชุมอาจอยู่ และเห็นว่าการจะ
ปล่อยให้อภิปรายกันในระหว่างนั้นกั้มีที่ท้าวุ่นวายอยู่ จึง
ตัดสินใจประกาศพักการประชุมเสีย ๑๐ นาที เพื่อให้โอกาส
แก่สมาชิกไปทำความตกลงปรองดองกัน

เมื่อใดเวลา สมาชิกเข้าประชุมเรียบร้อยแล้ว
เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรีได้รับ อนุญาต ให้เป็นผู้ อภิปราย
คนแรก ท่านเสนาบดีกระทรวงธรรมการกล่าวว่าในสภา
นกรรมการอยู่ชุดหนึ่งทเรียกว่าคณะกรรมการราษฎร ถ้า
สภานเรียกว่าสภาผู้แทนราษฎร คณะกรรมการแห่งสภา
นี้คือ กรรมการผู้แทนราษฎรนั่นเอง ถ้าจะเรียกกันว่า
รัฐมนตรีสภา ก็ควรเรียกสภาผู้แทนราษฎรเป็นอย่างอื่น

พระยามโนปกรณนิติชาดาแย่งว่า ตามหลัก คณะ
กรรมการราษฎรเป็นฝ่ายบริหาร (รัฐบาล) ไม่ใช่
กรรมการของสภาผู้แทนราษฎร

พระยาราชวังสันกล่าวถึงความหมาย ในภาษา ของ
ต่างประเทศเรียกว่าแคบิเนต ซึ่งหมายถึงคณะการเมือง
ที่มีเสียงข้างมากในสภาปาร์เลเยเมนต์ ตั้งผู้แทนของตน
ไปเป็นคณะปฏิบัติราชการในรัฐบาลอังกฤษ ซึ่งในขณะ

คำว่า “รัฐมนตรี”

๑๕๓

นำลัทธิบางประเทศมาเผยแพร่ ข้าพเจ้าของดไม่แสดงความเห็นสนับสนุนทางใด แต่เฉพาะคำว่า “รัฐมนตรี” ข้าพเจ้าเห็นว่าไม่ควรใช้ เพราะมนตรีเป็นแต่ที่ปรึกษาราชการแผ่นดิน ไม่หมายถึงผู้บริหาร”

(หมายเหตุ ขณะนั้นประเทศสยามยังมีรัฐมนตรีสภาอยู่ ซึ่งทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาราชการแผ่นดิน และโดยที่เห็นว่ารัฐมนตรีสภาแทบจะมิได้ทำ การงาน อะไร กันเลย จึงกำลังดำริจะเลิกล้มเสีย)

นายมังกร ถ้ามั่นมีความเห็นว่าควรจะใช้คำว่า “คณะกรรมการราษฎร” ตามร่างเดิม เพราะได้ใช้มาทั่วราชอาณาจักร เป็นที่รู้จักและเข้าใจทั่วถึงกันดีแล้ว สมาชิกผู้ใดแสดงความเห็นต่อไปว่าการที่จะนำคำเพราะ ๆ หรือ ๆ ว่า “รัฐมนตรี” มาใช้นั้น อาจทำให้ราษฎรเข้าใจผิดว่าพากันหนีจากราษฎรไปเสียก็ได้

พระยานิติศาสตร์ไพศาลเห็นควรใช้คำว่า “เสนาบดี” โดยให้เหตุผลว่า เคยใช้กันมาแต่ไหนแต่ไร ก็ควรจะคงไว้

การอภิปรายได้ติดพันกันอยู่ในรูปต่าง ๆ ดังกล่าว

และแล้วนายประยูร ภมรมนตรีก็ “พรวด” ออกมาว่า
 คำว่า “รัฐมนตรี” ฟังดูเพราะดี น่าใช้ คำว่า “คณะ
 กรรมการราษฎร” ฟังดูเป็นโซเวียตไป

หลวงโกวิทอภัยวงศ์ ซึ่งส่งบั้งเหตุผลในการ
 อภิปรายอยู่ตลอดมา รู้สึกว่าสมาชิกฉิวเฉียดประยูร ภมร-
 มนตรีจะ “ง่าย” เกินไปเช่นนั้น จึงลุกขึ้น “สอน” ว่า
 หนายประยูรว่าจะกลายเป็น โซเวียต ไปเพราะ คำพูด นั้นฟัง
 แล้วไม่เข้าท่า ควรจะพิจารณากันแต่ในบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ
 ต่างหากว่ามีอะไรเป็นอย่างโซเวียตหรือไม่ ถ้า
 อยู่ในข้อไหนก็เสนอแก้เสีย สำหรับคำพูดนั้นไม่สำคัญ
 อะไร ถือเอาแต่สะตอกเท่านั้น

ฝ่ายหลวงธำรงนาวาสวัสดิ์ เมื่อเห็นบรรยากาศ
 ชักจะไม่ดี จึงทำหน้าที่เป็นผู้ไกล่เกลี่ยปรองดองว่า จะ
 ได้เถียงกันไปให้ยาวความ สำหรับคำว่าคณะกรรมการ
 ราษฎรนี้ ไหน ๆ พระเจ้าอยู่หัวก็ทรงทักมาแล้ว ก็น่าจะ
 เปลี่ยนเสีย แต่สำหรับคำว่ารัฐมนตรีนั้นไม่น่าจะนำมา
 ใช้แทน ดังเหตุผลที่สมาชิกได้อภิปรายมาแล้ว เหตุผล
 อภิปรายหนึ่งทีหลวงธำรงนาวาสวัสดิ์ ยกขึ้นมาสนับสนุน

คำว่า “รัฐมนตรี”

๑๕๘

ความเห็นที่ว่าไม่ควรใช้คำว่ารัฐมนตรีก็คือ “เพราะรัฐมนตรียังไม่เคยยกเลิก (ขณะนั้นยังมีรัฐมนตรีสภาตั้งได้หมายเหตุไว้แล้ว) เรามาทำกฎหมายให้เลิกรัฐมนตรี เราทำงานที่ใหญ่เกินไป”

ในที่สุด ประธาน ฯ ต้อง ขอให้เลื่อนการประชุมปรึกษาในปัญหาคำว่า “คณะกรรมการราษฎร” ต่อไปในคราวหน้า โดยยกเอามาตราอนชนพิจารณาต่อไปก่อนเป็นการเปลี่ยนบรรยากาศ

อย่างไรก็ดี แม้ว่าการประชุมพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญในวาระต่อ ๆ มา จะสำเร็จเสร็จสิ้นไปทุกมาตราแล้ว แต่คำว่า “คณะกรรมการราษฎร” นี้ก็ไม่สามารถจะตกลงกันได้ว่าจะแก้ไขหรือไม่ประการใด จนกระทั่งวันวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๔๗๕ ซึ่งได้กำหนดไว้ที่จะพิจารณาในเรื่องคำศัพท์และไวยากรณ์ให้ถูกต้อง

ในวาระนี้เอง ปรากฏว่าพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานคำแทน “คณะกรรมการราษฎร” มาให้เลย คือ “รัฐมนตรีสภา”

พระยาพหลพลพยุหเสนา ได้แสดงความคิดเห็นออก

มาอย่างชัดเจน ท่านหัวหน้าคณะผู้ก่อการฯ ได้เปิดเผย
ความในใจว่า ตามความสมัครใจของท่านเองแล้ว ก็อยาก
จะใช้คำเก่าคือ “คณะกรรมการราษฎร” เพราะเป็นคำพูด
ง่าย ๆ เข้าใจดี และก็ใช้อยู่แล้วด้วย ส่วนคำใหม่ คือ
“รัฐมนตรีสภา” ที่พระราชทานมานั้น รู้สึกว่าเรียกยาก

ประธานสภาฯ วันนั้นรู้อะไร ไม่เปิดให้มีการอภิ-
ปรายอะไรอีก ในท่ามกลางความอึดอัดกระวนกระวายของ
สมาชิกนั่นเอง ประธานฯ ก็ได้รวบรัดขอให้ลงมติทีเดียว

ผลปรากฏว่าผู้เห็นควรให้ใช้คำว่า “รัฐมนตรี”
แทนคำว่า “กรรมการราษฎร” ตามที่ใต้พระราชทานมา
๒๘ เสียง ที่เห็นว่าควรใช้คำอื่น ๗ เสียง ไม่ออกเสียง ๒๔
เสียง ! จึงเป็นอันว่า คำว่า “กรรมการราษฎร” ต้อง
เปลี่ยนเป็น “รัฐมนตรี” ด้วยประการฉะนี้ !

เมื่อเป็นเช่นนี้คำว่า “คณะกรรมการราษฎร”
จึงได้รับการเปลี่ยนแปลงเป็น “รัฐมนตรีสภา” และ
“ประธานคณะกรรมการราษฎร” ก็เปลี่ยนเป็น “นายก
รัฐมนตรี” พร้อมกันไป

คำว่า “รัฐมนตรี”

๑๖๑

อย่างไรก็ดี คำว่า “รัฐมนตรีสภา” นั้นก็ได้รับ
การแก้ไขอีกครั้งในวาระต่อมาในการประชุมวาระเดียวกัน
เอง ให้เป็น “คณะรัฐมนตรี” ! และใช้เรียกขานกัน
เรื่อยมาจนกระทั่งทุกวันนี้

๘๕ ตัดเสื้อ

ในเมืองไทยนี้ ถ้าไปดูตามถนนหนทางจะเห็นว่าบรรดาร้านค้าที่มีอยู่มากมายที่สุดนั้น ก็คือร้านตัดเสื้อผ้า ไม่ว่าจะเป็นของผู้หญิงของผู้ชาย ทุกจังหวัดตั้งแต่กรุงเทพฯ ไล่จดฝ่ายเหนือสุด จากตะวันออกเฉียงเหนือสุด ไปจนถึงตะวันตกเฉียงใต้สุด มีอยู่พร้อมพรังทีเดียว และถ้าหากจะแบ่งประเภทกันเป็นตัดเสื้อผู้หญิง—ผู้ชายแล้ว ก็ดูเหมือนว่าร้านตัดเสื้อผู้หญิง มีมากกว่าผู้ชายในอัตราส่วนเก้าต่อหนึ่ง นี้ว่ากันโดยถ้อยแถลงทั้งหมด

ถ้าจะถามว่าคนไทยมรณัตตเสื่อตั้งแต่เมื่อไร ก็
เห็นจะตอบได้ว่าเมื่อราว ๆ ร้อยปีมาได้นเอง คือเมื่อไทย
มีการคบค้ากับฝรั่ง มีการแต่งกายตามสมัยแบบฝรั่ง ซึ่ง
เสื่อผืนต่างชนิดกันเองไม่ได้ทอดออกไปจ้างคนที่เขามือ
ในทางนิตยแบบให้ และเรื่องนกเริ่มมาแต่ปลายรัชกาลที่ ๓
เมื่อไทยรบกับญวนและระแวงว่าอังกฤษจะย้าย ไทยเหมือน
อย่างจีน พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรด ฯ
ให้สร้างสมเครื่องอาวุธยุทธภัณฑ์ และสร้างบ่อนรักษา
ปากน้ำสำคัญทุกแห่ง ครั้นนั้นให้เกณฑ์พวกอาสาญวน
(เขารัด) หัดเป็นทหารปืนใหญ่ อยู่นอยู่ในพระบาทสมเด็จพระ
พระที่นั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อยังดำรงพระยศเป็นเจ้าฟ้ากรม
ขุนอิศเรศรังสรรค์ พวก ๓ เกณฑ์พวกอาสาญวนหัดเป็น
พวกทหารปืนเล็ก อยู่นอยู่ในกระทรวงกลาโหมสมเด็จพระ
ยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ เมื่อยังเป็นทพระยาศรีสุริยวงศ์
เป็นผู้บังคับบัญชาพวก ๓ สำหรับรักษาบ่อนที่เมืองสมุทร-
ปราการ ทหารทั้ง ๒ พวกนี้แต่งตัวตามแบบทหารฝรั่ง
มรณัตตเสื่อ ในชั้นแรกนี้ ไม่ได้รับตัดให้คนทั่วไป
เป็นแต่ตัดให้พวกทหารทั้งนายและพลแม่แต่ในสมัยรัชกาล

ที่ ๔ กิจการตดเลือนก็เป็นเพียงเรื่องภายใน และก่กตด
เฉพาะเครื่องแบบทหารอย่างเดียว พลเรือนหรือชาวบ้าน
ขุนนาง ก็นิยมเพียงเสื้อปิดคอปิดแขน ถ้าเป็น
ชาวบ้านกตดของตัวเอง ถ้าเป็นขุนนางก็สวมเสื้อพระราช-
ทานตามยศศักดิ์และความดีความชอบ แต่ชาวบ้านนตาม
ปกติไม่มีใครจะสวมเสื้อกันเท่าไรนัก ผู้ชายก็จะสวม
“เสตหนัง” ผู้หญิงก็หม่า ชวแต่หน้าหนาวเท่านั้นแหละ
จึงจะสวมเสื้อ

รานรบจางตดเลื้อแกคนทั่วไป มีในเมืองไทย
หลังจากที่ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จ
ประพาสอินเดียในปี พ.ศ. ๒๔๑๕ หนังสือเรื่อง “ความ
ทรงจำ” พระนิพนธ์ของสมเด็จพระยาตำราจางราชานุภาพ
ได้กล่าวไว้ว่า

“แต่ทางต่างประเทศ เมื่อความปรากฏแพร่หลาย
ว่าพระเจ้าแผ่นดินสยามพอพระราช ฤทธิย์เสด็จไป ทอดพระ-
เนตรต่างประเทศ เพื่อจะแสวงหาขนบธรรมเนียมมตดของ
ฝรั่งมาใช้ ในพระราชอาณาเขตก็เป็นที่เหตุใหม่ ชาวต่างประเทศ
เกิดความนิยม และประสงค์จะไปมาค้าขายกับประเทศ

สยามมากจน จะยกพอเป็นตัวอย่างเช่นหางแรมเซเว็คพิลด์
 ซึ่งเป็นหางทาเครื่องแต่งตัวอยู่ ณ เมืองกาลกัตตา พอ
 เล็ดจกกลับก็ตามเขามาตั้งที่ตึกถนนบำรุงเมือง ซึ่งสร้างใหม่
 ตรงวงเวียนสี่แยกปรับทำเครื่องแต่งตัวอย่างฝรั่ง (คือเดิม
 ของห้างเบตแมนในบดิน)

สนน ราคาตัดเสื้อใน ส้มยี่ก่อนคง จะแพงไม่ ใช
 ย่อย ๆ เลย เพราะเป็นของหางของฝรั่ง ทงวดถูทง
 แรงงานล้วนแต่ขามนาขามทะเลมาแต่เมืองไกลกว่าเฉพาะ
 ตัดเครื่องแต่งตัวผู้ชาย แต่ของผู้หญิงนั้นปรากฏว่ามีการ
 รับจ้างตัดเสื้อกันอยู่ในราวในวงมฉาผอนชายเสร็จ ผู้ที่จะ
 จ้างตัดนั้นก็เป็นพวกชาววังด้วยกัน เสื้อของผู้หญิงในสมัย
 รัชกาลที่ ๕ นั้นเริ่มตามสมัยเสื้อของพวกเขา "หม่อม" ใน
 ยุโรป มีทงแบบแขนยาวทวมทวมทเรียกว่า ปากข้าง
 จมูนาแกง และเสื้อโคนแขนพอง ลีบตรงปลายแขนท
 ภาษาชาวบ้านเรียกว่าแขนหมูแฮม ส่วนราคาจ้างตัดนั้น
 ก็แล้วแต่ความเร่งหรือไม่เร่งของเจ้าของเสื้อ เมื่อ ๗๐-๘๐
 ปีมานราคาจ้างตัดเสื้อผู้หญิงเป็นอย่างไรนั้น ขอเชิญ
 พิจารณาดูจากหนังสือเรื่อง ตามเล็ดจกไทรโยค อันเป็น

พระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
แต่ทรงเป็นอย่างหนึ่งชื่อของข้าราชการฝ่ายในแต่ง เล่า
ถึงการตามเสด็จไทรโยคในปี พ.ศ. ๒๔๓๐ พวกผู้หญิงต้อง
ขลุมนุญถวายเรื่องเตรียมตดเสื่อผา มัวไวดงน

กุนอะโรมันไม่เหมือนอย่างเรื่องเสื่อ

เป็นเหลือเบอเวยนแต่บั้นจนจะผอม

ชนราคาค้างวดกวดกัณงอม

ถาผาพรอมเย็บแต่งแพงถึงใจ

ท่อย่างยอดโบยิบห้าสิบบาท

ตามขนาดถอยถดถดลงไต่

เพียงยี่สิบสี่ทศกศเคยตดไซ้

ผ้าเราให้แต่ค่าจ้างเป็นอย่างเขา

อยู่ในหกเจ็ดบาทเป็นขาดเด็ด

คิดเบ็ดเสร็จเคยไต่ไซ้เงินเขา

ถึงเสียดสี่สองซ้ากัทำเนา

ไม่แค้นเท่ารับไปแล้วไม่เย็บ

นึกถึงค่าของเงินห้าสิบบาท ยี่สิบบาท หรือแม่

หกเจ็ดบาท เมื่อแปดสิบปีมาแล้วจนกมออ่อนเทาอ่อนไป

เลยทีเดียว เพราะทองคำบาทละสิบบาทเท่านั้น

ดอกจากห้างแรมเซ แลวกมห้างยอนแซมสัน

ห้างแบดแมน แอนด์โก ล้วนแต่เป็นฝรั่งรับจ้างตัดเย็บ

เครื่องแต่งกายแบบฝรั่งทงนน ห้างยอนแซมสันนกกอย

ทศตศกทเป็นกรมโยธาเทศบาลตรงผ่านฟ้า ล้วนห้างแบด-

แมน แอนด์โกนกกอยทกรมประชาสัมพันธปัจจุบันนี้ โดย

เฉพาะ ห้างยอน แซมสัน และห้าง แบดแมน แอนด์ โคนัน

เรียกว่าเป็นช่าง ทำฉลอง พระองค์และ สนับเพลา แบบฝรั่ง

ถวายในหลวงทีเดียว นายห้างแบดแมนชอมัสเตอร์ เอช

ชุกเกอร์ แต่ไม่ลายมือในการตัดเย็บเป็นอย่างไรนั้น จะ

พิจารณาได้จากพระราชหัตถเลขาในพระบาทสมเด็จพระจุล-

จอมเกล้าเจ้าอยู่หัวถึงสมเด็จพระนางเจ้าเสาวภาผ่องศรี พระ

บรมราชชนนาถ ในคราวเสด็จ ประพาส ยุโรป ครองที่ ๑

ในปี พ.ศ. ๒๔๔๐ มีอยู่หลายฉบับที่กล่าวถึงนายชุกเกอร์

ห้างแบดแมน อย่างเช่นฉบับที่ ๒ ทรงเขียนในเรือมหา

จักรี ลงวันที่ ๑๔ เมษายน ทรงกล่าวไว้ว่า

“.....กำลังจะให้ตอกออก พอนั่งเก้าอี้ลง กางเกง

นอนที่เพิ่งใส่ในวันนชาติทั้งสองขา ได้ส่งมาให้ประวิตรต

ย

แล้ว เปื่อยเหลือทน ไม่รู้ว่าอายุชุกเกอร์มันไปเลหลังมาแต่
กนรานไหน.....”

และในพระราชหัตถเลขา ฉบับที่ ๓๐ ทรงเขียน
เมื่อวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ก็ได้ทรง “สดุดี” หางเบตแมน
ของนายชุกเกอร์ไว้อีกว่า

“ตลอดเรื่องจิตรอน เลือจกรไล่ไม่ได้คองหาย
ไป เลือทหารเล็กคับมากชน แต่ไม่ใช่เพราะอ้วนเหลือ
เกิน มันทำไม่ได้แท้ กางเกงเต็มยศที่ทามาแต่บัดเดเว
ยงไซ้ได้ทง ๓ ตัว เว้นแต่ครั้งยศไม่มี ยังคิดไม่ตกว่า ถ้า
ต้องแต่งครั้งยศที่เว้นก็จะทนหรือไม่ ชาดแถบดำ ความซัว
ของหางเบตแมนนั้นพนประมาณ หากว่าฉันลองกางเกง
ทงนงผ้า จึงมีไซ้ได้บาง หาไม้ก็มาหนาวตาย เลือมาทหาร
เรือทว่าจะมากอยส่งที่ปอดเส็ดก็ไม่ได้มา”

สำหรับหางยอนแซมสันแอนชันั้น เป็นผู้ทำ
เครื่องทรงถวายเมือคราวเสด็จประพาสยุโรปครั้งที่สอง ในปี
พ.ศ. ๒๔๕๐ และเรื่องฉลองพระองค์มื่อทางนกรมความ
ปรากฏอยู่ในพระราชหัตถเลขาถึงสมเด็จพระยาตำรา
ฐานภาพ ฉบับลงวันที่ ๕ พฤษภาคม ร.ศ. ๑๒๖ ตอนหนึ่ง

๑๕
ดงน

“แต่ยายแซมปมมทาเสียบเยนด้วย เลื่อหนา
 ไล่ไม่ได้สักลำรบเดียว ต้องขอยมดุก เฉพาะกางเกงม
 ดวหนง เลื่อกกดวหนง ชนนอกดวหนงไม่ได้เป็ลยนเลย
 ตงแต่ปอดเส็ดมาจนวณนชนกไม่เดอดรอน ดวยนักเสียว
 ถอเตจวริก.....”

พวกนายห้างฝรั่งมาตงรานตดเสื่อชนในเมืองไทย
 นน มกมลูกนองลูกมอเป็นเจกบ่าง เป็นไทยบ่าง ถ่า
 เป็นเจกกมกจะเป็นเจกไหหล่า เพราะชาวไหหล่ามีความ
 เก่งเป็นพิเศษในการรับใช้นายห้างและนายเหม่ม และ
 ก็เก่งเป็นพิเศษในการรับถ่ายทอดวิชากรของนายห้าง เมอ
 ดงยคทนายห้างเหล่านตายไปบ่าง กลับบานกลบเมืองของ
 ตนบ่าง พวกจนเหล่านกมความชำนาญพอจะตงรานตดเสื่อ
 ผาของตนชนบ่าง และก็เป็นทนายมของคนไทยอยู่ไม่ใช่นอย
 เพราะ “เถาแก” พวกนดททางจมีความเป็นคนมากกว่า
 พวกนายห้างซงมลักษณะคองขางไปทางเทวดามากนัถ พวก
 รานตดเสื่อที่เป็นของคนจนนคางแรง ถูกกกว่า หางฝรั่ง มากดอ
 มาก เพราะคนจนนคางครองชีพถูกกว่าฝรั่ง แถมยง

พูดภาษาไทยกันรู้เรื่องมากกว่าฝรั่งเป็นไหน ๆ

ต่อจากรานคนจนถึงร้านคนไทย นตกส์มยรัชกาลที่ ๖—๗ ทชชชอกมส์ภรณพานช วิชาษาคาร และ จ. อนตระการ รานหลงเงาของชอตวชอกมเงง ใต้รบ พระราชทานบรรดาศักดิ์เป็น ท่านชน ะไรก็ จำราช ทินนามของท่านไม่ได้เสียแล้ว ท่านชนผูนแหละ เมอมการตงโรงเรียนสอนตดเลือชนทวดส์ทศน์ ท่านกโตเป็นอาจารย์ ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาการตดเยบเครื่องแต่งกายผู้ชายให้แก่ นักเรียนหลายรุ่นหลายรอยทเคยว

สำหรับรานส์ภรณพานชนน เป็นทนบถอกนกวามฝีมือในการตดเยบเครื่องแต่งกาย และกมแถบผาเล็ก ๆ บอกยหอรานตดไวทตรงคอเลือตาดานในบาง กระเป่าเลือตาดานในบาง คนบางคนเวลาถอดเลือนอกวางไวบกบพนักเกาอ ถึงกบพลิกเอาตาดานทมยหอรานออกโชว์ไวเพอเป็นการตะโกนให้ชาวบานเขารู้ว่า ตูนนะตดเลือทรานนเซยวนะเฮย

เรื่องของการตดเลือนักเป็นการ โฆษณาอย่างหนึ่ง เหมือนกัน คือ โฆษณาว่า เจ้าวางามกตองงามไปตามเจ้า

ใครเล่าจะไม่งามตามเสด็จ ถ้าหากว่าท่านผู้สูงสุด ตัดเสื้อผา
ที่ไหน บ่าวไพร่บริพารก็มักจะเฮโลกันไปตัดที่นั่น เพื่อ
เป็นการดำเนินตามพระราชนิยม อย่างเช่นในสมัยรัชกาล
ที่ ๗ นั้น ทรงตัดฉลองพระองค์ทราญวนแห่งหนึ่งแถบถนน
เจริญกรุงบางรัก ใครต่อมิใคร่ก็เฮโลไปตัดกันทรานนั้น จน
สิ้นรัชกาลของพระองค์ จึงได้ซาเซากันไป

ภายหลังเปลี่ยนการปกครองแล้ว กิจการตัดเสื้อ
กางเกงของผู้ชายจะมชวดชวาชนมาก เพราะทางการเขา
สั่งมาว่า ให้ข้าราชการเลิกนุ่งผ้า หันมานุ่งกางเกงแทน
รานตัดเสื้อกางเกงผู้ชายเลย ผู้คนมาราวกับเห็ดใน ฤดูฝน
ว่ากันเป็นถนนไปเลย อย่างบริเวณถนนบำรุงเมืองตอน
ใกล้เฟื่องนคร และถนนเฟื่องนครทางซ้ายนั้น เป็นถนนตัด
เสื้อกางเกงไปเลย ค่าตัดคงอยู่ใกล้ ๆ กระจกรวงหลาย
กระจกรวงด้วยกัน สักตอกรทข้าราชการจะแวะมาซื้อ
หาเสื้อผาชุดใหม่

และก้หลังจากสมัยเปลี่ยนการปกครองนี้เหมือนกัน
ที่เสื้อผาของผู้หญิงได้มีวิวัฒนาการขึ้นมาเป็นแบบ “แต่ง
หม่อม” รานตัดเสื้อผู้หญิงทำมาหากันดพลก และดชน

เรื่อย ๆ อย่างสมัยก่อน ถ้าใครต้องการตัดเสื้อกระโปรง
 ชนิดรวดเร็วราคาถูกก็ต้องไปที่ "มิ่งเมือง" พาหุรัด แต่
 เดียววันมกนทว อย่างในตลาดประตุนา ตลาดพาหุรัด
 มากมายและมีมือไม้ไม่ใช่ชิว มทงบักเลอม บักไซมูก บัก
 ดิน งามระยิบไปเลย และราคาก็ดีกว่าถูกกว่าไปตัดตาม
 ร้านใหญ่ ๆ ที่คุณหญิง คุณนายตัดกันเป็นประจำนั้นเสียอก
 ของที่เสียดังถึงความก้าวหน้าของร้านตัดเสื้อกางเกง
 ผู้ชายนั้นกคอบตรแสดงว่าไปตัดเสื้อกางเกง สมัยก่อน ๆ
 กมเพียงแต่เช่นขอในสมุดแต่เดยวณตองมบตร เพราะคน
 ไปตัดกันมาก ในบตรนั้นจะบอกราคา เงินทรมมตจำ
 วนทนต์เหมารบ พร้อมเสร็จทงลกษณะผาท ไซตตเลื่อ
 กางเกง แต่มพล์ดาร์กค่อ ถ้าผู้ไปตัดเสื้อกางเกงเป็น
 ผู้ใหญ่ ดานนอกของบตรกเป็นรูปพวกดาราราพยนตร
 แต่ถาหากว่าผู้ตคนนเป็นเด็กวัยรุ่น กจะเลื่อกบตรชนิดท
 ดานนอกเป็นภาพเปลือยของหญิงให้ แถมบางร้านเวลา
 ไปตัดเสื้อกางเกงยังมีหนังสือ ไปขนาดคุดเคอดไวให้อาน เป็น
 การฆ่าเวลา ในระหว่างรอให้ช่างแก้ไขเสื้อกางเกงให้
 เรียบรอยตองตามความประสงค์เลื่อก เรื่องพรรคคน ถา

ไปลัดเขาวงกตเข้าเลื่อง ๆ ตามมองดูบางก็จะดีหรือ
 ขอตนาคิดโดยยออย่างหนึ่ง ก็คือว่า การไปตัดเสื่อมา
 เดียวนี้ไม่ว่าของผู้หญิงผู้ชาย เวลานาค่าแรงแพงกว่าค่าของ
 หนึ่งนาค่าตัดเสื่อกางเกงผู้ชายชุดหนึ่งก็ ๕๕๐ บาท ถึง
 ๘๐๐ บาท แต่ของผู้หญิงกระโปรงราตรีบางตัวค่าแรงถึงสอง
 พันบาท ค่าผ้า ค่าเลื่อมราว ๆ ต้องร้อยบาทก็มี แต่
 ยกเว้นผ้าลูกไม้ บางชนิด ซึ่งมี ชายท พาทูรด ราวหนึ่ง ราคา
 เมตรละสองพันต้องร้อยบาทถ้วน แถมเจ้าของร้านโฆษณา
 เป็นลายลักษณะไว้ดูว่าภรรยาผู้ยิ่งใหญ่ แห่งยุค ท่านหนึ่ง
 ซื่อไปถึง ๓๐ เมตร

เรื่องของหินอ่อน

ในยุคปัจจุบันนี้ ได้เคยมีผู้ตั้งข้อสังเกตว่า ในบรรดาสรรพสิ่งอวิญญานกทรพย์ อันพึงใช้เป็น “มาตร” วัดส่ออักรฐานแห่งบุคคลนั้น อันใดที่จะเสมอเหมือนคฤหาสน์อันโอ้อ่า ประดับประดาด้วยหินอ่อนหลากสีแล้วเป็นไม่มี เพราะอนใดนอกจากนั้น ก็เป็นสิ่งตกแต่่งอยู่ภายในบ้าน ถ้าไม่ได้ย่างกรายเข้าไปเห็นแล้ว ก็ไม่มีโอกาสที่จะรู้ได้ทีเดียว อาทิเช่น งาช้างคุ่มหมา วัดโดยรอบโคนงาห้ากำเศษกต หรือเครื่องลายคราม

นำทองที่ไปกวาดกวานมาจาก “เวง” กัด ตลอดจน
 ภาพเขียนฝีมือฝรั่งต่างดาวกัด กลวนเป็นสังข์—อา—ถาม
 —ก็คงจะแอดดยดเยียดกันอยู่ ภายใน หลังคา บ้านมี ฝาบาน
 ปิดบังมิดชิดเท่านั้น และกมมนุษย์เรานี้ ก็น่าประหลาด
 อยู่อย่างหนึ่ง คือถาวรวย—โดยเฉพาะรวยจนอย่างรวดเร็ว
 และรุนแรง ไม่ใช่ไหลเอื่อยรับมรดกตกทอดกันมาหลาย
 ชั่วคนแล้ว ถ้าไม่ตะโกนโพนทนาให้ชาวบ้านเขารู้ ก็ดู
 ททาทจะแน่นหนาอกจนกระอักเลือดตายไปเลย ดงนั้นจึง
 ไต่เห็นได้ฟังว่าคนสมัยนี้ ถาวรวยมาก ๆ แล้วก็ต้องอยู่ตก
 และถาวรวยมากถึงชนมหาศาล ตกนั้นก็ต้องประดับหินอ่อน
 ยังมีหินอ่อนมากเท่าใด ก็แสดงความร่ำรวยมากขึ้นไป
 เท่านั้น

ถ้าหรับเมืองไทยนั้น หินอ่อนเพียงจะมีบทบาท
 แทรกแซงอยู่ในสถาปัตยกรรมของไทย ไม่เกิน ร้อยปี มา
 เอง สมัยก่อนหินอ่อนที่มาจากต่างประเทศประดับประดาสถาปัตย
 กรรมของไทยก็ ดูเหมือน จะมอยู่ ทพระ อุโบสถ วัดเบญจม
 ปิตร ซึ่งฝรั่งยอมรับนับถือกันในความงาม ขนาด
 ชนนานนามให้ใหม่ว่าวิหารหินอ่อน ซึ่งแปลจากภาษา

หินอ่อนมีลักษณะเป็นก้อนโต ๆ และประกอบไปด้วยหินปูนต่าง ๆ ซึ่งถ้าใช้กล้องจุลทรรศน์ส่องดูแล้ว ไมใคร่จะเห็นเป็นรูปแฉกผลึกเท่าไรนัก แต่มักจะเห็นมีรอยร้าวเป็นเส้นขวาง ๆ เหมือนกับรูปดีเหลี่ยมขนมเปียกปูนยังเป็นหินที่เปลี่ยนรูปมาจากสภาพเดิมมากไป เม็ดกรวดเม็ดทรายที่อยู่ในเนื้อหินนั้นก็จะเห็นเป็นเส้นยาว ๆ มากจนสมัยก่อน คนไทยเราไม่เรียกหินจำพวกนี้ว่าหินอ่อน แต่เรียกว่าศิลาขาว คือเรียกตามรูปลักษณะของวัตถุแข็งเหมือนหิน และมีสีขาวนั่นเอง ไม่ได้เจาะจงลงไปว่าเป็นชนิดใด ถ้างดเป็นหิน และสีขาวละก็เป็นที่เรียกว่าศิลาขาวทงน ซึ่งหินที่เป็นศิลาขาวนักมชอเรียกในภาษาฝรั่งอีกอย่างหนึ่ง ไม่ใช่ marble แต่ทว่าเป็น alabaster ครึ่งหนึ่งในสมัยรัชกาลที่ ๔ มีฝรั่งมารับราชการในเมืองไทยคนหนึ่ง ชื่อมัสเตอร์เฮนรอลบาตเตอร์ อยู่ในต่อมาจนถึงรัชกาลที่ ๕ มามอบตราภรรยาอยู่ในเมืองไทยบุตรของมัสเตอร์เฮนรอลบาตเตอร์ได้รับราชการอยู่กับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของไทยเรื่อยมา และได้รับพระราช

ท่านบรรดาศักดิ์เป็นพระยาถึงสองท่าน และเมอมมีการประกาศใช้พระราชบัญญัตินามสกุลในรัชกาลที่ ๖ บุตรของมีสเตอร์อาดบาสเตอร์กได้รบพระราชทานนามสกุล “เควดคีลา” ตรงตามความหมายของคำว่าอาดบาสเตอร์น

ต่อมา เมอมคนไทยเห็นหินชนิดหนึ่งซึ่งเมจะมีลักษณะแข็งเหมือนหิน แต่ทว่าเนื้อหนาก่อนกว่าหินธรรมดา มาจากภูเขานานมาก จึงเรียกหินชนิดนั้นว่า หินอ่อน เพราะหัดทว่าผู้คิดศัพท์ว่าหินอ่อนนั้นเป็นคนไทยสมัยเก่า ซึ่งคนสมัยใหม่ยุค “งานบอลล์” ค่อนแคะว่าคร่ำครึ จึงไม่ได้บัญญัติคำแปลของ marble นี้ให้เป็นศัพท์ร้อยแสงแดงจนต้องแปลเป็นไทยกันเหมือนอย่างยุคนี้

เคยมีคน เขียนว่า ไทยเรา รู้จัก หิน อ่อน ใน ฐานะ เครื่องตกแต่งและสิ่งปลูกสร้างเมอ พระบาท สมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ ให้สร้างพระที่นั่งอนันตสมาคม แต่ความจริงนั้นไม่ได้เป็นเช่นนั้น ก่อนหน้านั้น กรมการสร้างและตกแต่งด้วยหินอ่อนมาแล้ว มีพยานก็คือคราวที่พระองค์เสด็จประพาสแหลมมลายู ในปี พ.ศ. ๒๔๓๓ เมอเสด็จไปยังเมืองไทรบุรีซึ่งสมัยนั้นยังอยู่ในพระราชอาณา

เขตของไทย ได้เสด็จทอดพระเนตรที่ฝั่งศพเจ้าพระยาไทรบุรี และโปรดเกล้าให้ส่งหินอ่อนจากต่าง ประเทศมา ทำที่ ฝั่งศพ เจ้าพระยาไทรบุรีใหม่มีความ ปรากฏใน พระราชหัตถ์ เลขา ถึงที่ประชุมเสนาบดี ซึ่งรักษาพระนคร ตอนหนึ่งดังนี้

“ ถอนไปเลียบตามลำคลองหน้อยหนึ่ง จึงถึงที่ ตะพานข้ามลำคลอง พอข้ามคลองไปถึงที่ฝั่งศพเดยว พะ เเคราะห์ตุภูมิฐานที่ฝั่งศพ ไม่ได้ เลือกหาทด เหมือน อย่างจัน ถ้าเป็นศพราษฎรข้างถนนร่นแคบ ข้างเรือนแห่งใดพอที่ ณาไม่ท่วมก็ฝังลงไปอย่างนั้น ถึงท่นซึ่งเป็นปะตุคามรุ่ม ที่ฝั่งศพสุดด้านก่ดักแต่ว่าเป็นทดินสูงพอพ้นจากท้องนาคลอง ทชามากเป็นคลองเล็กแคบ ใช้แห่ศพมาทางเรือทุกคราว ในที่ฝั่งศพนนักอกำแพงก่นรอบยาวดัก ๑๕—๑๖ วา กวาง ดัก ๖—๗ วาเท่านั้น พนทในกำแพงนนักเป็นทรายปนดิน ดุ เหมือนไม่ได้เกลี่ยปราบอันใดให้เรียบร้อย สูง ๆ ต่ำ ๆ อยุ ตามปกติ ศพที่ฝังในน่นมากมายหลายสิบศพ ไม่ได้ไวั ระยะเวลาให้ดูให้งามอย่างใด จับรรยายไปตามริมผนังด้านรเวียง เป็นแถว ๆ เต็มตลอดแถวสองแถว แถวกลางฝังมาได้ครึ่ง แถว ยังกงเหลือที่จะฝังได้ออกอยู่แถวครึ่ง คำซึ่งว่าแถว

นมไซ้จะเรียงเรียงกันเป็นแถวเต็มอหัวเต็มอดัน ในแถว
 หนึ่ง ๕ ขนานาบคาบเกยวงกันสุดแต่ จะพอม ซอกท หีบศัพจะ
 ลงได้แล้วเป็นฝั่งได้ ไม่ทบักหัวศัพต้นศัพแลดูระกะกันไป
 ห่างกันอย่างมากเพียงศอกหนึ่งวงไว้แต่ทศัพซังก่อกุฎใหญ่
 บางเล็กบางเป็นกนทมมาก แต่ไม่มากกว่ากว้างลึก ๕ ศอก
 ยาวลึก ๖ ศอก หรือ ๗ ศอก หลีกทบักก็เป็นไม้เป็นพ
 ศิลา มอย่นอยศัพ ไม่เห็นมคัจจาริกบอกชอแต่ยังอันใด เสา
 ศิลาทจาริกก็เป็นจาริกคำโกหราน โดยมาก ทมชออยด์หา
 ศัพทเห็นเขียนดวยหมักลงในกระตาศไปปิดไว้ ศัพทมอยุ่น
 นนกว่า ๕๐ ถ้ามไม่ได้ความว่าเป็นศัพใครนอกจากคนทร
 จักตั้งถามแห่งหรือตั้งแห่งเท่านั้น ศัพเจ้าเมืองทฝั่งอยู่ใน
 นน ๗ คน รู้ได้ถามคนทั้งเจ้าพระยาไตร และพระยาไตร
 ไชยนาเรชิต นอกนั้นไม่รู้ว่าจะอยู่แห่งใด การที่จะจดจำว่าศัพ
 ใครอยู่แห่งใดนั้น เห็นจะตกเป็นหน้าทพระทอยู่ประจำฝั่ง
 ศัพจำไว้ดวยหัวเท่านั้น ท่วงทเขาแบบหอพระนาคแต่ก่อน
 สุดแต่ภูษามาลาบอกว้าของใครก็เป็นของผู้นั้น ยังมีเรื่อง
 เล่าต่อกันไปว่าเวลาที่ชะตดินฝั่งศัพกลาง ทไป พบศัพท อยู่ใต้
 ดินกชุดเยองเลี่ยนิดเป็นไซ้ได้ ศัพเจ้าพระยาไตรซึ่งเป็น

สำคัญในการที่ไปวันนเพื่อจะไปเยี่ยมมัน ผั่งอยู่แถวที่ตาม
 มพนกอนขนมมาพนพนดินสักคบหนึ่ง ตรงหีบศัพทอเป็นชน
 สูงขึ้นไปอกสักทกนว บนหลังชนนหมกอเป็นเหมือนอย่าง
 บวทลอกไม้ มีวางอยู่ตรงกลางกว้างสักสามสี่นิ้วบรรจทราย
 มีโรงเตาไม้ทาน้ำมันหลังคาเหล็ก ครอบตึงทำขึ้นใหม่ ๆ
 ในหลังคานักางมุ่งตามแบบ ในบริเวณที่เป็นกุฎีศัพทกว้าง
 ก็อยู่ในสี่คอก ยาวอยู่ในหกคอกเท่านั้น ถัดไปข้างซ้าย
 ของศัพ เป็นหลุมศัพพระยาไตรไชนาระชิต มีโรงจาก
 สองเตาครอบ พุนดินต่ำ ๆ มีไม้ปักหัวทวยแถวทางมุ่งไว้
 เท่านั้น ต่อมาข้างขวาเป็นศัพพระยาเกไตศักรินทร์ ศัพ
 ดนกุอาเตเป็นปลายเขอกในแถวนี้ แต่ก็ไม่ทำอะไรเหมือน
 ศัพพระยาไตรไชนาระชิต ศัพหวันหมัดไชรันที่เป็นมารดาเจ้า
 พระยาไตรแยก ไปฝั่ง อยู่ใน กำแพง แถวที่ หนึ่งแทรก ลงไป
 หว่างใคร ๆ ตามบุญตามกรรม มีโรงจากสองเตาครอบ
 เช่นนั้น ว่าแต่ก่อนศัพหมัดลูกเขยมาทำกุฎีลาครอบ
 ที่ฝั่งศัพไว้ ครนเมอเป็นความหยากกับตนกุสเบยทกรุง-
 เทพ ๆ กลับออกไปรอกกุฎีลาออกไปทงไว้เสียทรมคลอง
 ศิลาบนกยงทงอยู่เดยวัน แต่ทศัพนนักไม่เห็นมีใครแก้ไข

เปลี่ยนแปลงอย่างไร เป็นรอยร่อ ๆ อยู่เช่นนวมุ้งททาง
 นนหวนหมดสารนเป็นนบอเองว่าเล็กแล้ว แต่ไปวันน
 เห็นมุ้งกางเป็นมุ้งใหม่ แปลกดีเป็นดีเชียว การททาง
 มุ้งจะถามหาว่ากำหนดกางไปเพียงเท่าใดเล็ก ก็ว่าใคร
 มีแกใจไปกางให้ก็กางได้ เมื่อฉีกขาดหมดยับเย็นไปไม่
 มีใครไปกางก็เป็นอันเลิกไปเท่านั้น การศพของพวกแซก
 มลายูตรงกันข้ามกับพวกแซกที่โนอินเดีย เจ้าแซกที่โนอินเดีย
 เอากระดูกศพเหลือเกิน แห่งหนึ่ง ๆ ลงทูนับด้วยหมนซึ่ง
 พนซึ่ง แต่พวกมลายูไม่ลงทูนเลยจนชนบ้ายช้อหรืออูร์ดัก
 รอยแผ่นก็ไม่เอาเป็นกระดูก เกือบจะเรียกว่าเป็นฝังทงกนเดี ท
 ศพเจ้าพระยาไทรนนดูพระยาไทรมีอาลัยอาวรณ์อยู่มากเมื่อ
 เวลาไปเบ็ดมุ้งให้เราดูแลเห็นทงศ์พกม นาดาคลอบ กลบตา
 มตุเล็กตงอยู่ไปหนึ่งผูกตงตรา เมื่อแกตงเบ็ดตงออกตง มี
 หีบเงินลายแทงโปร่งมีมอจน ในนนมตราข้างเผือกและ
 ตรามงกุฏลงยาราชาวตอย่างเกาททูลกระหม่อมประทานส่ง
 ดวงกับตรามหาสุรารณดวงหนึ่ง เห็นจะเป็นของเก็บอยู่
 กับบ้าน จัดไปตงในเวลามีคนไปตงเป็นเกียรติยศคราวหนึ่ง
 พระยาไทรพูดว่าทงศ์พชงทำไว้นยงไม่เป็นทชอบใจ คิดจะ

ทำใหม่แต่ยังไม่ได้อ่าน ฉันเห็นว่าเป็นการสมควรจะ
 แสดงความรักใคร่ในส่วนเจ้าพระยาไทรซึ่งมีความจงรักภักดี
 ต่อกรุงเทพ ฯ ให้ปรากฏ เพราะได้มาถึงที่ฝั่งศพแล้วจึงได้พูด
 ประรณากับพระยาไทรแต่กลางทางว่าจะทำอย่างไรดี เขา
 จึงขอให้ทมิฬศพทเดียวเกิดการที่จะจรรีก อย่งไรก็แล้วแต่
 เราจะทำจรรีกทงต้น ฉันได้รับจะทำด้วยศิลาขาวแต่ทงจะใหญ่-
 โตนนไม่ได้อ ต้องกว้างสี่ศอกยาวหกศอกเท่าเดิมเพราะเป็น
 ทงจกดี กำซบกำซากนอยู่แต่เรื่องปล่องหายใจทหลังหบ
 ซึ่งกรอกทรายไว้เท่านั้นต้องขอใหม่ให้ได้อ ถ้าไม่มปล่อง
 นนแล้วเป็นบาป”

“ศิลาขาว” ซึ่งพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า
 เจ้าอยู่หัวโปรดเกล้า ฯ ให้สั่งมาทำทมิฬศพเจ้าพระยาไทรบุรี
 นนจะมรูปลักษณะเป็นประการใดไม่มีใครได้รู้ เพราะจาก
 นนไม่ถึงยสี่ปี ไทรบุรี กลันตัน ตรังกานูก็ขาดลยไป
 จากพระราชอาณาจักรไทย จนเมื่อสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์
 เชอกรมพระยาดำรงราชานุภาพเสด็จไปประทับอยู่ที่ บึงนังใน
 ปลายรัชกาลที่ ๗ ได้เสด็จไปในงานศพตณกมุหมุดเมื่อ
 ปี พ.ศ. ๒๔๗๐ ได้ทรงเล่าเรื่องทมิฬศพศิลาขาวในลาย

พระหัตถ์ถึงสมเด็จพระนารายณ์รามาธิบดีศรีสุทนต์มหาราชา
 ทมิฬแห่งนครศรีธรรมราชเมืองนครศรีธรรมราช
 ไปเมืองไทรเมือ พ.ศ. ๒๔๓๔ ไต่เสด็จไปเยี่ยมศพเจ้าพระยา
 ไทรอะหมตบิตาของเจ้าพระยาไทรเดยวณ ทอดพระเนตร
 เห็นอนุสรณ์ตรงที่ฝังศพทำแต่ด้วยอิฐปูนไม่จำหลัก บั๊กหว
 ทาย เหมือนอย่างที่ฝังศพเจ้าเมืองไทรคนก่อน ๆ ทรง
 พระกรุณาโปรด ฯ ให้สร้างอนุสรณ์พระราชทานใหม่ทำ
 ด้วยศิลาขาวให้ยั้งตั้งไปทำที่ประเทศอิตาลี ครั้นนั้น หม่อม
 ฉันทตามเสด็จไปไต่เห็นตลอดบริเวณที่ฝังศพ แต่ตัวอนุสรณ์
 ซอสมเด็จพระพุทธเจ้าหลวงพระราชทานนึ่งยังหาเคยเห็นไม่
 จึงตั้งใจจะไปดูด้วย ไปคราวนพอรชเชาเขตสุสานก็ประ
 หลาดใจ ด้วยแต่ก่อนเป็นแต่เม็กกำแพงเก่าแก่ล้อมรอบ
 ข้างในตรงกลางปลูกเป็น ศาลาโถง หลังใหญ่ ครอบที่ฝังศพ
 เรียงรายกันไปในศาลานั้น ตรงที่ฝังศพเจ้าเมืองและญาติ
 ผู้ใหญ่แต่ละศพก่อเป็นรูปหีบหลังออกไก่อ อย่างเช่นหีบได้
 ศพ มีหลักไม้จำหลักบั๊กทางหัวนอนหลักหนึ่ง ทางปลาย
 ต้นหลักหนึ่งคล้าย ๆ กันทงนน ถ้าเป็นชนชาติผู้น้อยก็
 เป็นแต่ปูนดินมีหลักไม้บั๊กทงนวนกับปลายต้น แต่เดียว

หน่ออ่อนเราแก่โตโตกแต่งทิวทางเขตสุสาน ลานรอบชนล้าทำเป็น
 ส่วนปลูกต้นไม้ดัดและไม้ออก มีถนนทางรถและทางเดิน
 และมีเรือนที่พักสำหรับเจ้าภาพไปทำบุญด้วย ด้วยบริเวณ
 ทุ่งคัพชงอยู่กลางทากาแพงล้อมรอบอกชนหนึ่ง มีประตู
 บันไดทางขึ้นในนูน รือโรงใหญ่ทศรอบคัพออกเดี่ยวทำเป็นที่
 เปิดและคัพชงชนหลงมาทำอนุสรณ์ตรงทศคัพด้วยศิลาขาว
 โดยมาก แต่อนุสรณ์ตรงทศคัพเจ้า พระยาไทรอะหมัดท
 สัมเด็จพระพุทธเจ้าหลวง พระราชทาน นนใหญ่แลงามกว่า
 เพื่อน เพราะมีคฤหคิลาวครอบชนหนึ่ง รูปหีบคัพอย่าง
 ทวามาทำด้วยศิลาขาวตั้งอยู่ในคฤหนั้น หลีกทศคัพหวนอน
 ปลายคณกทศด้วยศิลาขาวมลายจำหลักรูปดวงดารากับสาย-
 สะพายมหาสุรารัณ เป็นเครื่องประดับ ทศคัพทาง หวนอน
 ฝีมือทศคัพเกลี้ยงเกลางามตากวาทศคัพเจ้าเมืองคณอน ๆ ทง
 นน ราชามุดาถึงออกปากอวดว่า ให้ไปเที่ยวหาจนตลอด
 แหลมมลายุกก็ไม่มีทศคัพ แห่งไหน จะงามเหมือนทศคัพ
 เจ้าพระยาไทรอะหมัด.....”

โดยทศคัพหน่ออ่อนที่ส่งมาในเมืองไทยนั้นเป็นศิลาขาวเดี่ยว
 ส่วนมาก ถึงบางครั้งจะไม่ใช้หินอ่อนศิลาขาวบริสุทธ์มลาย

นวลดอกเหลืองไปจนถึงสีเขียวและมีลายต่าง ๆ อยู่ในเนื้อ
โอนิกซ์เป็นหินอ่อนเนื้อสีชนิดที่ด้วยนักหนานนคือโอนิกซ์
บิเรล เรียกได้ว่าเป็นหินอ่อนดีหยก เพราะเนื้อสีสีเขียว
กานมะลิแดงชมพูชนิดมลายด์เหลือง สีน้ำตาลอ่อน หรือ
น้ำตาลแก่ ซึ่งมีชื่อเรียกต่าง ๆ กันไป เป็นต้นว่าโอนิกซ์
เม็กซิโก โอนิกซ์กาลักตดา และโอนิกซ์ปากัสถาน

หินแข็งชนิดเนื้อแข็งที่ ใช้ตกแต่งคู่ กับกับ หินอ่อน
มัสต่าง ๆ งามหมดจดนนักคือหินกรานต์มีสีเขียวเข้มเหมือน
สีตะไคร่น้ำก็ มีแดงแกมมี แต่ทั้งงามเหลือหลายนับเป็นดี
ถ่านหินมีเกล็ดเหมือนเปลือกหอยมุกฝังอยู่ข้าง ในเรียกว่า

Blue Pearl

หินอ่อนที่เห็นตกแต่งคฤหาสน์อาคารกันอย่างสวยงามนั้น
ไม่ใช่จะเป็นแผ่นเรียบร้อยกันมาแต่แรก โรงงาน
ต้องไปตัดมาเป็นหินก้อนใหญ่ ๆ ก่อน เรียกว่าหินแท่ง
หรือหิน block แล้วจึงเอามาเลื่อยเป็นแผ่น ๆ ก็แบบเดียวกับ
ที่เราโค่นซุงมาทางต้นก่อน แล้วจึงมาเลื่อยเป็นแผ่นกระ-
ดาน ถ้าหากไม่มีการตั้งตัดเป็นขนาดต่าง ๆ ก็จะต้องหิน
อ่อนเป็นแผ่นขนาดมาตรฐาน คือกว้าง ๒ ฟุตครึ่งยาวเมตร

เคยมีผู้แสดงวิพากษ์ว่าเส้าหินอ่อนต้นโต ๆ สูงตระ-
หง่านทึบหนามอยู่ในบางแห่งนั้น เวลาบรรทุกเรือมาจาก
เมืองนอกเมืองนาจะทำกันอย่างไร มิได้ย่ำค้ำระวางกันจม
ไปหรืออื่น แต่ความจริงนั้นเส้าหินอ่อนต้นโต ๆ นั้น เรียก
ว่าหินอ่อนแต่เพียงเปลือก หนาไม่เกินสองเซนติเมตรเท่า
นั่นเอง ส่วนเนื้อหนักเป็นเส้าคอนกรีตตนเองเปลือกหินอ่อน
หนักติดเป็นท่อน ๆ ส่งมาแลวกมาต่อกันเข้า หุ้มข้างนอก
เส้าซีเมนต์กล้าเร็ว เรียกรอยเป็นเส้าหินอ่อนต้น มหึมาสูง
ตระหง่านนั้น

เมื่อราว ๆ สิบปีเศษมานี้ ได้มีการผลิตหินอ่อน
ขึ้นในเมืองไทย ผู้มทรพชนิยมเส้าระหามาตกแต่งบ้านของ
ตน โดยมากมักใช้หินอ่อนปูพื้นทอเรซหน้าห้องรับแขก
บางกัทำผนังห้อง ซึ่งสมัยก่อน ๆ น้อย่างที่ปากชาวบาน
เรียกว่าสมัยขงมเจ้าอยู่นั้น จะแต่งบ้านด้วยหินอ่อน ก็เพียง
แค่นับได้ตกแต่งเท่านั้นไม่กี่ใช้โต๊ะกลมปูหินอ่อน ม้านั่งหินอ่อน
และตุ๊กตาหินอ่อน ส้มรสรายการนเท่านั้นเอง แต่ระยะ
สิบกว่าปีมานี้ เรียกได้ว่าเป็นระยะศักราชใหม่ของหินอ่อน
ทีเดียว แต่ก็เป็นชนหินอ่อนในประเทศเท่านั้น

ในยุคที่รัฐบาลชักชวนให้ราษฎรประหยัด เมื่อราว
 ๗-๘ ปีมานี้เอง คนไทยประเภทเงินมาก ๆ ก็เห็น
 ว่าหินอ่อนใน ประเทศนี้ยังไม่งามแะดีเท่ากับ หินอ่อนจาก
 เมืองนอก โดยเฉพาะหินอ่อนจากอิตาลีแบบผ้าไทยสุ
 ผานอกไม่ได้นั้นแหละ จึงได้มีการซื้อหินอ่อนจากเมือง
 นอกมา ตกแต่งเคหะ อาคาร กันเป็น การใหญ่ ไม่ว่า จะบ้าน
 เอกชน ที่ทำการรัฐบาล บริษัทร้านค้า และธนาคาร
 ราย การ หลัง คือ ธนาคาร นั้น ถือ เป็น ความ จำ เป็นเอาที่
 เดียว ที่จะ ต้อง ใช้ หินอ่อน ประดับ ผนังด้าน นอก ของ ตึกที่
 ทำการ โดยเฉพาะสำนักงานใหญ่ เพื่อเป็นการตะโกน
 บอกคนที่ผ่านไปผ่านมาให้เขารู้ว่า เงินมาก ฐานะการ เงินดี
 เรียกว่ายุคที่ตึกทำการธนาคารต้องแข่งขันกัน ในเรื่อง ตก-
 แต่งประดับประดาด้วยหินอ่อนกันเลย ผนังด้านนอก ผนัง
 ด้านใน บันได เคานเตอร์ ต้องใช้หินอ่อนกันให้จลระหวุ่น
 ไปเลย การที่แข่งกันอย่างนี้ คนนิยมแย้มแจ่มใสก็คือนุ
 ลิ่งหินอ่อนจากต่างประเทศมา ขายใน เมืองไทย เพราะ ราคา
 ซื้อขายในเมืองนอกนั้น เขาคิดกันเป็นตารางเมตร แต่
 ทว่าที่ซื้อขายกันในเมืองไทยนั้นคิดกันเป็นตารางฟุต ฟุต

หนึ่งเกือบร้อยบาทเป็นอย่างต่ำ อย่างหินอ่อนขาวที่เรียก
 ชื่อว่า ชาวคาราลานัน พุดหนึ่งก็ราว ๆ ห้าสิบกัว่าบาท
 หรือหินอ่อนเนื้อใต้อีกก็เรียกชื่อในภาษาฝรั่งว่า ไอนิกซ์
 บีเรส นั้น พุดหนึ่งก็ราว ๆ ร้อยกว่าบาทเข้าไปแล้ว

มีเรื่องจริงไม่ได้อิงนิยาย ก็คือผู้มเงินหนามหา
 ค้าคนหนึ่งปลุกตักแต่งด้วยหินอ่อนนานาสีนานาชนิด ทั้ง
 เสาหน้าบาน กระจ่วยน้ำ ผนังด้านนอกด้านใน บันได
 หองนาหองครว มานั่ง หินอ่อนหินแก่ทั้งนั้น เฉพาะ
 ราคาและค่าแรงงานหินอ่อน ตกเข้าไปด้าน กัว่าบาท เกือบ
 สองล้าน คนขวางโลกคนหนึ่งรู้อเรื่องเขาหรืออาก บอก
 ว่าถ้าเป็นใจเขา เขาจะใช้ทองคำทำฝา เงินบริสุทธิทำพน
 เอาให้มันอร่ามเรืองไปเลยเพราะปะเหมาะเคราะห์ร้าย จน
 ลงมา ยังจะแกะหรือลอกไปขายได้ และได้ราคาดีกว่า
 หินอ่อนเขอะนั้ก ก็จริงของเขา

เรื่องของพัด

คำว่าพัด อันจะนำมากล่าวในทันที
ตรงกับคำที่ใช้กันในภาษาอังกฤษว่า fan แต่
ที่หมายถึงเครื่องใช้ในการรำเพยลม หาได้
หมายถึงคู่ชกคู่เซย ตลอดถึงคู่นอน เหมือน
อย่างที่แปลความกันอยู่โครม ๆ ในทุกวันนี้ไม่
เพราะคำว่า fan ในความหมายประการหลัง
นั้นคนอเมริกันเขาเอามาจากคำว่า fanatic อัน
แปลเป็นไทยว่าคลั่งไคล้ไหลหลง ไม่ได้แปล
อย่างที่เอกอัครมหาปรมาจารย์บางคนท่านบอก
แก่ลูกศิษย์ลูกหาว่า ที่เมืองฝรั่งนั้นคนตรก

กันชอบกัน เวลาไปดูหนึ่งไปดูละครด้วยกัน เขาย่อม
ใช้พิศโบกกระพ้อรำเพยลมให้แก่กัน เพื่อความชนกาย
ชนใจของคนทีไปดูด้วย จึงเรียกคนทรกกันว่า “แฟน”
กระนั้นเลย

ในบรรดาของใช้ ทีใช้ได้มากวัตถุประสงค์คน นอก
จากผ้าขาวม้าของไทยแล้ว ก็ดูเหมือนจะมีพदनแหละ ที
ใช้ได้มากกรรมมากวาระแถมเหนือกว่าผ้าขาวม้า ก็ตรง
ทวาพदनนใช้ได้ทั้งหญิงทั้งชาย ทั้งผู้ใหญ่และผู้น้อย แถม
ยังใช้ได้ทั้งบรรพชิต และฆราวาสเสียอีกด้วยซ้ำ

ได้พบหลักฐานจากหนังสือหลายเล่มว่า พदनนี้
คนผู้จักใช้เป็นเวลาพิน ๆ บีมาแล้วด้วยซ้ำไป และทีใน
เมืองนอกเมืองนา ซึ่งบางเมืองอากาศหนาวอย่างเด่น
ดำหัด คนโดยเฉพาะผู้หญิงก็ยังคงใช้พิศ หากมีใช้เพื่อ
การรำเพยลม แต่โดยเจตนาารมณอัน และก็ใช้กันมา
เป็นเรือนร้อยเรือนพินบีแล้วด้วย

หนังสือ เอ็นไซโคลพีเดีย บริทแทนนิกะ อันเป็น
มหาตำรับแห่งสรรพวิทยาการ ได้กล่าวถึงเรื่องของพิศไว้

ว่า ฟังจำแนกออกไปไต่เป็นสองจำพวกใหญ่ ๆ คือพืด
 ชนิดเป็นแผ่นใหญ่ กับพืดทพบไต่ พืดเป็นแผ่นใหญ่
 นนมทจบเป็นท่อนยาวท่อนเดียวซงยดโบพืดทงสองปลายไต่
 กับปลายทจบแต่ละซาง ส่วนพืดทพบไตนนมทจบสองท่อน
 ท่อนละสองซางซงประกบโบพืดแต่ละ ปลายไต่ สองด้าน คือ
 ด้านหน้าและด้านหลัง แลวกมหมุดหรือท่วงร้อยตรงปลาย
 ด้านล่าง สำหรับจะไต่คดลหรือหบไต่โดยสะดวก

ลักษณะของพืดทพบไตนนมทจบไต่ ว่ากันตามทเอ็นไซโคล
 พืดยเขาบรยายมา แต่ถาจะพืดให้คนไทย ๆ เข้าใจ พืด
 ทพบไตนนมทจบไต่ ก็คือพืดตามจจรรมตานั่นเอง

พืดโบราณ ท่าทเห็นจากภาพเขียนเก่า ๆ นั้น
 เป็นพืดแผ่น แต่ทโบราณซนไปกว่านั้นจริง ๆ อายุเป็น
 พัน ๆ ปีซนไป ดังปรากฏในสุสานของพระเจ้าตุตันคาเมน
 กษัตริย์ไต่ยุคปต์โบราณสมัยสองพันกว่าปีมาแล้วนั้น เป็น
 พืดซนนกมตามยาว พืดนั้นยังคงอยู่ในพิพชรภณทกรุงไคโร
 จนทุกวนนนอกจากนนพวกอัสตีเรียน อินเดย และจีน
 โบราณก็ซงถอว่าเวลาทำพิชรสำคัญ ๆ ก็ตอถอพืด และ
 รูปร่างของพืดโบราณเหล่านี้ ก็เป็นแบบเดียวกันหมด คือ

เป็นแผ่นโต ๆ แบนบ้าง โค้งบ้าง ตามความนิยมของแต่ละชาติไป

พืดโบราณในยุคต่อมาได้เปลี่ยนสภาพจากผืนแผ่นใหญ่ เป็นมีลวดลายประยักประยอบเหมือนหงอนไก่ซึ่งจะสามารถพับเข้าและคล้อออกได้ พืดแบบนี้ย่นยงต่อมาจนถึงยุคคริสต์ศตวรรษที่ ๘ และยังคงมอดดูเดิมอยู่จนทุกวันนี้อยู่ที่หอศิลป์เมืองฟลอเรนซ์ ประเทศอิตาลี โดยได้มาจากวิหารทูรมัสโลกเล่มหนึ่งอยู่ที่คลังสมบัติของมอนซาตทโกส ๆ เมืองมิลาน

พืดโบราณอีกรูปหนึ่ง เป็นแผ่นใหญ่เหมือนกัน แต่ลักษณะเหมือนชกตริงกรอบมากกว่า นั่นคือพืดอินเดียนโบราณ ทำเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าพืดรูปนี้เป็นที่นิยมในอิตาลีในยุคเรอเนสซองส์ซึ่งบางที่ทางยุโรปอาจรับเอาความนิยมพืดแบบนี้มาจากภาคบูรพทิศก็ได้

พืดของชาวบูรพทิศบาง

“มหาวิทยคัมภีร์” เอ็นไซโคลพีเดีย บริทแทนนิกา บอกว่าพืดนั้นจะออกจะมีบทบาทสำคัญต่อชีวิตของคนจนและคนญี่ปุ่นอยู่ไม่น้อยเลย ไม่ว่าจะหญิงหรือชายต่างถักพืดกัน

ทงนน แกรมพดยงจำแนกออกไปได้อีกหลายประเภท ซึ่ง
 แต่ละประเภทก็ใช้ในวัตถุประสงค์ผิดแผกกันไปทั้งสิ้น เป็น
 ตันว่าในประเทศญี่ปุ่นนั้น พดทชาวราชสำนักใช้ยอมม
 รูปรางลักษณะแตกต่างไปกับพดทของพวกนักรบ หรือพด
 ทใช้ในพิธีนาชาย่อมแตกต่างกันไปจากพดทใช้บนเวที นาฏ-
 ศิลป์ และความแตกต่างนั้นจะเห็นได้จากลวดลายที่เขียน
 อยู่บนตัวพดแต่ความนิยมในเรื่องลวดลายของพดนี้ ชาว
 จีนและชาวญี่ปุ่นไม่ได้มีที่กระตรงกันนัก มีลวดพดทของ
 คนจีนไม่มีใครเป็นที่แพร่หลายต่อสายตาของโลกนัก เพราะ
 ช่างเขียนทมิฝีมือเยี่ยมก็มักจะแสดง งานด้าน จิตรกรรม ของ
 ตนบนลวดอุณมากกว่าบนผืนพด ท่าทมปรากฏแก่สายตา
 คนยุคหลังนั้นก็เป็นที่เพราะมีคนทชอบสะสม เก็บใส่ อลิบมีไว
 เท่านั้น และก็มีเพียงสองสามเล่มเท่านั้นที่เป็นของเก่าถึง
 สมิยราชวงศ์ซ่ง (ซ่ง) คือระหว่างปี พ.ศ. ๑๕๐๓—๑๕๒๒
 ซึ่งในยุคคนจีนนิยมพดทเป็นรูปแผ่นใหญ่ มีตามือ จน
 กระทั่งถึงสมิยราชวงศ์เหม็ง (พ.ศ. ๑๙๑๑—๒๑๙๗) จึง
 เปลี่ยนมานิยมใช้พดตามจว ซึ่งว่ากันว่าญี่ปุ่นเป็นผู้ประ-
 ดิษฐ์ขึ้นในราว ๆ คริสต์ศตวรรษที่ ๗ ก็ราว ๆ พ.ศ. ๑๑๐๐

เศษ ๆ นั้นแหละ และก็อาจเป็นไปได้ว่า พืดตามจริงได้
 เดินทางมาสู่ทวีปยุโรปในระหว่างมัธยมสมัย แต่ที่ว่าพวก
 พ่อค้าชาวโปรตุเกสได้บุกเบิกเส้นการค้าทางสมุทรกับประเทศ
 จีนในศตวรรษที่ ๑๕ อาจเป็นผู้นำพืดตามจริงมาเผยแพร่ให้
 เป็นที่รู้จักในยุโรปก็ได้ เพราะปรากฏจากหลักฐานว่า พวก
 โปรตุเกสได้นำสินค้าจากตะวันออกไกลและโบราณวัตถุของ
 จีนไปจำหน่ายในยุโรปมากมาย และในตอนปลายศตวรรษ
 ที่ ๑๗ นั้นแหละ พืดตามจริงของจีนและของญี่ปุ่นก็เป็น
 สินค้าขายดีอย่างหนึ่งในยุโรป แต่พืดจินททาเพื่อเป็นสินค้า
 ออกนอมนมลายเขยนหยาบ ๆ และมีชนิดพิเศษบางอย่างทำ
 ด้วยงาช้างแกะสลักอย่างงดงาม ประเภทหลังนี้แพร่หลาย
 มากในยุโรปในครึ่งหลังของคริสต์ศตวรรษที่ ๑๘ ต่อมาจน
 ถึงระยะต้น ๆ ศตวรรษที่ ๑๘ พืดตามจริงในตอนนั้น มชอ
 เรียกกันในยุโรปว่า พืดแมนดารินเป็นที่นิยมอย่างยิ่งยอด
 ของชาวยุโรปในคริสต์ศตวรรษที่ ๑๘ เพราะซัพพิตาด้วยงา-
 ช้างแกะสลักเป็นลวดลายละเอียดและโปร่งบาง ร้อยเข้า
 ด้วยกันเป็นดวงพืดด้วยลวดทองบ้าง เส้นไหมสีสดบ้าง และ
 มีลูกบิดหรือไข่มุกสีสวย ๆ ประดับ เป็นเครื่องช่นชอบ

อารมณ์ของผู้ใช้เป็นอย่างยิ่ง

ในยุโรปนั้น ระหว่างยุคสมัยสมัยมาจนถึงปลาย
ยุคเรอเนซซังส์ คนยุโรปยังคงนิยมใช้พัดเป็นรูปแผ่นใหญ่
มีโครงประกอบกันอยู่จนกระทั่งพัดตามจว ตามแบบ ของจีน
และญี่ปุ่นเป็นที่นิยมกันแทนพัดขนนกนั้นนักเริ่มนิยมใช้กันใน
ยุคนี้ โดยนำเอาขนหางนกกระจอกเทศมาร้อยเรียงกันเข้า
เป็นรูปพัด แต่ว่าการตกแต่งพัดและโครงพัดนั้นก็ไม่
ได้อ่อนใตวจิตรพิศดาร อย่างดีเท่ากับเปิดอกหอยมุก
มีไข่มุกประดับอยู่บ้างเล็กน้อย พัดยุโรปสมัยก่อน ๆ ถือ
เอาวัตถุที่น่ามาเป็นพัดนั้นเป็นสำคัญ ส่วนพัดตามจวใน
ยุคแรก ๆ ที่ยุโรปรับเอามาใช้นั้นก็มีลักษณะเกลี้ยง ๆ ไม่
มลวดลายหรูหราแต่อย่างใด ไม่ว่าจะทศพัด ซพัดหรือ
ขอบโครงพัดภาพเขียนรูปพระนางองเวียตตา มาเรียน
มเหสีพระเจ้าชาร์ลส์ที่หนึ่งของอังกฤษนั้น เป็นรูปพระนาง
ทรงถือพัดตามจวอยู่ แต่ก็เป็นพัดเกลี้ยง ๆ กรอบพัดทำ
ด้วยมุก และฝังไข่มุกเม็ดโต ๆ เพียง ๒-๓ เม็ดเท่านั้น
ตัวพัดนั้นเป็นวัสดุดีแต่เกลี้ยง ๆ อาจเป็นหนังหรือแพร
ก็ได้ จนราว ๆ กลางศตวรรษที่ ๑๗ จึงเริ่มมีการเขียน

ลวดลายกันบนพุดตามใจของยุโรป ต่อจากนั้นเป็นยุคที่
ฝรั่งเศสเริ่มรับเอาอารยธรรมของอิตาลีเป็นแม่บทแห่งความ
หรูหราฟุ่มเฟือย จึงเริ่มมีการเขียนพุดเป็นลวดลายต่าง ๆ
ส่วนชพุดนนักเรียวเล็กกลางกว่าของเดิม พุดทหรูหราใน
ยุคนั้น จะทำชพุดด้วยงาช้างมีเงินประดับเป็นลวดลายต่าง ๆ
บางทกมลวดเงินร้อยประดับไปด้วย

พอถึงศตวรรษที่ ๑๘ พุดก็ กลายเป็นสิ่ง จำเป็นต่อ
ความโอ้อ่าสะอาดองค์แห่งชีวิตหญิงยุโรปเสียแล้ว จึงมีการ
ผลิตพุดกันอย่างมโหฬาร โดยมีคุณภาพต่าง ๆ และประกอบ
ด้วยวัสดุต่าง ๆ ช่างทำพุดในปารีสต่างระดมกันผลิตเป็นสิน-
ค้าส่งออกกันขนานใหญ่ พุดชนิดที่เรียกว่าหรูหรา นั้นจะ
ต้องทำชพุดด้วยงาช้าง แล้วประดับมุกทกรอบพุด ชนิด
ที่ประณีตหมดจด นั้นจะมี ภาพวาดของ พระเจ้า หลุยส์ที่ ๑๖
กับพระนางมารี อังตวแนตต์ และพระราชโอรสธิดาสอง
พระองค์ประดับอยู่บนผืนพุด แต่ทว่าในยุคนั้น พุดของชาติ
ต่าง ๆ ในยุโรปก็ยังคงเป็นพุดหนึ่งฟอกผืนบาง ๆ อยู่ เว้น
แต่พุดสเปนเท่านั้นที่ทาด้วยกระดาษ ตรงกลางวาดเป็น
รูปหน้าคนเจาะตรงเบ้าตาเป็นรูเท่าขนาดตา สำหรับให้

ผู้มองลอดพัดนั้นออกมาได้เวลาใช้พัดปิดหน้าอันเป็นแฟชั่นที่นิยมกันอยู่ในสเปน เวลาที่ผู้หญิงไปในงานราตรีสโมสร พัดสเปนนั้นขอเรียกตรงกันเผงทีเดียวเลยว่าพัดหน้ากาก (mask fan) พัดยุโรปในยุคนี้มักจะมีฝีมือของจิตรกรคนสำคัญ ๆ ปรากฏอยู่พร้อมด้วยลายเซ็นของผู้วาดพัดนั้น เป็นการรับรองคุณภาพไปในตัว

พัดยุโรปมีวิวัฒนาการมากพอๆ แต่ตอนต่อ ๆ มาพัดได้แปรสภาพจากประณีตศิลป์ และวิจิตรศิลป์เป็นมันเทศศิลป์เสียมากกว่า แทนภาพวาดด้วยมือที่ใช้กันในสมัยก่อน ก็ใช้ภาพพิมพ์สีต่าง ๆ พิมพ์บนผ้าบาง แพรบาง แทนแผ่นหนังฟอก ส่วนที่หรรหระหนอยกทำด้วยลูกไม้ จะเป็นชนิดที่ทอด้วยเครื่องจักร หรือถักด้วยมือที่ฝรั่งเรียกว่าเลซ หรือวาเลนเซียเลซก็ได้ แต่ถ้าประดับด้วยวาเลนเซียเลซละก็ ถือว่าเป็นชนมหาเดอลูกซัล และที่เดอลูกซัลยังว่าว่าพัดเลซ ก็คือพัดขนนกกระจอกเทศ ซึ่งเป็นเสมือนพัดประจำราชสำนักสำหรับให้พระนางทรง หลายทรง ถือเวลา ออกให้ เฝ้าและ สำหรับพวกคุณท่านคุณเธอทั้งหลายถือติดมือเวลาเข้าเฝ้า แต่โดยที่

ชนทางนกรระจอกเทศเป็นของแพงมาก เพราะหายาก พัด
 ชนนกรระจอกเทศจึงลดรูปลงเหลือเป็นเพียงชนนกรระจอก
 เทศ ๒-๓ อันที่ประดับผมเท่านั้น

พัดชนนกรระจอกเทศที่เรื่อนามบัน คือโลกิน เห็น
 จะไม่มีของใครเกินของแม่เจ้าประคุณ เซลล์แรนด์ นาง
 ระบายเปลืองผาผมนามกระหน่อนไปทั่วทิศานุทิศสมัยเมื่อสาม
 สิบ-สี่สิบปีมานี้ เพราะแม่คุณใช้พัดชนนกรระจอกเทศ
 เล่มหม่านแหละคล้อออกบ้องปิดส่วนสี่ตางแห่งบนร่างกาย
 อันเปลือยล่อนจอน พร้อมกับร่ายรำยกแข้งยกขาไปตาม
 ดลาแห่งเพลงประกอบ พัดเล่มนี้ราคาแพงไม่ใช่เล่นนั้นแน่
 ละ แต่ที่ว่าเงินที่ได้จากการเต้นระบำอันมีพัดเป็นอุปกรณ์
 นั้นหม่ากว่าราคาพัดหลายสิบหลายร้อยเท่านั้น

เมื่อปลายเดือนกันยายน ๒๕๐๘ นี้ หนังสือพิมพ์
 ลงข่าวว่า เซลล์ แรนด์ได้ตกลงเล่นนชายพัดชนนกรระจอก
 เทศเล่มที่หล่อนเคยใช้เต้นระบำเปลืองผาในงานแสดงสินค้า
 ของโลกที่ซคาโก ปี ๒๕๗๖-๒๕๗๗ ให้แก่สมาคมประวั
 คาศตร์ซคาโก แต่คณะกรรมการสมาคมไม่ตกลงรับซื้อ
 พัดเล่มนี้ แม้วาพัดชนนกรระจอกเทศจะเป็นของหายาก

อย่างยั้ง อัจฉริยะในฐานะของททหายาก
 แซลล แรนต์น เวลันอายุถึง ๒๒ ปีแล้วแต่
 ยังกอดพิตชนนกรจอกเท้เล่นนไปในงานสำคัญ ๆ ที่
 ออกหน้าออกตาอยู่เสมอ และเมื่อไม่นานมานี้ คนหนึ่ง
 แซลล แรนต์ ยังกอดพิตเล่นนไปเดินระบำไปงานราตรี
 สโมสรทในทคลับแห่งหนึ่งนชิคาโก ระเบียบของแซลล
 แรนต์ทแสดงนคนนน เกอบจะก่อให้เกิดมหาอคคภัย ครง
 ทสองชนแกเมืองชิคาโกเลยแล้ว เพราะเหตุทว่าคนทไป
 ชุมนุมนนอยู่อย่างคบบงในงานนนงมสดดอยู่ จึงชวยกัน
 ดับไฟเลยได้

แม่วา แซลล แรนต์ จะมอายุถึง ๒๒ ปีแล้วก็ตาม
 แต่กยงคงประกอบอาชีพทางการเดินระบำพิตนตามนทคลับ
 อยู่ดวยลลาการเรงระบำซึ่งเป็นทกล่าวชวญกันว่าไม่แพ้นาง
 ระบำสาว ๆ เลย นทคลับบางแห่งถึงกับโฆษณาว่า การ
 เดินระบำอันมพิตเป็นอุปกรณสำคัญน ถือเป็นเอกนทาง
 เราไฟกิเลสเลย

สำหรับพิตมหาสำคัญเล่นน หลังจากทหุดทวิต
 จะเป็นมุลเหตุแห่งมหาอคคภัยแล้ว แม้นอมนาม "สาววัย

ยา แซลลี่ แรนต์ ก็เลยตกลงบริจาคให้แก่อภิปิณฑน์
ของสมาคมประวัติศาสตร์ชิคาโกไปเสียให้เป็นการเด็ดขาด
ไปเลย

ทนหันมาดูทางไทยเราบ้าง

ก็พดเหมือน ๆ กันแหละ แต่ถาของพระเรียกว่า
ตาลปัตร . ของพระมหาภษตรัยก็เรียกว่าวาลวิชนี ส่วน
ของฆราวาส คือชาวบ้าน ก็เรียกว่าพด

นอกจากชาวบ้านธรรมดาแล้ว พदनอกจะมีความ
สำคัญอยู่ไม่ใช่น้อย เพราะในเครื่องเบญจราชาภรณ์ที่
นนกมพดวาลวิชนีอยู่ ส่วนทางพุทธจักรนั้นเล่า ตาลปัตร
ที่พระถือก็เป็นเสมือนสิ่งประกาศถึงฐานะอันดรศักดิ์ แห่งภิกษุ
องค์นั้น แลเมยมบตบงคบเกยวบกกฎหมายไว้ด้วยอย่าง
กฎหมายลักษณะพยานฉบับเก่า ซึ่งประกาศใช้เมื่อปี พ.ศ.
๑๘๘๔ ในแผ่นดินสมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๒ แห่งกรุงศรี
อยุธยา (พระเจ้าอู่ทอง) มาตรา ๒๐ ทว่าด้วยการอ้างพระสงฆ์
เป็นพยาน มีระบุไว้ว่า

“ถ้าตุลาการอ่านแผ่นดินข้อความให้ฟังพระสงฆ์ทำกิ-

รียาลมตาลบัตลง ท่านว่าขอนนมส้มถาอ่านเผตนถึงขอโต
 ถอดตาลบัตด้ารวมนิงอยู่ทานวาชอนนมส้ม ถาแลเผชฌิพพระ-
 สังฆทรงไทรยอรรฐูบริกขารทง ๘ ครบ ถาแลพระสังฆ
 นนกล่าวคำส้มโดยอ่าง ท่านว่าอตุริพยาน มีไต่อยู่แก่คัล
 ลิกขาบทพระพุททโอิวาท จะฟังเอาถอยคำพระสังฆนนมมีไต่

กฎหมายลักษณะพยานนยงคงไซ้มาจนถิงรัชกาลที่
 ๕ ทรงพระราชปรารภว่าบ้านเรือนเจริญรุ่งเรืองชนมมาก กฎ
 หมายเก่าล้าสมัย ส้มควรรแก้ไขเสียใหม่ จึงทรงพระ
 กรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ยกเลิกเสีย แล้วตราพระราชก้า-
 หนดกฎหมายชนไซ้ใหม่เมื่อ ร.ศ. ๑๑๓ (พ.ศ. ๒๔๓๗)

ตาลบัตตรของพระนยงมเรื่องเกยวกับ กฎราช ล้าหนัก
 อยู่ดวยว่า ถาพระราชาคณะทไต่รับพระราชทานตาลบัตตร
 แฉกเป็นพดยศไต่รับนมนตให้เขาไปเทศน์ถวายแด่พระเจ้า-
 อยู่ทวนน จะตองนำตาลบัตตรเขาไป ๒ เล่ม คือพดยศ
 อันเป็นตาลบัตตรแฉกทไต่รับพระราชทานนเล่มหนึ่ง กับ
 พดรองออกเล่มหนึ่ง และเวลาทชนไปบนชรรมาสันนจะ
 ถอดพดแฉกไม้ไต่ ตองถอดพดรองชนไปถวายคัลแทน ต่อ
 เมื่อเทศน์แล้ว กลับลง มานัง ยังอาสัน จะ ถวาย อนุโมทนา

ถวายอดิเรก จึงให้ใช้พดยศ

เหตุที่กฎห้ามเช่นนั้น มีค่าเล่าต่อ ๆ กันไว้ว่า เวลา
 ทพระเจ้าแผ่นดินจะสดับพระธรรมเทศนานั้น จะต้องเสด็จ
 เขามาประทับอยู่ในที่ใกล้กับธรรมาสน์ พดยศที่เป็นรูป
 แฉกนั้นเป็นของแหลมและหนัก พระสังฆทถวายเทศน์
 นั่งอยู่บนธรรมาสน์นั้นเป็นที่สูงกว่าพระราชอาสน์ หากคิด
 จะทำร้ายต่อพระเจ้าแผ่นดิน โดยใช้พดยศที่มีรูปแบบแฉก
 นั้นแทนอาวุธก็จะทำได้โดยสะดวก จึงออกกฎหมายเพื่อเป็น
 การป้องกันไว้ก่อน

เกยวกับขอห้ามนี้ สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยานริศ-
 ราชานุวัตติวงศ์ ได้ประทานพระอธิบายไว้ว่า

“ว่ากันว่ากลัวพระจะคิดขบถ เขาใจว่าแท้จริงจะ
 เป็นเพราะพดแฉกหนักมาก ทั้งใหญ่ยาวแหลมเกะกะการ
 ขนไปถวายเทศน์นั้น ธรรมาสน์ที่สูง ต้องปีนป่ายลำบาก
 ตกแคบ อาจจะทำให้เกิดเหตุอันตรายขึ้นได้ อย่างน้อยที่สุดก็จะ
 บัดถูกเชิงเทียนตกลงมา จึงให้ใช้พดรองแทน”

พดवालวชนอนถือเป็นหนึ่งในเครื่องราชกกุธภัณฑ์
 ทั้งหมดนี้ ถือกันมาว่าหมายถึงพดใบตาลขนาดเล็ก ที่มี

ตามอยู่ข้างตวพด แต่เปิดทองเสียดวยให้ส้มเป็นเครื่องรา-
 ชูปโภคของพระเจ้าแผ่นดิน พัดโบก หรือที่เรียกว่าจามร
 กเช่นกนกบพดวาลวชน นอกจากนั้น คำว่าพดวาลวชนยัง
 มชออกชอหนึ่ง คือพชนผกมะขาม ในหนังสือพระราชพง-
 ค่าวดารกรุงศรีอยุธยา ตอนแผ่นดินสมเด็จพระมหาบุรุษย์
 กมกล่าวไว้ตอนหนึ่งว่าพระเพทราชา คือสมเด็จพระมหาบุ-
 รุษย์ ทรงโบกพชนผกมะขามสามครั้งให้สัญญาณเดินกระ-
 บวนแห่บรมศพ

นอกจากนั้น พชนผกมะขาม หรือพดวาลวชน
 ยังเป็นเครื่องประดับยศของผู้สูงศักดิ์ออกด้วยเวลาโสกันต์เจ้า
 ฟ้า จะต้องมีนางพชอนเลือกจากสาวรุ่นรูปงาม เป็นผู้เชิญ
 พดวาลวชนออกด้วย

สำหรับชาวบ้านเมืองไทย แต่ก่อนนั้นพดมประ-
 โยชนอยู่อย่างเดยวคือใช้ทำความเย็น ใช้ไต่ทองหญิงทงชาย
 ถ้าเป็นคนธรรมดาใช้พดให้แกตนเองก็ใช้พดขนาดเล็ก จะ
 เป็นพดตามจว พดใบตาล พดสานด้วยไม้ไผ่ หรือพดชนนท
 ขนาดเล็ก ก็ตามแต่อชยาศัยและเศรษฐกิจ แต่ถ้าเป็น
 ผู้มบุญวาสนาฐานะร่ำรวย ชุระอะไรจะพดให้ตนเองให้

เมื่อยแขนเมื่อยแรง กตองมคนอนพุดให้ และพุดทคนอน
พุดให้นนมกจะเป็นพุดชนนกดตามยาวตัวพุดใหญ่ จะได้โบก
กระพ้อรำเพยลมได้มาก

พุดชนนกดตามยาวน มีไซในเมืองไทยมากวาร้อย
ปีแล้วอย่างแน่นอน เพราะในประชุมประกาศรัชกาลที่ ๔
วาดวยพุดรองทพระสงฆ์ไซ กมอยุดอนหนงทวาดวยเรอง
พุดชนนกดตามยาวได้ดงน

“แต่ครงปลายแผ่นดินพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศ
หล้านภาลัย เจ้านายเป็นอันมากหลายแห่งด้วยกนเล็ก
พชนนเสี้ยมไซ ไซพุดชนนกดเป็นเครื่องอยงาน ยงคงไซอย
แต่ในหลวง ครนมาถึงแผ่นดินพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้า-
เจ้าอยุดหว ถึงพุดอยงานกไซพุดชนนกดทงสน ทงขางหนา
ขางในพชนนของเกาทมตามเป็นทอง เป็นแต่สำหรับเชิญ
ตามเสด็จ หรือปักหนากนยารเออทงไปตามเคยอย่างแต่
ก่อน มาถึงแผ่นดินบดยุบนนพชนนเล็กหลุดทเดียว ถึงพุด
ตามทอง กททำตามทองดอเซากบชนนกด ไม่ได้ไซพชน
หุ่มโหมดหุ่มตาดเลยพชนนยงคงเหลือไซในขางบาน บदनอย
ดองอย่างคอดำหรับอยงานเจ้านายเล็ก ๆ เมอไปนั่งฟังสวด

ฤๅสมโภช โสกันต์อย่างหนึ่ง สำหรับเล่นละครมันางไปพัด
ด้วยนเครื่องมอทาบทราลงสร้างทรงเครื่องอย่างหนึ่ง”

พดชนนททวานทาด้วยชนนททวา แบบเดียวกับ
พดชนนททเป็นสินค้าเซ็ดหน้าชูตาของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
รยาในทุกวันนนะแหละ

พดทกลายเป็นของประจำมือของผู้หญิงไทยนั้นเริ่ม
เป็นทนยมกนในตอนรัชกาลที่ ๕ คือในยุคทพวกทตชวตริ
เคียรของฝรั่งมาประจำเมืองไทย และไทยเริ่มส่งทูตไปประ
จายงเมืองฝรั่งมงคาบรตาคุณผู้หญิงราชทูต ก็ต้องมพดตด
มอเวลาเข้าเฝ้า เมื่อกลับมาเมืองไทยก็แพร่ความนิยมการ
ถอพदनออกสู่หมู่พวก ในยุคนนพดทนยมตองเป็นพดททา
ด้วยลูกไม้ ถกด้วยมออย่างทเรยกกนว่าเลิศของอดตาล และ
ตองมเลื่อทาด้วยลูกไม้ประกอบกัน ดงนน เมอคราวทพระ
บาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จ ฯ เยือนยุโรป
ครั้งหลังในปี พ.ศ. ๒๔๕๐ จึงโปรด ฯ ซอพดททาด้วยเลิศ
มาเป็นของพระราชทานฝ่ายในดังสำเนา พระราชหัตถ์ เลขา
ถึงสมเด็จพระเจ้า ฯ กรมพระยาดำรง ฯ ว่า

Le Grand Hotel

Venise

วันที่ ๑๘ พฤษภาคม ร.ศ. ๑๒๖

ถึง กรมหลวงดำรง

ฉันได้มีความกำเริบกล้าหาญ ขอเล็ดตั้งเข้ามา
เป็นพ่อและเครื่องแต่งเสื้อครวณห่อหนึ่ง ได้สั่งให้ทำเสื้อ
ไว้อีก ๖ ตัว จะส่งภายหลังในชื่อเธอ รวมด้วยกัน
ทั้งหมดเป็นเงินถึง ๘๐๐ ปอนด์ ขอได้ช่วยรับสั่งทเจ้าชาย
ด้วย ทบแข็งใจชื่อเช่นนี้ด้วยความรัก นึกว่าให้ได้เป็น
คนมั่งมีสักชาติหนึ่ง

สยามินทร์

ภายหลังสมัยเปลี่ยนการปกครอง พัดกลายเป็น
ของจำเป็นติดกระเป๋าคือของผู้หญิง และต้องเป็นพ่อแพะ
ดีต่าง ๆ โดยมากเป็นของญี่ปุ่น ต้นนราคาไม่แพง

เล่มละ ๑๕-๑๘ สี่ตางคเทานนมชายมากมาย ททางชาย
 เครื่องสำอางหลงวงบูรพา ทนกกยงมพดทาดวยไมจันทน ทา
 ดวยปลาสดคเคียนแบบพดเกะดวยงาซางของโบราณ แต่
 ทนาสังเกตกคือ ถ้าใครมบุญชนมา จะเป็นโดยตัวมเอง
 หรือ "คุณพ" มชนมาละก็เบ็นตองถายรูปถือพดชนนก
 ไวละ เหมือนกับเบ็นการโฆษณาว่าเบ็นผู้ยิ่งใหญ่ ฉะ
 นน

เรื่องของ สำนักพิมพ์

การตั้งสำนักพิมพ์ หรือทภาษาชาวบ้าน
สมัยก่อนเรียกว่า พิมพ์หนังสือขายนั้น เป็น
อาชีพที่เพิ่งมีผู้ประกอบกันใน เมืองไทย ได้ไม่
ถึงร้อยปี นับแต่เรามาจนถึงปัจจุบันนี้ เพราะ
สมัยก่อน ๆ นั้นคนไทยที่อ่านหนังสือออกมีจำ-
นวนน้อยจนแทบจะนับได้ถ้วนด้วยนิ้วมือ และ
ยิ่งกว่านั้นการจะพิมพ์หนังสือออกขาย ก็ไม่
ใช่ทางที่จะมองเห็น กำไรได้ง่ายกว่า ขาดทุน
เพราะแท่นพิมพ์ ตัวพิมพ์ หมึกพิมพ์ตลอด
จนกระดาษอันเป็น วัตถุดิบ สำคัญนั้น ล้วนแต่

เป็นสิ่งที่ต้องซื้อหามาจากต่างประเทศทั้งนั้น จนกระทั่งพวก
 หมอส์อนค้ำส้นาดงโรงพิมพ์ชน เพื่อพิมพ์หนังสือเผยแพร่
 คำสั่งนา จึงเริ่มพิมพ์ตำราเรียนชั้น และต่อมาพิมพ์
 “หนังสือเรื่อง” อนมทงประเภทรอยแก้วและรอยกรอง
 มีผู้พอใจซื้อหาไปอ่าน จึงเริ่มมีคนนิยมตงโรงพิมพ์ พิมพ์
 หนังสือขาย และได้มีวิวัฒนาการมาจนเป็นกิจการสำนัก
 พิมพ์ตงทุกวณน

โรงพิมพ์แห่งแรกที่พิมพ์หนังสือเรื่องออกขาย ก็
 คือโรงพิมพ์ของหมอบรัดเล พิมพ์หนังสือปฐุม ก. กา อัน
 เป็นเล่มมือนตำราเรียนหนังสือไทยภาคตง ต่อมาพิมพ์หนังสือ
 ตีอวรรณคดีตง ๆ เช่น รามเกียรติ อีเหนา ออกขาย
 เป็นเล่มเล็ก ๆ แต่ทว่าเป็นหนังสือขนาด ๘ หน้ายกพิเศษ
 ซึ่งโตกวาหนังสือขนาด ๑๖ หน้ายกเพียงเล็กน้อย มีปก
 กระดาษปอนตมนทเรียกว่ากระดาษลายน้ำ เรียกว่าสมุด
 ฝรั่ง ต่อมาพิมพ์หนังสือเรื่องตมกท หนังสือทโรงพิมพ์
 หมอบรัดเลพิมพ์ขายนน มีคนนิยมซื้อหาอ่านมาก โดยเฉพาะพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงซื้อหนังสือ
 ตีอเรื่องตมกทของโรงพิมพ์หมอบรัดเล มาพระราชทาน

พระเจ้าลูกเธอ พระองค์ละดับ ๔ เล่มสมุดฝรั่งสำหรับ
 ให้พระเจ้าลูกเธอทรงใช้เป็นหนังสือฝึกหัดอ่านภาษาไทยให้
 แรกนาน ซึ่งภาษาการศึกษาสมัยรอยบีมาแลวน เรียก
 ว่าชนสมุด คืออ่านหนังสือเรื่องต่าง ๆ จากสมุดฝรั่งนั่นเอง
 นอกจากโรงพิมพ์ของหมอบรัดเลแล้ว ก็มีโรงพิมพ์
 ของหมอสัมมิช โรงพิมพ์ของนายเทพ โรงหลังน้อยทปาก-
 คลองตลาด โรงพิมพ์เหล่านลวนแต่พิมพ์หนังสือชายใน
 รูปเล่มฝรั่ง นอกจากพิมพ์หนังสือเรียนแล้วก็พิมพ์หนังสือ
 วรรณคดีเก่า ๆ ที่คนไทยนิยมและยกย่อง ลิลิตเตลงพ่าย
 ของสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส
 ฉบับพิมพ์ครั้งแรกก็พิมพ์ที่โรงพิมพ์นายเทพทปากคลองตลาด
 และโดยที่ไม่มีกฎหมายควบคุม ไม่มีปัญหาเรื่องลิขสิทธิ์
 เพราะผู้เขียนหรือผู้แปลต่างก็วิ่งกลับไปเสียเกือบหมด หรือ
 หมดแล้วก็ได้ เป็นต้นว่าสุนทรภู่ก็ไปเสียแล้วตั้งแต่
 ปี พ. ศ. ๒๓๘๘ พวกโรงพิมพ์ต่าง ๆ จึงพิมพ์หนังสือออก
 ขายได้โดยไม่ต้องคำนึงถึง “ค่าเรื่อง” หรือ “ค่าลิขสิทธิ์”
 ที่จะต้องบริจาคให้แก่ผู้เขียนหรือผู้ประพันธ์เหมือนอย่าง
 สมัยนี้

ตั้งแต่นั้นรัชกาลที่ ๕ อันเริ่มแต่ปี พ. ศ. ๒๔๓๓

กิจการหนังสือคอย ๆ เจริญขึ้นเป็นลำดับ คนกพิมพ์หนังสือต่าง ๆ ขยายมากขึ้น โรงพิมพ์ที่รับจ้างพิมพ์หนังสือเห็นประโยชน์ของการพิมพ์หนังสือต่าง ๆ ออกขาย จึงพากันทำการค้าทางนี้มากขึ้นและก็ตามเคย ในบรรดาผู้หมกมุ่นเขียนแหลมฉับไวในด้านนวนิยายโอกาสทำการค้าละก้อ—คนจีนในเมืองไทยถนัดยิ่งกว่าชาติใดหมด และย่านของคนจีน—ก็คือลำเพ็ง ดงนน โรงพิมพ์หนังสือขายจึงขยายตัวจากโรงพิมพ์ “พวกฝรั่ง” ทางฝั่งธน ๆ มาเป็นพวก “เถาแก่” ทางเขตลำเพ็งชนออกด้วย

หนังสือที่พิมพ์ขายตอนนั้นราคาถูกเล่มละสลึง แต่ทว่าสลึงหนึ่งนั้นสมัยห้าสิบหกสิบปีมาแล้วนั้น ขอลูกสาวกินได้ทองหนึ่งแล้ว และกขาบทหนึ่งเสียด้วย ไม่ใช่ชาวฉล้มที่หนังสือปนที่ตามอย่างที่เขาขายกันทุกวันนี้ หนังสือเล่มละสลึงนั้นเป็นหนังสือขนาด ๑๖ หน้ายก หนาราว ๆ ๒—๓ ยก พิมพ์ด้วยกระดาษปรู๊ฟเรียงด้วยตัวโต ๆ ขนาดตัวกลางบางหรือตัวกลางโปร่ง โดยมากหลายตีเล่มจบ เพราะเรื่องที่มาพิมพ์ขายนั้นล้วนแต่เรื่องยาว ๆ ทั้งหมด อย่างราม-

เกยรตรัชกาลที่หนึ่ง (ที่เริ่มต้นด้วยตอนหรือณยกษ์ม้วน
แผ่นดินเพื่อจับสัตว์กินเป็นอาหาร) นนมความหมายยาว
ถึง ๗๒ เล่ม โรงพิมพ์พิมพ์หนังสือพวกผู้ชาย จะเรียก
ว่าสำนักพิมพ์เล่มละสลึงก็ได้ ที่ใหญ่ ๆ ก็มีโรงพิมพ์บุญ
ช่วยเจริญ โรงพิมพ์พานิชย์กุล และโรงพิมพ์ราษฎร์
เจริญ โดยเฉพาะโรงพิมพ์ราษฎร์เจริญนนมออกชื่อหนังสือ
ปอบีวดาร์ในหมู่ นักอ่าน หนังสือคือ ราน หนังสือ วัดเกาะ
และมีคำ "บอกกล่าว" วัตถุประสงค์ของปกหน้าว่า

เล่มละสลึงพิมพ์ท่านผู้ชอ

รานหนังสือวัดเกาะเพราะหนักหนา

วัดเกาะ ก็คือวัดส้มพนชวงศ์ ทนทำไม่วัดส้มพนช

วงศ์จึงเรียกว่าวัดเกาะ ก็เพราะว่าวัดส้มพนชวงศ์นั้น แต่

เดิมชื่อว่าวัดเกาะแถวลงการามนั่นเอง

นอกจากจะพิมพ์วรรณคดีเรื่องใหญ่ ๆ เช่นราม
เกยรต อเหณา พระอภัย และสรรพพระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่
๒ แลวบรรดาด้านกพิมพ์ "เล่มละสลึง" ยังพิมพ์บทกวีพจน
ย้อย ๆ ต่าง ๆ อีกมาก และชื่อเรื่องซึ่งมักเอามาจากชอ
ตัวพระเอกในเรื่องกมกจะมคำวา จกรนน วงศ์นเป็นพน

เช่น จักรแก้ว จักรเพชร คนจึงเรียกเรื่องจำพวกนี้ว่า
 เรื่องจักร ๆ วงศ์ ๆ ซึ่งเป็นเหตุให้สมเด็จพระพุทธเจ้าหลวง
 ทรงพระราชนิพนธ์บทความเรื่องวงศ์เทวราช ชนล่อ เรื่องจำ
 พวกจักร ๆ วงศ์ ๆ เหล่านี้ นอกจากนวนิยายเรื่องอื่น ๆ
 เช่น ปลาบู่ทอง โกมินทร์ พระประจงดลชา ปราหุสรีวงศ์
 สำหรับเล่มหลังนวดละครในเรื่องเป็นปลาทงนน จะเรียก
 ว่าเป็นนามานุกรมของปลาทะเลก็ได้

กิจการพิมพ์หนังสือขายในสมัยต่อ ๆ มาได้ก้าว
 หน้า และแปรรูปไปมากจากการพิมพ์หนังสือเรื่องในรูป
 เล่ม เป็นออกหนังสือพิมพ์ประเภทนิตยสารรายต่าง ๆ ซึ่ง
 ออกมาแต่เล็กไป เพราะหนังสือเล่มนั้นคนหันไปนิยม
 “หนังสือหอ” คือหนังสือพิมพ์จากต้นฉบับของหอพระสมุด
 วชิรญาณ และโดยมากเป็นหนังสือแจกงานศพ หรือ
 ไม่ก็ในงานทำบุญต่าง ๆ ซึ่งมักจะเป็นงานวันเกิด โรงพิมพ์
 ต่าง ๆ ก็มั่งคั่งช้นอกมากมาย รัฐบาลพิมพ์หนังสือขายบ้าง
 และพิมพ์หนังสือขายเองบ้าง โรงพิมพ์พานิชย์ภณกุล ก็ทำ
 มาคาศนตด้วยการพิมพ์เกร็ดพงศาวดารจีนต่าง ๆ ซึ่งมักจะชน
 ตนเรื่องเหมือนกันว่า ข้าพเจ้าหลวงพิไชยวารับพระประ

ล้าทของ ๆ พลณ ๆ ผู้ดำเร้จราชการแผ่นดินให้แปลเรื่อง...
 หรือไมกขนตณเรื่องดวยวนเดอนบัทแปล แลวกบอกวา
 ใครเป็นคนสั่งให้ใครแปล เช่นเรื่องไตองเฒ่า ซึ่งแปล
 มาจากเรื่องไฮกงไตองเฒ่าตง อันเป็นหนังสือประเภทนิยาย
 อิงพงศาวดาร กล่าวถึงเรื่องราวของไฮ้สูยซุนนางผู้ซ้อสตัย
 และถือความเป็นธรรมเป็นตงตงผู้หนึ่ง จนเป็นทกยอกรัก
 ใครของหมุ่ราชฎรในสมัยแผ่นดินราชวงศ์ไตเหม็งนิน ฉบับ
 แปลกขนตณวา "วนพฐ" เดอนอายุ ขนสับตองค้ำ จุล-
 คักราช ๑๒๓๓ ปีมะเส็ง เอกคัก มีพระประสาธตังไห้ชาพ-
 เจาหลวงพชยวาร แปลเรื่องราชพงศาวดารจนเรื่องเมง-
 เฉยวตอนทลัซอไตองเฒ่า ตงนเป็นตณ

จากยุครัชกาลทหามาจนถึงยุครัชกาลททกน กิจ
 การพิมพ์หนังสือขายก็เข้าไปในรูปทวา คือใครมีโรงพิมพ์
 รับจ้างเขาพิมพ์หนังสือ หรือใครมีโรงพิมพ์สำหรับพิมพ์
 หนังสือพิมพ์ของตนเอง และเห็นว่าเรื่องใดสนุก ก็พิมพ์
 ออกมาขายชาวบ้านเท่านั้นเอง มีเหมือนกบตไปจ้างเขา
 เรียงเขาพิมพ์แล้วจัดการขายเอาเอง แต่ที่ว่ามักจะได้ผล
 คือต้นทุนหายปลายทุนหมดกนเดี่ยแหละมาก

พอถึงรัชกาลที่ ๗ เศรษฐกิจตกต่ำ กิจการพิมพ์
หนังสือขายซบเซาไปณัดใจ จนถึงสมัยเปลี่ยนการปก
ครองแล้ว คุณเวช กระจุกฤกษ์ จึงพิมพ์หนังสืออ่านเล่น
เป็นเล่ม ๆ ออกขายราคาเล่มละ ๑๐ สตางค์ แต่ใช้ชื่อว่า
คณะเพลินจิตต์ แล้วก็มีคนเอาอย่างกันเป็นคณะโน้นคณะ
นี้เรื่อยมา

เมื่อคุณเมตตา ศำตะมาน ตงรานขายหนังสือชน
กถอนนเฟื่องนครนน ให้ชอรานว่าสำนักงานนายเมตตา น
กพิมพ์หนังสือขายเหมือนกัน ต่อมาเมื่อ ป. บุรณปกรณ์
ตงสำนักงานนายศัลบชน กทงส่งหนังสือจากต่างประเทศ
มาขายรวมกับหนังสือในประเทศ และก็ยังพิมพ์หนังสือ
ออกขายอีกด้วย แต่ถาจาไม่ผิด กิดูเหมือนว่าสำนักงานพิมพ์
อุดม ของคุณอุดม ซาตบุตร นีแหละ เป็นแห่งแรกที่
ใช้คำว่า สำนักงานพิมพ์ จากนั้นผู้ประกอบอาชีพทางพิมพ์
หนังสือเรื่องในรูปเล่มออกขาย ก็เรียกว่าประกอบอาชีพ
ทางตงสำนักงานพิมพ์ และก็มีสำนักงานพิมพ์ต่าง ๆ เกิดขึ้นมา
เรื่อย ๆ แต่ทว่า “ควอเตอร์” ของสำนักงานพิมพ์เมื่อสืบ
กว่าบียอนหลังชนไปจนถึงสมัยก่อนสงครามโลกครั้งที่สอง

ยงอุยทุบริเวณ "เวง" แทบทั้งหมด และเจ้าของก็เป็น
 คนจน ยกเว้น "สำนักงาน" ต่าง ๆ ทักล่าวมาแลวข้าง
 ดนทยงตงอยู่ ณ แหล่งเดิม กับสำนักพิมพ์ "อุดม" ที่
 ตงอยปากตรอกวัดเล่งเน่ยยี่ ถนนเจริญกรุง โดยเฉพาะ
 อย่างยงสำนักพิมพ์อดมน พวกนักเขียนรักใจหายและสำ-
 นักพิมพ์ในเวงกลัวใจกว่าเลย เพราะให้ค่าเรองงามดนัก
 อย่างเรองอบตเหตุของ "ดอกไม้สด" นั้น สำนักพิมพ์
 อุดมซื้อลิขสิทธิ์ ในการพิมพ์เพียง ครึ่งเดียว ถึงหนังสือพนบาท
 และเงินหนังสือพนบาทเมื่อก่อนสงครามโลกในปี ๒๔๘๔ นั้น
 ค่าของมันครือ ๆ กับเงินแสนบาทในยุคพัฒนานานทเดียว
 ทน ใครต่อมิใครกตงสำนักพิมพ์กนชนบรรดาราน
 ชายหนังสือเก่า ในเวง นครเขษม ก็เปลี่ยนนโยบาย จากซื้อ
 หนังสือเก่า มาเป็นรับซื้อเรองจากนักเขียนนนักประพนช
 มาพิมพ์ขาย นักเขียนบางคนทมีมอด ๆ ก็พิมพ์เรองตว
 เองออกขาย เอาชอตวเองเป็นชอสำนักพิมพ์บาง รับเงิน
 รับทอกันผลิตผลิตไปเลย มีชามีนานสรพากรกชก็จะ
 ยนมออออกชอรับภาษาในฐานะทการตงสำนักพิมพ์น กตอว่า
 เป็นการคานิดหนึ่ง ประจวบกับภยสงครามชก็จะคุกคาม

หนักขนทุกที ฝ่ายฝรั่งเอาเครื่องบินบรรทุกบอมบ์มาโปรย
 เป็นอภินันทนาการตามทโน้นทนอยู่เรื่อย ๆ กระดาษก
 แพงแถมยังไม่ขายเสียอีกด้วย คนกลัวตายมากกว่ากลัว
 จน กิจการด้านกัมพูชาก็เลยส่งบชบเขาไประยะหนึ่ง
 จนสงครามสงบเรียบร้อยจึงกลับมาชวดชวาทละนอย ๆ
 จนเป็นอยู่อย่างทเห็นในปัจจุบันนี้

ประมาณสิบปีมานี้ เมอบรรดาทายาทในลุ่มเด็จ

เจ้าฟ้ากรมพระยาภานุพันธุวงศ์วรเดชได้ขายที่ดินและตั้งปลูก
 สร้างในเขตวงบูรพาภิรมย์แล้ว ผู้รบชอกไต่รวงนนจ
 ปลูกสร้างเป็นยานการคานด้านกัมพูชาก็ กอพยพมา
 อยู่ทวงบูรพาภิรมย์เป็นการขยายกิจการให้ทวหนายงชน ทยง
 คง "ยดหวหาด" กนอยทเขต "เวง" ไม่ยอมมาอยู่ใน
 เขต "เวง" กยงม แต่กไม่ยอมนอยหน้า "ชาวเวง"
 คอแปรสภาพจากห้องแถวไม้ หรือตักแถวล่องชนเก๊า ๆ
 เป็นตักถ้ำมชนลชนมดาดฟ้าโอ้ออรำมเรอังกนไปเลย

มชอทนาดังเกิดอยู่อย่างหนึ่งกคออวบรรดาผู้ม อ
 นางเต็มในวงการด้านกัมพูชนส่วนมาก มกเป็น คนจน ทม
 ความรู้ในอักษรศาสตร์ของไทยนอยเต็มทน ดงนนกจาเป็น

เป็นเล่มเล็กมี หนังสือบางเล่มพิมพ์ออกมาแล้ว หน้า
๓๐ ยก แต่ที่ว่า “เขย” จริง ๆ สักยกเดียวเป็นอย่าง
มาก นอกนั้นใช้ “ตติ” เอาจากหนังสือพิมพ์
แต่ที่เจ็บปวดก็คือ นักเขียนบางคนเขียนเรื่องแทบ
ล้มประจำตาย พอเอาไปเสนอนายเจ้าของสำนักพิมพ์บอกว่า
ขอเอาต้นฉบับไว้ตรวจดูก่อน อีกสัก ๗ วันค่อยมาพิมพ์ผล
ในวันเสนอนายกมีการเจรจาเสนอราคากันแล้ว ยกหนึ่ง
ถึง ๓๐๐ บาท ๓๐ ยกก็ ๓๐๐๐ บาท นักเขียนคิดตัวเลข
แล้วก็นหวานถึงวันที่ได้รับเงินสาม พันนั้น มาใช้ ให้มัน
เปรมฤดีไปเลย

ทีนี้ในระหว่าง ๗ วันทวนนแหละ เจ้าของสำนัก
พิมพ์ก็จัดการเอาเรื่องให้ “คณะนักเขียนประจำ” ของ
ตนไปแบ่งแยกกันคิดลอกบ้าง จ้างเขาคิดด้วยพิมพ์ดตบาง
เล่มมือเอาจนเสร็จเลยจ้างเขาคิดด้วย พิมพ์ดต กหน้า ละบาท
หรือหกสลึงเท่านั้น แต่ถ้าข้อต้นฉบับยกละร้อยบาท หน้า
หนึ่งดกราว ๆ ๑๕-๒๐ บาท เอาเงินให้ “คณะนักเขียน
ประจำ” ของตนดีกว่า และพอถึงกำหนดตนดกกับเจ้าของ
เรื่อง ก็ทำหน้าทศเรียดบางเบบาง บอกว่าอ่านดูแล้วไม่ไหว

อ่อนไปบ้าง แรงไปบ้าง นักเขียนกรบตบคนด้วยอา-
การมอดัน ใจสัน ปากสัน และกสันหนักชนไปอก เมื่อ
เห็นหนังสือออกจำหน่ายในตลาด โดยสำนักพิมพ์เดียวกัน
ถอยคำล้านวนเหมือนกนกกับของเดิมของตัวแทบทุก ตัวอก-
ษร—แต่คนเขียนชออน อย่างนกกม และมีบอยเสียดวยโดย
เฉพาะในระยะหลัง ๆ นี้

เรื่องของสัตว์

เมื่อเป็นเด็ก ๆ เรียนไวยากรณ์ไทยถึง
วิภาคพอลงเรื่องคำนาม จำได้ว่าหนึ่งใน
หัวข้อของคำนามนั้น คือ สามานยนาม ซึ่ง
จำแนกไว้ว่าใช้เรียกคน สัตว์ และสิ่งของ
และในศาสตร์ที่ครูผู้สอนหยิบยกขึ้นมาเป็น
ตัวอย่างนั้น ก็ได้แก่นก หนู หมู หมากุ้ง
หอย ปู ปลา เป็ด ไก่ เสือ ช้าง จิงจอก
ตุ๊กแก แะ กิ้งก่า เหล่านี้เป็นต้น

แต่ทว่า ทง ๆ ที่สัตว์นั้นมีความสำคัญ
และความจำเป็นแก่ชีวิตมนุษย์ อยู่ไม่น้อย ก็

ตามที่ แตกคงเป็นทีเหยียดหยามของมนุษย์ โดยเฉพาะ
 มนุษย์คนไทย อย่างมหาคาล ไม่ต้องอะไรละเพียงแต่
 ไปเรียกใครว่าเป็นสัตว์ หรือแถมผนวกคำว่าไอ เข้าไป
 ขานหาคำว่าสัตว์เท่านั้น ก็หวังที่จะได้รับการเชิญตัวไป
 ยงส์ถาวรตรวจ เพื่อให้ผู้เรียกได้รับทราบถึงราคาของคำ
 เรียกนั้น อนันนบเนองอยู่ในขอหากกล่าวคำหยาบ ซึ่งหลวง
 ท่านตั้งเป็นพนัยไว้ว่ามูลค่าคำหาดีบบาท และถ้าถูกเรียก
 ว่า ไอสัตว์ ยังไม่พอใจต่อสนนราคาของทางการตรวจ ก็
 จะต้องไปต่อรองและตกลงราคากันทีคาล และในระหว่าง
 ทเรือรอกการเดินทางไปสู่คาลนน ผู้ที่เรียกผูอนว่าสัตว์ ก็
 จำเป็นต้องพมพลายนวมอทงส์บในฐานะผู้ตองหา และก
 ตองมการขนคารองขอประกันตัวไปตามระเบียบในกรณีทง
 ไม่อยากลดค่าครองชีพด้วยการขายทอยุทกน มาเป็นอยู่
 โรงพักกนชาวหลวงอย่างเขาอน

ไม่ใช่มุสาเลย เรื่องที่เรียกคนเป็นสัตว์และเพียง
 แถมคำว่าไอ เขาไปค้าเดยวกตองชนโรงขนคาลนนะ ถึง
 คาลฎีกาเสียดวยช ใครไม่เชื่อไปหาดูได้จากคำพิพากษา
 คาลฎีกา ดูเหมอนปี พ.ศ. ๒๔๘๗ คัดทวาคด้วยคำคำว่า

ด้านความรักความใคร่หมางั้น จะเที่ยวผูกรักฝากสวาทกับ
 ลำหามาด้วยกนกเพียงแต่ในเทศกาลเท่านั้น ไม่ได้พร่ำเพรื่อ
 ถึงขนาดบิลละสลุดเลย แถมถ้าเป็นหมาตอผิวประเภทพ้อพินธุ
 ด้วยละก้อ เวลาไปฝากสวาทกับเจ้าสาวทนายท่านตลกแต่ง
 ใหลกยังจะทำเงินให้นายได้ถึงพันบาทเลยทีเดียวซ้ำไป และก้อ
 —หมาตอผิวนี้ะ สุดแสนจะเป็นสุภาพบุรุษจะตายไป ไม่ว่าจะ
 ซาดไหน พันธุ์ไหน ไม่เคย—ไม่เคยเลยที่จะทำร้ายเพ็ค
 ตรงข้าม ความประพฤติของหมาที่แสดงต่อเพ็คตรงข้ามนั้น
 ถึงขนาดทคนเราหยาบยกเอามาเป็นอุทาหรณ์ สอนสั่งคน
 ด้วยกนทชอบทารายเมยของตนว่า “แต่หมามันยังไม่กัด
 ตัวเมยเลย” ดิงน

สัตว์ชนิดหนึ่ง เป็นสัตว์ตหน้าสังสาร สัตวนนคือ
 เหี้ย เข่าบานไหนเป็นขุนบานนั้น เพราะถือว่าจะนำความ
 วิต้อย่างเด่นล้ำหัดมาสู่ รอนถึงต้องทำบุญบาน นิมนต์
 พระมาสดมณฑลางช่วยกันขนานใหญ่เลย ทำไม่ถึงเป็น
 เช่นนกไม่รูช ทั้ง ๆ ที่เหี้ยก็เป็นสัตว์ใช้ประโยชน์ได้ทุก
 ส่วนสรรพางคกาย หนึ่งกทารองเท้า ทำกระบ้ำได้ เนื้อ
 กใช้ปรุงอาหารประเภทแกลมเหลวได้ตนก โดยเฉพาะ

ผิดผิด ส่วนกระดูกก็ทำยาได้ ตักนำไปตากแห้ง แล้วใช้
 ทำเป็นยาได้ แล้วคนยังไม่เมตตากับเหียงบางเลยแม่แต่
 นอย ชนบ้านไหนบ้านนั้นก็เบียดต้องพิฆาตเช่นฆ่าจนา
 ลัญญาตายแล้วก็ไม่ใช้จะโยนทิ้งแบบ หนุง หนุง หรือจจก
 ตกแก แดกสิบเอามาแล้วเนื้อเถื่อนหงงทำเป็นของกินของ
 ไซเสียน บางทีเหียงกยงอยภมิลานาตามคำคบไม่ตามประ
 สาเหียงแท้ ๆ ไม่ได้ไปบุกรุกชนบ้านผู้เรือนคนเลยแม่แต่
 นอย แต่คนไหนกลับมาตามล่าเหียง ถึงถิ่นที่อยู่ของเหียง ไม่รู้ละ
 แล้วเวลาคนจะล่า ก็นดวย คำนาม หรือคุณ ศัพท์ที่ ล้อบ่ง ถึง
 ความเลวเหลือหลายละก้อ เป็นไม่แคล้วที่จะตอลากเอา
 เหียงเข้าไปเกยวดดวยเส่มอ คนบางคนเวลาจะตอลักคนดวย
 ก็น ใหงเรียกว่าเยวเหียงไม่รู้ บางทีก็การเนนเสียง
 ลากเสียง ให้คำวาเหียงนมนพังกุมหามาว่าสะพังกลวชน
 ไปอีกอย่างมากมาย

ได้รับคำบอกเล่า จากผู้ รุท เป็นผู้ ใหญ่ที เป็นหลัก
 ท่านหนึ่ง ว่าการที่เหียงกลายเป็นสัญลักษณ์ของความ
 วอดวายขนาดวินาศสันตะโรนั้น เนื้อแท้ก็มาจากการกระ
 ทำของคนนั่นเอง เรื่องเดิมมันมออยู่ว่า ในสมัยโบราณ

นน เมื่อใดเห็นเหยเหมือนนคนจะตองไล่จับเพื่อเอาเนื้อหนึ่ง
 มากินมาใช้ เหยนนกเหมือนนกกับสัตว์ทงหลายทยอมมัตถุ-
 ชาตญาณแห่งการรักชีวิต เมื่อเห็นคนมัททว่าจะเล่นไม่
 ชอบกับตนอย่างน ก็ตองตะโพงหนีอย่างสุดแรงเกิดเท่า
 ทแรงขาทงสัตว์เสือกคลานประเภทตนจะ เอออวยให้
 ก็และคนไทยในสมัยโบราณนก็ไม่ได้มตุประเภทไซ้ดบอวด
 ไว้ได้ด้วยซาม หมอขาว หมอแกง กระทะกระทิงหรือก็
 เป็นพวกเครื่องบนดินเผา ก็เลยบังเกิดเสียงดังโพล่ง--เพลิง
 --ไซง--เซง จากการทขาวของถวยซามแตกทำลาย คน
 ก็เลยปูลูเลเอาว่าความพินาศเหล่านี้เกิดจากการทเหยมา
 เยอนเคหาค้นหาโดยอมริบไม่ต่อสภาพความจริงทว่าหาก
 คนไม่ไปตองตะเปิดให้เหยตองหนีกระเจิดกระเจิงแล้วไซ้
 ทภาวการณ์อนไม่พงพอใจเช่นนี้จะเกิดชนได้เป็นไม่มี ไซ้
 เอยกรรมของเหยแท้ ๆ

สัตวอกชนดหนึ่ง มีประโยชน์มหาศาลแก่คน ทง
 ยามเป็นและยามตาย นั้นก็คือ ควายแต่ก็ไม่ได้รับความ
 เป็นธรรมจากสังคมมนุษย์เลยเลย ตงแต่ควายล้มตาย
 มาในโลกอนมนุษย์เป็นผู้ครองจน กระทั่ง ตายล้บดับ สังขาร

คว้าไม่มีโอกาสเป็นตัวของตัวเองเลยแม้แต่คนเดียว
 แต่แรกเกิดเป็นลูกแห่ง กิณนมแม่ตามประสาทารกคว้า
 ก็ถูกคนแย่งเอานมแม่ไปให้คนกิน เป็นการบำรุงกำลังบ้าง
 เป็นยาตายบ้าง ตามตำรับในเพลงรองทมิฬว่า กิณขาว
 เหนียวนึ่ง กับนางงนมคว้า กิณเสียจะได้ตายดงน และ
 ในระหว่างที่เป็นทารกคว้าน้แหละ เรียกได้เป็นการช
 ชาติาชีวิตคว้าได้แล้ว เพราะถ้าเป็นคว้าธรรมดาอกมหวง
 จะได้เติบโตรับใช้มนุษย์ไปจนถึงอายุชัยจนตายไป ด้วยโรค
 หรือการประหาร สังหารทำลายกลายเป็นอาหารมนุษย์
 ต่อไป แต่ถ้าเป็นคว้าเผือก ก็เป็นทนายตนักดำหรับ
 ชีวิต ว่าจะตายวันตายพรุ่งมรู้ได้เลย เพราะว่กระดูก
 คว้าเผือกนยยอมเป็นทพงปรารธนา ยิงนักของ รานยาไทย
 ตลอดจนผู้เจ็บไข้ได้ป่วยด้วยโรค “โลกยเกินการ” และ
 ราคาของกระดูกคว้าเผือกที่ซื้อขายกันในตลาดนั้น ก็ตกกระ-
 หว่างกิโลกรัมละ ๓ บาท ถึง ๕ บาท แต่คว้าเผือกที่
 ตายดงนแต่ยังเป็นทารกน มักตายโดยถูกลอบกระทำและ
 ทรากก็ไม่มีใครจะหาพบได้ โดยทั่วไปนั้นถ้าคว้าจำเริญ
 เติบโตถึงขนาดแล้ว เจ้าของก็จะพาไปทำตัวพิมพ์รูปพรรณ

ณ ททการอำเภอกทมมภมลาเนาอยู่ เพื่อแสดงกรรม-
 สัตถทตนมเหนอควายนน ก็แบบเดยวกับทเราทาทะเบยน
 รถยนตรนนแหละ แต่ทวารูปพรรณควายน บางทก
 เปลยนเปลงเก้ไขได้ โดยเฉพาเขาอันถือว้าเป็นรูปพรรณ
 ล้าคัญของควายนน พวกขโมยควายสามารถดัดเปลงเก้
 ไขได้สบาย ๆ เช่นเขากงทำให้เป็นเขารอมได้ ใครไม่
 เชื่อว่าเขาเปลงรูปพรรณควายได้ก็ไปหาตจาก หนังสือขอ
 "วิธีสืบสวนโจรผู้ร้าย" มีบอกไว้แจ่มแจ้วทีเดียว

ควายนนปกติเป็น สัมบัติของ ชาวนา ทเลี้ยงเอาไว้
 ไขในนา ตั้งแต่ไถนาจนถึงนวดชาวมอกประเภทหนึ่ง ก็
 ค้อควายชน ประเภทนี้ ไม่ต้องทำงานหนักเหมือนควายงาน
 แต่เวลาเขาสั่งเวยนแต่ละท ก็ล่าหส์ ล้ากรรจไม่ แพนทมวย-
 ไทยรายการตุเดือดเลย แถมบางทอาจถูกคุดสู่วิดเอา
 ทองทะลุถึงตายได้ ควายชนนเจ้าของประกบประหมหนัก-
 หนา เหมือนกับเจ้าของค้ายมวยประกบประหมหนักมวย
 ทเป็นคัวเงินคัวทองของเขาทีเดียว

เมื่อหาสืบเบ้เค้ษมาแล่ว ในหนังสือพิมพ์รายเดือน
 ชื่อ สยามมวย ของโรงพิมพ์กรุงเทพ ฯ เดลิเมต์ มักลอน

บทหนึ่งลงไว้ ชื่อว่า กลอนควายมขอความดงน

ควายเอ๋ยควายชน

ฤดูฝนเข้ามาหาเจ้าของ
 ล้วนแต่เขาหู่ ๆ ดูลำพอง
 จะชนใครไม่คล่องสักตัวเดียว
 ดแต่ยกเขากางทำทางไถ
 เจ้าของโยงสนตะพายเจ้าควายเปลี่ยว
 ด้ขดเขาเกลาถากยากจริงเจียว
 ควายไม่เสียวถูกเฉพาะทเจ้าจริง
 เจ้าของตอคงคอยประคองประลองยุทธ
 จะจูงนุดเท่าไรไม่ส้มประสังค
 ตอคงฝันใจไล่ขับกลับปดง
 ถึงปดงให้กลับมารับงาน
 แต่เวียนซ่อมขดเขาเกลาถาก
 หัดล่าปากนกสัตว์เดรัจฉาน
 บุญของควายนายไต่หลงคงล้ำราญ
 ถานายควายววยปราณควายตายเอย
 “กลอนควาย” นี้ นัยว่ามีความหลังเป็นอดีต

ประวัติอันสำคัญพออยู่ แต่จะไม่ซัดคุษมาเล่าให้เป็นที่
ระคายเคืองแต่ประการใด เพราะเป็นเรื่องนอกประเด็น

มาวิจัยดู ก็เห็นว่าองค์ภาพของควายนั้นเป็นประ-
โยชน์แก่นมนุษย์แทบจะถ้วนทุกชั้นส่วน เขา หนึ่ง เนื้อ
กระดูก ตลอดจนเครื่องใน แต่ยงนควายก็ยังไม่หมดเลย
งึ่เป็นควายยง ดำเหมือนควายยง แลเมยงว่าอกว่า
ให้เขาจูงมุกเหมือนควาย สักรพัดสักรพันที่จะสรรเอามา
ว่าควายไม่ตี ก็เมือควายไม่ตีแล้วก่อเวลาควายหายเดิน
จาเอา ๆ เพื่อตามให้ทันทำไมละ ค่อนแคะกันร้อยแปดว่า
ควายนั้นเป็นสัตว์ดาดอียดอยเกียรติ แต่ทว่า ในห้องทำ-
งานของท่านผู้บังคับการตำรวจทางหลวง ยังมีคำขวัญเขียน
ไว้เลยว่า “ขควายขแกงก็เหมือนกัน” ถ้าไม่เชื่อว่าจริง
ก็ลองไปขอดูที่กองบังคับการตำรวจทางหลวง ท่านผู้การ
ท่านคงไม่ว่าหรอก

สัตว์ออกชนิดหนึ่ง มีความสำคัญแก่คนโดยเฉพาะ
คนไทยอยู่มาก ๆ ยิงชื่อของสัตว์ชนิดนี้ด้วยกัน ยังมีความ
หมายใหญ่ทีเดียว ไม่ว่าตัวของสัตว์ชนิดนี้ อันเป็นสัตว์
ประเภท “นาฟ้าฝัง” หรือคนที่ได้รับสมัญญานามว่าเป็น

ล้ดวชนดน จะตอถูกถ่าออย่างเดมเหวยงทเดยว ล้ดวถวาน
คอแมงดา

ทวแมงดาเบ็นล้ดวประเกท น้าฟ่าฝงนงกเพเราะ
แมงดามทงแมงดาบกแมงดาทะเล ทเรยกว้าแมงดาบก นัน
กคอแมงดาทเรเอามาล้กบนาพริก หรือน้าปลามะนาว
พริกขหนู ใ้เหเครองจมนนกกถนหอมชวณบร โภคยงชน
นว้าชางชากนทชอบกนแมงดา แต่ถ้าคนไม่ชอบกบอคว้า
เหม็นบาง ล้ารรูปเหม็นแมลงล้าบบาง ก้เบบเดยวกบ
ทเรยนนนแหละ คนทชอบกบหว่าหอมไม่ชอบกบว่าเหม็น
ล้ดวแมงดาทะเลนัน กคอทเรเอาใ้หม้นมายากน
กบมะม่วง บางทกเอาใ้เชอมน้าตาลเสยจนวน้าตาลเหนยว
หนบจบเมดใ้ บางทกเอาใ้ไปแกงชวกับล้บประรด พุด
ถงแกงชวล้บประรดกบแมงดา ท้าหนกชนมาใ้ดว้า เมอ
ราว ๓-๕ บี้มาน หนงล้ดอพมพรายวณชน (ชองผู้)
ยงใหญ่แห่งยุคบบหนง ลงด้ารากบชาววาดวดยแกงชว
ล้บประรดกบแมงดา แต่แทนทจใ้แมงดาทะเลกบล้บออก
ว้า “หนานหน่าฝนแมงดามชุกชุมเอามาแกงชวกับล้บประ-
รดตนก” ถ้าใครชนเอาแมงดานามาแกงชวกับล้บประรด

เขาจริง ๆ ก็คงอร่อยพิลึกละ และแมงดาทะเลนยงมคุณ
 ประโยชน์นอกออย่างหนึ่งก็คือกระดองของมัน คนโบราณ
 ใช้เผาเวลาทารกไม่สบาย นัยว่าแก้โรคตะพั้นหรือทรางได้
 และก็แมงดาทะเลนทะเล ที่เป็นล่าเหตุแห่งการ
 ใช้เรียกผู้ชายที่ไม่ประกอบกรอาชีพ หากยังชีพด้วยรายได้
 จากหญิง โดยเฉพาะหญิงที่มรายได้จากการขายสินในกาย
 คนบางคนเลยเรียกว่า “คุณดา” บาง “ชาดา” บาง
 บางคนก็เรียกว่า แมลงล่าบบ้าง เพราะเข้าใจว่าแมงดานา
 แต่ความจริงนั้นเป็นแมงดาทะเลต่างหาก และทำไมจึง
 เปรียบกับแมงดานะหรือ มีอรรถาธิบายอยู่ใน “นิราศ
 เมืองเพชร” ของ สุนทรภู่ ไว้ดังนี้

อกเอ๋ยโอเอ็นดหมูแมงดา
 ให้ล่ามชหลังเที่ยวผั่งแฝง
 ตามหลักแหล่งเล่นเค็มเค็มภักษา
 เขาจับเป็นเห็นส้มเพชรเวทนา
 ทงแมงดาผวเสี้ยเอาเมียไป
 ฝ่ายตัวผวยอยู่เดี่ยวเที่ยวไม่รอด
 เหมือนตาบอดมิได้แจ้งตำแหน่งไหน

ต้องอดอยากจากเมียเสียหัวใจ

กับลลิตแลกลาดตา

จะมีโทษมฤตคอมมนุษย์ ก็อย่าง เดียวเท่า นินแหละ
คือ เห—รา รูปร่างเหมือนแมงดาทะเลทุกอย่าง ต่างแต่มี
ขนมากกว่าแมงดาเท่านั้น กินเข้าไปแล้วร้ายไหนรายนั้น
ตายทุกราย พิษสงของมันก็พอ ๆ กับยาพิษยาเบอนั้นแหละ
ถ้าเกทนกไม่ตาย แต่อยู่ชายทะเลอย่างนั้นจะไปหาสุ-
ศีลาทีไหนได้ และกว่าจะหอบหัวกันไปถึงทกตายเสียกลาง
ทางเท่านั้นเอง

สัตว์อก ชนิดหนึ่งที่เขา ว่ากันว่า อารรพณนิก-
หนา แม่จะเป็นสัตว์มประโยชน์แก่นมนุษย์แต่ก็ไม่พจนจะถูก
มนุษย์หยิบยกมาเป็นขอประเทยบ เปรียบเปรย ในदानแห่ง
ความไม่โต้งงาม สัตว์ชนิดนั้นก็คือ หมู

สักปรกเหมือนหมุยง กินจับ ๆ เหมือนหมุยง
กินไม่เลือกเหมือนหมุยง ล้วนแต่เป็นคำอุปมาอุปมัย
แสดงสรรพโทษของหมูทงนนั้น แม่แต่ของอะไรทงาย ๆ ก็
เปรียบกันว่าเป็นของหมู ๆ ซึ่งคงจะเป็นเพราะว่าหมูนั้นม
ปกตอดอาดเซองซาดะดอกแก่การตามล่า มาฆ่า กินก็เป็นได้

หรืออกนยหนึ่งกคงหมายถึงความสะดวกตาย ได้มอหนม
 ในอวยซึ่งยวชนยคเพรียวลมเรียกกันเป็น ภาษาฝรั่ง ตรงด
 ว่า The pig in the pot จะเปิดหีบมากินเมื่อใดก็ได้เมื่อ
 นน

คนไทยเราในสมัยก่อนถือกันนักหนาเรื่องจะหากิน
 กับหมูนน มดลูกสอนลูกมหลานสอนหลานทเดียว ลูก
 เอย หลานเอย อย่าเซียวนา ไ้การหากินกับหมูนะ
 บาบอย่างมหาศาล ความหนารกไม่พบเซียว ต่อให้เลี้ยง
 หมูขายด้วย จะรวยก็แคตอนตน ๆ เท่านั้นหรือก แต่
 ตอนทาย ๆ ละก็อเป็นวิบัติทุกรายไป ไม่เร็วก็ช้าเท่านั้นเอง
 แต่ทันตาเห็นทุกรายไปเลยละ โดยว่าตาจะไม่เห็น เพราะ
 มันบอด มันถ้ว มัวชัว ผ่าฟาง ก็พอจะได้ประจกษณ
 รต์แห่งความทุกขทบงเกิดชนอย่างล้าหลั เช่นลูกเด็ยเมย
 จากถวนแต่อนนตริยทุกขทงนนเลย ยิงคนฆ่าหมูด้วย ยิง
 แล้วใหญ่ เวลาจะตายต้องร้องทูนทุรายเด็ยงเหมอหนม
 แล้วตายไปแล้วชาติหน้าเกิดเป็น คนก็จะมี ชนออก รุงรังอปล
 ลักษณะนยนตายงนก

หมูนนเรียกได้ว่า เป็นอาหารล้ำคณูชนิตหนึ่งชอง

ไทย หนึ่ง เนื้อ มัน กระตูก หัว หาง ขา ตัน เครื่องใน
 กระทั่งเลือด ใช้ทำเป็นอาหารไต่ทั้งนั้น และทำนองจะ
 เป็นอาหารที่กระเดียดไปทางยา ๆ เสียด้วย อย่างคนเป็น
 โรคกระเพาะอาหาร ก็ให้กินกระเพาะหมู เพราะทางเภสัช-
 ศาสตร์ก็ยอมรับว่า ไขมันภายในของกระเพาะหมูนั้น มีธาตุ
 ชนิดหนึ่ง เรียกว่า เพ็คทิน แก่โรคท้องอืดท้องเฟ้อได้ ถ้า
 เป็นโรคดับก็ให้กินดับหมู ๆ ล ๆ บรรดาคนทงพระบรม
 โพรศีมการอยู่ในเมืองไทยนั้น ยกเว้นแขกบางชาติแล้ว
 ละกอบเป็นกินหมทงน

เคยเคยบเคยงถามพวกแขกดู ว่าทำไมจึงไม่กินหม
 ก็ไต่ความว่าพระของพวกเขาบอกว่า ในหมนนมฝรายอัน
 เป็นเสมือนศันยรวมความเลวถึงล้อย นยว่าเมื่อพระเจ้า
 ของเขาขับฝรายให้ไปพ้นจากแหล่งความตนน เจ้าฝรายก็
 วิ่งกระเซอะกระเซิงหาที่พำนักอยู่เป็นลึงคิล ไปเจอข้างเขา
 จัรวเขาตั้ง เจ้าข้างกรอง ชุม—แปร๊ด เขาได้ แถมยังทำ
 ท่างวงล่ายงาเสยจะฟาดจะแทงเอา เจ้าฝรายเห็นไม่เป็นแกว
 เป็นการ ก็เลยเผ่นต้อไปถิงหมา หมากก็ส่งเสยงยัง—บง ๆ
 เอาจนเจ้าฝรายขอ ตอองกระเจิงต้อไปถิงแมว แมวกักง

ทรงเลิบบอกจะตบแถมทำเลี้ยงชู้คาราม เจ้ามืดเย็นต่อมา
 ถึงหมูซึ่งกำลังซุ่มกระท่อ บริโภค อาจมอยู่ ในปลัก โลโครก
 ไม่มีที่ทานำพาหรือหวนไหวต่อมร้าย ขอเพียงให้ตัวได้
 บริโภคไปจนสิ้นพุงอัน โม่งปลักก็พอแล้ว เจ้ามืดรายก็โลด
 เล่นเข้าสิงในกายหมูได้โดยสะดวกตายมาแต่บัดนั้น พวก
 แขนงจตงขอร้องเกยจตอการบริโภคหมู ด้วยประการฉะนี้
 เมื่อสามสิบปีมานี้ เนื้อหมูแดง แดงจริง ๆ ไม่
 ไข่แดงมั่งขาวมั่ง ราคาขายปลักกิโลกรัมละ ๓๐ สตางค์
 มันหมูราคากิโลกรัมละ ๒๒ สตางค์ แต่ปัจจุบันนี้ เนื้อ
 หมูแดงราคากิโลกรัมละ ๓๗ บาท มันหมูกิโลกรัมละ ๓๓
 บาท แลมกิโลกรัมหนึ่งยังไม่ถึงเก้าขีดด้วยซ้ำ แต่มีกล
 เม็ดเด็ดพรายในการทำให้เครื่องซึ่ง สปริงอ่อน วงชนถึง ๓๐
 ขีดได้เร็ว ยิ่งกว่านั้น หมูนี้ออกจะเป็นปัญหาโลกแตกอยู่
 ในเมืองไทยพอ ๆ กับชาวสารแพงทเดียว แต่คนทเดือด
 ดาลเพราะปัญหาหมูมี หมูไม่มี หมูแพงในฐานะผู้ต้องช้อ
 หมูมาบริโภคเป็นอาหารนั้น ก็ควรจะดีใจได้ว่า โอกาสที่
 ตนจะเจ็บป่วยและตาย เพราะโรคมะเร็งนั้น ห่างไกล
 ออกไปแล้ว เพราะเอกสารทางการแพทย์ฉบับหนึ่งว่าไว้ว่า

มะเร็งนั้นอาจเกิดขึ้นได้ในบุคคลผู้ที่บริโภคอาหาร อันประ-
 กอบจากเนื้อหมู ก็เป็นอันสรุปได้ว่าถ้าไม่อยากตายด้วย
 มะเร็งก็อย่า “กินหมู” หรือจะว่าในหมู่มกัฒนาก็ว่าเป็นทำ
 นองแข่งว่า เจ้าพระคุณตาใคร “กินหมู” มากเกินไป
 นกก็ขอให้เป็นมะเร็งตายเถิด เจ้าพระคุณ

หมายเหตุ: เรื่องนี้ ขอเรื่องกับออกอยู่ชุด ๆ แล
 ว่าเรื่องของสัตว์ ไม่ใช่เรื่องคนเลย สัพเพตพุดา อเวรา
 โหตุ สัตฺเพ สัตฺตา สฺซี โหตุ เทอญ.

เมีย “คนใหญ่คนโต”

ในระยะสามสี่ปีล่วงมานี้ คำ ๆ หนึ่ง เป็นคำไทย ซึ่งแม้จะใหม่หู แต่ก็เป็นที่รู้ และเข้าใจแจ่มแจ้ง แก่คน ไทยที่ ได้ยิน ได้ฟัง นั้นก็คือคำว่า “คนใหญ่คนโต” และที่ตาม ติดเคียงคู่กับคำนี้ ก็คือคำว่า “เมียคนใหญ่ คนโต” ทั้งสองคำนี้ มีอายุไม่เกินสามสี่ ปี และถ้าจะแหวดวงอายุให้กระชับชัดเข้ามาแล้ว ก็เอาเป็นอันยุติได้ว่าคำทั้งสองนี้ เกิด ขึ้นภายหลังคำว่า “ประชาธิปไตย รัฐธรรม- นูญ เสรีภาพ ภราดรภาพ สมภาพ” และคำ

ทมสุมเสียงวเคษพิสดารอกนานปการทเกิด ชน ใน ระยะเวลาใกล้เคียง แต่ออกจะโศกตหนอยทค่างสองนแม่จะเป็นคำประสมแต่ก็เป็นคำไทยล้วน ๆ จึงไม่ยากแก่การที่คนไทยจะฟังแล้วเข้าใจ ถ้าหากเป็นศัพท์ที่เกิดขึ้นในระยะหลัง ๆ นแล้วคงจะไม่แคล้วที่จะมีสำเนียงนินนาทนฤโฆษ ให้ต้องแปลไทยเป็นไทย เพื่อให้คนไทยฟังแล้วเข้าใจได้โดยสะดวกตายเป็นแน่แท้

พูดกันด้วยภาษาไทย และว่าด้วยเมืองไทยแล้ว คนที่ใหญ่โตที่สุดในเมืองไทยนั้นก็คือพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ผู้ทรงดำรงอยู่ในฐานันดรอันยิ่งใหญ่ที่สุด และสูงส่งที่สุด เหนือเศียรเกล้าของประชาชนชาวไทยทั้งมวล และสมเด็จพระบรมราชินีนาถ ก็ทรงอยู่ในฐานะสมเด็จพระอัครมเหสีของพระองค์ ซึ่งถ้าจะพูดด้วยภาษาไทยสามัญแล้ว ก็เรียกได้ว่าสมเด็จพระบรมราชินีนาถทรงเป็น "เมียคนใหญ่คนโต" ที่สูงส่งยิ่งกว่า "เมีย" ทั้งหลายทั่วทั้งเมืองไทย

เมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระบรมราชินีนาถ เสด็จประพาสยุโรปและสหรัฐอเมริกา

เมีย “คนใหญ่คนโต”

๒๔๓

ใน พ.ศ. ๒๕๐๓ นั้นพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานสัมภาษณ์แก่หนังสือพิมพ์ว่า

“ราชชนเป็นทปปรึกษาตเตยม ช่วงานต่าง ๆ ได้มากที่สุด”

สมเด็จพระบรมราชินีนาถเอง ก็ได้พระราชทานสัมภาษณ์แก่หนังสือพิมพ์ว่า

“ฉันรักที่จะเป็นแม่มากที่สุด”

เป็นที่รูกนอยุ่ว่า สมเด็จพระบรมราชินีนาถ ได้ทรงคิดแบบเครื่องแต่งกายสตรีแบบไทยชน ๕ แบบ เพื่อใช้ในกาละต่าง ๆ กันคือ ไทยจักรี ไทยอมรินทร์ ไทยบรมพิมาน ไทยจิตรลดา และไทยเรือดัน ซึ่งสตรีไทยต่างพากันแต่งกายตามแบบพระราชนิยมของสมเด็จพระเจ้า โดยทักัน โดยเฉพาบรรดา “เมียคนใหญ่คนโต” ซึ่งสมัยราชาธิปไตย เรียกว่า “สตรีผู้มีตำแหน่งเฝ้า” แต่เป็นที่น่าสะอูดใจอยู่ประการหนึ่งว่า สตรีเหล่านั้นไม่มีใครจะเจริญรอยพระราชนิยมโดยเต็มตามพระราชประสงค์นัก เพราะยังคงประพฤติในเรื่องการแต่งกายแบบที่เรียกว่า “ไปงานทักตดเสื่อใหม่” ทงนเพราะเหตุผลว่า “ใส่ช้ากลัวเขาจะจำได้” ดงน

แต่ถ้าหากเมียคนใหญ่คนโตทั้งหลายจะ ได้ตั้ง-
 เกิดอย่างจริงจัง ถึงการแต่งพระองค์ของสมเด็จพระนางเจ้าฯ
 พระบรมราชินีนาถแล้ว ก็จะได้ประจักษ์ขอความจริงทว่า
 สมเด็จพระนางเจ้าฯ และฉลองพระองค์ซ้ำกันอยู่ โดยเฉพาะ
 ฉลองพระองค์ชุดลาลองนิน ทรงใช้ซ้ำกันบ่อยครั้ง จนถึง
 บางครั้งผู้ใกล้ชิดถึงกับขอ พระราชทาน ฉลอง พระองค์ นั้น
 เพื่อดูว่าสมเด็จพระนางเจ้าฯ จะได้ทรงฉลองพระองค์ใหม่ เพราะตาม
 ปกติสมเด็จพระนางเจ้าฯ ไม่โปรดตัดฉลองพระองค์มากกว่าเกินความ
 จำเป็น ยิ่งกว่านั้นในยามที่สมเด็จพระนางเจ้าฯ ประทับอยู่กับพระตำ-
 หนัก โดยไม่มีการเสด็จออกให้ผู้ใดผู้หนึ่งเข้าเฝ้าแล้ว ก็
 โปรดทรงพระภูษาบลูยีน เพื่อความสะดวกในการเคลื่อนไหวพระอิริยาบถ

แม้ว่าสมเด็จพระบรมราชินีนาถ จะทรงอยู่ใน
 สถานะที่จะจัดหาพระบิณฑุ์น ซึ่งเป็น เพชรพลอยมา ประดับ
 พระองค์ได้มากมายตามพระราชประสงค์ แต่ก็มีได้ทรงกระ-
 ทำเช่นนั้น จากพระบรมฉายาลักษณ์ จะได้เห็นว่านอก
 จากในงานพิธีหรืองาน “ใหญ่” จริง ๆ แล้วสมเด็จพระนางเจ้าฯ
 มีได้ทรงประดับเครื่องเพชรพลอยขนาด “แพรวพราวประดับ-
 ทรัพย์” เลย นอกจากนั้น การประดับอาภรณ์ของสมเด็จพระนางเจ้าฯ

ก็เป็นไปอย่างถูกต้องกาลเทศะเสมอ เมื่อก่อนจะเสด็จประพาสยุโรปและอเมริกาในปี พ.ศ. ๒๕๐๓ นั้น ได้มีผู้เดินทางไปญี่ปุ่น เพื่อจัดซื้อสร้อยพระศอไข่มุก มาถวาย และสมเด็จพระเจ้าก็ได้ทรงกำหนดไว้ว่าสร้อยพระศอนั้น จะต้องมียอดราคาไม่เกิน ๘,๐๐๐ บาท

ถ้าจะหันมาดูสตรีในวงการ “ใหญ่ ๆ โต ๆ” อื่น ๆ ในเวลาที่ท่าน ๆ เชอ ๆ เหล่านั้นแต่งกายไป “งาน” ไม่ว่าจะเป็งานเร็นเร็งหรืองานทุกซ์โค้ก ไม่ว่าจะเป็งานกลางวันหรืองานกลางคืน จะได้เห็นว่ท่าน ๆ เชอ ๆ เหล่านั้น มีอยู่ไม่น้อยทีเดียวท่ประเดกันประดับประดาเครื่องเพชรพลอยอัญมณเสียจนดูบวบแหววว รววกับต้นคริสต์มาส และในบางครั้ง เราจะเห็นเมียคนใหญ่คนโต สวมแหวนทับทิมล้อมเพชร ทั้ง ๆ ที่แต่งกายด้วยเสื้อกระโปรงลูกไม้สีดำ

มีพ่อแม่ โดยเฉพาะแม่ เป็นจำนวนมากเข้าใจว่าการให้เงินทองลูกใช้มาก ๆ ซ้อของกินของใช้ราคาแพงให้ลูก ตลอดจนการตามพระนอลูกด้วยประการต่าง ๆ นั้น เป็นการเสด็จออกซังความรักทมิต่อลูกม บ่อยครั้งที่ปรากฏ

ว่าแม่ ซึ่งเป็นเมียคนใหญ่คนโตได้ปราดไปหาทางเจ้าของ
หรืออาจารย์ใหญ่โรงเรียนเพื่อเบ็ดเตล็ดในการเจรจาในการ
ทลุกของตลกทลุกทางโรงเรียนลงทันที จะเป็นโดยโทษสถาน
ใดก็ตามแต่ แล้วก็จะจบการเจรจาด้วยการกล่าวเตือนทาง
โรงเรียนให้ระวังไว้ให้ดี ต่อผลอันจะบังเกิดจากการทลุก
ของตลกทำโทษ

มีเรื่องจริง ไม่ได้ลงนิยายเลย เหตุนี้เกิดขึ้นใน
ปลายปี พ.ศ. ๒๕๐๙ ที่โรงเรียนรัฐบาลแห่งหนึ่งในจังหวัด
พระนคร โรงเรียนนี้ มีชอหนักหนาในเรื่องความเข้ม
งวดกวดขันและยังถือการลงโทษโดยระบบตเป็น ประเพณี
สืบต่อกันมาออกด้วย ทนนวนหนง นักเรียนชนมชยมปลาย
คนหนึ่ง ซึ่งบิดาเป็นข้าราชการชั้นอธิบดี ก็ถูกครัด โทษ
ฐานทความประพฤติไม่สู้จะเรียบร้อยนัก วันรุ่งขึ้นเท่านั้น
แหละ มารดานักเรียนคนนั้น นั่งรถประจำตำแหน่งของ
ท่านสามีมาพบกับอาจารย์ใหญ่โรงเรียน เจรจาอยู่ราว ๆ
ครึ่งชั่วโมงแล้วก็ขอให้อาจารย์ใหญ่ จัดการย้ายครูผู้นั้น
ไปอยู่เสียโรงเรียนอื่น

ต่อทลุกระหม่อมทง & พระองค์ ดมเด็จพระบรม

ราชินีนาถ มิได้พระราชทานเงินทองให้อย่างพุ่มเฟิ่อย ถ้า
 ทูลกระหม่อมพระองค์ใด ทรงพระประสงค์จะได้รับพระราช-
 ทานเงิน ก็จะต้องทรงคิดถวายพระหัตถ์หรือทองคำพิถีต่าง ๆ
 จึงจะได้ และถ้าหากทูลกระหม่อมพระองค์ใดทรงกระทำผิด
 หากมิใช่เป็นสิ่งที่หนักหนาถึงขั้นจะต้องลงพระอาญา เช่น
 เพียงแต่ทำให้ของเสียหาย ส้มเต๋จ ๆ ก็ทรง “ลงโทษ”
 ด้วยการปรับเป็นเงินและส้มเต๋จพระราช โอรสธิดา ก็นำเงิน
 มาถวายเป็นค่าปรับโดยดีเช่นครั้งหนึ่งทูลกระหม่อมฟ้าหญิง
 น้อย เจ้าฟ้าหญิงสิรินทรเทพรัตนสุดาทรงทำลูกบอลลัด
 ลงไปในสระแล้วทรงกระโดดลงไปในสระเพื่อเก็บ ลูกบอลลัด
 นั้น นลองค์ของทูลกระหม่อมหญิงน้อยเบียดเพื่อน
 หมด ส้มเต๋จพระบรมราชินีนาถจึงทรงปรับเงิน ๘๐ บาท
 โทษฐานที่ทูลกระหม่อมทรงทำให้น้ำในสระสกปรก และ
 นลองค์เบียดเปรอะทูลกระหม่อมหญิง ก็ทรงยอมนำ
 เงิน ๘๐ บาท มาทูลเกล้า ๆ ถวายและได้กราบบังคม
 ทูลว่า

“แม่เอาไปให้หมดเถอะ”

นอกจากนั้น ส้มเต๋จพระบรมราชินีนาถยังทรง

กวดขันในเรื่องพระจรรยา มารยาทของทุลกระหม่อมทุกพระองค์ให้ต้องตามประเพณีนิยมของไทย แม้แต่ในเวลาเสวยก็ทรงดูแลให้ทุกพระองค์เสวยโดยเรียบร้อย ทรงเอาพระทัยใส่ในเรื่องการศึกษาของสมเด็จพระราชาโอรสธิดา เมื่อพระองค์ใดทรงกระทำผิดสมควรที่ครูจะถวายการลงอาญาได้ ก็พระราชทานพระราชาอนุญาต และแม้แต่สมเด็จพระบรมราชินีนาถเอง ก็ทรงลงพระอาญาสมเด็จพระราชาโอรสธิดาไม่ทรงยอมตามพระทัยทุลกระหม่อมทั้ง ๕ พระองค์ให้ทรงกระทำสิ่งที่ไม่สมควร

ในสมัยนั้น อันเป็นสมัยที่ปัญหาเยาวชนเป็นเรื่องใหญ่ ขนาดต้องตั้งกรรมการวิจัยกันให้ชุดมุน และว่ากันว่าเยาวชนไทยห่างเหินกับกิจกรรมารยาทของคนไทยกันมากมายจนทุลกระหม่อมทั้ง ๕ พระองค์ไม่ได้ทรงเป็นปัญหาแก่ “ทุลกระหม่อมพ่อ” และ “แม่” ตามทง ๔ พระองค์ใคร่เรียกเลย สมเด็จพระเจ้า ๗ ทรงกวดขัน เรื่องกิจกรรมารยาทของทุลกระหม่อมทั้ง ๕ พระองค์ ให้ถูกต้องตามประเพณีไทยอยู่เสมอ การหมอบกราบถวายบังคมการ “เซาญใหญ่” ตลอดจน “การไปหาพระ” ซึ่งธรรมเนียม

ไทยนิยมให้ประพาศและกระทำกันอย่างนั้น ปราบกฏว่า
ทุลกระหม่อมทง & พระองค์ทรงกระทำใตถูกตองเรียบรอยท
เดยว

ในฐานะที่ทรงเป็นส้ม เต็จพระบรมราชินีนาถ ส้ม-
เต็จ ฯ ย่อมจะต้องทรงมีพระราชภาระอยู่ไม่น้อย แต่กระนั้น
ก็มิได้ทรงลดหย่อนภาระหน้าที่ในด้าน “ผู้หญิง” และ
“แม่เจ้าเรือน” ทรงปฏิบัติทั้งสองหน้าที่โดยเรียบร้อย ถ้า
พูดโดยภาษาส้มผู้เรียกว่าทรง “ดูแลการบ้านการช่อง
กิจบ้านการครัว โดยมีได้บ่บ่พร่อง” เพราะมีลักษณะไทย
กล่าวไว้ว่า “ถึงเป็นเมียมนตรีอย่าหน้ครัว”

เมื่อเกือบร้อยปีมาแล้ว สมัยที่พระบาทสมเด็จพระ
พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว แรกรับราชสมบัตินั้น ได้มี
ราชการผู้ใหญ่ท่านหนึ่งทูลเกล้า ฯ ถวาย “คำถวายโอ-
วาท” สันนิษฐานว่าท่านผู้นั้น คือเจ้าพระยาทิพากรวงศ์
(ข้า บัญนาถ) ผู้เขียนพระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์
ทง & รัชกาล คำถวายโอวาทนั้นมอยุ่ทงหมด ๓๕ ข้อ และ
มีความข้นตงน

“ด้วยข้าพระพุทธเจ้าตงอยู่ในกตัญญูกตเวทึ จงนัง

อยู่มิได้ คิดการฉลองพระเดชพระคุณที่จะให้พระเกียรติยศ
เจริญชน เป็นที่สรรเสริญแก่ชาวสยามชาวต่างประเทศ
ใหญ่พระเดชพระคุณ จึงทำเป็นเรื่องราวในการททษาพระ
พุทธเจ้าหวังมอญหลายอย่าง จะต้องจัดการใหม่ให้แผ่นดิน
เรียบรอย เป็นเนอความ ๓๕ ขอ การททจะกราบทูลน
จะผิดพลงเหลือเกินประการใด ขอพระราชทานโปรดอภัย
โทษแก่ข้าพระพุทธเจ้า”

และใน ๓๕ ขอ ซึ่งท่านเจ้าพระยาผู้เฒ่าเขียน
ถวายโอวาทน มอญขอหนังสือหนาทเมยคนใหญ่ ๆ โต ๆ
นำจะจดจำได้เพื่อประยุกต์ให้เข้ากับเหตุการณ์ปัจจุบัน อัน
เป็นยุคทการ “วิ่งเต้น” และการ “เดินเหิน” เขามาม
บทบาทอยู่ในวงชีวิตของคนอยู่ไม่น้อย ขอนนกกคือ

“ขอ ๗ พวกข้าราชการฝ่ายในตามอำนาจมักจะ
รับสินบนต่าง ๆ บ่าวไพร่เกยวของดวยถอยความ ก็ทก
หาญให้กรงานแปรปรวนไป คนต่างประเทศเขาก็ินทา
ถ้าพวกฝ่ายใน จะเข้ามารบกวณในผ้าละอองซูลพระบาท
ครันมิได้สมปรารถนาจะโกรท ถ้าจะโปรดตามใจก็จะเสีย
ธรรมเนียมแผ่นดินไป จะแก่ใต้อยู่ทางหนึ่ง คืออ้างว่าจะ

เอาเรื่องราวให้ท่านเสนาบดีปรึกษาเสียก่อน ท่านเห็นอย่างไรก็จะทำตาม ถ้าอย่างนั้นก็เกรงในพระราชอาญา เขา มรุตจะโกรธเอาผู้ใดได้การทรมทวนในพระเดชพระคุณก็จะน้อยลง”

คำว่า “ข้าราชการฝ่ายใน” ในความหมายเมื่อก่อนนี้ ก็คือพวกพระสนมนางต่าง ๆ ชนซึ่งมอยู่มากมาย แบ่งออกเป็นหลายก๊กหลายคณะ แต่ในสมัยนี้ เป็นที่ปรากฏอยู่แล้วว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีสมเด็จพระอัครมเหสีเพียงพระองค์เดียว และกิจการบริหารบ้านเมืองซึ่งแต่ก่อน อยู่ใน พระราช อำนาจพระ มหากษัตริย์ แต่เพียงพระองค์เดียวก็ ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ๆ ให้กระจายมาอยู่ในอำนาจการบริหารของเจ้ากระทรวงต่าง ๆ การวิ่งเต้นและเดินเหิน ซึ่งถ้าจะมีกระทำการ ก็แปรสถานทีจากในวังในวังมาเป็นตามบ้านคนใหญ่คนโต และเรื่องของการ “รับสินบนต่าง ๆ” ซึ่งสมัยก่อน ๆ ผู้รับเป็น “ข้าราชการฝ่ายใน” ก็กลายมาเป็นเรื่องของ “เมียบคนใหญ่ ๆ คนโต ๆ” นอกวังไป

พระคุณสมบัติของสมเด็จพระบรมราชินีนาถนั้น มี

ได้ปรากฏให้เห็นแต่เพียงพระสิริโฉมอันงามเนิดฉาย และ
 การแต่งพระองค์ทรงงามเหมาะสมยเท่านั้น หากยังเป็น
 คุณสมบัติของกุลสตรีที่เป็น "ผู้หญิง" ทดพรอมออกด้วย
 และถ้าหากว่าเมียคนใหญ่คนโตในสมัยนี้ จะพยายาม
 เจริญ รอยตาม พระยุคลบาท ส้มเด็จพระบรมราชินีนาถ
 ในด้านคุณสมบัติที่เป็นเมีย เป็นแม่และแม่เหยาแม่เรือน
 ทด ไม่เพียงแต่แต่งกายตามพระราชนิมเท่านั้น บาง
 ที่... บางทีโลกของคนใหญ่ ๆ โต ๆ อาจจะไม่จำรัสซน
 กวามกได

เรื่องของยุง

สมัยก่อน, ย้อนหลังขึ้นไปถึงยุคที่
กรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี เป็นฝรั่งพูดถึง
เมืองไทยก็มักจะให้คำประกอบชอ ว่าเป็น
ดินแดนแห่งช่างเผือก ต่อมาหลังจากสงคราม
โลกครั้งที่สองแล้วก็เรียกชอใหม่ ว่าดินแดน
แห่งความขมขี้ม แต่ทว่าในสมัยปัจจุบัน
ในระยะหลังจากที่สงครามเวียดนาม เกิดขึ้น
ฝรั่งและคนต่างชาตอื่น ๆ ที่หลังไหลมาสู่
เมืองไทย เวลาพูดถึงเมืองไทย โดยเฉพาะ
กรุงเทพพระมหานคร ต่างก็เรียกนามใหม่

เอยมอเองว่า “ดินแดนแห่งยุง”

เมื่อสี่สิบปีย้อนหลังขึ้นไป จำได้ว่ากรุงเทพ ฯ นั้น จะมียุงชุมกัแต่เพียงในฤดูฝนเท่านั้น แต่ขนาดชุมในสมัยก่อน ก็เปรียบกับขนาดปกติในสมัยปัจจุบันหาได้ไม่ ในหนังสือเรียนต่าง ๆ จะมีการกล่าวถึงยุงก็แต่เพียงประปราย เช่น หนังสือเรื่อง สุขวิทยาสำหรับตนและครอบครัว ซึ่งท่านเจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรีเป็นผู้แต่ง ใช้เป็นแบบเรียนสำหรับชนมชยสมบัติ ๑ ในสมัยนั้น กัมเวรของยุงและมรูปรประกอบ เป็นรูปยุงก้นปล่อง ว่าเป็นพาหะของโรคไข้จับสั่น อกรูปร่างหนึ่งเป็นรูปคนนอนไม่กางมุ้ง มียุงบินตอมอยู่บางเกาะอยู่ตามดวงวาง และมค้ายบรรยายภาพว่า “นอนตากยุงไม่กางมุ้ง ยุงกัดจะเป็นไข้จับสั่น” นอกจากนั้น ในตำราไวยากรณ์ไทยของท่านเจ้าคุณอุปทิศศิลป์สาร (นิ่ม กาญจนาชูวะ) ตอนที่ว่าถึงลักษณะประโยคต่าง ๆ ในภาษาไทย เมื่อกล่าวถึงอเนกัตถประโยค ประเภทที่มใจความเป็นเหตุผลแก่กัน ซึ่งในภาษาไทยากรณ์ไทยเรียกว่า เหตุวาเนกัตถประโยคกมตวอย่างยกประกอบ คำอธิบาย คือ ยุงชุมเพราะนาเนา ดังนั้น แต่ทว่า เมื่อ

สี่สิบปีมานี้ยุงในกรุงเทพฯ ยังไม่ได้มีปริมาณและคุณ
 (ความจริงควรจะเรียกว่าโทษภาพ) ขนาดมหาศาลเฉกเช่น
 ทุกวันนี้ ดินแดนที่ทำการยอมรับว่า มียุงมหาศาลนั้น
 ก็คือปากน้ำสมุทรปราการและอาคารบริเวณนั้น เพราะเป็น
 แดนของป่าจาก ยุงชอบตั้งรังติดอยู่นัก พวกทหารเรือ
 ที่ไปประจำการอยู่ตามบริเวณสมุทรปราการ โดยเฉพาะ
 ที่บ่อนพระจุลจอมเกล้าและโรงเรียนชุมพลทหารเรือ บน
 อกอุบอบที่เดี๋ยวว่าพอดตกค้ำระก้อ อาปากกแทบจะยุงเขา
 ปากแล้ว เพราะพอดตกค้ำเห็นยุงบินมาเป็นก้อนดำมืดเต็ม
 ไปหมดเลย

เมื่อสี่สิบปีย้อนหลังขึ้นไปแล้ว ณ กรุงเทพฯ ยัง
 มีคลองมากกว่าถนน เมื่อยฝั่งตกลงมา น้ำก็ไหลออกสู่
 คลองเล็กคลองน้อยแล้วก็ตลอดเลยไปถึงคลองใหญ่ ซึ่งมี
 ปลายทางเป็นแม่น้ำเจ้าพระยา ฉะนั้นสภาพที่นาท่วมท้น
 จนเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ ยุงจึงไม่มีใครมันัก นอกจากนั้นตาม
 ถนนหนทางต่าง ๆ ก็มัตนไม้ใหญ่ครมอยู่สองฟากและต้นไม้
 นั้นก็ยอมมีรากดูรับเอาน้ำไว้ได้ไม่น้อย ทั้งต้นและทรงราก
 ของต้นไม้ เป็นสิ่งช่วยสกัดกั้นมิให้น้ำเอิบอาบอยู่ตาม

ผิวนนไต่ อย่างดัยงทจะเกิดชนกมกจะมีภุมลำนเอยตาม
 ไต่ถุนบ้าน ชิงนอยนทจะปล่อยใหม่หน้าเฉอะเฉะ นว่า
 กั้นเฉพาะฤดูฝนหรือฤดูหนาวหลากเท่านั้น ถ้าเป็นฤดูแลงละ
 กอ บางทในกรุงเทพ ฯ นอนไม่ต้องกางมุงกไต่ อย่างใน
 เดือนมนาคมยงไม่มฝน “ซ้อชะซ้อชะลาน” อย่างนี้ คน
 ซอบนอนไม่กางมุงมากกว่าจะกางมุงให้อบลมเสียดวยซา

สมัยก่อนอุปกรณในการปราบยุงจำกัดยุงไม่มมาก
 นกั ดิงแรกกคือแซ่โดยมากทำดวยโป่งจาก เป็นประดิษฐ
 กรรมของจังหวัดสุมทรปราการ ชิงชาวเมืองนนเรียกว่า
 ไต่ยุงบัต คิดดแลงกชาติ ยุงทปากนาสุมทรปราการมอย
 มากมายเพราะทนนมบ้ำจาก ชาวปากนากเลย เอาโป่งจาก
 มาทบให้เป็นฝอยไชบัตและบางทกไชฟาดยงเสียดายไปเลย
 ถ้าเป็นคนมเงินหนอยกไชแซ่ททาดวยขนหางมาถกเขาเป็น
 แผ่นแลงมดตดกบตาม ชิงทำดวยไม่ตา บางทกมแผ่น
 เงินเป็นเป็นขันไหกระซบ แซ่หางมานเป็นประดิษฐกรรม
 ของคนจีนโดยเฉพาะ ดงเดิมกก็เป็นสินค่านำเข้าจากประ
 เทศจีน เริ่มมาเมืองไทยในราว ๆ รัชกาลที่ ๒ สมัยทไทย
 มีการแต่งลำภาไปค้ายงเมืองจีน ต่อมาในชั้นหลัง คน

ฉันในเมืองไทยก็ประดิษฐ์ขึ้นบ้าง แหล่งผลิตเซ่หางม้าใน
 กรุงเทพฯ ๑ เท่าที่จำได้ก็คอกทแถมถนนพาดสายแห่งหนึ่ง
 แถบนั้นเรียกได้ว่าเป็นย่าน "ข้างลิบหมู" ของคนจีนก็ได้
 เครื่องมือปราบยุงออกชนิดหนึ่ง ก็คือกระชอนผา
 เป็นกระชอนใหญ่ โคร่งทำด้วยไม้ไผ่หรือหวายมีเส้นรอบวง
 ราว ๆ ๒ ฟุตเป็นอย่างมาก กระชอนโฉบยุงนี้ใช้ปราบยุง
 โดยเฉพาะ เมื่อตักยุงมาได้ทีหนึ่ง ก็ทำการประหารเสีย
 ทีหนึ่ง

ส่วนอีกอย่างหนึ่งเป็นเครื่องมือไล่โดยเฉพาะ คือ
 ยาที่ทำให้เกิดควัน มีทั้งของจีนและของญี่ปุ่น อย่างของ
 ญี่ปุ่นนั้นก็เป็นขวดเป็นวงอย่างทชายกนอยู่ทุกว้น แต่ของ
 จีนนั้นเป็นขวดท่อนยาว ๆ ท่อนหนึ่งยาวประมาณ ๑๕ นิ้วฟุต
 ห่อด้วยกระดาษฟาง ข้างในเป็นขี้เลื่อยผสมดวยา ซึ่ง
 มักกลิ่นเหม็นฉกาจฉกรรจ์ แต่ทั้งยากนยุงของจีนและของ
 ญี่ปุ่นนี้ ล้วนแต่เป็นของตองซอดตองหาทางนคนทโรทรพย
 หรือชอบประหยดทรพยจึงใช้การดมควันแทน ตามแบบ
 ดั้งเดิมของไทยที่ใช้ปฏิบัติกันมาแต่โบราณ เอาเค้ชไม้เค้ช

ผองอะไรก็ได้ ที่สุขุมแล้วเกิดคว้นมากกว่าเกิดเปลวบาง
 ทกไซ้ชเลอย กาบมะพร้าว แต่รายการหลังนี้ คว้นออก
 จะดูเด็ด อยู่มาก แล่บหู แล่บตา เหมือนอยู่ไป สำนบ้าน แปะด-
 บ้านเลย

ที่กล่าวว่าการสุขุมคว้น เป็นการ ได้ยุงตาม แบบไทย
 เดิมนั้น ไม่ใช่เป็นเรื่องมุสาหรือยกเมฆเลย ในหนังสือ
 เรื่องระเด่นลันได ซึ่งแต่งในสมัยรัชกาลที่ ๓ ก็ยังกล่าว
 ว่า

“พอโพลเพลเวลาสายณห์ ยุงชุมสุขุมแล้วเขา
 ด้,, ด้
 ท ด้งน

คำว่ายากันยุงนี้ เคราะห์ตทเกิดชนในสมัยก่อน
 อนินิยมบัญญัติศัพท์ด้วยคำไทยเป็นคำ ประสม ตาม ลักษณะ
 และคุณสมบัติของนามนั้น หากบัญญัติชนในสมัยปัจจุบัน
 แล้วน่ากลัวไม่แคล้วเป็น ศัพท์ตอง แปลไทย เป็นไทย เป็น
 ตันว่าขอ ก็ฎพิฆาตโอสถ หรืออะไรทำนองนั้นก็เห็นได้

อันโรคที่เกิดจากยุงนั้นไม่ใช่ว่าคน ไทยเราเพิ่งจะรู
 จัก หากได้ประจักษ์กันมาแต่โบราณแล้วในตำราแพทย์
 แผนโบราณนั้น ก็มีระบุชื่อโรคไว้นิตหนึ่งว่าไซ้บาง เมื่อ

ผู้ใดบังเกิดอาการไข้แล้ว หากไม่ตายก็เป็นปกติ ก็จะมี
 อาการผิดปกติภายในอยู่ประการหนึ่ง คือมามยอชไซบ้าง
 นกคอไซจับสัน หรือที่เรียกทับศัพท์ในภาษาฝรั่งว่าไซมา-
 เลเรียนนเอง นอกจากนี้ยังมีโรคหนึ่ง คือโรค
 นอนหลับ (Sleeping Sickness) ซึ่งเพิ่งมาประโคนข้ามกัน
 เกือบกราว เมื่อสองสามปีมานี้ว่าเป็นโรคที่เกิดจากยุงลาย
 กัด แต่ความจริงนั้นคนไทย รู้จักอาการโรคนี้ มาเกือบ
 หก--เจ็ดสิบปีแล้วเห็นจะได้ ส่วนอีกโรคหนึ่งซึ่งเกียรว
 กราวกันมาราว ๆ ๓๐ ปีนั้น ก็คือ โรคไซเลือดออกในเด็ก
 ดงน

การรณรงค์เพื่อต่อต้านยุง หรือเพื่อปราบยุงใน
 เมืองไทยนี้ ดูเหมือนจะเริ่มทำกันเมื่อราว ๆ สามสิบปี
 มานเอง คำขวัญที่ชนชั้นตาสุดักคือ "ยุงร้ายกว่าเสือ"
 แต่ถ้ามองการทดสอบถึงความร้ายความน่ากลัวกัน แล้วกทำ
 ให้ฉงนฉงายขึ้นมา เพราะระหว่างการทำจะให้คนเข้าไป
 อยู่ในมุ้ง หรือในห้องทมยุงฝุงหนึ่ง กับอยู่ในห้องหรือใน
 มุ้งทมเลือดดวหนงนน คนยอมเลือกเอาข้างยุงมากกว่าข้าง
 เสือเป็นแน่ ก็เมื่อเป็นเช่นนั้นแล้ว จะว่ายุงร้ายกว่า

เลือดได้อย่างไร

พอสงครามโลกครั้งที่สองสงบ ชาวโลกด้านตะวันตก
 ไปมาหาสู่กับเมืองไทยมากขึ้นตามสายการบินต่างๆ เครื่อง
 มือใช้เครื่องในการพิฆาตและปราบปรามของ กัม เพ็ม ขน มา
 มากมาย โดยเฉพาะยาชนิดกำจัดยุง ซึ่งเป็นทรูจกกัน ในนาม
 ด. ด. ท. ชื่อเต็มของยานอกจะโหดร้ายต่อการเขียนการ
 อ่านและการจำอยู่เล็กน้อย เพราะประกอบไปด้วยอักษร
 ภาษาฝรั่งถึง ๓๒ ตัวคือ Dichlorodithenyl Trichlorothane
 ฝ้ายมะกันซึ่งชนิดในการใช้ชื่อย่อ จึงย่นคำนี้เลยคงเหลือ
 เพียงอักษรสามตัวคือ D.D.T. เท่านั้น

ด.ด.ท. ในระยะแรก ๆ ที่คนไทยรู้จักดูออกจะมี
 มหิทธานภาพเหนือขงพอดู นิดบบตายบูบ แต่นาน
 หนัก ๆ เข้า ยุงคงจะมีความซาชินต่อกลิ่นไอของยาประเภท
 นี้ ก็เลยบังเกิดผลเพียงแค่อัดไปชั่วคราว ประกอบกับ
 ปริมาณยุงเพิ่มพูนขึ้นโดยเร็ว เกินกว่ากำลังการชอของ
 มนุษย์ ยุงก็เลยครองความเป็นใหญ่ในครัวเรือนคนไทย
 —คนกรุง มาจนตราบเท่าทุกวณ

แต่ก็ไม่ใช้ทางการบ้านเมือง จะนอน ใจใน เรืองยุง

ครองเมือง เพราะปรากฏว่าได้มรดกของเทศบาลออกพันธ.ด.ท. ไล้ยงตามถนนหนทางต่าง ๆ และมีเจ้าหน้าที่ออกกระบอกชนิดคว้นไล้ยงเข้าไปช่วยส่งเคราะห์ตามบ้านช่อง อยู่มากมาย ไม่เค็ยแรงที่พวกเรากมหนากมตาเค็ยภาษาภาหวัให้มาเป็นเงินเดือนของพวกข้าราชการ บางคนกมคนมาคิดยาลงไปในแหล่งน้ำเน่า หน่วยปราบมาเลเรียตามจังหวัดๆ ก็ทำกันไม่ใช่เบาะ ๆ เลยแต่ทว่า ยุงต่างจังหวัดดูจะไม่มากมายเหมือนยุงกรุงเทพ ฯ หรือจะเป็นเพราะตามจังหวัดไม่มีการถมคลองทำถนนเหมือนกรุงเทพ ฯ ก็ไม่รู้ได้เพราะกรุงเทพ ฯ เวลานั้น บางถนนฝนตกเพียงครึ่งชั่วโมง น้ำท่วมมาถึงครึ่งหน้าแข้ง ใครไม่เชื่อว่าจริง ไปหาซื้อเท็จจริงได้ในละแวกพลับพลาชัย ตั้งแต่หน้าสถานีตำรวจนครบาลพลับพลาชัยทั้งสองเขต เร็อยมาจนถึงถนนเลื้อป่า แถบบริเวณหน้าโรงพยาบาลกลางอก เป็นได้เจอของจริงโดยแท้เลย.

เมื่อประมาณสิบสองสิบสามปี มาแล้ว น.น. ส.ม.ย.ท. ฯ พณ ฯ ท่านพลเอกมังกร พรหมโยธี ยังดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรีเทศบาลนครกรุงเทพ ฯ อยู่เน่น ท่านเคยให้

สัมภาษณ์แกหนึ่งสัปดาห์ว่า ยุงที่มาเกาะกัดเนื้อหนึ่งคน
 กรุงเทพฯ อยู่นั่น เนื้อแตกไม่โตมโหฬารยกเกตุสภาพของ
 คนกรุงแต่ประการใดเลย หากเพียงก่อให้เกิดความรำคาญ
 ขนแกผิวหนังและเรียกว่าเป็นยุงรำคาญเท่านั้น แต่รำคาญที่
 ไหนได้ละ พอกัดเข้าก็คันเคะเยื่อไปทั้งตัว บางคนแพ
 หนัก ๆ เขาถึงขนาดเป็นตุ่มเป็นผื่นไปทั้งตัว เพื่อนฝูงเห็น
 เขาออกปากทักกันเกรียวว่าชะรอยสุเจ้าคงจะเป็น "หัดโล-
 กย" เสียเป็นแน่แท้ จึงโตมเมตผนผุดพราวตามตัวแบบ
 นเจ้าตัวไต้ฟังกดาโฆมงไปเลย

ต่อจากนั้นมาอีกไม่นาน ก็มีข่าวจากกระทรวง
 สาธารณสุขถึงสรรพโทษของยุงลายว่าเป็น พาหะ ขนานเอก
 แห่งโรคไข้เลือดออกในเด็ก มีเด็กเจ็บหนักและถึงตาย
 เพราะโรคไข้เลือดออกนี้ ทางกรมการรณรงค์เพื่อกำ
 จัดยุงลายเป็นอย่างมากมายังในระยะหลังเทศบาลได้มีการ
 ส่งลูกเสือประเภทที่เฝ้ารับการอบรมเทศบาลบริการแล้ว ออก
 แจกใบปลิวชี้แจงแก่ราษฎรถึงอนันต์โทษของยุงลาย แถมน
 ยังมีศพของ ยุงลาย ไล่จับพลาสติกใส่เข้าไป โข้วแก่ ราษฎร
 เป็นการประกอบคำอธิบายอีกด้วย การแจกใบปลิวของ

เทศบาลนครทำกัน ในฤดูร้อนตอนทันทกเรียนปิดเทอม
 ปลายอากาศร้อนแดดขาดไปเลย การแจกใบปลิวจะได้ผล
 ทางตรงเป็นประการใดไม่แจ้งชัด แต่ผลทางอ้อมที่เคยได้
 เห็นก็คือมดุงถวมนั้น ๆ ทำด้วยกระดาษใบปลิวสีต่าง ๆ อัน
 เป็นของที่ทางการเทศบาลให้ไปแจกจ่ายแก่บ้านเรือนราษฎร
 นั้นเอง

ดูเหมือนว่าทางการเทศบาลออกจะเป็นตัวตงตอยู่
 มาก ๆ ในการปราบยุงในจังหวัดพระนคร มีการแนะนำ
 ราษฎรให้พยายามทำลายแหล่งขังน้ำต่าง ๆ อันจะเป็น
 พันธ์ุ โขเอย ! โอ้วปากหนopakเพราะผ้เงาะปากมันจึง
 อยากรู้ ก็ใครเล่าที่เป็นตัวตงตดถวมนั้น อุดนเสียจน
 ทางระบายน้ำไม่มีมันกเลยเออทน จนเป็นนาคราอยู่ตาม
 ใต้ถุนบ้านแล้ว พอถูกจขนมมากไวยวายว่าเป็นแหล่งสลัม
 ไม่ตองอะไรที่ไหนแค่นนดินแดงน แหละตอน ถนน ประชา
 ส้งเคราะห์ทชาวถนนนเขาเรียกว่าถนนประชารบเคราะห์ก
 แล้วกัน เมื่อดอนสร้างอาคารเสร์จใหม่ ๆ ราว ๆ ปี พ.ศ.
 ๒๕๐๐ ชาวบ้านแถวนั้นบอกวาอยู่ดินแดนเหมือนกะอยู่
 หัวหิน ถ้าไม่เหม็นขยะมหาวินาค์เสียหน้อยละก้อ หัวหิน

หรือบางเส้นเขียว เพราะอากาศก็ ลมก็แรงยุงก็ไม่
 หนักเกิดลมพัดมดคล่องเลยน เดียววันสภาพอากาศรังเคราะห์
 ที่เคยเหมือนบังกาโลตากอากาศกลายเป็นน้ำครำนิวสันไป
 หมด ฝนตกเพียงห้านาทเท่านั้นแหละ น้ำท่วมได้ถุนบ้าน
 แลว น้ำตาปเลยแลวพอดตกค้างนิ่งตบยุงกันไปจนกว่าจะ
 เขามุงจึงจะพนภัยยุงไปได้

ในสมัยที่คุณหลวงยกตเสด็จวัดนี้ เป็น อธิบดี กรม
 โยธาเทศบาลนั้น ท่านเคยให้สัมภาษณ์หนังสือพิมพ์เกี่ยว
 กับการปราบยุง ว่าท่านมีแผนที่จะปราบให้หมดเหียนเดียน
 ยอไปไ้ภายในเวลาไม่นานเดือนเลย แต่ที่ว่าท่านจะทำ
 อย่างไรนั้น ขอปิดเป็นความลับไว้ก่อน แต่ยังไม่ทันที่
 ท่านจะได้ปฏิบัติไปแต่ประการใดหรือ ว่าเริ่ม ปฏิบัติ ไปบ้าง
 แลวโดยผนวกกับโครงการอื่นก็ได้ ก็พอดมเรื่องเดอเกร-
 มองต์เป็นรายการแทรกซ้อนขึ้นมาเสียก่อน ประชาชชาว
 กรุง จึงต้องไซ้ชวดระคนปนอยู่กับยุงออกต่อไป

ผู้ตกเป็นอย่างยิ่งต่อรายการกำจัดยุงนี้ น่ากลัว จะ
 ไม่แคล้วต่อผู้ประกอบอุตสาหกรรมชอนลูกนาชาย ตลอด
 จนพวกเลี้ยงปลาชาย ปลาหวานไม่ใช่จำพวกเป็นอาหาร

ปาก แต่เป็นจำพวกอาหารตา อาชีพขายลูกนานา
 จะทำรายได้ให้ไม่ใช่น้อย ขนาดที่นั่งรถยนต์ไปซื้อลูก
 นากันเลยทีเดียว พุดแล้วเหมื่อนมูสาส์กันฟัง แต่ก็เป็น
 ความจริง เพราะที่ถนนดินแดงตอนเข้าตึก มรณบัตร
 พอร์ตเต็มบนทุกคนราว ๕-๖ คน มีกระซอนตามยาวครบ
 จำนวนคนโดยสารและมีถึงครบตัวคนเช่นกัน แล้วยังปล่อย
 คนโดยสารเหล่านั้นไว้ตามจุดต่างๆ พอสักพักใหญ่ก็ขึ้น
 ทุกนักล่าลูกนากลับ ลูกนาเหล่านั้นแหละจะถูกแบ่งออก
 ให้อ่างขนาดกลางระคนปนกับน้ำสะอาด ขายปลีกแก่ผู้มา
 ซ้อหาในราคาสูงละสลึง ฤ็ทว่ายังเป็นฤ็พลาส์ติกขนาด
 เล็กมีปริมาณลูกนาศูทืออยู่ราว ๆ ซันกาแพหนึ่งเห็น
 จะได้

คนที่ชอบใหม่ยุ่งมาก ๆ อีกพวกหนึ่งก็คือพวก
 ขายนุงสด หรือทำนุงสดขายนอกจาก นนิกได้แก่
 พวกพ่อค้าชาย ด.ด.ท. ยากันยุ่ง ยาทาแกยุงกัด และ
 หลอดไฟกันยุงตลอดจนพวกขายยากินยวนิด กันและแก
 ไซมาเลเรีย เพราะความเพิ่มพูนแห่งจำนวนยุงนั้นยอม
 หมายถึงความเพิ่มพูนแหล่งกำเนิด ในการขายสินค้าอย่าง

ไม่มีปัญหาเลย

เพื่อนรักกันมากคนหนึ่ง ถึงกับชื่นใจกันอย่างแรง
 ด้วยประเด็นที่เกยวกับยง เพื่อนรักคนนี้เป็นเพื่อนต่างเพศกัน
 และก็เป็นคนทนมคุณส์มบัติเขาชายที่ส่มเดจ พระมหา ชรราช
 เจ้าของไทยทรงระบไว้ว่าเป็นนุท “นานาประเทศล้วนนับ
 ถอ” เพราะทั้งสองคนนี้เป็นคนทรหนงส์อ แต่งได้ ทน
 เพื่อนรักทั้งสองนกดตกลงกันว่ามารวมกันเขียนหนังสือชน
 เล่มหนึ่งเกยวกับเมืองไทย มทงภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
 เพราะทั้งสองคนนประกอบอาชีพหลักเกยวกับภาษา อังกฤษ
 ด้วยกันทงค คอคนหนึ่งหากินทางเขียนภาษาอังกฤษ อก
 คนหนึ่งเลียงชพด้วยการพูดภาษาอังกฤษ คนทพูดองกฤษ
 ก็นนจะเขียนเป็นภาษาไทยมาให้คนท เขียนภาษา อังกฤษ
 เลียงชพนนแปล งานเขียนงานแปลก้ดำเนินไปใต้ประมาณ
 ๗๕% ก็มาชงงกนอยุทคาวาบางกอก เพราะฝ่ายหนึ่งเขียน
 มาว่า คำว่าบางกอกนอาจเพยนมาจากคำว่ามังกก อัน
 เป็นภาษาจันทแปลเป็นไทยว่า เมืองยงกใต้ ช่างฝ่ายผู้
 แปลกตาตงคาน โมงออกมว่า ไหงยงงนและเพื่อนฝูงชน
 เขียนยงงนไหฝรงอานมนกเทากบเป็นการนุดกระชากเกยวต

ภูมิของเมืองไทย ลงไปคลุกอยู่ในคนน้ำครำเท่านั้นเอง เพราะ
 ว่าคำว่าบางกอกนั้นเกิดขึ้นมาแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา เป็นราช-
 ธานี ก่อนที่ชาวจีนลุดพระรศพระยาราชาศรีศรีจะมาตั้ง
 ภูมิลำเนาอยู่เป็นไหน ๆ แถมฝ่ายผู้แปลยังหยาบยกเอาคำ
 จีนมาอธิบายประกอบว่า คำว่า มังก๊ก ซึ่งคนจีนใช้
 เรียกชื่อกรุงเทพ ฯ นั้น เขียนคนละคำกับคำว่า มังท แปลว่า
 ว่างๆทีเดียว คำว่า มัง ท แปลว่า นนยง ตัวเขียนเขาอ่าน
 ว่า บุง แต่คำแสดงอ่านว่า มัง นอกจากนั้น คนจีนก็ไม่ใช้
 จะออกเสียงคำไทยได้ชัดเจนทุกคำ หรือคำภาษาอื่นก็ถะ
 อย่างโอเดียน อันเป็นสระแวงหนึ่งในกรุงเทพ ฯ นั้น คน
 จีนก็ยอมออกเสียงว่า โอเลียง ถ้าชนจะถือว่า บางกอก
 ไต๋นามมาจาก มังก๊ก อันแปลว่า เมืองขุ่นแล้ว โอเดียน ซึ่ง
 คนจีนออกเสียงว่า โอเลียง มิเป็นตำบลแห่งกาแพดำเย็น
 ไปหรือไร

และด้วยเหตุนี้ เพื่อนรักทั้งสองก็เลยเลิกพูดกัน
 และสิ่งที่เขชนกันก็พลอยระงับไปด้วยโดยปริยาย

หนังสือ ไทมส์ ลงข่าวว่าในเมืองพม่ามีการจ้าง
 ผู้เชี่ยวชาญชาติเยอรมันมาดำเนินการปราบขง นายเชอร์น

ก็เอาขงหลอดแเกวมาด้วย ๕,๐๐๐ ตว ทเรียกวายุงหลอด
 แกวเนบยุงพนชพิเศษ เป็นผลตผลจากการผลัมพนช
 ระหวางยุงเยอรมนกับยุงฝรังเศส ยุงหลอดแเกวเนบยุง
 หมนเมอนามาผลัมกับยุงตวเมยของพมา ก็จะมีลูกเป็น
 ยุงหมันไป การทำให้ลตวสุญพนช โดยการลัมพนช
 นเป็นวิวฒนาการจากผลงานของหน่วยสตรพิชทยวาย ไซ
 ปราบแมลงปากกัดและปากดูด เมื่อได้ผลตกเลยทำมาไซ
 กับยุง และก็ปรากฏว่าได้ผลตด้วย วิชนธานามาไซใน
 เมืองไทยบางคต เพราะไทยเรากโตชอวว่าเก่งในการอิม-
 ปอรตมุเชยวชาญอยู่แลว ถ้าทำอย่างพมากอจมี “คณะ
 กรรมการวางแผนครอบครวยุงแห่งประเทศไทย” ชนอก
 คณะหนังกโต

ผีตายโหงส์หมา

ที่เรียกว่า ผีตายโหง่นั้น เป็นชนิด
พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน
อธิบายความไว้ว่า

ตายโหง : ก. การตายผิดธรรมดาเช่น
ถูกฆ่าตาย ตกน้ำตาย เป็นต้น

โหง : น. ผี เรียกคนที่ตายโดยอา-
การร้าย เช่นตกต้นไม้ตาย ว่าตายโหง

โหงพราย : น. ผีที่เขาปลุกเสกไว้
ใช้

ผี : น. ซากศพ คนที่ตายแล้ว

ตงนัน ก็พอจะอนุมานไต้ว่า ผีตายโหงกคือผี
 ตายเพราะถูกทำให้ตาย หรือไม่ก็กระทำตัวเองให้ตาย จะ
 เป็นโดยเจตนาหรือไม่ ก็ตาม ไม่ใช่ตายโดยเจ็บไข้ ไต้บ่้วย
 หรือแก่ตายอย่างทคนทงหลายเขาตายกันตามปกติ ถึงตาย
 ด้วยเจ็บไข้ไต้บ่้วยนั้นนกกอกเหมื่อนกัน ไต้บ่้วยไม่ใช่ตายด้วย
 โรคบ่ัจจุบันทคนตายมาก ๆ เพราะถ้าตายด้วยโรคลักษณะ
 เช่นว่าแล้ว ก็มชอเรียกโดยเฉพาะออกชอหนึ่งว่า ตายห้า
 ซังนอกประเด็นไปจากผีตายโหง

ถ้าจะคิดกันจริง ๆ แล้ว เมืองไทยนี้มีผีตายโหง
 ออยบ่้วยบ่้วยเหยทเดียว ถ้าอ่านข่าวหนังสือพิมพ์ โดย
 เฉพาะหนังสือพิมพ์ทวงตลาดในเวลาเช้า จะเห็นว่ามี
 ปริมาณผีตายโหงเพิ่มชนทุกวัน เมื่อคิดถึงว่าปีหนึ่งมออยู่
 ส้ามร้อยหกสิบห้าวันแล้ว ปีหนึ่ง ๆ ผีตายโหงในเมือง
 ไทยจะเพิ่มชนเป็นเรอนพันทเดียว และตัวน่าจะต้องไม่ใช่
 เลขหนึ่งหรือสองอย่างแน่นอน เพราะวัดแห่งการจะเป็น
 ผีตายโหงนั้นจำแนกไปได้มากมายหลายสาขานัก และเพียง
 สาขาคือเดียวทได้ตัวเลขอนเทียงเทแน่นอนมา คือสาขาคือ
 เหตุทองถนน เฉพาะจังหวัดพระนครและชนบุรีในปี พ.ศ.

๒๕๐๙ ก็ปรากฏว่ามผลตายโหงอ้อมถึง ๒๗๔ ราย และตั้งแต่
 ๒๕๑๐ มาจนถึงวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ เพียง ๕๐ วัน
 ก็มผลตายโหงอ้อมถึง ๔๐ ราย ทงนทงนอยงไม่ได้นับรวมจำนวน
 ผลตายโหงอ้อมเพราะอุบัติเหตุทางถนนตามจังหวัดต่าง ๆ ตลอด
 จนผลตายโหงอ้อมซึ่งตกเรื่อยลัดยชวดตอยุดตาม ทางหลวง ลายต่าง ๆ
 นนอกดวย

สมมติว่าในเมืองฉะ จะมีการสำรวจสำมะโนผลตาย
 โหงอ้อมบ้างก็คงจะสนใจดีไม่น้อย และก็คงจะเป็นงานที่
 ให้ประสพการณดาน พัฒนา ความรู้แกผูทำหนาท พนกงาน
 แจนับนอยมากมายทเดยว ทนถาจะเกดมชอวกบป
 ชนมาว่า เหตุไรจึงใช้คำว่าสำมะโนผลตายโหงอ้อม ก็จำเป็น
 ต้องใหอรธาอธิบายว่า เป็นเพราะทในเมืองคน โดย
 เฉพาะเมืองคนไทย เขามีการสำรวจสำมะโนกันนานาเนก-
 นิตยันดานุหิตประการ สำมะโนครัวอยย สำมะโนประ
 ชากรอยย สำมะโนเกษตรอยย แล้วยังมีสำมะโนอุตสาหกรรม
 กรรมเขากดวยเป็นการช่วยให้ คนว่าง งานได้ มีงาน ทำใน
 ฐานะพนกงาน แจนับดี แต่ว่ามี สำมะโน กระจุก กระจิก
 เฟองสลิ่ง เช่นสำมะโนข้าว สำมะโนปอ สำมะโนกระเทียม

โดยมีศาสตราจารย์เป็นผู้ควบคุม จะแปลว่าหลักสูตรวิชา
ที่จะต้องศึกษาก็ได้ หรือแปลว่าห้องประชุมก็ได้ แต่คำ
สัญญาที่ใช้กันในภาษาไทยนั้นมักหมายถึงการชุมนุมหรือถก
เถียงอภิปรายกันในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ถ้ามีการชุมนุมกัน
เพื่อแสดงความคิดเห็น ก็มักจะใช้ว่าการสัญญานั้น ดึง
กันเพื่ออนุวัติให้ต้องตามสมัยนิยม ก็จะใช้ชื่อสัญญา
ตายโหง ก็กับการที่สมมติว่าผีตายโหงสาขาต่าง ๆ มารวม
กลุ่มอภิปรายกันในกาลนั้น

สถานที่ที่จะใช้เป็นแหล่ง สัญมนานนั้น จะต้องเป็นมุม
หนึ่งมุมใดในนรกอย่างแน่นอน เพราะความเชื่อของคน
ไทยมีอยู่ว่า ถ้าตายไม่ดี คือตายโหงนั้นแล้ว ก็จะต้องลง
นรกไปเป็นแน่แท้ ถ้าตายดีนั้นหรือก็จะได้ขึ้นสวรรค์
เว้นแต่เวลายามมีชีวิตอยู่นั้นประกอบแต่กรรมดี และเวลา
จะสิ้นชีวิตขดมนอยู่แต่ในแหล่งดี ตายไปบางทีก็อาจขึ้น
สวรรค์ได้อย่างเช่นกามนิท ตายเพราะถูกโคขวิด แต่เวลา
ดับจิตแล้วได้ขึ้นสวรรค์ชั้นสุขาวัตเพราะได้อธิษฐาน ร่วมกับ
วาสิฏฐีไว้ว่าขอพบกันทนน แต่ทว่ากามนิทก็เป็นนิยายทาง

พจนานุกรมที่พิมพ์ขึ้น ซึ่งนายคาร์ล เจเลอร์บ์แกร์จนา
 ๕๑
 ๕๒
 ๕๓
 ๕๔
 ๕๕
 ๕๖
 ๕๗
 ๕๘
 ๕๙
 ๖๐
 ๖๑
 ๖๒
 ๖๓
 ๖๔
 ๖๕
 ๖๖
 ๖๗
 ๖๘
 ๖๙
 ๗๐
 ๗๑
 ๗๒
 ๗๓
 ๗๔
 ๗๕
 ๗๖
 ๗๗
 ๗๘
 ๗๙
 ๘๐
 ๘๑
 ๘๒
 ๘๓
 ๘๔
 ๘๕
 ๘๖
 ๘๗
 ๘๘
 ๘๙
 ๙๐
 ๙๑
 ๙๒
 ๙๓
 ๙๔
 ๙๕
 ๙๖
 ๙๗
 ๙๘
 ๙๙
 ๑๐๐
 ๑๐๑
 ๑๐๒
 ๑๐๓
 ๑๐๔
 ๑๐๕
 ๑๐๖
 ๑๐๗
 ๑๐๘
 ๑๐๙
 ๑๑๐
 ๑๑๑
 ๑๑๒
 ๑๑๓
 ๑๑๔
 ๑๑๕
 ๑๑๖
 ๑๑๗
 ๑๑๘
 ๑๑๙
 ๑๒๐
 ๑๒๑
 ๑๒๒
 ๑๒๓
 ๑๒๔
 ๑๒๕
 ๑๒๖
 ๑๒๗
 ๑๒๘
 ๑๒๙
 ๑๓๐
 ๑๓๑
 ๑๓๒
 ๑๓๓
 ๑๓๔
 ๑๓๕
 ๑๓๖
 ๑๓๗
 ๑๓๘
 ๑๓๙
 ๑๔๐
 ๑๔๑
 ๑๔๒
 ๑๔๓
 ๑๔๔
 ๑๔๕
 ๑๔๖
 ๑๔๗
 ๑๔๘
 ๑๔๙
 ๑๕๐
 ๑๕๑
 ๑๕๒
 ๑๕๓
 ๑๕๔
 ๑๕๕
 ๑๕๖
 ๑๕๗
 ๑๕๘
 ๑๕๙
 ๑๖๐
 ๑๖๑
 ๑๖๒
 ๑๖๓
 ๑๖๔
 ๑๖๕
 ๑๖๖
 ๑๖๗
 ๑๖๘
 ๑๖๙
 ๑๗๐
 ๑๗๑
 ๑๗๒
 ๑๗๓
 ๑๗๔
 ๑๗๕
 ๑๗๖
 ๑๗๗
 ๑๗๘
 ๑๗๙
 ๑๘๐
 ๑๘๑
 ๑๘๒
 ๑๘๓
 ๑๘๔
 ๑๘๕
 ๑๘๖
 ๑๘๗
 ๑๘๘
 ๑๘๙
 ๑๙๐
 ๑๙๑
 ๑๙๒
 ๑๙๓
 ๑๙๔
 ๑๙๕
 ๑๙๖
 ๑๙๗
 ๑๙๘
 ๑๙๙
 ๒๐๐

๑๒๑
 ๑๒๒
 ๑๒๓
 ๑๒๔
 ๑๒๕
 ๑๒๖
 ๑๒๗
 ๑๒๘
 ๑๒๙
 ๑๓๐
 ๑๓๑
 ๑๓๒
 ๑๓๓
 ๑๓๔
 ๑๓๕
 ๑๓๖
 ๑๓๗
 ๑๓๘
 ๑๓๙
 ๑๔๐
 ๑๔๑
 ๑๔๒
 ๑๔๓
 ๑๔๔
 ๑๔๕
 ๑๔๖
 ๑๔๗
 ๑๔๘
 ๑๔๙
 ๑๕๐
 ๑๕๑
 ๑๕๒
 ๑๕๓
 ๑๕๔
 ๑๕๕
 ๑๕๖
 ๑๕๗
 ๑๕๘
 ๑๕๙
 ๑๖๐
 ๑๖๑
 ๑๖๒
 ๑๖๓
 ๑๖๔
 ๑๖๕
 ๑๖๖
 ๑๖๗
 ๑๖๘
 ๑๖๙
 ๑๗๐
 ๑๗๑
 ๑๗๒
 ๑๗๓
 ๑๗๔
 ๑๗๕
 ๑๗๖
 ๑๗๗
 ๑๗๘
 ๑๗๙
 ๑๘๐
 ๑๘๑
 ๑๘๒
 ๑๘๓
 ๑๘๔
 ๑๘๕
 ๑๘๖
 ๑๘๗
 ๑๘๘
 ๑๘๙
 ๑๙๐
 ๑๙๑
 ๑๙๒
 ๑๙๓
 ๑๙๔
 ๑๙๕
 ๑๙๖
 ๑๙๗
 ๑๙๘
 ๑๙๙
 ๒๐๐

๑๒๑
 ๑๒๒
 ๑๒๓
 ๑๒๔
 ๑๒๕
 ๑๒๖
 ๑๒๗
 ๑๒๘
 ๑๒๙
 ๑๓๐
 ๑๓๑
 ๑๓๒
 ๑๓๓
 ๑๓๔
 ๑๓๕
 ๑๓๖
 ๑๓๗
 ๑๓๘
 ๑๓๙
 ๑๔๐
 ๑๔๑
 ๑๔๒
 ๑๔๓
 ๑๔๔
 ๑๔๕
 ๑๔๖
 ๑๔๗
 ๑๔๘
 ๑๔๙
 ๑๕๐
 ๑๕๑
 ๑๕๒
 ๑๕๓
 ๑๕๔
 ๑๕๕
 ๑๕๖
 ๑๕๗
 ๑๕๘
 ๑๕๙
 ๑๖๐
 ๑๖๑
 ๑๖๒
 ๑๖๓
 ๑๖๔
 ๑๖๕
 ๑๖๖
 ๑๖๗
 ๑๖๘
 ๑๖๙
 ๑๗๐
 ๑๗๑
 ๑๗๒
 ๑๗๓
 ๑๗๔
 ๑๗๕
 ๑๗๖
 ๑๗๗
 ๑๗๘
 ๑๗๙
 ๑๘๐
 ๑๘๑
 ๑๘๒
 ๑๘๓
 ๑๘๔
 ๑๘๕
 ๑๘๖
 ๑๘๗
 ๑๘๘
 ๑๘๙
 ๑๙๐
 ๑๙๑
 ๑๙๒
 ๑๙๓
 ๑๙๔
 ๑๙๕
 ๑๙๖
 ๑๙๗
 ๑๙๘
 ๑๙๙
 ๒๐๐

ตาย ส่วนนอกฝ่ายนั้น ตายโดยการกระทำอันอยู่ในเจตนา
ของตนเอง ฝ่ายแรกซึ่งมีปริมาณมากมายนั้น มองดูปราด
เดียวกรูวามททาเป็นฝ่ายค่านอย่างเต็มประตทเดียว

ผิตายโหงส์ มันถูกเขากระทำให้ตายนนมสาเหตุ
แห่งการตายนานปีการ ถูกรถชนตาย ถูกรถอัดทับตาย
ถูกยิงตาย ถูกเขาฟันแทงตาย ถูกเขาชกหัวนอคพนตาย
ถูกเขาซอมสะบักสะบอมฆ่าในตาย ถูกวางยาพิษตาย และ
สุดท้ายก็คือถูกประหารชีวิตให้ตายตกไปตามคนทตัวฆ่า เขา
ตายบาง ให้ตายตามครุกรรมแห่งความผิดทตัวประกอบ
บาง

ส่วนผิตายโหงส์ประเภทที่กระทำตัวเองนนมปริมาณ
ราว ๆ หนึ่งในสามของอกประเภทหนึ่งแถมยังเป็นผู้หญิง
เสียดงครงตงคอง สารรูปแตกต่างกันไปตามสาเหตุแห่ง
การตาย เช่นพวกทกนยาตาย ก้ปากใหม่เกรยมบาง หน้า
ชด หน้าเซียวบาง ถ้ามูกคอดตายก้ตาถลนโปนออกมาถน
จุกปากเป็นลีม่วง รอบคอบเป็นรอยเซียวช่าบาง แต่ถาเป็น
ประเภทยิงตัวตาย ส่วนหัว ส่วนหน้า มักไม่สม ประกอบ
เพราะแรงระเบิดของกระสุนทำให้ชนส่วน ของศีรษะ ทำลาย

ไปบ้าง ถ้าประเภทเชือดคอตายแทงตัวตาย ก็มักจะหน้าซัด
หน้าเซียวเพราะเสียเลือดมาก ถ้ากระโดดจากตึกหรือตสูง ๆ
ลงมายังพื้น รูปโฉมของผกบบบบบบบแหลักเหลวบบบเย็น
แต่ถ้าโดดน้ำตายก็อวนอดทต เพราะ ในปอด ในท้อง เต็มไป
ดวยน้ำ

ผตายโหง กลุ่มที่ ม่อน เป็นไป เพราะ วินาศภัย ตาม
ถนนแต่คงความเป็นเดอดเป็นเคนนกหน้าตอการตต้องเป็น
สิ้นชีพก่อนวัยสมควร ผตนหนึ่งรูปกายพอดูออกว่าเป็น
หญิงและเป็นแม่ค้า เพราะทบนบ่ายังมี紗ແກຣກແບກติดอยู่
เพราะลอบตทบยขนขนอภิปรายเสียงแหบ ๆ สิ้น ๆ ว่า

“โอเอ๊ย แหกปากบอกเบ๊บ ๆ ว่าให้ข้ามถนน
ตรงทางข้าม ชนกอทำตามคำสั่งของโปลิศจลาจล เอ๊ย
จราจรแล้วละ แล้วโหงไอรธเมล์เวรตะไลนั้นมันยงทบชน
ทตรงทางข้ามอกละ”

“แล้วชนละ” ผตาย โหง อีก ตน หนึ่ง ว่า ชนบาง
“ชนนึ่งรตแท่ ๆ คนบนรตเขาบอกให้จอดบ้ายไ้อกระเบ้า
กตนรองอยู่ไดวา เลย์ ๆ ๆ ๆ เขียนเลขลูกฟ ไอคนขับ
กเชอฟังคำไ้อกระเบ้าเลยยงกว่าลูกเชอฟังคำฟอ แหม ! มัน

เขียนตะบิงเลย พอดขึ้นสะพาน รถกุดงมันสวนทางมาเลย
โครมเข้าไ้”

“อวนะ ช่วยแท่ ๆ” ผต่ายโหงรายนเป็นคนจน
ประกอบอาชีพทางหาบกล้วยเดี่ยวเช้า “อวนอนอยู่ใน
บ้าน ประตูห้องก็ปิดแล้ว ไ้รถเมล์มันจะรีบกลับไปเข้า
โรงมันเลยเลยวชามาพักทนอนอพออด เชื้อ สังกสารไ้ด-
เล็ก แม่มันไปออกนอ้งทโรงหมอ ไ้ดเล็กของอวจะได
กินชาทไทหนักไม่รูมันเลย”

ผต่ายโหงอกรายหนึ่ง เดินเข้าตรอกจะกลับบ้าน
ผ่านกลุ่มเยาวชนประเภท “ออกปึกออกหาง” ทกำลังดำ
แดงเดชานภาพอดกนอย พอดคนหนึ่งโยน “โมโลต็อบ
คอกเทล” ซึ่งพวกมันผู้จกกันโนนามระเบิดขวด มาระเบิด
ตรงนนพอดตมเดยวตายเลย

“เด็กสมัยนี้ความรู้มันช่างดแท่ ๆ ครูเขาก็ช่างสอน
นะ ว่าระเบิดขวดนะมันมีสูตรยงไปบาง สมัยเราเป็นนักเรียน
นะ ความรู้ทางวิทยาศาสตร์มันยงไม่ก้าวหนาเหมือนสมัย
นักเรียนทสอบห้องแปดตกถึงไม่มากเท่าสมัยหลังสงคราม”

“ซนนะไม่รู้เลย—ไม่รู้เลย ว่าแต่หัวกูของฉนมัน

เมื่อยกก่อนแล้ว” ผิดตายโหงหญิงออกตนหนึ่งวาชนบาง
 หล่อนถูกเมฆหลวงแดงตาย “กมมมลักไวทหน้ามากเมอ
 ไรละ วามเมยแลว เคบออกชนว่าเป็นม่าย แถมพาไป
 ดูนฐานบ้านของของเคาดวย ชนกเชอนะช หน้อยเนะ
 มาอยู่กับชนไม่ถึงเดือน นิงเมยเก่ามายืนด่าอยู่ตนกระได
 หารว่าชนแยงผวเคา กอผวของดวทำไมไม่ลามาไซไวไหด ๆ
 ละ ปล่อยใหวงตะโพงไปกินรางวัลทำไม พอชนวามันเขา
 ว่าถ้าเป็นผวของมันทำไมมันไม่ผูกสะเอวมันไวละ แม่ ! มัน
 โผนเขาแทงชนล่อบเลย” หล่อนจบคำพูดด้วยการแถมคอน
 กราตมายังพวกผู้ชายหงกลม

“ผมตายในคุกครับ” ผิดตายโหงตนหนึ่งพูดอย่าง
 ฉาดฉาน “รายงานการชันสูตรพลิกศพ เขาแทงวามตาย
 เพราะลมหพาดศัรชะกระบของแข็ง ก็ถูกของเขารอกครับ
 ดงลิมมอลิมเทารุมกนทงชกทงเตะ ทงชนเขา ทงลงศอก
 ใครมันจะยืนอยู่ไหวละครับ แลวทศัรชะกระบของแข็งก็
 ถูกของเขากอเหมอนกัน ไอคนทงคร่อมอกผมนะนาหนก
 มันมาเข้าไปตงเจด—แปดสิบกิโลละกรรมัง แลวมันจับ
 หัวผมกระแทกกับพน กระแทกเอา ๆ ยงงนะ ถ้าไม่ตาย

ก็ไม่ได้แล้วละครับ”

ทุกครั้งตม ตายโหงตน หน่งพุต จบตอง ม่เลียง
 ฝั่มฟ้าแ่ตงควมสั่มเพชบางเห่นอกเห่นใจบาง จากบรรดา
 ผตายโหงตตายเพระถกเขากระทำ แต่ฝ่ายทกระทำให้ตว
 เองกัฝั่มฟ้าอย่างหม่นใ้บาง สัมนานาบาง ตามวิสัย
 ของคนททคัณะตางกัน

ผตายโหงตนหน่ง มีลักษณะล่อถังควมเป็นผอา
 วุใ้ และตุมเห่มนจะใ้รับการอุปโลกนั้ให้เป็นประชา
 ของกลุ่มผตายโหงทม่สั่มครใจใ้ตอภิปรายในทำนองสรูปว่า

“พวกเราเหล่ามาชมนุมกนนั้นะ ล้วนแต่เป็นค
 โชครายทเคระหักรรมกระทำให้เป็นไปทงนนั้น เราตองตตาย
 ในวัยทยังม่สั่มควร เราตองมาตตายเพระการกระทำของ
 คนอน การตตายของเราเป็นการสร้างควมทุกซยากให้เก
 ครอบครวัของเรา ไหนเราจะต้องเค้ราใ้ค้กเลี้ยใจเพระเรา
 ตตายจากเขาไป ไหนเราจะต้องเตอตรอนเรอเงินค่าตงคัฟ
 สัวดคัฟ พวกเราบางรายนะ ตอนตตายเงินจะชอโลงใ้คัฟ
 ก็ม่มตวยซาไป ตองอาศัยเรยรายชาวบ้านเขาถังใ้คัฟ
 ใ้คัฟ แล้วไหนจะควมลำบากยากเค่นของครอบครวัพวก

เราซึ่งบางก็ไม่มีคนหาเลี้ยง บางก็ไม่มเมียไวเลี้ยงลูกหรือ
หาชาวปลาเลี้ยงตัวเราเอง ซึ่งถ้าหากเราไม่แปรสภาพเป็น
ผีตายโหงเสียอย่างนี้ ครอบครัวของพวกเขาก็คงจะไม่ต้อง
ลำบากเดือดร้อนเลย ส่วนตัวของพวกเรานั่นถ้าเราได้มี
ชีวิตอยู่ต่อไป เราอาจได้เป็นเศรษฐีหรือรัฐมนตรีในวัน
หนึ่งข้างหน้าก็ได้ใครจะไปรู้ เพราะอนาคตเป็นของไม่แน่นอน
ถ้าเราซอลอตเตอร์สองใบคู่ แลวกเกิดจับพลตจับพลถูกราง-
วลทหนงชนมาละ ถึงพูดได้ว่าการที่เราเป็นผีตายโหงนั้นะ
เป็นความ เลวร้ายอย่าง มหันต์ ของคน ที่ทำให้เราตายโหง
เพราะการที่เราเป็นผีตายโหงนั้นะไม่ได้เป็นที่พอใจของเรา
ที่เป็นผีตายโหงเลย กระทั่งในหมู่มนุษย์ ก็ไม่มีใครชอบ มี
แต่เกลียดแต่กลัวกันทั้งนั้น อย่าว่าแต่ในสภาพที่เป็นผีแล้ว
อย่างนี้เลย เพียงแต่คำวิเคราะห์ที่น่าไปประกอบกับคำกริยา
หรือคำ คุณศัพท์ ก็ยัง ล้อ ความ หมายถึง ในทางที่ไม่ดีแล้ว
หนาวจะตายโหงยงง สักปรกจะตายโหงยงง ถ้าจะมีพูด
ถึงคำดี ๆ แต่มีความว่าจะตายโหงต่อท้ายเข้าไป เช่นแก่งจะ
ตายโหง ดิจะตายโหง ประหยัดจะตายโหง คำที่มีความ
หมายในทางดีก็จะแปรไปในทางตรงข้ามเสียเลย ก็เมื่อ

การตายโหง หรือความเป็นผีตายโหง ไม่ใช่เป็นสิ่งพึง
 ปรารถนาของหมู่มนุษย์และหมู่ผีตายโหง เพราะภาระจำ
 ยอมอย่างนั้นแล้ว ทำไมมนุษย์ซึ่งได้ชื่อว่าช่างคิดช่างประดิษฐ์
 ร้อยแปดพันประการ ถึงไม่จัดการ ฌรณค เพื่อดูดาน ความ
 เป็นผีตายโหงจนเสียบาง ทง ๆ ทจัดการฌรณคเพื่อดูดาน
 โนนดูดานนั้นกนอยุ่อกโครม ๆ สำหรับผีตายโหงทงถนน
 นั้น โดยินวามการฌรณคเพื่อดูดานกนอยุ่บาง โดยมี
 การแต่งเพลงให้ออกอากาศกันทุกสถานวิทยุ ตั้งแต่แดด
 ฌจนจนเดือนด้าดาวตก ทุก ๆ ลีบห้านาท จะโดยินแต่
 เพลงนกรอกหูจนจะล้าลิกตายแล้ว แต่ผลทเกิดนนั้น เห็น
 เขาว่าพวกแทกชทรามคระนองชอรับรองเวลาขบรต โนบเนียว
 ผ่านด้ารวจจรจร กโเเท้านนเอง ปากคนกพูดปาว ๆ
 ว่ากลัวผีตายโหง ข้าพเจาอยากจะขอมติจากพวกเราใน
 ทนว่า คนททำให้คนดวยกันเป็นผีตายโหงนั้น มีความ
 เลวร้ายน่าสะพึงกลัวยงกความผีตายโหงลักร้อยเทापันทวนก
 ประดาผีตายโหงกลุ่มทไม่สัมครใจ ลังเลียงและล้า-
 แดงอาการเห็นพองตองตามชนมาพรอมกัน ตรงขามกบกลุ่ม
 ทฆ่าต้วตายเองแสดงอาการ คัดคานโดยการแลบลิ้น ปลิ้นตา

หลอกให้ แลวนตายโหงในกลุ่มนกเริ่มอภิปรายบ้าง และ
 เพราะเป็นผีหญิง กินยาเพราะผวมเมียนอย จึงมีอาการ
 กระพืดกระเพียดออยมากหน่อย หลอนเกรนขนมาเป็นเพลง
 ว่า

“คุณจะพ่นมากไปแล้ว รุ้ใหม่แกวดา ฉันทงน่า
 หนาเต็มท พืชเอ๋ย พุดไม่จริงกยงจะมาพุดหลอกกน้อย
 ตาย เขายังว่า ว่าผชอบหลอกออย แลวนกลบรายหนัก
 ไปอีก ผิตวยกนแท่ ๆ ยังมาหลอกกนอก ผิตลอกคน
 ของธรรมดา คนหลอกคนเขาวาแลว แลวนผหลอกผ
 ดวยกนมีซูปเปอรเลวไปหรือเจ้าคะ ท่านซูปเปอรผ

“ก่อนอน ดินฉินจะตองไซขอของใจเดี่ยวหน้อยท
 ท่านบอกวาคันททำให้คนดวยกนตองเป็นผีตายโหงนะ มี
 ความเลวร้ายยงกวาผีตายโหงสักรอยเทาพนทวนก ท่าน
 หนักบางหรือเปล่าเจ้าคะ ว่าคน ททำให้ตวเป็นผีตายโหงนะ
 เรียกว่าได้ประกอบวรกรรมขนาดหนักทีเดียว เพราะการ
 ทำให้ตวเองเป็นผีตายโหงนะ ไม่ใช่ของทำได้ง่าย ๆ หนัก
 ท่านคงเคยอ่านนะเจ้าคะ หนังสือเรื่องขุนช้างขุนแผนนะ
 ตอนนางศรีประจันแกพาวนทองกลบบานหลังจากทวนทอ

มาตุตันโพธิ์ธิษฐานซึ่งเหวเพราะผีมือขุนช่างไส นาร้อน
ลวกนะ แก่ครวญว่าแก่อยากจะทำตัวให้เป็นผีตายโหง
ตามผัวแก่ไป แต่ก็ทำไม่สำเร็จ เพราะว่า

“เมียมจะตายตามผัวกลัวผีหลอก
กลัวหายใจไม่ออกเมื่ออาดัญญ
จะโจนน้ำให้ตายไปตามกัน
ก็กลัวจะเข้มนจะคาบไป
เมียมจะเซียดคอกตายเสียหลายครั้ง
แต่รอรังกลัวเจ็บไม่เซียดได้
จะผูกคอกหาเซือกมาเตรียมไว้
เซือกก็ใหญ่กลัวจะรัดมดตนคอก

“นเห็นละเจ้าคะ เรืองมันเป็นอย่างนั้น มันต้องพันผ้าอุปัสรรค
โดยเฉพาะความกลัวหลายด้านนัก อะไรไม่ร้ายเท่ากลัว
ว่ามันจะไม่ตายได้สมความมุ่งหมาย ที่เห็นละเจ้าคะ ไหน
ว่าเป็นคนสันคินนะหรือเจ้าคะ อ้อ คิดจนหมดสิ้นแล้วนะช
เจ้าคะ ถึงได้ทำ คิดดูซิเจ้าคะ ดิฉันเป็นสัปอนเซอร์ให้

ตั้งแต่เป็นนักเรียน จนเรียนจบไปเข้ามหาวิทยาลัย ดิฉัน
 นะละเลงขนมเบื้องขายจนแขนจะม้วนได้เชียวนะเงาคะ พอ
 เขาเรียนจบมหาวิทยาลัยนะ ไอ้พวกเข้มขด้นาก สร้อยคอ
 สร้อยมือ ของดิฉันก็จบไปด้วยเลยเงาคะ ทนเขาบอก
 ว่าจบในเมืองไทยได้เงินเดือนไม่พอใช้ เดือนละพันห้าสิบบ
 บาทคิดแล้วถ่วงนะสามสี่บาทเท่านั้น เขาอยากไปเรียน
 ต่อที่เมืองนอก ให้มันได้ครัดกาชนสูงชน เงินเดือน
 มันจะได้สูงตาม ดิฉันก็ค้ำหน้าว่าอยู่ทำการทำงานในเมือง
 เราให้ได้เงินเดือนใช้เสียก่อนสักปีสองปีเป็นยังงี้ แล้ว
 ค่อยหาทางสอบชิงทุนในเมืองนอกอย่างคนอื่น เขาก็แย้ง
 ว่าเรื่องที่จะได้ทุนไปเมืองนอกนะเป็นเรื่องของคนมีเงิน เขา
 เลือกตัวกันมาแต่ในมุ้งแล้วละว่าต้องเป็นพวกวงศ์เทวัญ จึง
 จะได้ไป ถ้าคนเดินดินแล้วไม่มีทาง เขารบเราเข้าเย็น
 เรืองไปเมืองนอกน่ะแหละคะ ดิฉันทนรำคาญไม่ได้เลยเอา
 ทุนบ้านทงทจ่านำ เอาเงินส่งเขาไป เขาบอกว่าไปเพียง
 สองปีที่ไหนได้ไปเสียห้าปีถึงได้กลับ ได้ครัดกามาคะ แต่
 ได้เมียได้ลูกแถมติดมาด้วย เขาได้กนทเมืองนอกคะ แต่ง
 กนทสี่ถ่านทูต จดทะเบียนกันเสร็จแม่เมี่ยเขาถามว่าดิฉัน

เป็นใคร เขาบอกว่าเป็นเพื่อนค่ะ เพราะไม่ได้จดทะเบียนกัน แล้วยังงงเป็นท่าน ท่านจะทนได้หรือเจ้าคะ”

ผตายโหงออกคนหนึ่ง ยิงตัวตาย ราชันเป็นชาย

อธิบายสาเหตุของตนว่า

“ผมเป็นชนชั้นตรี เงินเดือนเก๊ารอขบาททำงานมาตั้งแต่เป็นเสมียน เมียหนึ่ง ลูกดี กำลังเรียนทงนิน ไอ้ทีเล็ก ๆ ก็เรียนโรงเรียนเทศบาล ไอ้โต ๆ สองคนนะอยู่โรงเรียนราษฎร์ เรื่องจะเข้าโรงเรียนรัฐบาลนะอย่าไปฝันเลย โรงเรียนราษฎร์ที่ลูกผมเรียนก็ไม่ใช่วรรณชั้นมาดีเตอร้อนหรือกรับ แต่ถึงยังงนกยงเจอเขาเทอมละสองร้อยห้าสิบบ สองคนหารอຍ ดิแต่ว่าหลวงท่านยังกรุณาช่วยค่าเล่าเรียนไ้บาง ไอ้ค่าเล่าเรียนค่าเสื้อผ้าค่าหนังสือ นะ มันนานทีพันหรือกรับ แต่ทนค่าเบยเลยงประจำวันสิกรับ เด็กกำลังโตกำลังกินกำลังเล่น ขนาดเอาข้าวได้กล่องไปกินโรงเรียนแล้ววันหนึ่ง ๆ ก็ต้องจ่ายเบยเลี้ยงลูกสิบสองบาท แล้วยังค่าใช้จ่ายในครอบครัว อีกละ ผมเอาเงินมาทำงานวันละห้าบาท เดินมาทำงานซากลับ

อาศัยรถเพื่อนกลับ เหล้าไม่กิน บุหรี่ไม่สูบ หนังสือคร
 ไม่เคยเขียนมกรา ยังนั่งตองชายของเก่ากินทุกวัน เงิน
 เการ่อยบาทมันจะทาระนาทไหนด เดือนหนึ่งๆ ซอข้าวสาร
 สองถึง ถึงละสี่สิบสองบาท หมู่นะเลิกกินเลย ด้ไม่ไหว
 ก็ไล่ยี่สิบเอ็ด กินแต่ผักบุ้งผดเป็นพัน แลวกไข่ แลวก
 ไนจะถ่าน คราม น้าปลา สับซึกผา ยาดีพัน เมียผ
 เขาพูดอยู่เสมอว่า ถ้าถูกลอตเตอร์สักห้าพัน เขาจะเอา
 เงินนั้นมาทำทุนออกรานขายข้าวแกงทหน้าบ้าน แลวก
 จะผ่อนจกรเขามารับเย็บผ้าบาง ผมนะคิดแล้วคิดอก เห็น
 ว่าทผเป็นส์มาชิกนากับกิจอยู่นะ ถ้าตายลงก็คงจะได้
 เงินสักหมื่นเศษๆ ก็เลยตัดสินใจว่าตายเสียให้คนทอยู่ข้าง
 หลังได้อยู่สบายๆ ดิกว่า”

การตีมนา ซึ่งกำลังดำเนิน อยู่ตองหยุดชะงักไปชั่ว
 คราว เมื่อมีการผลัดคนผตคนหนึ่งให้เร็วไปเร็วมาระหว่างกลุ่ม
 ผทฆาตวตายกับผทถูกเขาฆาตว ผตนนนจรวงชนว

“ท่านผตายโหงผ มเกยรตและไรเกยรต ทงหลาย
 โปรตให้ความเป็นธรรมแก่ผบาง ทะเบียนคนตายในเมือง
 มนุษย์เขาแทงหมายเหตุ ว่าผผยงควตาย ยิงท้ายทอยคว

เองใครยังไต่มาถึงครับ แล้วตอนนั้นผมกำลังตกเป็นผู้ต้องหา
 ด้วย เขาชนมาคนบ้านผมครับ หมายถึงไม่มี เขาว่า
 ดั่งดีว่าผมจะมีของรายชุกซ่อนไว้ อ้อ! ก็เฮ้โรอั้นนะช
 ครับ เขาบอกว่ามีสำรายงานมา แหมเขาคนนั้นาคูครับ
 งตเกาะ งตตุ้งามไปเลย เจอทองกเก็บทอง เจอเงินก็
 กวาดเงิน ผมเลยเอะอะเอาว่าทำยังไงไม่ส่วยแน่ เท่านั้น
 แหะละ เขารเข้ามาชกผมล้มลงแล้วขงผมตรงท่ายทอยเลย
 แล้วขงจะหาว่าผมฆ่าตัวตายไต่ขงไต่ ก็ไหนพูดกันว่า ถึง
 คนไม่ผู้มกร แล้วโหงส์มันนาทำเป็นไมรูเสียดอย่างละ หรือ
 จะให้พูดว่าไม่มีความเป็นธรรม แม่แต่ในเรื่องผี”

บอกกล่าว เรื่องนี้เป็นเรื่องสมมติ หรือตต่างว่า
 ชงเกิดชนจากความคิตของคณวยสึดบกว่า ๆ หาสึดบเนียด ๆ
 ชงคนในวณนยอมเรมแล้วทจะคิตถึงความตาย แต่กไม่ไต่
 หมายถึงว่าจะให้คนในวณนทกคนมานังคิตถึงความตาย เช่น
 ผู้เชยน เพราะคนบางคน เทาทรู—ทเห็นมา วัยจะถึง
 เลขหกเลขเจ็ด แล้วขงทำอะไรอย่างทไม่เคยคิตถึงความ
 ตาย วันตาย, และเวลาตายแล้วเสียดบางเสียด

เมีย (ของ) คนขี้เมา

เมื่อราว ๆ ยี่สิบปีมาแล้ว จะเป็น
พ.ศ. ไตจำไม่ได้แน่ จำได้แต่เพียงว่าเมื่อ
สงครามโลก ครั้งที่สอง สงบลง ไม่ได้ นานนัก
ในงานรื่นเริง ประจำของ จังหวัด หนึ่งไกล ๆ
พระนคร ได้มีการโต้วาทีกันในญัตติว่า “ผู้
ขี้เมาดีกว่าผู้เจ้าชู้” การโต้วาทีได้เป็นไป
อย่างครนเครงพอดูโดยปรากฏผลว่าฝ่ายเสนอ
คือผู้ขี้เมาดีกว่าคนเจ้าชู้ เป็นฝ่ายชนะ
อันที่จริง ระหว่างผู้ ขี้เมากับ ผู้เจ้าชู้
นั้น ถึงแม้จะไม่ต้องการโต้วาที ว่าฝ่ายไหน

เมย์ (ของ) คนขเมา

๒๙๕

ดึกว่าฝ่ายไหน ทงผู้ชายทเป็นขอมูลของคำว่าผวขเมา และ
ผู้หญิงทตกอยู่ในภาวะเมย์ของคนขเมา ต่างก็ลงมติเป็น
เอกฉันท์ (โดยปริยาย) ว่าผวขเมานั้นดึกกว่าผวเจ้าชูแน

ซ้ำก่อน พ่อคุณ อย่าเพิ่งโก่งคอดปีกดีใจว่าวิเศษ
เสียเต็มประดา ทว่าदनกคอดอยู่ในหมุ่เลวด หรือถ้า
จะจำแนกแจกแจงให้ชัดแจ้งลงไปก็คือว่า ในบรรดาผวเลวด
หลาย ๆ ล้านนั้น ผวขเมานั้นแหละขยับจะดึกกว่าผวประเภท
อื่นเท่านั้น

ถ้ามีการสัมภาษณ์ผู้หญิงที่คุณสัมภาษณ์เป็น คนขเมาขึ้นมา
แล้ว ถอยคำทเหล่าเมย์ ๆ นำมาอภิปรายกันในที่ประชุม
สัมภาษณ์นกกคงจะมทนาพรกและนาตา ซึ่งถ้าเหล่าผวขเมา
ได้ลวงรู้เข้า ก็อาจดำเนินในกรณาริคุณของเมย์ทมตอดตน
จนไม่อาจกินเหล่าได้ต่อไป หรือไม่ก็อาจคงแค้นแน่นอรา
มุมานะกมหนากมตากินเหล่าเสียให้ตาย ๆ พ้นไปจากเมย์
มหากาพเสียก็ได้

เมย์คนหนึ่งคงจะอภิปรายว่าขง

“คุณทนายของเดียนนะฮะ แม่! มีเหตุผลมาอ้าง
 ทุกวัน ทำงานเหนื่อยทงวัน ตอนเย็นเลิกงานแล้วก็ต้อง
 ไปหาของชำร่วย ๆ คอแก็เหนื่อยเต็มมั่ง เฮ้อ! ชำร่วยคอเต็มจน
 คอแห้งเป็นผง ต้องโซซัดโซเซออกจากมุ้งมากินน้ำเอา
 ตอนกลางดึก อู๋ย! กินยังกะอู๋ริ้วเชียวฮะ ออ ก ๆ ๆ ๆ นำ
 กลัวหายใจไม่ทันพอกินน้ำเสร็จก็เปะปะเข้ามานอนต่อได้”

ข้างออกคุณเมยกส์ารขายมั่งเชียว

“ของอชนนะเป็นนักบัญชีคะ จะช้ออะไรซักอย่าง
 ละคิดแล้วคิดอก รongเทาคนงรอยหาดีบกะไซหาเดือน มี
 หกคาเดือนมอกรอยละสิบตอปี มีการคิดคำนวณต้นทุนกำไร
 แล้วยงลงบัญชีการongเทาเป็นรายวันว่าวันละบาท วันอา-
 ทิตย์ไม่ไช่รongเทา รอยแปดพันประการ พอชนถาม
 เขามงว่าค่าเหลาค่าโซดาค่ากับแกลมันนะ ทำไมไม่ลงบัญชี
 มั่งละ แหม! ทำตาเชียวเชียวคะ อชนเลยกลัวแกจะ
 ทำร้ายเอา แต่เป่ล่าหรงกคะ ส่งเลี้ยงไปยงนเองแหละ
 ไม่ทำหรงก”

คุณเมยกส์คนหนึ่งจับปากจับคอพูดนอด ๆ ว่า

“คุณผู้ชายของคุณเป็นหมอ รักษาโรคเกี่ยวกับ

ทางเดินของอาหาร โดยเฉพาะ คนไข้มาที่คลินิคลระก้อเก่า
 สิบกว่าเปอร์เซ็นต์ล้วนแต่เป็นโรคระเพาะโรคลำไส้ แล้ว
 โดยมากก็มักเกิดจากการกรอก น้ำทองแดง กันเข้า ไปอย่าง
 เกินขนาดทงนน แหม ! คุณหมอของฉันทันแจกแจงด้รพโโทษ
 ของเหล่าไตแจ่มแจวดนิก ฮี้ ! แต่ตัวคุณหมอเองต้องกิน
 ยาปะระเพาะ ยาถ่านซึบแก็ด ยาคลายความเกร็งของ
 ลำไส้ ยากินก่อนนอนแก้อการสัวงสวายในตอนเช้าร่อย-
 แแปดพันประการ ฉันทันเคยว่าเขาว่าดีแต่ส่อนคนอื่นเรื่องโโทษ
 ของเหล่า แต่ตัวเองส่อนไม่เป็น เขากลับเถียงฉันทันว่า
 เป็นหมอยกักับตัว กลัวอะไรกับเรื่องเจ็บไซ้ แถมยังพูด
 เลี้ย อักว่าที่เขา กิน เหล่านี้ นะ เป็น การฝึก กระจ่ ด่วน ให้บัง
 เกิดทักษะ ซึ่งเป็นการเพิ่มความพิชาญให้แก่การประกอบ
 โรคคิลปในแขนงที่เขาเป็นผู้ชำนาญ อู๋ย ! ยกศัพทมาร่อย
 แแปดพันคำ ฉันทันฟังไม่ทันจบก็ตองวิ่งไปอาเจียนเลี้ยก่อน”

ทันทันฟังเมียนพูดบางเป็นไร

“คุณ ๆ เจาชา อชนนะมนคนเรยนนอยรูนอย
 เงินกนอย แต่ลูกเท่านั้นแหละเจาคะมันช่างพอกพูนเพิ่ม
 ขนแทบทุกปี พ่อเด็กเขาทำงานเป็นช่างเรียงนงสือพิมพ์

เจ้าคะ เขาบอกว่าพวกนงส์อิมพนะเขาตอกกินเหล้า ไม่
 งนก็จะเขาสั่งคมสั่งทออะไรกับหมูพวกไม่ได้ จริงยงนเรอะ
 เจ้าคะ เค้าบอกว่าพวกเคานะเป็นพวกอะไรดอน ๆ ทลั ซงม
 ความสำคัญต่อบ้านเมืองเหลือเกิน ถ้ายงนพวกเรา ๆ ท
 เป็นเมียนจะเรียกว่าเป็นพวกดอน ๆ ทหาได้ม่งเหมเจ้าคะ
 เพราะเรากมีความสำคัญต่อบ้านเมืองไม่ใช่บ่อย ๆ เลย แต่
 แหม ! พวกดอน ๆ ทหานจะตายอยู่แล้ว เพราะพวกดอน ๆ
 ท & เค้าบอกว่าหนังสือขายไม่ใครดี เงินวิกไม่ใครออก ถาม
 ว่าแล้วเอาเงินที่เหนไปกินเหล้า เค้าบอกว่าใช่เซ็นเจก
 ข้างโรงพิมพ์เอา”

เมษคนหนึ่ง ก็คงจะสละอกสะอนพลางพูดพลางว่า
 “โธเอ๋ย ไม่รู้จะกินเข้าไปทำไมกัน เหล้านี้
 ใช้ว่าจะอมหรืออยู่ทองกโอะปลาทงน ถากนเพียงแคเป็น
 ยาเจริญอาหารละก้อไม่บ่อยใจเลย นิกนเข้าไปเป็นยาพิษ
 ทำลายอาหารทำลายสังขารแท้ ๆ ออกจากบ้านละก้อ
 แต่งตัวเป็นพ่อรูปหล่อแต่ขากลับปลกปรกเหมือนหมู แต่ถา
 เป็นหมูจริงกขายไม่ได้เลยด้วย เพราะมีแต่หนังกบกระดุก
 โรงฆ่าเขาคงไม่รับชอหรือก”

แต่ทว่า ทง ๆ ทมานั่งแจกแจงสรรพโทษของผัว
 ขเมาจนอด ๆ ยงงแหละ แต่ถาจะให้เลิกเอาระหวาง
 ผัวขเมาเหมนเหล่าหิงรูปร่างอุปลักษณ กับผัวรูปหล่อ
 หอมกรุ่นตลอดกาลแต่เจ้าซุ่มหาวิชาลเกอ นอนใจ ได้เลย
 ชาวคณะกะทะทองแดงเอ๋ย แม่หาทงเพื่อนไปหาซู่ไม่ ผู้
 หึงมคตพจนอยุอย่างหนึ่งว่า ใครมผัวเจ้าซู่เหมอนนอน
 กอดงูจงอางไวคบอก รูไม่ได้เลยวว่าวันไหนมันจะฉกเอา

และกอ ทง ๆ ทเจ้าผวกแต่นขเมาออกอย่าง
 นนแหละ แต่พอกลับบ้านผิดเวลาก้ชกเป็นหวง ไม่รู้ว่า
 จะไปรับคพิทไหนบ้าง ไม่รู้ว่าวันรุ่งซนจะไปเยี่ยมพบทโรง-
 พกไหนหรือโรงพยาบาลไหนบ้าง พอไดยนเสียงออเอ
 บ้าง โวยวายบ้างมาแต่ไกลก็โล่งใจเฮ้อ ! หมดห้วงไปเปเลาะ
 หนึ่งละ ถึงจะเดินแถไปทางขวา ถามาทางซ้าย ไปข้างหน้า
 ลองกาว ถอยหลังเสียงอกสำมกาวกข้างเออะ เดินหนัก ๆ

เขากคงถงปรตบ้านเขาเอง
 มผู้ตงซอตั้งเกตว่า ผู้หึงทเป็นเมียบคนขเมานน
 เพียบพรอมไปตวยคุณธรรมอนลาเลิศอย่างเหลือหลายนอน
 จากพรหมวิหาร ๔ คือเมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา

ที่แม่แก่สามอยู่ไม่วางแวนแล้ว ยิ่งบำเพ็ญบารม้อย่างแก่
 กลาเกือบครบถ้วน ๑๐ ประการเสียออกด้วย ว่ากันทำไม
 ผู้หญิงที่เป็นเมียคนชเฆมานแหละ ถ้าประพฤติดวใหญ่หลัก
 กัมหวังลุไธดาไธง่าย ๆ หรือไม่กัมหวังเป็นบาไธง่าย ๆ
 เหมือนกัน

ซักก่อน แม่ มันจะมากเกินไปละมังจะ แม่คุณ
 ทว่าเมียคนชเฆมานะแม่พรหมวิหาร ๔ ให้แก่ผัว เมียนะจะ
 ไม่ใช่แม่

ชะชะ ! ซักจะมีเลี้ยงแบบนิทานอัปลแล้วปะไร
 อ้อ ! เรื่องชาวนากบงูเห่ายะ ทั้งุเห่าพอรูสึกความอบอุ้น
 กษยายตวแล้วชูคารามเลี้ยงฟ้อ ๆ ก็เป็นเมียนะชะจะ ใคร
 ว่าฉันเป็นแม่ละ ถ้าฉันเป็นแม่ละก้อฉันไม่ปล้อยให้คุณ
 มาเล่นดินอยู่กับฉันไธถึงสามพยางค์หรือก ก็คงไธมีราย
 การรักละเลงเลือดกันไธนานแล้วละ

ไม่ใช่เรื่องของโหวหารแต่ประการไธเลย ทว่าเมีย
 คนชเฆมาเย่อมแม่พรหมวิหาร ๔ ต่อผัวอยู่เส่มอนะ คิดดูก็
 แล้วกัน เมื่อย่อมประกอบไปด้วยเมตตา คือความคิด
 ปรารธนาที่จะให้พนทุกข เห็นเจ้าผวลมและอยู่ชานเรือน

ยุงเกาะเต็มหน้าเต็มแขนก็ไมรู้สึกตัว แม่ก็อุตล้าหเอามุง
มากางครอบให้พ้นจากทกข ไม่ใช่เพราะมนุษย์ทเป็นเมย์
เขาเชื่อมั่นในสโลแกนทว่ายงรายกว่าเดือนนหรือก เพราะ
ยุงหนึ่งฝูง กับเดือนหนึ่งตวันนใคร ๆ ก็หนีเดือนก่อนหนยุง
แต่มนุษย์ท เป็นเมย์เขามึ เมตตาและ กตอ ด้วยความ กรุณา
คือความคิดปรารถนาทจะใหม่ความสุข คือเอาผ้าห่มห่มให้
เพื่อว่าเวลา ล้างเม่า จะได้ไม่ เป็ดยวดำ จีบตาย เสียเปล่า ๆ
แล้วพอดนเขายงกรุณาหานาข้าว หรือกาแพ็ดารอนขมป
คอยเช่นไม้ให้อดอยากอก ทนถาหากว่าผวขเมาคนน
กลับมาบับยงไม่หลบบับ ยงมึปรากฏการณ์แห่งความ
ตนอย เมย์กเมมูทตาคุณ คือผวทกขททุกขด้วย กล่าว
คือถาผวมความสุขเพราะได้เลี้ยงเหล้าบรรดา "กว้าง" ทง
หลายจนกว้างลนคอรอกได้คลานกลับไปตาม ๆ กันกพลอย
มีความสุขไปด้วย แม้จะเป็นความสุขเพียงวจา ว่าประดา
รานหลายงมหวงเมตตอลมละลาย เพราะไรกระสือทจะ
มาอดหนุน แต่ถาผวมทุกข เพราะสูญแล้วซ่งล้ากว้าง
เมย์กจะกล่าววจาพลอยล้าแดงความเป็นทุกขไปด้วย แต่
ถาผวเกิดล้าแดงอาการขดแคนแน่น อราดอ การบ้าน ซ่งหมู

ถูกลงจนกิโหละสามสิบสี่ต่างค้อย่างก่อน หรือต่อการเมือง
อนมแต่เรื่องภยจากคอมมิวนิสต์ เมียก็แม่อุเบกษาคุณต่อ
ผัว คื่อวางเฉย เฉยหงส์หน้าวาจา ท่าทาง ปล่อยให้บ้า
ไปเสียพุกหนึ่ง พอหมดฤทธกหลับเอง

ทนถงเรื่องบารมส์บประการทเมยคนชเมวา บ้าเพญ

ต่อผัว

บารมส์ประการแรก คื่อขันติธรรม ถ้าใครไม่ยอม
รับว่าผูหญิงทเป็นเมียคนชเมวานน มีความอดทนอย่างเหลือ
หลาย คน ๆ นั้นก็ใจอากรรมที่สุดละ ไหนจะต้องอดทน
อดกลนต่อรูปร่างซึ่งอุปลักษณะ ตาแดงกำบาง ปรีอบาง
เสียงทออเออบาง เอะอะบาง และกลนซึ่งหึงระเหยมา
ตามลมหายใจบาง ยิ่งถ้าพ้อมหาจำเริญชอบกินยนิไทย
—คื่อเหล่าโรงดวย ยังกลนกล้าอกเป็นหลายเท่าทเดียว

บารมส์ประการต่อมา ก็คื่อวิริยะ ไฉ่แก่ความพาก
เพียรทจะเฝ้าคุดลากพ้อมผวชเมวา จากเชิงบันไดให้ชนไป
ถึงสถิตบนบาน และเพียรพยายามทจะเปลี่ยนเครื่องแต่ง
กายอันมอมแมมเหมือนหนุমানตกแทนให้เป็นเครื่องแต่ง-

กายล่ำลองอยู่กับบ้านอันสะตวงสบายแก่ผู้ส่วมได้

บารมประการที่สาม คือเมตตานัน ก็แบบเดียวกับ

กับที่ได้อธิษฐานมาแล้วในเรื่องพรหมวิหารนั้นแหละ

บารมประการที่สี่ ก็คือแรงอธิษฐาน กล่าวคือเมื่อ

ได้เห็นโทษของการกินเหล้าจนเมาขนาดเกือบไม่เหมือนคน

เฉกเช่นพระเนมิราชที่พระมาตุลเทพบุตรพาไปทอดพระเนตร

สัตว์รคและนรกพร้อมสรรพแล้ว ก็อธิษฐานว่าจะพยายาม

บำเพ็ญกุศลกรรมให้เกียดชายนายผัวขเมาให้มากที่สุด

จะมากได้ โดยว่าหมอมจะมีชีวิตอยู่ต่อไปก็จะได้อยู่โดยสบาย

หรือถ้าจะต้องสิ้นลมปรานไปเพราะฤทธิ์เมา เขาก็จะได้

ตายได้สะตวง ๆ กระทบ

บารมประการที่ห้า คือบัญญัติบารม นนิกได้แก่

ความฉลาดของกสิยาณผู้เป็นเมยทรงจกยดมั่นในสุภษัตถ์ว่า

อย่าถือคนบาว่าคนเมา เพราะคนบากับคนเมามาก ๆ จะ

คือกันนั้นแหละ

แฉะยงจะเนกขมมบารมเอย ทานบารมเอยร้อย-

แปดพันประการที่เมยคนขเมาจะพึงแผ่ต่อผู้ผ เพราะฉนั้น

ระก้อ ถ้าหากผัวขเมายังไม่สำนึกในพระคุณอกันบว่า

อกตัญญูเป็นที่สุดแล้วละ

ทน ทำไมผัวขเมาจึงได้รบความเมตตาปราณีจาก
เมียอยู่ เพราะเท่าที่แจ่มมานนตมแต่สรรรพโทษ ไม่ม
สรรรพคุณเสียเลย มนกกคงต้องมความคหลงเหลืออดตกน
ตระกรายอบบางละซ

สุนทรภู่ว่า "ถึงเมาเหลาเช่าสายกัหายไป"
ตอนทล้งเมาเช่าสายนแหละ ผัวขเมาจะประกอบไปดว้ย
หิริโอดตบปะ บียวจา สัมมาจริยา อดตสัมมาปณิธิ รุณิด
ชอบพรอมมุล ทนเมียบางคนกัดำเนินกโไลบายเฉยไว้ ไม่
พูดไมจาอะไรทงนน เลือผาอาหารจัดหาไว้ให้พรอม เพียง
แต่คอยคุณเชิงคิริยาของผัวไว้เท่านั้น แต่ม้อยอย่างหนึ่ง
ทเมียคนขเมาจจะละเวนไว้ คองานบ้านประเภทชกริด กวาด
ถู บางทแกลงทงอย่างจงใจให้ความรคความเลอะปรากฏ
ประจกษ ผัวขเมาเห็นเขาก็จัดการรบภาระเสียเองเป็นการ
ไถ่บาป อ้อ ! ก็บาปกรรมน่านรคเจียวอกเรานั่นเอง

ถ้าไปดู ๆ ตามหนาหนังสือพิมพ์รายวัน จะเห็น
ว่าในบรรดาข่าวโรงพักนน นอกจากข่าวอุบัติเหตุทงถนน
อันเป็นกิจวัตรประจำชั่วโมงแล้ว ทุกวันจะต้องมข่าวกเวย

เมษ (ของ) คนขเมา

กบเรองผวเจาซึ เมยนอยเมยหลวงอยุ่เต็มอ แต่ชาวอน
เนองมาแต่ผวขเมานนแทบจะไม่ม หรือถึงมกนอยเต็มทน
เป็นตนวาเมยทารายผวซังเมาแล้วชอบซอมเมย กัดมควร
แล้วทจะตองเนาะดูเลือดเดี่ยวบาง มอยางทไหน เดยวอก
เดยวนาด แต่หมามนยงไมกตตวเมยหนา

ตำรวจอันว่าโปลิศ

ตำรวจ : พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานเขา
ให้รรถาธิบายไว้ยัง

ตำรวจ — ผู้หน้าที่ตรวจตราและรักษาความสงบ
ตำรวจนครบาล (โป) น. เจ้าหน้าที่ระวังและ
ระวังเหตุการณ์ทางอาญาภายใน นครบาล กรุง-
เทพ—ชนบุรี ตำรวจภูธร น. เจ้าหน้าที่ระวัง
และระวังเหตุการณ์ทางอาญาภายนอกนครบาล
กรุงเทพและชนบุรี ตำรวจหลวง เจ้าหน้าที่

ระวังและระวังเหตุการณืทางอาญาในพระบรมมหาราชวัง
 แต่เมื่อหกสิบปียอนหลังชนไปจป ถึงสมัย บรมโบ-
 ราณัน คำว่า ตำรวจ ไม่ได้มีความหมายอย่างที่ใช้กันอยู่
 ในปัจจุบัน หรืออย่างตพจนานุกรมว่าไว้เลย ที่เรียกว่า
 ตำรวจ ในสมัยก่อนนั้น คืออะไร และมีหน้าที่ราชการ
 อย่งไรบ้างนั้น ได้มีบอกไว้ละเอียด ในพระราชดำรัส
 ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงแถลง
 พระบรมราชาธิบายแก้ไขการปกครองแผ่นดินตอนหนึ่งดังนี้

“ล้วนท เป็น ทหาร รักษา พระองค์ ทง ปวงนั้น คือ
 กรมตำรวจหน้าแปดกรม กรมพลพัน กรมทนายเลือก
 กรมคู่ชก กรมทหารใน กรมรักษาพระองค์ ต้อง
 นอนประจำเวรในพระบรมมหาราชวัง เมื่อมีเหตุตั้งพระ-
 ราชดำเนินทางบก ทางเรือ ในการส่งคราม หรือ
 ในการประพาสก็เป็นพนักงานที่จะแห่ ห้อมประจำการ ในที่
 ใกล้เคียงพระองค์ จนที่สุดเวลาเสด็จออกท้องพระโรงกรม
 เหล่านี้ต้องเข้าก่อนขุนนางกรมอื่น ๆ เป็นผู้ซึ่งจะมี
 อาวุธเข้ามาในท้องพระโรงได้พวกเดียว กรมตำรวจหน้า

นั้นเป็นคำรับสั่ง ชำระความซึ่งเหมือนกับพระเจ้าแผ่นดิน
ทรงเป็นผู้พำกษาเอง ไม่ได้เกยของแก่ลูกขุน เป็น
พนักงานซึ่งจะทำที่ประทับพลับพลา หรือทำการที่เป็นการ
ใหญ่จะให้แล้วโดยเร็ว เช่น ทำพระที่นั่ง ทำเมรุ เป็นต้น
กรมตำรวจใหญ่ขวาได้บังคับบัญชากรมผู้พายมาแต่เดิมด้วย
เมื่อราชการอันใดซึ่งเป็นทางไกลกุด หรือไปในหัวเมือง
ไกลกุด เมื่อก่อนจะมีข้าหลวงออกไปด้วยข้าราชการนั้น ๆ
ก็ใช้กรมพระตำรวจโดยมาก เพราะฉะนั้นถึงว่ากรมพระ
ตำรวจแบ่งอยู่ในฝ่ายทหาร ก็มีได้เกยของกับกรมพระ
กลาโหมเลย แต่เดิมนั้นขอห้ามมิให้เสนาบดีผู้ใดผู้หนึ่ง
ขอให้ตั้งผู้ใดเป็นเจ้ากรมปลัดกรมพระตำรวจ ต้องแล้วแต่
พระเจ้าแผ่นดินจะทรงตั้งใครพระองค์เดียว บรรดาพระราช
อาญาทางปวงซึ่งพระเจ้าแผ่นดินจะลงโทษแก่ผู้หนึ่งผู้ใด ย่อม
ใช้กรมพระตำรวจทั้งต้นจึงมิได้ ให้กรมพระตำรวจอยู่ในบังคับ
บัญชาผู้ใด ฟังคำสั่งจากพระเจ้าแผ่นดินตรงแห่งเดียว”

ส่วนหน่วย ราชการ ซึ่งทำหน้าที่เหมือนกับตำรวจ
ในสมัยปัจจุบัน สมัยก่อนนับเนื่องอยู่ในหน่วยราชการที่

ใหญ่ไม่ใช่ ย่อยเลย คือจุดสุดตมภกรรมเมืองหรือกรมพระนครบาล งานด้านนั้นนับเป็นหัวหน้าในเครือข่ายกับจุดสุดตมภกรรมเมือง และพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ก็ได้ทรงอธิบายไว้ในพระราชนิพนธ์เรื่องเดียวกันนั้นว่า

“--ส่วนจุดสุดตมภออกตำแหน่งหนึ่ง คือ กรมเมืองหรือกรมพระนครบาลนั้น เป็นหน้าที่โตบังคับกองตระเวนซ้ายขวา แลขุนแขวงอำเภอกำนันในเขตกรุง บังคับศาลพิจารณาความนครรจมหันตโทษ ซึ่งแบ่งเป็นแผนกว่าความนครบาล เป็นศาลซึ่งไม่ระคนด้วยความแพ่ง ความอาญา ความอุทธรณ์อย่างเช่นเสนาบดีกรมอื่น ๆ แลได้บังคับรักษาคุกไพร่หลวงมหันตโทษตะพุนหญ้าช้าง”

และเมื่อทรงแก้ไขการปกครองแผ่นดินจากระบบเสนาบดีจุดสุดตมภ อัครมหาเสนาบดีสองตำแหน่งมาเป็นระบบสืบสองกระทรวง กิจการกระทรวงนครบาล ซึ่งชั้นแรกรวมเรียกตั้งเดิมว่า กรมเมือง ก็ทรงระบุไว้ว่า “ว่าการโปลิศแลการบัญชีคน คือ กรมสุรศักดิ์แลรักษาคนโทษ”

ดงน
ในกรุงเทพพระมหานครน มีตาดับลยตาดับลหนึ่ง

ซึ่งภาษาชาวบ้านเรียกว่า ทำแปดตำรวจ คนสมัยนี้ ไม่
ใคร่จะรู้อย่างเดียว ทำแปดตำรวจนั้นอยู่ไหน แล้ว
แปดตำรวจนั้นตำรวจอะไร ถ้าจะเดาว่าเป็นกองต่าง ๆ ใน
กรมตำรวจ บัจจุบันนี้เกินกว่าแปดกองเป็นไหน ๆ เสีย
แล้ว

ทำแปดตำรวจ ในสมัยนั้นกคอกตงของหน่วย
ควบคุมญวนอพยพของกรมตำรวจสมัยปัจจุบัน

ทั้ง แปดตำรวจนั้น ตำรวจอะไรละ ก็กรมพระ-
ตำรวจหน้าแปดกรม อันประกอบด้วยกรมตำรวจใหญ่ซ้าย
กรมตำรวจใหญ่ขวา กรมตำรวจนอกซ้าย กรมตำรวจ
นอกขวา กรมตำรวจสันมซ้าย กรมตำรวจสันมขวา
กรมตำรวจในซ้าย กรมตำรวจในขวา รวมสิ้นแปดเสร็จ
เป็นแปดตำรวจเลย

ในแต่ละกรม ก็มีหัวหน้าแผนกอยู่ ๓ คน มี
“โตเตล” ว่า “ประแดง” นำราชทินนาม แต่ในบาง
แห่งก็เรียกว่า คุณาแดง กอศัพทกัมพูชานแหละ แต่
ราชทินนามนั้นเป็นศัพท์มคธ ตำแหน่งประแดงนั้นถ้าจะอนุ-
โลมกับตำแหน่งตำรวจในสมัยปัจจุบัน ก็คงจะชนผู้กำกับ

การเป็นอย่างบ่อย ๆ หรืออาจถึงตำแหน่งผู้บังคับการ เป็น
อย่างใหญ่ ประแดงใหญ่ในแปดตำรวจนะ มชอยงง

ประแดงนารายณ์ ในกรมตำรวจใหญ่ขวา

ประแดงอินทรีศักดิ์ ในกรมตำรวจใหญ่ซ้าย

ประแดงราชระเค ในกรมตำรวจนอกขวา

ประแดงยงใจยุทธ์ ในกรมนอกซ้าย

ประแดงเส็น ในกรมตำรวจสนมขวา

ประแดงเสนา ในกรมตำรวจสนมซ้าย

เสียดายที่ขาดไปสองประแดง ไม่อาจหาได้ว่า กรม
ตำรวจในขวา กับกรมตำรวจในซ้ายนะ หัวหน้าใหญ่ขอ
ประแดงอะไร เป็นอันหายหกตกไปสอง

แต่ที่ว่าไตเติล ประแดง นั้นะ มีแต่โบราณกาล
เก่าพร้อม เพราะปรากฏอยู่เพียงในกฎหมายทำเนียบศักดิ์
นาพลเรือน อันเป็นกฎหมายเก่าแก่งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา
มาเป็นราชธานี แต่พอถึงสมัยกรุงธนบุรีและกรุงรัตน
โกสินทร์ ก็มิตำแหน่งท่านขุน คุณหลวง คุณพระ เจ้าคุณ

มาแทนที่

ตำรวจใหญ่สมัยก่อน ก็มาทำหน้าที่ประจำตำแหน่ง
กับเขาเหมือนกัน ไม่น้อยหน้าคนโต ๆ ใหญ่สมัย
เท่าไรนักดอก แต่ที่ว่าทำหน้าที่ประจำตำแหน่งนั้น เป็น
เร็ว หนึ่งเวลาตามเสด็จไปในขบวนพยุหยาตราทางชล-
มารค เจ้ากรมตำรวจใหญ่ชาย ซึ่งมักมบรรดาศักดิ์เป็น
พระพิเรนทรเทพ ก็มาประจำตำแหน่ง ชื่อ ชัยรัตนพิมาน
เจ้ากรมตำรวจใหญ่ขวา ชื่อ พระอินทรเทพ ก็มาชย-
บวรสวัสดิ์ เป็นเรือประจำตำแหน่ง เรือคนเรียกว่า เรือ
เอกชัย เป็นเรือประตุนำชนใน คันกระบวนในหน้า
กับกระบวนพระราชยาน ดำรับไม้ได้มุลำกันเล่น ๆ เลย
วางไว้นั้นเป็นแบบตงแต่สมัยพระนารายณ์ ใครไม่เชื่อไป
ดูจากตำรากระบวนพยุหยาตราเพชรพวง ซึ่งถือเป็นระเบียบ
บัญญัติกันมาจนถึงสมัยใกล้จะปัจจุบันนี้

เมื่อแยกกรมเมืองออกมาให้ “ว่าการ โปลิศ์ และ
การบัญชีคน” แล้วก็แยกกิจการโปลิศ์ออกมาเป็นอีกกรม
หนึ่งต่างหาก เรียกว่า กรมพลตระเวน มีเจ้ากรมเป็น
พระยา โดยมากกรมราชทินนามว่า อินทราชบริพัตรราช

ร่องเมือง หรือบางทากลางท่ายส์รอยว่า จำเมือง
 ตอนนั้นแหละ เริ่มใช้คำว่า โปลิศ ในความหมาย
 ถึงราชการท มหนาท ตรวจตรา รักษา ความสงบ ของบ้าน
 เมือง และมีการจอดอยู่เวณยามกันตามถนนหนทาง ส้มยี่
 ก่อนไม่ได้มีบ้อมยามกันให้ตำรวจ ถึงสถิตกัน อย่างทุก เวณ
 ยามแต่ละคนก็ใช้ไม้พลองเป็นอาวุธคู่มือ เดินซารเวตรว
 ตราไปตามที่ต่าง ๆ และมีหัวหน้ายามออกตรวจตราพล
 ตระเวน ทออาจหลบยาม หรือหลบยาม พวกหัวหน้า
 พลตระเวนเหล่านี้ ก็ได้รับบรรดาศักดิ์ชาวบ้านตงไหว
 นายยามนั้น นายยามนี้ และกมผู้ตงตั้งเกตุว่า ผู้ทได้
 เป็นนายยามนั้น น้อยคนนทจะมเมยเพียงหนึ่ง หนึ่ง
 มกนตงแต่ต้องสำมดชันไปเดี่ยวแหละมาก เวณเดี่ยวแต่คน
 ทอยู่ภายใต้การ ปกครอง ระบบ ภรรยาชิปไตย อย่างฉกรรจ์
 ประกอบกับผู้ครองอำนาจชิปไตยเป็นคนทปากไว มือไว
 อย่างเหลือแสน ผนวกดวยการมีรูปทรงเฉียด ๆ ฟังแบ็น
 เข้าไปดวย นายยามผู้นนจตองยอมตนทนเป็นเกาะชาว
 มเมยเพียงคนเดียวให้เป็นที่เพิของประดานายยามดวยกัน
 และเพอจะ “พัฒนา” กิจการพลตระเวนไทยให้

ทันสมัย ทางกรบ้านเมืองจึงได้จ้างชาวต่างประเทศมาเป็น
 ผู้บังคับบัญชาตำรวจไทย และชาวต่างประเทศที่ไทยจ้าง
 มานันก็จะต้องพูดภาษาอังกฤษได้เป็นภาษากลาง ไม่ว่าจะ
 คนไหนจะมีสัญชาติใด เชื้อชาติใด ศัพท์ต่าง ๆ ที่ใช้ใน
 กิจการตำรวจไทยยุคแรกพัฒนาจึงเป็นศัพท์ต่าง ประเทศเสีย
 มากกว่าอน และก็เป็นเรื่องประหลาดอยู่อย่างหนึ่งก็คือว่า
 นายยามสมัยหกเจ็ดสิบปีก่อนนั้น ภูษาฝรั่งมากกว่าหาง
 ปลาทุในสมัยนั้นเป็นไหน ๆ นึกคิดเทียบตามอัตราประชากร
 ทรหนึ่งต่อ

เมื่อเขามาเป็นนายชนผู้บังคับการบาง เจ้ากรม
 บางอย่างนั้น จะให้เขาเป็นเพียงมีสเตอร์อยู่ลอย ๆ จะบังคับ
 บัญชาผู้น้อยซึ่งเป็นทนายขุน คุณหลวงได้ยังไง ก็ต้อง
 มีการให้บรรดาศักดิ์กันให้สมควรก็ควร เจ้านายฝ่ายตำรวจ
 ซึ่งเป็นชาวต่างประเทศก็มี พระยาवासเทพ (ยี่. เขา)
 พระยามหิทธิมนุปรณโกศลคุณ (โตกจิ มาซาโอะ) ท่าน
 ผู้นั้นเป็นชาวญี่ปุ่น พระยาเพชรอินทรา (มีสเตอร์วรามิง
 ชาวเดนมาร์ค) แล้วยังมีมีสเตอร์ลอสัน แม่แต่ท่าน
 บิดาของท่านอดีตอธิบดีตำรวจ คือ พล. ต. อ. อุดุล อุดุล

เดชะจรลี ก็เป็นชาวต่างชาติที่มารับราชการในกรมตำรวจ
ไทย ชื่อ กัปตัน เซริฟฟ์ และเมื่อได้อิโณลัญชาติเป็น
ไทย ก็ได้รับพระราชทานนามสกุลว่า ฟังพระคุณ

โปลิศหญิงก็มีแล้วในสมัยก่อน แต่ทำหน้าที่แค่
ในพระราชฐานชั้นในเท่านั้น โปลิศที่เป็นพลตระเวนทำ
หน้าที่อย่างไร โปลิศหญิงก็ทำหน้าที่อย่างนั้น ก็ไซลอนนะ
แหละและมีชนนายชนไปอีกด้วย เป็นจำ มับงตตทแซน-
เลอซังเป็นแซนกระบอก บงกแบบหางปลาทูนเองแต่เล็ก
กว่าสักหน่อย ดิดเป็นพิตอຍุทแซน นายใหญ่ยังชนไปมี
ตำแหน่งเรียกว่า หลวงแม่จาว บางทีกเรียกหลวงแม่จ่า
โปลิศหญิงนั้นดูเด็ดกว่าโปลิศชายหลายเท่า ดูง่าย ดูก็
เก่ง เดียงก็ดัง หน้าที่จัดสรรมาแต่ประเภทนางงามมาก
กว่านางงาม ชาวบ้านธรรมดาไม่มีใครกล้าทำกำแหงกับ
โปลิศชั้นใด ชาววังชนธรรมดาก็ไม่กล้าแสดงเดชต่อไซลอน
หรือโปลิศหญิงชั้นนั้น

ตำรวจนี้ ชื่อในภาษาจีนออกจะฟังแห่ม่ง ๆ หู
อยู่หน่อย แจกในเมืองไทยเรียกว่า หม่าต้า พยางค์แรก
ที่เดิมวรรณยุกต์จดังจวาลงไปนั้นไม่ใช่ไม่รู้ แต่ถ้าเขียนลุ่น ๆ

แล้วดูมันราว ๆ นัยน์ต้ายิ่งงงชอบกล ตำรวจจับ แจกไซ
คำว่า หม่าตา^๕เลยะ โรงพัก ไซ^๕คำว่าหม่าตา^๕ลง

ทน คำว่าหม่าตา^๕ นมาจากไหน จิน^๕ไหนกันเนอะ
เตยะ หรือไม่เตยะ เตยะแปลว่าถูกต้อง ไซ^๕ ครบ จิน-
เตยะ ฟังแปลว่า จิน^๕อย่างถูกต้อง

คำว่าตำรวจในภาษาไทยนี้ ภาษา^๕จันแดงเขา
เรียกว่า เกงซก ภาษา^๕กว๋อฮยคือจันกลางอ่านว่า จัน^๕เซอะ
เกง ก็แปลว่า ระวัง ซก ก็แปลว่าตรวจสอบ สถานที่
ตำรวจ เขา^๕เรียกว่าเกงซกเกก แต่^๕ไหนจันในเมืองไทย
เรียกหม่าตา^๕ลง ก็ไม่รู้ และคำว่าหม่าตา^๕ลงนี้ เอาไปพูด
ในเมืองจัน ^๕ไม่ว่าจันขาวจันแดง เขาก็^๕ไม่รู้^๕อกเหมือนกัน

เกาะใต้^๕คิดว่า หม่าตา^๕นั้นะ เป็นคำมลายู คน
จันในมลายู^๕ไซ^๕กันแล้วก็เลยมาถึงเมืองไทย แบบเดียวกับว่า
ใต้หลง ^๕ซึ่งเป็นคำมลายูแท้ ๆ ของเดิมเขาอ่านตุล่ง คน
จันเอา มา^๕ไซ^๕เสีย^๕พัก เตยะ^๕ก็เลย^๕สลัด^๕หมวก^๕แขก^๕ออก^๕ไว้^๕ทาง
เบียดแทน ถือ^๕สัญชาติ^๕จัน^๕ทง ๆ ท^๕เชื้อชาติ^๕เป็น^๕มลายู^๕ แต่

ตำรวจอันว่าโปลึก

เดี๋ยวนี้คนจนในเมืองไทย ประเภทที่สมัยใหม่หน่อยก็เรียกว่าโปลึก แทนหมาตา โรงพักก็เรียก โปลึกถึงแทนหมาตาลง

เมื่อราว ๆ ปี พ.ศ. ๒๔๗๐ ท่านเจ้าคุณเทพหัดดิน ประกอบกิจการแท็กซี่ให้คนเช่านั่งตากอากาศในราคาไม่ลดละ ๑๕ สตางค์ รถยนต์ที่สมัยก่อนมีแต่เป็นลูกยาง ใช้ขับปุด—ปุด จึงมีคนขับแท็กซี่ที่รามคระนองบังเกิดความคิดอุทริเวลาดำเนินผ่านด่านตำรวจหรือผ่านตำรวจ กับขับแต่ให้มันตงออกมาเป็นเสียง ปุด—ปุด ปุด—ปุด ปุด ปุด ชะรัย ชะรอยแต่ยังแตร์นั้นคงจะละม้ายกับเสียง เยียฟ้าทาดำรวจอยู่อย่างมหันต์ จึงมีการห้ามปรามมิให้คนขับรถยนต์แบบแตร์ใหม่เสียงเส็บไล่ตเช่นนั้น แต่ทว่าสมัยนั้น พาหนะจะได้กอดคนขับรถมอโบนอกไม้ นอกจากมนุษย์ต้องขาหนึ่งแรงคน ซึ่งพวกผู้ชอบแต่ผู้รายซึ่ง ขนาดเรียกว่า ไอโม เพราะได้หมวกกระโด้บ้าง หวดแดงแข้งดำบ้าง ก็ไล่ไม่ทัน ต่อมาเมื่อรถยนต์เปลี่ยนใช้แตร์ไฟฟ้า เสียงอันทำให้จบบกเลยเปลี่ยนเป็นเสียงอันแทน

ใครก็^๕ไม่^๕รู^๕แต^๕ง^๕สั^๕ก^๕ว^๕า^๕ไ^๕บ^๕ท^๕ห^๕น^๕ง^๕   เพราะ^๕พิ^๕ล^๕ิ^๕ก^๕   แต่^๕
 เสีย^๕ต^๕าย^๕ท^๕จ^๕ำ^๕ไ^๕ด^๕เ^๕ด^๕เ^๕เพ^๕ย^๕ง^๕ส^๕อ^๕ง^๕บ^๕ร^๕ร^๕ท^๕ด^๕ว^๕า

สั^๕ก^๕ว^๕า^๕พ^๕ว^๕ก^๕เร^๕า^๕เห^๕ล^๕ำ^๕ไ^๕บ^๕ลิ^๕ศ^๕
 ส^๕ั^๕น^๕ค^๕ิ^๕ด^๕เ^๕ล^๕ว^๕ห^๕ร^๕อ^๕เจ^๕ำ^๕เ^๕ำ^๕ถ^๕น^๕น

เมื่อบรรดาศักดิ์ ล่ม

“บรรดาศักดิ์”

คำ ๆ นี้ก็เช่นเดียวกับคำอีกมากหลาย
ในภาษาไทยที่นำมาจากสันสกฤต โดยการ
แปล “บรรดาศักดิ์” ก็คือ “ผู้ม่อานาจน
ถึงแล้ว” โดยความหมายก็คือตำแหน่งขุนนาง
อันได้แก่ ขุน หลวง พระยา ฯลฯ นั้นเอง
อันว่า บรรดา ศักดิ์ นั้นเป็น สิ่งที่มีมา ช้า
นานแต่โบราณกาล จนยากที่จะกล่าวให้แน่
นอนได้ว่าเริ่มกำเนิดขึ้นครั้งแรกเมื่อไร และ
เคยเป็นที่มุ่งมาดปรารถนา ของผู้ที่เกิด มาเป็น

มนุษย์นานตราบเท่ากบเวลาทเริ่มกำเนิดตนของคำ ๆ นั้นเช่น
เดียวกัน

สำหรับในเมืองไทยปัจจุบัน บรรดาความคิดที่เป็นสิ่ง
ที่ถูกกรังเกียดจากผู้มีอำนาจในนานเมืองกระตัง มีการ ยกเลิก
ไปครึ่งหนึ่ง และเมตตอมาจะได้มีการ “พระราชทานคืน”
ก็ดูจะสิ้นความหมายไปเสียแล้ว เพราะจะไม่มีการแต่งตั้ง
ขึ้นมาอีก เรียกได้ว่าถ้าผู้มีบรรดาความคิดในขณะนั้นต้องสิ้นไป
ตามอายุขัยคนสุดท้าย นั่นก็หมายความว่า การสิ้นสุดอยู่ได้เกิด
ขึ้นแล้วแก่ “บรรดาความคิด” ในเมืองไทย

ความเสื่อมของ “บรรดาความคิด” มหันตมาจากความ
รู้สึกนึกคิดของ “ปัญญาชน” กลุ่มหนึ่ง ซึ่งต่อมาได้
รวบรวมกันเป็นคณะ และกระทำการอันใหญ่หลวงเรียก
กันว่า “เปลี่ยนแปลงการปกครอง” เมื่อวันที่ ๒๕ มิถุนายน
๒๔๗๕ คือเปลี่ยนแปลงหรือระบบการปกครองจาก “สัมบูร-
ณาญาธิบดีธิราชย์” มาเป็น ‘ประชาธิปไตย’ ดังที่เรา
จักกนอญแล้ว

ความซิงซัง 'บรรดาศกค่อม' ของบุคคลกลุ่มนั้นจะ
 เพราะตวชนแต่เมื่อไรและด้วยเหตุผลประการใด นอกจาก
 จะได้ฟังจากคำบอกเล่าอันเนื่องมา จากความ ซมซน แลวกม
 หลักฐานที่ใ้รับการจารึกไว้ในประวัติศาสตร์ เป็น อีกด้าน-
 หนึ่ง

หลักฐานดังกล่าวนี้ปรากฏในรายงานการ ประชุม
 ของสภาผู้แทนราษฎรยุคแรกสมัยแรก ในวาระพิจารณา
 ร่างรัฐธรรมนูญฉบับแรก เมื่อวันที่ ๒๕ พฤศจิกายนใน
 มาตรา ๓๑ ซึ่งมีความว่า "พระบรมวงศานุวงศ์ ตงแต่ชน
 หม่อมเจ้าขึ้นไป โดยกำเนิดหรือ โดยแต่งตั้ง ก็ตาม ย่อม
 ดำรงอยู่ในฐานะเหนือการเมือง"

ความมุ่งหมาย ของผู้ร่าง รัฐธรรมนูญใน มาตรา
 นี้ อาจพิจารณาได้เป็น ๒ ทาง คือ ตัดสิทธิบรรดาพวกเจ้ามิให้
 มาเกี่ยวของกับการเมือง หรือออกนอกระบบคือ เพื่อ "เทอด
 ทูน" พระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์ไว้มิให้ถูกดู
 หมิ่นหรือกระทบกระทั่งในพระเกียรติ เพราะเป็นสังยาก
 ยงที่จะหลีกเลี่ยงได้สำหรับผู้เล่นการเมือง

อย่างไรก็ดี สำหรับข้อความในมาตรา ที่ว่าด้วย
สิทธิของเจ้าในวงการเมืองนี้ พระยามโนปกรณนิติชาดา
ประธาน คณะอนุกรรม การร่าง รัฐธรรมนูญ ได้นำ ขนทูน-
เกล้า ๆ ถวายเพื่อทอดพระเนตรและขอพระราชทานพระราช
วินิจฉัยก่อนแล้ว ดังปรากฏสำเนาถวายพระราชหัตถเลขา
พระราชทานคำตอบมาดังต่อไปนี้

ส่วนจิตรลดา

วันที่ ๓๔ พฤศจิกายน

พุทธศักราช ๒๔๗๕

ถึง พระยามโนปกรณนิติชาดา ประธานคณะกรรมการราษฎร
หนังสือที่ ๓๓๒/๓๓๐๘ ลงวันที่ ๓๓ เดือนนี้ ว่า
ในการร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยามนี้ ความขอ
หนังสือลงใจอยู่คือในเรื่องทฤษฎีของแก่พระบรมวงศานุวงศ์
จะควรดำรงอยู่ในฐานะอย่างไรในทางการเมือง กล่าวโดย
หลักการ พระบรมวงศานุวงศ์ย่อมดำรงอยู่ในฐานะอันเป็น
ที่เคารพเหนือความที่จะพึงถูกตบตีข่มเหง ไม่ควรแก้ตำแหน่ง
การเมือง ซึ่งเป็นการทำงานที่นำมาทั้งในทางพระเดชและ

พระคุณ ย่อมอยู่ในวงอันจะต้องถูกตักตวง อักเหตุหนึ่ง
 จะนำมาซึ่งความขมขื่นในเมื่อเวลาทำ Electoral Campa
 igned อันเป็นเวลาต่างฝ่ายหาโอกาส attack ซึ่งกันและ
 กัน พระยามโน ฯ เห็นว่า เพื่อความสงบเรียบร้อย
 สัมครุสฺมานเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันใน ระหว่าง เจ้านาย กับ
 ราษฎร ควรถือเสียว่าพระบรมวงศ์านุวงศ์ตั้งแต่ชนหม่อม
 เจ้าขึ้นไปย่อมดำรงอยู่เหนอการเมืองทั้งหลาย ส่วนใน
 ทางที่เจ้านายจะช่วยหนุนบำรุงประเทศ บ้านเมือง ก็ย่อม มีโอ
 กาสบริบูรณ์ในทางตำแหน่งประจำ และตำแหน่งอันเกี่ยว
 แก้ววิชาเป็นพิเศษอยู่แล้ว จึงหารือมานั้นได้ทราบแล้ว ฉะนั้น
 เห็นด้วยตามความคิดของพระยาโน ฯ ทุกประการ

(พระปรมาภิไธย) ประชาธิปก ปร.

มีผู้บนทกเหตุการณ์หรือ บรรยายภาค ในที่ ประชุม
 ของสภาผู้แทนในวาระนั้นว่า

“ ทมาแห่งการกระทบกระทั่งกันอย่างหนักระหว่าง
 สมาชิกในสภา ฯ ระหว่างการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญออก
 ครึ่งหนึ่งก็คือ เมื่อพิจารณาถึงมาตรา ๑๑ ซึ่งมีความเดิม
 ว่า “ พระบรมวงศ์านุวงศ์ ตั้งแต่ชนหม่อมเจ้าขึ้นไปโดย

กำเนิด หรือโดยแต่งตั้งก็ตาม ย่อมดำรงอยู่ในฐานะ
เหนือการเมือง”

การพิจารณามาตรา ๑๑ นี้ เริ่มขึ้นด้วยการคำน
ของสมาชิกบางคนทเห็นว่าบทบัญญัติตาม มาตรานี้ ไม่เป็น
การยุติธรรมแก่ฝ่ายเจ้า เพราะเท่ากับตัดสิทธิในทางการ-
เมืองแต่เมื่อได้รับคำอธิบายว่าเป็นพระราชประสงค์และเพื่อ
ตัดปัญหาการเลื่อมเลียดถึงพระบรมวงศานุวงศ์ ในเมื่ออาจ
มี ถ้อย คำ เลียดดี หรือไม่ สม ควร เวลา ออก ทำ การ ณรงค์
เลือกตั้ง ผู้คัดค้านก็ยอมรับเห็นพ้องด้วย

ผู้จุดความร้อน ให้แก่ บรรยากาศ ของที่ ประชุม ใน
เวลานั้นก็คือ นายซิม วีระไวทยะ โดยเสนอแปรญัตติ
ขอเพิ่มข้อความลงไปด้วยว่า “บุคคลทุกคนซึ่งมีบรรดาศักดิ์
ไม่ว่าชั้นใด โดยแต่งตั้งหรือประการใดก็ตาม ย่อมอยู่เหนือ
การเมืองทั้งสิ้น และชอบที่จะเวนคืนบรรดาศักดิ์เพื่อเข้า
สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้”

เจ้าของญัตติให้เหตุผลประกอบว่า เพราะบุคคล
ย่อมเสมอกันในกฎหมาย บรรดาศักดิ์เป็นแต่เพียงแต่งตั้ง
ขึ้น ไม่กระทำให้เกิดเอกสิทธิ์ใดใดทั้งสิ้น ทั้งสภาผู้แทน

ราษฎรโดยตรง หาใช้สภานางไม้ ตามร่างรัฐธรรมนูญ
 ไม่ปรากฏว่าเรามีสภานาง จึงขอทบะยกบุคคลม
 บรรดาศักดิ์โดยเห็นอกการเมืองเช่นเดียวกับเจ้า ถ้าหาก
 บุคคลใดชอบจะเกี่ยวของกับการบ้านเมือง ก็ทำได้ในเมื่อ
 เว้นคนบรรดาศักดิ์แล้ว ทงนเพอมีให้มบรรดาศักดิ์ได้รบ
 การดูหมิ่น ในเมื่อทำการรณรงค์หาเลี้ยงเลือกตั้ง

ยุติตทานองเดยวกันนมผู้เสนอกคนหนงคอกหลวง
 นฤเบศร์มานิต แต่มขอความกระชับและหนักแน่นกว่า คือ
 ผู้ได้รับพระราชทานแต่งตั้งใหม่บรรดาศักดิ์ยอม
 ดำรงอยู่ในฐานะเห็นอกการเมือง แต่ผู้ได้รับแต่งตั้งนอจ
 เว้นคนบรรดาศักดิ์เพอเกี่ยวของกับการเมืองได้

ฝ่ายพระยาพหลพลพยุหเสนา หัวหน้าใหญ่ฝ่าย
 คณะผู้ก่อการ คงจะเห็นความ 'หัวใหม่' ของสหาย
 รุ่นเล็กของท่านได้ดี แหละกัแน่ละถ้าไม่เริ่มตตต้นไฟแต่หัว
 ลมกมททาวางจะตองลกลามชนใหญ่ เพราะบรรดาสมาชิก
 สภาในขณะนั้นกอบปรอยุดวย ผู้มบรรดาศักดิ์เป็นอนมาก
 พุดกนทำไมมหากจะนับเป็นรายตวบุคคล ก็จะได้มผู้บรรดา-
 ศักดิ์ถึง ๔๘ ใน ๗๐ คนและในส่วนผู้ไม่มบรรดาศักดิ์ ก็

ยังปรากฏว่าขุนนางหรือข้าราชการมุขมนตรีในทาง พลเรือน
 แทรกอยู่ด้วยถึง ๗ คนตงนวจมุงกนเดี่ยก่อนว่า ความ
 จริงตัวท่านเองก็ต้องการให้ทุกคนมีความ เสมอกัน โดย ไม่มี
 ยศศักดิ์ แต่มาคิดโดยที่สยามเป็นประเทศราชาธิปไตย จึง
 ต้องมีการเคารพและสักการะผู้เกยรดสูง เพราะฉะนั้น
 จะให้มีการเวนคืน บรรดาศักดิ์หรือ ตำแหน่ง จึงไม่ เป็นการ
 สัมควร พระเจ้าแผ่นดินจะทรงเห็นว่าผู้นนจองหอง สำหรับ
 ผู้บรรดาศักดิน ถ้าไม่มีการตั้งชนใหม่ ทมอยู่เดิมก็จะ
 ค่อย ๆ หายไปเอง

“ ขอนชาพเจ้าไม่เห็นด้วย ” พระยาพหล ฯ เน้น
 ถึงญัตติของสมาชิกที่จะให้มีการเวนคืนบรรดาศักดิ์เมื่อผู้
 สัมครใจที่จะเล่นการเมือง แต่ความเสมอภาคคงมีอยู่ในใจ
 แต่จะทำอย่างไรเมื่อพระราชทานบรรดาศักดิ์แล้วต้องรับโดย
 ความเคารพและสักการะ ที่จะมาโยนทิ้งเสีย ดูน่าเกลียด ”

พระยาวิชัยราช สุ่มนตรีเห็น ด้วยกับ พระยาพหล ฯ
 และยกตัวอย่างในต่างประเทศก็ยังมีบรรดาศักดิ์ มีเหรียญ
 ตราเป็นบำเหน็จความดีความชอบอยู่

“ ก่อนที่จะได้อภิปรายกันต่อไป ขอรองให้ท่าน

เมอบรรดาศักดลตั้งใจให้หนักแน่น เพราะถ้าพูดรุนแรง จะเกิดความน้อยใจถึงกับจะลาออก” แต่ยงนไต่เรียกสายตา ทุกคู่ในทีประชุมหันไปเหลือวไปมองเป็นจุดเดียวกัน ผู้พูด เป็นชายหนุ่มฉกรรจ์ เรือนร่างสง่าคมสัน ดำเนียงเรียบ ๆ แต่หนักแน่น เขาผู้นั้นคือนายจรรยา ดิบแสง ซึ่งมบทยา สำคัญในทางการเมืองต่อมา

“จงขอพูดกันก่อน” เขาเว้นระยะเล็กน้อย แล้ว กล่าวต่อ “การประชุมในสถานที่นี้คือว่า ทุกคนมีสิทธิที่จะ พูดอะไรได้ตามความเห็นของตน การเมืองเป็นกีฬาอย่าง หนึ่งซึ่งผู้อยู่ในการเมืองเป็นนักกีฬาการเมือง ทั้งผู้ชนะและ ผู้แพยอมต้องมีใจเป็นนักกีฬาเต็มอ

“ในเรื่องนี้ ถ้าฝ่ายทมิบบรรดาศักดลแพ้ไหวด” นาย จรรยา ดิบแสง เนนเสียง “ขอให้ถือว่าเป็นการแพ้อย่างนัก กีฬา อย่าใตมความเสียใจถึงต้องลาออกจากสมาชิกสภา”

เมื่อใดเกรนชนนแล้วผู้อยู่ปรายก็ได้เบ็ดเผย และ แสดงความคิดเห็นของตนด้วยเสียงเครียด ๆ “เรื่องบรรดา ศักดลนั้นก่อนทำการ เปลี่ยนแปลงการ ปกครอง นพวก เราได้

เคยพูดกันมาหลายหน ข้อใหญ่ข้อหนึ่งในความประสงค์ก็คือ จะทำลายสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ที่แบ่งชนบุคคลทำให้เกิดแตกความสามัคคี

“บรรดาคัดค้าน สิ่งหนึ่งที่ทำให้เกิดการแบ่งชนแบ่งพวก แลวนำมาซึ่งความไม่กลมเกลียวกัน ผู้บรรดาคัดค้านไม่ได้มีบรรดาคัดค้านแต่กำเนิด เกิดมากเป็นชนสามัญเรือนเอง แต่โดยความดีความชอบซึ่งทำให้เจ้านายหรือผู้ใหญ่เป็นที่พอใจในทางใดทางหนึ่งก็ตามจึงให้บรรดาคัดค้านบ้างเห็นใจ ทำให้บางคนคิดว่าเป็นการแบ่งชนของตนให้สูงกว่าคนธรรมดา ขอนเป็นตัวอย่างทำให้แตกราวระหว่างเพื่อนฝูงกัน เป็นต้นว่า เพื่อนฝูงที่ชอบกันมาตั้งแต่เด็ก คนหนึ่งได้เป็นหลวง คนหนึ่งเป็นนายอยู่ เพื่อนคนหนึ่งเป็นนายเมื่อมาพบคนที่ได้เป็นหลวง ไม่ทราบว่าเป็นหลวงก็พูดจากันฉุนฉิม คนที่บรรดาคัดค้านเกิดความไม่พอใจและแสดงกริยาเหยียดผู้หนึ่งจนถึงเพื่อน ทั้งสองต้องแตกราวจากกัน

“อีกประการหนึ่ง” เขาพูดต่อไปท่ามกลางความกระตือรือร้นของมวลสมาชิกแม่แต่ประชาชน ๆ “ท่าน

ทมิบรรดาศักดิ์ขอมมัสถัพเคษกว่า ทพุดเชนนไม่ใช่ถอ
 ว่าการไต่บรรดาศักดิ์นเป็นองุ่นเปรยวดำหริบซาพเจ้า ซา-
 เจ้าพุดเพอคนทวไปทานน ซาพเจ้าเองถงแมวจะมบรรดา-
 ศักดิ์เป็นเจ้าพระยาเดยวณกจะเวณคน ไม่ใช่จองทอง แต่จะ
 ทำเพอความเสมอภาคและความสะตวกในการส่มาคม เพอ
 ใ้คนอนเห็นวว่า เราไม่ตองการมยศบรรดาศักดิ์ และ
 บรรดาศักดิ์เป็นของไม่มีค่า สำหรับการที่จะดำเนิน การปก-
 ครองในทางติมอกคราซี (Democracy) จริง ๆ”

พระยาวชิรราชสมนตร ลูกชน อภิปรายอก ครองโดย
 ขอมรับวว่าเป็นความจริงทบรรดาศักดิ์เป็นเครื่องแบ่งชน แต่
 กตองใ้ความเคารพเพราะพระเจ้าอยหวทรงแดงตง ถาหาก
 ส่ภาจะเห็นวบรรดาศักดิ์เป็นภยแกบ้านเมือง ก็น่าจะออก
 กฎหมายบรรดาศักดิ์ใ้น้อย ๆ ไปก้แล้วกัน ในการตง
 รัฐบาลจ้ตองหาคนติมความรุชอัสติย ซ่งเป็นประเพณ
 เดิมกคือชนนางนเอง แต่ถาจะมีเจ้าพระยาส่กคนหนึ่งถูก
 เลอกเขาส่ภา ๆ แล้วจะใ้ท่านตองเวณคนบรรดาศักดิ์บางท
 จะไม่ดำเร้ง ท่านอาจไม่ยอมรับเชนนกจะทำให้การเมือง
 ของเราเสยผลไปไม่่นอย

พระยามโนปกรณ โนติชาดา ประธาน อนุกรรมการ
 ร่างรัฐธรรมนูญ ลุกขึ้นมาทำหน้าที่ใกล้เคียง แม้วาคำ
 อภิปรายนั้นจะไม่อยู่ในประเด็นของญัตติก็ตามพระยามโนฯ
 กล่าวว่า “ทางการของเรา แม้สถานการณ์จะไปเราจะเสื่อมถอย
 คอหนังจะเรียงตามลำดับ อักษรไม่ใช่เอาขนนางไวข้างหน้า
 นายตุ้ เราคิดเหมือนกันที่จะทำการให้เสื่อมถอย ไม่ได้
 ตั้งใจแบ่งสมาชิกเป็นสอง คณะหรือ ต่างชน ต่างพวก กันนั้น
 ห้ามได้ ถ้าแม่จะเติมความลงไปอย่างทนายชิมว่าแล้ว เกรง
 ว่าจะหาสมาชิกยาก”

เมื่อเห็นผู้เป็นประธานในสภาร่างรัฐธรรมนูญอภิ-
 ปรายแถมพรายมาในทางที่จะให้คงมี บรรดาคัดคิดไว้ เช่นนั้น
 ท่าน ‘บรรดาคัดคิด’ พระยาราชวงศ์ถึงช่วยตล่อมตล่อมเป็น
 การสนับสนุนทันทีว่า บานเมืองกต ประเพณีกต เหตุการณ์
 กต ย่อมมีการเปลี่ยนแปลง แต่การมีเกียรติยศและ
 บรรดาคัดคิดไม่เห็นจะไปกตขวางอะไร อีกประการหนึ่งใช้
 ว่าท่านที่เป็นเจ้าพระยาจะพอใจเมื่อไร เพราะตายก็เอา
 ไปไม่ได้ ยิ่งกว่านั้นเวลาตายยังต้องเสียเงินมากเสียออก
 เพราะต้องทำให้สัมพันธ์ท่าน

ผู้อภิปรายได้ สรุปในตอนท้าย แสดงถึง ความแตก-
ต่างของ “บรรดาศกถ” ในสมัยก่อนกับปัจจุบันว่าการ
เป็นเจ้าพระยาแต่ก่อนมีมามาก มีอำนาจต่าง ๆ เช่นนต
ราชฎรได้แต่การเป็น เจ้าพระยา เดียวนได้เปลี่ยนสภาพเป็น
“ผู้ถูกเรียไร” ไปเสียแล้ว

นายหงวน ทองประเสริฐ อภิปรายเป็นเชิงขอบใจ
ว่า อนันว่าบรรดาศกถ หลวง พระ เจ้าพระยา พระยา เมื่อ
เทียบศกถเจ้าแลวกเหมือนกัน พวกเราโดยกเจ้าให้อยู่เหนือ
การเมือง ฉะนนถามผู้ถามว่าส่วนผู้มบรรดาศกถทำไมจึง
ไม่ให้อยู่เหนือการเมืองบางเล่า เช่นนจะตอบอย่างไร

พระยาศรีวิสารวจา ลูกชนแกโดยขับพลันว่า ถ้า
มีใครถามเช่นน เกาะตอบเขาไปว่า การทเจ้าอยู่เหนือ
การเมือง ก็เพราะเป็นญาติของกษัตริย์ อยู่ในฐานะท
เคารพ ส่วนข้าราชการทมบรรดาศกถไม่ได้เป็นญาติของ
กษัตริย์เหมือนเจ้า

ในโอกาส น หลวงประดิษฐ์ มนุชธรรม ได้ลุก ชนทำ
ความเข้าใจ โดยแถลงเบ็ดเผยว่า

“เรอนขอแถลงว่า ผู้เริ่มกการทงหมดเห็นว

การทำให้เกิดต่างชนคือบรรดาศักดิ์ในครึ่งรัฐบาลเก่า จำ
 ได้ว่าเมื่ออยู่ที่ พระที่นั่งอนันต สุมาคม เคยปรึกษาระหว่าง
 เพื่อนฝูงว่าในชนตนจะขอเวนคืนบรรดาศักดิ์ แต่เมื่อมา
 เสนอท่านประธานคณะกรรมการราษฎร ท่านว่าอย่าทำ
 เลยจะ กระทบ กระทบ ถึงพระ มหากษัตริย์ท พระ ราชทาน
 บรรดาศักดิ์ให้ สู้ค่อยทำค่อยไปโดยไม่ตั้งบรรดาศักดิ์ใหม่
 ดึกว่า และเพราะความนิยมว่าบรรดาศักดิ์ไม่พิเศษกว่าคน
 สำนัญ ถือเสียว่าบรรดาศักดิ์เป็นคนทำงานชนิดหนึ่ง ต่อ
 จากนั้นมาได้พยายามที่จะทำให้กิจการนั้นสำเร็จ ท่านประ-
 ธานคณะกรรมการราษฎรได้แนะนำว่าการทำเช่นนั้นเป็นทาง
 อ้อมไม่ใช่ทางที่ท่านน โดยวิธีตรง ผลที่สุดก็ได้เสนออนุ-
 กรรมการอีก ท่านประธานอนุกรรมการรับรองว่าต่อไป
 จะเรียงนามโดยลำดับตามตัวอักษร และในหนังสือราชการ
 หาคำใช้เป็นกลางคำเดียว คือว่าบุคคลเสมอกันทางกฎ-
 หมาย ท่านก็รับรองพยายามจะทำสิ่งเหล่านี้ให้หมดไป ผล
 สุดท้ายได้เสนอใหม่มาตรา ๓๒ ขน เพื่อแสดงให้เห็นชัดว่า
 “ฐานันดรศักดิ์ใดใด ไม่ทำให้เกิดเอกสิทธิ์อย่างใดเลย”

หลังจากที่หลวงประดิษฐมนูธรรมได้เปิดเผยข้อเท็จจริงเกี่ยวกับที่มาของการ “คว่ำบาตร” บรรดาศกคิดแล้วพระยามโนปกรณนิติชาดา ประธานอนุกรรมการร่างรัฐธรรมนูญก็ได้เสริญและกล่อมใจ สมาชิกให้เห็นว่าเป็นการเสียหายอย่างใหญ่หลวงต่อความรู้สึกรักของ กษัตริย์ ถ้าหากจะมีการเวนคืนบรรดาศกคิดที่ พระองค์ ทรงเป็นผู้ประทานให้ และโดยที่ขณะนี้ถือว่าทุกคนมีสิทธิเสมอกัน ฉะนั้นสมควรที่นายอะไรคนหนึ่งมีความรู้ความสามารถ สมที่จะเป็นเสนาบดีได้ ก็ขอแต่งตั้งให้เป็นเสนาบดี นายอะไรคนหนึ่ง ก็จะได้ เติมน้ำ เจาพระยา เสนาบดีบางคนเสีย ด้วยซ้ำไป

พระยาวิชยราชสุนทรลักษณ มาแสดง บทบาท ออก ครึ่งหนึ่งว่า ในเรื่องนซออย่าใหม่การโหวตกันเลย อ่า, ก็เพราะในทีประชุมมนมผู้มบรรดาศกคิดอยู่มากนะซี ท่านเอ๋ย ถาชนะกันก็จะไม่งาม—สำหรับความเคารพนน มนต์อง มอญู ระวังผู้ใหญ่กับผู้น้อยเป็นธรรมดา

ท่านผู้อภิปรายกระแทกเสียงว่า “ลูกหลานจะเล่น

เล่นมอกกับพ่อจะตบหัวพ่อเล่นเป็นไม่ได้”

นายจรรยา ลับแสง คงยืนยันว่า บรรดา คัดคิดเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดสิทธิ์พิเศษอย่างแน่นอน อย่างการเลือกตั้ง (ตามความรู้สึกในสมัยนั้น) ถ้ามีผู้นั้นอย่างเช่นนายอะไร คนหนึ่งแม้ว่าจะมีความสามารถสักเพียงไร ก็สู้พระยาอะไร คนหนึ่งไม่ได้ เพราะราชฎรย่อมไม่วางใจนายอะไรคนนั้นไป กว่าพระยาซึ่งพระเจ้าอยู่หัวทรงตั้งดวงอย่างง่ายที่สุด—เห็นได้ชัดที่สุด ทั่วยุทธปราชญ์โดยกษัตริย์มาอาจกคือ ในการตั้ง ประธานสภา ฯ ถ้าที่ประชุมจะเลือกนายอะไรคนหนึ่งขึ้นเป็น ประธาน ก็จะต้องมีเสียงข้างนอกถามว่านายคนนั้นเป็นใครมาจากไหนมีความสำคัญอย่างไร และอะไรต่อมิอะไร ออกมากมายแต่ถ้าตั้งเจ้าพระยาขึ้นเป็นประธานเสียงดังว่านั่น จะไม่มีเลย

“นั่นแหละเป็นเครื่องแสดงว่าบรรดา คัดคิดเป็นเครื่อง กัดขวางอย่างหนึ่งในการเมือง และทำให้เกิดความไม่เสมอภาคขึ้น” ผู้อภิปรายหนุ่มกล่าวในตอนท้าย

เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี คลิคลายบรรยาภาค

ว่าเรื่องนี้ไม่แพชนะกันเพราะไม่ได้ลงมติ และในส่วน
 ความเห็นของแต่ละฝ่ายก็ดูจะลงรอยกันได้อยู่แล้ว ไม่ควร
 จะต้องโต้เถียงกันไปอีก เป็นการถูกต้องทีเดียวที่เราจะ
 เคารพกันด้วยวุฒิ ซึ่งจะเป็นด้วยวุฒิหรือคุณวุฒิก็ตาม
 ไม่ใช่นับถือกันด้วยฐานันดร จะทำอะไรไม่ควรเร่งร้อน
 จะเป็นเรื่องเสียมากกว่าได้ ค่อย ๆ ปล่อยให้มันสุญไป
 ดีกว่าถ้าไม่สุญ นั่นแหละจึงค่อยคิดกันใหม่

“บรมครู” ได้พยายามเน้นให้สมาชิกได้ตระหนัก
 ถึงผลดีของความสุชุม ไม่วุ่นวาม จนเป็นที่เข้าใจและพอใจ
 กันทุกฝ่าย เจ้าของญัตตทั้งสอง คือหลวงนฤเบศร์มานิต
 และนายชิม วีระไวทยะ จึงขอถอนญัตติของตน

บรรดาศักดิ์ จึงชะงักงัน นับวันแต่จะสันสุญไป
 จากทำเนียบบราชการไทย ตั้งแต่กาลนั้นเป็นต้นมา

๘๒๒ แทกซบายคำ

อาชีพพรคยง พวกที่เขาประกอบ
อาชีพทางนี้ เขาบอกว่าเป็นอาชีพสุจริตโดย
แทเบนแทเดียว

แต่ที่ว่าอาชีพพรคยง ทางการ—โดย
เฉพาะทางการที่ท่านทำหน้าที่ผู้รักษา กฎหมาย
ท่านบอกว่า ผิดกฎหมายอย่างแท่งแท เป็น
แทเดียว

ฮ้า! ผิดยังไงครับ—ท่าน ท่านผู้รักษา
กฎหมาย

อ้อ! ผิดแทแทเดียวแหละคุณ ไหน?

คุณถามว่าผิดตรงไหนนะหรือครับเชิญไปเบิกตาตุพระราชา-
บัญญัติรถยนต์ครับ เดี่ยวจะหาว่าผมนะเออะอะก็ยกเอากฎ-
หมายมาเป็นเครื่องมือประทอนทารุณกรรมแก่คุณ ครับ
—ผิดพระราชาบัญญัติรถยนต์เพราะคุณใช้รถยนต์ผิดประเภท
อาวจะไม่ผิดได้อย่างไรละครับ รถของคุณจดทะเบียนเป็นรถ
นั่งส่วนบุคคลแล้วคุณเล่นเอามาทำเป็นรถรับจ้าง ตำราณะ
เสีย

อ้อ ! ใช้ครับปรับไม่เกินห้าสิบบาท ครับถูกแล้ว
เรื่องเล็ก แต่ไปปรับทราบไวด้วยแล้วก็นะครับว่า
ท่านผู้ใหญ่ท่านกำลังดำริจะแก้ไข อัตราค่าปรับกันเสียใหม่
ใหม่เหมาะสมควรยิ่งกว่าอัตราปัจจุบันนี้ อ้อ ! ก็คงออกไม่
ชานักหรือครับ เว้นเสียแต่ว่าพอคุณไปจากผมแล้ว
คุณจะไปติดกอปกับคนอื่น หรือกับรถบรรทุกทุกซุง
ตายเสียก่อน อ้อ ! เเปล่าครับ ไม่ได้แข่งคุณหรอก แต่
ผมเห็นมาหลายสิบรายแล้วผมขอปรับแบบคุณอย่างนละก้อ
มีหวังแน่ ๆ ก้อมีหวังว่า จะไม่ต้องอยู่ที่นั่นทุกซุกรมานไป
จนถึงแก่หรือครับ ไหนคุณว่าอย่างไรละครับ อ้อ ! เรื่อง

ที่ว่าอาจเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขหรือระงับไปในชั้นกรรมมาธิ
การก็ได้หรือครับ อ้อ ! ไม่มีทางหรือครับ ไหน—คุณ
บอกว่าไม่แน่ว่าหรือครับ อ้อ ! รอดูไปก่อนก็แล้วกัน
นะครับ อย่าเพิ่งเปลี่ยนแปลงอาชีพ หรือรีบไปสวรรค์เสีย
ก่อนก็แล้วกัน

อาชีพที่ประกอบ ถือว่าสุจริต แต่ทางการถือ
ว่าผิดกฎหมาย นักคอเทกซ์บายดาซึ่ง ทางการผูกพัน
สันติราษฎร์ ถือว่าเป็นการประกอบอาชีพผิดกฎหมายคือ
กระทำผิดพระราชบัญญัติรถยนต์มาตราที่ ๗ ระบุไว้ว่าห้าม
มิให้ใช้รถยนต์ส่วนบุคคล เป็นรถรับจ้างสาธารณะ และ
มีโทษปรับไม่เกิน ๕๐ บาท

และกอตเรียกว่า เทกซ์บายดานัน เป็นต้นใด
เทกซ์ หรือทมิซอเรียกเต็มตามภาษาทางการว่า
รถรับจ้างสาธารณะนั้น พระราชบัญญัติรถยนต์ พุทธ-
ศักราช ๒๔๗๓ อันได้แก้ไขเพิ่มเติมเรื่อยมาจนเป็นฉบับหลัง
สุด พ.ศ. ๒๕๐๓ ผนวกด้วยกฎกระทรวงออก ๓๑ ฉบับ

นนทบุรี “สี่เป็ด” ไวกอง

(จ) รถยนต์รับจ้างบรรทุกคนโดยสารได้ไม่เกินเจ็ดคน ต้องมีเครื่องหมายเป็นอักษรโรมันว่า ‘TAXI’ ไว้บนหลังคารถและเครื่องหมายในใหม่แฉ่งไฟพร้อมด้วยกรอบทาบคบแฉ่งให้เห็นเครื่องหมายนนทบุรีชัดเจนในเวลากลางวันตามลักษณะและขนาดที่นายทะเบียนกำหนด

(ฉ) รถยนต์รับจ้างบรรทุกคนโดยสารได้ไม่เกินเจ็ดคน ต้องติดบัตรประจำตัวผู้ขับขี่ และแผ่นป้ายเลขทะเบียนขนาดย่อที่นายทะเบียนออกให้ไว้ภายในรถ ณ ที่นายทะเบียนกำหนด

บัตรประจำตัวผู้ขับขี่ ขนาด กว้าง ๘๕ เซนติเมตร ยาว ๑๒๓ เซนติเมตร พน့် ขาวด้าน ซ้ายปิด รูปถ่ายผู้ขับขี่ ขนาด ๕x๖.๕ เซนติเมตรหน้าตรง ครึ่งตัวไม่สวมหมวก ด้านขวาขอความแฉ่งแดงเล่มที่ ฉบับที่ ขอผู้ขับขี่ กับลายมือชื่อผู้ขับขี่ตรงกับรายการในใบอนุญาตขับขี่รถยนต์ และลายมือชื่อนายทะเบียน

แผ่นป้ายและเลขทะเบียนขนาดย่อ กว้าง ๒๕ เซนติเมตร ยาว ๑๒๓ เซนติเมตร พน့် เหลืองม ออกสรย่อ ขอ

จังหวัดเรียงตามทางตั้งขนาดสูง ๘ มิลลิเมตร กว้าง ๘ มิลลิเมตรและมดวเลขอารบิกเรียง ต่อไปตาม ทางยาว ขนาดสูง ๑๔ เซนติเมตร กว้าง ๘ มิลลิเมตรตรงกับแผ่นป้ายเลข ทะเบียนรถยนต์ตัวอักษรและตัวเลขจัดเป็นรอยคนสีดำ

บัตรประจำตัวผู้ขับขี่และแผ่นป้ายเลขทะเบียนขนาด ย่อให้ใส่กรอบโลหะโดยให้บัตรประจำตัวผู้ขับขี่ขอยึดบน และแผ่นป้ายขนาดย่ออยู่ตอล่าง

นอกจากนั้น กฎกระทรวงฉบับที่ ๘ ยังแถมวาง “สี่แปด” กำหนดเครื่องแต่งกายผู้ขับขี่รถสาธารณะไว้ดัง ต่อไปในอกด้วย

(ข้อ ๑๒) คนขับรถยนต์สาธารณะต้องแต่งกายให้ สะอาดเรียบร้อย และรัดกุมประกอบด้วยเสื้อกางเกงหมวก และรองเท้าดังต่อไปนี้

ก. เสื้อขนนอกปิดอกตุม ๕ เม็ด

ในฤดูร้อนจะใช้เสื้อเช็ดคอปก แขนสั้นเพียงข้อศอก หรือแขนยาวมกระเป๋าทหน้าอกข้างละหนึ่งกระเป๋่า ประ กอบด้วยกางเกงขายาวดังในข้อ (ข) ก็ได้ และชายเสื้อ- เช็ดต้องอยู่ภายในกางเกง

- (ข) กางเกงขายาวหรือขาสั้นเพียงขา ตัดเดียวกับเสื้อ
- (ค) หมวกทรงหม้อตาลตัดเดียวกับเสื้อ และมีกระบังหน้าสีดำ
- (ง) รองเท้า (เว้นแต่เท้าป๋วย ไม่สามารถสวมได้) ”

แทกซบายดา ก็คือรถยนต์จดทะเบียนเป็นรถยนต์ส่วนบุคคล แต่ที่นำมาใช้กิจการรับจ้าง จะว่าข้าราชการก็ไม่ใช้ จะว่าพิเศษก็ไม่เชิง โดยมากก็รับผู้โดยสารเฉพาะที่เป็นชาวต่างประเทศที่พำนักอยู่ตามโรงแรมใหญ่ ๆ ข้อสำคัญก็คือทรงรถดี คนขับรถดีไม่มีลักษณะอย่างทบงคบไว้ใน “สระเป็ค” ของพระราชบัญญัตินั้นเลยดูตามลักษณะที่ปรากฏแก่ตาแล้วไม่มอดิตที่จะเห็นได้ว่าแตกต่างกับ “รถบ้าน” แต่ที่พวกเขา “รู้ ๆ กันอยู่” ในวงการจะ “ดูแพลบเตยว” ก็รู้ดีดี

เรื่องของแทกซบายดานอนทจริงก็มอยู่ในเมืองไทย

กว่าสิบปีมาแล้ว แต่ไม่เกินสิบห้าปี คือเกิดขึ้นในระยะ
 ทศวรรษโลกครั้งที่สองสงบลงเรียบร้อยแล้ว ดังต่าง ๆ คน
 สู้สถานะเดิม และบางอย่างเกิดขึ้นเพิ่มพูนมากกว่า
 เดิม โดยเฉพาะพวกชาวต่างชาติผิวขาว ซึ่งคนไทยรู้
 จักกันในนามของ 'ฝรั่ง' ได้หลังไหลเข้ามาสู่ดินแดนไทย
 ตามโครงการความช่วยเหลือ ต่าง ๆ ของ องค์ การ ต่าง ๆ
 นอกจากนั้นยังมีคนต่างชาติจากทวีปต่าง ๆ มาอยู่ในเมือง-
 ไทยในฐานะ พนักงานของบริษัท อุตสาหกรรม ชนิดต่าง ๆ
 เช่น แต่ทว่าทกกิจการแทกชบายดำกระทำกันอย่างเป็นกอบ
 เป็นกำเป็นลำเป็นต้นหนักในระยะไม่เกินห้าปีมานี้ อัน
 เป็นระยะที่ทหารฝรั่งไหลมาแล้วก็เทไป ตามระยะเวลา
 ของหน่วยผลิตเปลี่ยนต่าง ๆ จากเวียดนามมาไทย จนถึง
 ยุคปัจจุบันอันเป็นแทกชบายดำอยู่มากมายล้นหลาม ล้นตาและ
 ทำมาคาคล่องอย่างที่สุด

คุณทรง สัมมุติว่าคุณได้ยินคำสนทนาดังต่อไปนี้
 เขา คุณจะพอมัทางเข้าใจได้บ้างหรือไม่ ถ้าหากคุณไม่
 ได้เป็นบุคคลที่อยู่ใน "วงการ" หรืออย่างน้อยก็กอมญาต

มิตรประกอบอาชีพอยู่ใน “วงการ”

“เป็นไงมั่งทอมมี ไฟลัน จับตดไม้”

หรือไม้ก้อ

“เฮย อตวของลอนนะนงหรือโบรกวะ”

“ແหมวอย นิงสะบดเลยบูกุพลักละ จะไซยังงัก

๓๕๕”
ได้ทงนน

๑ ล ๑—๑ ล ๑ และ ๑ ล—

เป็นที่เข้าใจอยู่ในวงการแท็กซี่บายคำ ว่าคำที่พูด
ว่าจับตดนนักคอกการได้ผู้โดยสารอนเป็น ลูกคாத มาพัก อยุท
โรงแรม “ไฟล” ที่พวกเราเรียกกันตามความสะดวกปาก
นนักคอคอคำว่า flight ในภาษาอังกฤษแปลว่าเที่ยวบินนั้น
เอง ถ้า “จับตด” ก็แปลว่าฝรั่งไม่ยอมใช้รถ คนขับรถ
ก็เลยต้องเสีย “คาคหว” ให้แกหวนหนาวนไปฟรี ๆ

ก่อนอน เราจะต้องเรียนรูถึง “สำงาน” ของ
บริการแท็กซี่บายคำเสียให้ถูกต้อง

โรงแรมใดมีบริการแท็กซี่บายคำ แปลว่าโรงแรม

นนจะต้องมีหัวหน้าคนคือผู้ที่เขาไปเจรจากับ เจ้าของ หรือผู้
 จัดการโรงแรม ขอผูกขาดการจอดรถในบริเวณโรงแรม
 โดยยอมเสียค่า “จอด” ให้เดือนละเป็นเรือนหมื่น อาจ
 เป็นสามหมื่น ห้าหมื่น และเงินที่ได้จาก “หัวหน้าคน”
 นี้แหละเจ้าของหรือผู้จัดการโรงแรม ก็น่าจะ ไปแบ่ง ให้บริ-
 ชนธุรกิจท่องเที่ยวแห่งหนึ่งทอดนมอง ซึ่งผูกขาดการรับ
 ทหารฝรั่งจากตอนเมืองมาพักตามโรงแรมต่าง ๆ หัวหน้า
 คนจะเป็นผู้จัดการคิดว่าฝรั่งคนไหนจะใช้รถคันไหน โดย
 มีเบอร์รถเบอร์คนเรียงลำดับกันไป และคนขับแท็กซี่จะ
 จ่ายเงินให้แก่ “หัวหน้าคน” เป็นการสมนาคุณให้เงินนี้
 เรียกว่า “ค่าหัว” แล้วก็คอยดูเวลาฝรั่งลงจากห้องพัก ว่า
 จะใช้รถหรือไม่ ถ้าฝรั่งใช้รถ ก็เรียกว่า “จับหัว” ถ้า
 ฝรั่งไม่ใช้รถเลยเรียกว่า “จับตัก” ก็แปลว่าเสีย “ค่า
 หัว” ให้หัวหน้าคนฟรีไป และค่าที่ไซ้เรียกฝรั่งที่เป็น
 ลูกค้าไซ้รถนั้นก็คือ “ออดว” ซึ่งความจริงแล้วน่าจะเรียก
 “ไฮออดว” มากกว่า

ในการให้บริการยานพาหนะแก่ฝรั่ง ซึ่งเกาติบเกา
 เปอร์เซนต์เป็นทหารฝรั่งมาจากสมรภูมิตามนามน ภาษา

แท็กซี่บายดำเรียกว่า “แท็กซี่” คือรถแล่นส่งไปเที่ยว
 ไนน์แท็กซี่พาเขาบารี่ หาผู้หญิงให้มันมักจะคิดกันเป็น
 งวด ๆ และราคาค่าแท็กซี่ ของแท็กซี่แต่ละโรงแรม
 ก็ไม่เหมือนกัน มดงแต่ ๓๐ ดอลลาร์ ขึ้นไปจนถึง ๕๐
 ดอลลาร์โดยมากพวกทหารฝรั่งไม่สนใจต่ออารมณ์ คิดป่วัตถุ
 หรือโบราณวัตถุ อย่างนักศึกษารทั้งหลายนักอย่างมาก
 ก็โฉบ ๆ ฉาบ ๆ ไปเดิน ๆ สิ่งทีพวกมันสนใจก็คือเหล้า
 และผู้หญิงเท่านั้น ฉะนั้น พวกแท็กซี่บายดำมักจะพา “อ
 ตั่ว” ของตนไปตามบาร์ตามไนท์คลับ และ แนนละยอม
 ต้องได้ “ค่านา” จากเจ้าของบาร์เป็นธรรมดา ทีเรียกว่า
 “ค่านา” นั้นความจริงก็คือเปอร์เซ็นต์หรือค่าพามาให้มัน
 เอง ค่านานจะจ่ายให้เป็นบัตร สำหรับแท็กซี่นำมาชน
 เป็นเงินในภายหลัง ไปสถานอาบ อบ นวด ก็ได้ค่านา
 เวลานีสถานบริการเหล่านักกำลัง แข่งขันกัน เรืองการ ให้ค่า
 นาแก่แท็กซี่ เพื่อจะได้พาลูกค้ามาให้ตนมาก ๆ บางแห่ง
 ถึงขนาดให้ค่านาตั้ง ๓-๕๐ เปอร์เซ็นต์ก็ม ถ้าหากติดเนอ
 ต้องใจพารต์เนอร์คนใด จะรับจากบาร์มาบอกแท็กซี่เดอะ
 เบนอนนเรียบรอย และราคาค่าบริการที่ฝรั่งจะต้องจ่าย

ใ้แก่นางนเป็นทรูจกนทววาเหมาคิน ๑๑ ดอลลาร์ ก
๒๒๐ บาทนะแหละ

แต่ทวา ๒๒๐ บาท แม่หญิงผู้หากินด้วยสันใน
กายจะใ้ได้ทชกเพียง ๑๒๐ บาทเท่านั้น เพราะจะตองจ่าย
ใ้บารทเจ้าหลอนทำงานอยู่เดี่ยว ๒๐ บาท แลวกใ้แตกช
เดี่ยว ๘๐ บาท ซึ่งจำนวนนแตกชจะไปแบ่งกับทางโรงแรม
คิงตอคิง ตกกลงใ้คนฝ่ายละ ๕๐ บาท

“อตว” ใ้เป็นหนุ่มเจ้าสำราญชอบเที่ยวบาร ชอบ
สำนาร ชอบอบชอบนวด ชอบชอชอชอชของใ้ของฝากอย่างน
แตกชบายดำชอบนก ภาษาของพวกเขารึกว่า นิง หรือ
หนิง ซึ่งแปลว่าหวานพูดง่าย เงินเยอะและไม่มีอาการ
บรมอชรู คคือกระดูกขมมนนเลย แต่ “อตว” บาง
คนกตอง “ใ้” คคือถามบางชกชอนบางยเหยบางใ้ไป
เที่ยวทโนน ชอชอชทน และเมื่อไปแลวก ก็ใ้จ่ายเงิน
อย่างฟุ่มเฟือย ซึ่งการจ่ายเงินแบบนี้พวกแตกชเรวกวามก
กเพยนมาจากคำภาษาฝรังเศษาว่า โบกุ Beaucoup ซึ่งแปล
ตรง ๆ ใ้ว่ามากหรือเยอะเยอนั่นเอง

แต่บางครั้ง แทกซบายดากเจอเข้าให้กบอดวชนิด

“ไม่เอาไหนเลย” คือ ใช้เท่าไร ๆ ก็ไม่ยอมไปไหน ๆ
ด้วย แถมยังถบบบบบขนาดทในตอนจะกลับคนแทกซ
ยงต้องเลียงเบयरเลียงชาวผดให้แกอดว เสียด้วยซ้ำไป
แตกเป็นผลัดแกแทกซในทำนอง ทำบุญดากแห่งเอาไว
เพราะเวลา “อดว” กลับบ้านไปยงทตงหน่วยทหารของ
ดวทเวียดนามแลว จะมเพื่อนฝูงในหน่วยผลัดเป็ลียนจะ
มาเที่ยวเมืองไทยละก้อ อดวมกจะมี “เรคคอมเมน”
ใหมาหาคนซบแทกซซอนนซอนโดยตรง โดยไม่ต้องรอ
จบวน หรือไม่ต้องเกรงว่าเพื่อนฝูงจะเอาอดวไป ‘กระทบ’
เสียแต่ประการใด

เฮ้ย ! เหนื่อยใจ เขียนไป ๆ ก็ต้องหยุดให้อรรธา
ธิบายเรื่องศัพทเฉพาะของแทกซบายดากนเสียที

“เรคคอมเมน” เกาะหนงสื่อแนะนำรับรองนเอง
มาจากคำในภาษาอังกฤษว่า Recomment ที่แปลว่าแนะ
นำฝากฝังสนับสนุน เซ็ดชู ส่วนคำว่า “กระทบ” หรือ
“ซอม” นนกกคือการทคนซบแทกซดวยกนจะแยงเอาอดว

ไปเสีย แต่การซ่อมหรือการกระทบหนักจะทากนกดอเมือ
แท็กชคนใดคนหนึ่ง “ตกวน” คือมาไม่ทันเวลาที่ควรจะต้อง
“เทคแคร์” อดวของตัว

ตามปกติคนขับแท็กช บ้ายดำ ทุกคน จะมี นามบัตร
ของตัวไว้ ในนามบัตรนั้นจะไม่ลงชื่อและนามสกุลเต็ม
ตามภาษาไทยนั้นเลยเพราะชื่อและนามสกุลของ คนไทยนั้น
เวลาเขียนตัว ฝรั่งเศสมัน ออกเสียง ครีคระ ไครมคราม หนัก
ฉะนน แท็กชบางคนทชอง่าย ๆ สั้น ๆ ไม่ใช่คำบาลหรือ
สั้นสักฤตก็นิยมย่อนามสกุลของตนเป็นตัวพยัญชนะ ตัว
หนึ่งหรือสองตัว ตามแต่ความสั้นยาวของนามสกุลตน
ส่วนชื่อจริงนั้นเอามาไว้ตอนท้าย เช่นสมมุติว่า คนขับ
แท็กชชอนายสมศักดิ์ เลิศสารถพานิช ก็จะมีพมนามบัตร
ว่า L.S. Ssomsak อย่างนี้ และเมื่อเวลาฝรั่งเรียก ก็
จะเรียกเพียงสมศักดิ์เฉย ๆ แต่แท็กชป้ายดำนนเกือบ
เก้าสิบเปอร์เซ็นต์ จะต้องมชอเป็นฝรั่งและต้องเป็นชอ
“มะกัน” ไม่ใช่ชออังกฤษหรือฝรั่งเศ็ด แล้วกพมพชอ
นนลงบนนามบัตร บอกชอโรงแรมที่ตนทำมาหากินอยู่

พร้อมด้วยเบอร์โทรศัพท์ที่เสร็จ บางคนก็พิมพ์ชนิดของรถ
และเลขทะเบียนรถลงไปบนนามบัตรด้วย แต่ประการหลัง
นี้ไม่มีใครมากนักในวงการป้ายดำ เพราะเกรง จะเป็น พยาน
เอกสารผูกมัด เวลาถูกตำรวจเล่นงานเอา

บุคคลที่อาชีพทำใหม่ความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับ
คนขับแทกซบายดำนั้นนอกจากพวกโรงแรม ร้านค้าหา
กีนกับฝรั่ง แลวกภัตตเนอร หรือพวกที่หากินทางสินใน
กาย รายการหลังนอมอยมากมาหลายประเภท บางก
เป็นน้องนางบ้านนา ทอยประจำตามบ้านอันเป็นแหล่ง
ซื้อขายสินค้าโดยตรง แต่บางก็เป็นคนที่ “กลางวันทำ
งานกินเงินเดือนประจำ” แต่ทว่าเงินเดือน ๗-๘๐๐ บาท
ไม่พอค่าเสื้อผ้ากระโปรงค่าเครื่องสำอาง ก็เลยมาหาหน
ทางเพิ่มพูนรายได้ด้วยการขายสินในกายให้ฝรั่งซึ่งนอกจาก
จะไม่พูดแล้วยังไม่ใช่คน ที่อยู่ จำเจใน เมืองไทยให้ต้องเห็น
หน้าเห็นตากันต่อไปอีกด้วย

นอกจากหา “อดว” แลวบางทแทกซกจะต้องรับ
เอาพวกนไปให้บริการโลกยกแกพวกฝรั่งอีกด้วย และบาง

ครั่งกตองทำหน้าทเป็นเทรนเนอร์ ไทแก่อ่อนนุ่ม จำพวกน้อง
 นางบ้านนาทหวงแต่เงินเป็นเรื่องใหญ่ บางนางรับคำบริ-
 การ ๓๓ คอปลารไปเสิร์ฟจัสรรพเสวกยง “เบยว” เตี่ย
 ไม่ยอมบริการแก่ฝรั่งเอาตอ ๆ ยงนแหละ ไม่ยอมให้
 แทกซ์ผู้รมาหรือโรงแรมทมฝรั่งรออยู่ อย่างนกม
 “อ่อน” บางคนหัวแหลมไม่ใช่ย่อยถ้ายรูปส่วม
 ครยปริญาทราเอาติดกระเป่าไว้อวดฝรั่งเป็นการชนค้ำตัว
 ว่าทต้องมาหากินทางชายดินใน กายนก็ เพราะความจำเป็น
 ทางครอบครัววงคืบเท่านั้นหรือทนั้น อวดไปอวดมาเกาะ
 เจอเข้าให้บ้ายดำ คนหนึ่ง ซึ่งรับ ปริญา มาสด ๆ ร้อน ๆ
 จากมหาวิทยาลัยทเจ้าหลอนผู้นอวดอาจบ้ายดำผู้นกชกส่ง
 สัยในใจว่าแม่นชะรอยจะไม่ใช้บัญญัติจริงเตี่ยแล้ว จึงพยายาม
 ชวนคุยถึงอาจารย์คนน หองเรียนหองน ตลอด
 จนต้นไม้เต้น ๆ อยู่ในมหาวิทยาลัยพกเดยวเท่านั้นแหละ
 ก็เกิดรายการคำสารภาพของสาวชยตัว ว่าหลอนนั้นหา
 ได้เป็นบัณฑิตบันเดอะไรกับเขาไม่ เนื้อแทนนกเป็นน้อง
 นางบ้านนาอยู่นครนายกมาหากินอยู่ในกรุง แล้ววันหนึ่ง
 ไปถ้ายรูปที่ร้านแถว ศรียานเจ้าเจก แนะนำให้ ส่วม ครย

ถ้ายรูปเจาหลอนกทำตามนึ่งเอง

อาชีพซบแทกซบายดาน จะวาดหรือชว กแลว
แต่จะคิดพิจารณาเอาเองจริง อยู่เป็น อาชีพที่ สุจริตแต่ ก็ผิด
กฎหมายไม่ใช่ผิดร้ายแรงขนาดคาฉน คาเฮโรอัน ด้วยา
ปลอมอะไรที่มีโทษจำกันเป็นปี ๆ นั้นหรือก เพียงแค่โทษ
ปรับเท่านั้นเอง รายได้ดิดพลิก ไหนจะได้จากผู้หญิง
ไหนจะได้ 'คาน้ำ' จากโรงนึ่งรานน มีททาเหม่ง ๆ
อยู่นิดเดียวกคือว่าออกจะเป็นอาชีพทเชรอะโลกย อยู่พลิก

เรื่องของผู้ใหญ่

มีคำพังเพยอยู่บทหนึ่ง ซึ่งผู้ใหญ่ฉมัง
ใช้ในการอบรม สั่งสอน เด็กมา แต่สมัย โบราณ
โบราณ นั้นคือคำพังเพยที่ว่า “เดินตาม
หลังผู้ใหญ่ หมาไม่กัด” ซึ่งคำพังเพยบทนี้
ในปัจจุบันนี้ได้มีพวก เด็กวัยรุ่น แต่งเติม ตอน
หลังเสียใหม่ ให้กลายเป็นว่า “เดินตามหลัง
ผู้ใหญ่แล้วยังมาจี้ก้นให้เสียเวลาหลวง”

ย้อนหลังขึ้นไปประมาณสามสี่ปีเศษ
มานี้ เขากันก่อนอายุประชาติไปโดยเป็นเกณฑ์
กำหนดดีแล้วกัน คนที่เป็นผู้ใหญ่ก็น้อยละ

เกาส์เกา ช่างเป็นผู้ใหญ่ที่เป็นหลักเสียจริง ๆ เหมือน
 ไม่สามอ้อมที่คอยเติบคอยโตขึ้นมากับการฝึกปรือและอบรม
 ของผู้อาวุโสกว่า ไม่โตพรอดพราดทันทีเหมือนมะม่วงเล็ก
 ของมายาคิว ไม่ว่าจะเป็นผู้ใหญ่ด้วยฐานะการงานตลอด
 จนฐานะทางวงศ์ตระกูล ล้วนแต่มีความเป็นผู้ใหญ่ใน
 ประการต่าง ๆ นั้นเป็นยันต์ปิดกระหม่อมไว้มิให้หลุดลุ่ยออก
 ทาง อันควรแก่การเคารพยกย่องไหวไปได้เสีย

ในสัญญาบัตรซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระ
 ราชทานแก่ข้าราชการนั้น มีข้อความอยู่ตอนหนึ่งซึ่งขุน-
 นางยอมถือเป็นหลักประจักษ์ใจในการปฏิบัติภารกิจ ของพระ
 ผู้เป็นเจ้านบถอความทว่า “จงเว้นการทศพรเว้น จงประ-
 พุติการทศพรประพุติ” และต่อมาเมื่อจำเริญในราชการ
 ขึ้นไปเป็นลำดับ ถึงขั้นได้รับพระราชทานเครื่องราชอิส-
 ยาภรณ์จุลจอมเกล้า ไม่ว่าจะเป็นผู้ตงวงศ์ หรือ
 ผู้สืบต่อวงศ์ก็ตามแต่ ก็ยอมมีความถ่อมถ้อยเสมอในข้อ
 ความทจากรออรอบพระบรมรูปในดวงตราทมอยู่ว่า “เรา
 จะบำรุงตระกูลวงศ์ให้เจริญ” กระนั้น

คือคำที่ไซคอนว่าผู้ใหญ่ที่ไม่ทำตัวให้เหมาะ สัมแก่ การทูล
 น้อยจะขัดถือได้ บางก็ก่อนแคะว่า “ใหญ่เพราะกินเข้า
 เกาเพราะเกิดก่อน” คำที่กล่าวปรามาสเด็กแต่ท้าวความไป
 ถึงผู้ใหญ่นั้นก็มอญมากมายหลายประการ เช่นลูกพ่อแม่
 ไม่สั่งสอนหรือลูกไม่ปฎิบัติอย่าสอน ถ้าผู้ใหญ่ชนย่าคนไหน
 ไม่รู้จักอบรมลูกหลาน โดยเฉพาะลูกหลานที่เป็นหญิงก็
 มักจะถูกเปรียบเปรยว่าเป็นย่า ยายชนิด “หญ้าฟางโย
 แผลงมม” ไม่มีความหมายแห่งการเป็นบุพการียิ่งไปกว่า
 ฐลและหยากเขอนันนเลย

นี่ถึงคำสั่งสอนของผู้ใหญ่สมัยก่อนแล้ว กรู้สึก
 ว่าเขาช่างมหลกมเกณฑกนเสียดจริง ๆ อิริยาบถสยง ยืน
 เดิน นอน นั่งกวดกันแจไม่ว่าจะเป็นลูกผู้หญิงลูกผู้ชายจะ
 กิน จะอยู่กวดกันทุกไปไม่กระดิกเลย กินข้าว จะให้ข้าว
 มาได้ปากชามก็ไม่ได้ เขาเรียกว่ากินเป็นกา ข้าวหก-
 ชามโตกว่าหัวขิงกินข้าวให้หกได้กินข้าวด้วยช้อนส้อม เคาะ
 ช้อนส้อมดัง เป็นโดนส์บโโขกว่าเป็นไพร่บ้างคางคกขนวอ
 บ้าง ไม่เคยบริโภคอาหารด้วยช้อนส้อมมาแต่ก่อน พอ
 มีโอกาสกินเขากเลอตองบรรเลงให้บัน ล้อถัน ไปถึง หูชาว

บ้านเขาให้ท

เรื่องกินชาวนกเหมอนกัน ส้มยก่อนผู้ใหญ่ถือ

กินหนักหนา ว่าคนจะ "เป็นหลักเป็นฐาน" ไตหนักดู

ทการตวงเรอนกินชาวกินในบ้าน ถ้าใครกินชาวนอก

บ้าน หรือกินชาวกกลางตลาดละก้อเป็นได้ถูกเยาะเย้ยเหยียบ

ย่ำว่าเป็น "เชื้อชาติสุนัข" ไม่มีใครนับหน้าถือตา เพราะ

เป็นคนไม่มีถิ่นฐานบ้านช่อง สำหรับเป็นทพงพาหาชาว

กนทเดยวผู้หญิงถือเป็นการใหญ่หนักหนา ในเรื่องอาหาร

การกินนี้ ขนาดมีสไลแกนไว้ว่า "เด่นหัวจวกฉวรกจนตาย"

บางหรือไม่กี่ "ถึงเป็นเมยมนตรออย่าหนครว" บางลวน

แต่เป็นสิ่งที่เตือนใจหญิงให้ถือว่า การครวนั้นเป็นการ

ใหญ่ที่จะครองคนในเรอนของตนเสียให้อยู่หมดตเดียว

ในเรื่องการวางตัวและไว้ตัวของผู้ใหญ่หนัก ไม่ใช่

ย่อย ผู้ใหญ่ส้มยก่อนเข้าใจวางตัวพิลึก แล้วเด็ก ๆ

ก็ไม่กล้าจะลามปามตเส่มอได้เสียด้วย ไม่ว่าจะด้วยกรณีใด

ก็ตาม ไม่ใช่ว่าผู้ใหญ่ส้มยก่อนนั้นท่านไม่รู้จกความสนุก

สนานบันเทิงตแต่เน้งหน้าคว่างางอดคอยตุลุกตุลานอยู่เป็น

อัจฉิน เปลา่เลย ท่านกรูจกความสนุกสนานของท่านแต่
 ทว่าเป็นเรื่องที่เป็นไปตามฐานานุกรมของท่าน สัมกับวัยสม
 กับฐานะทางทางการเงินและการงานทีเดียว ว่ากันโดยสรุป
 ก็คือว่า ถ้าเป็นเรื่องของการหาความบันเทิงด้านงานอดิเรก
 ผู้ใหญ่สมัยก่อนก็มีของเล่นจำพวก บอน นกเขา กล้วยไม้
 โกศัล ไม้ตัด ไม้ดอก และการสะสมของต่าง ๆ เช่นพระ
 พุทธรูป โบราณวัตถุ หรือแม้แต่หนังสือ ถ้าจะหา
 ความบันเทิงในด้านนาฏศิลป์หรือดุริยศิลป์ ผู้ใหญ่สมัย
 ก่อนก็จะมีความบันเทิงด้วย การเป็นผู้ดู—ผู้ฟัง—ดูและฟัง
 การแสดงของลูก—หลาน—บริวาร—หรือผู้อ่อน อากุโลกว่า
 —ไม่เคย—ไม่เคยเลย ที่ผู้ใหญ่จะเป็นผู้ออกโรงแสดงเอง

มีข้อพึงสังเกตอยู่อย่างหนึ่ง ก็คือว่าในระยะสามสิบ
 ห้าปีมานี้ ได้มี “ผู้ใหญ่” ประเภทดำเร่จรรูปเกิดขึ้นมาก
 มากหลายชุดหลายรุ่นและหลายประเภท บางก็ใหญ่โดย
 หน้าที่การงาน บางก็ใหญ่โดยทรัพย์ ตั้งตั้งตามแต่
 ใหญ่โตโครมครามขึ้นมาในพรวดเดียว ผู้ใหญ่ประเภท
 ตนไม่มายามตนแหละเป็นผู้อยู่ในฐานะลำบากใจพิลึก จะ

ทำตัวแบบผู้ใหญ่เก่า ๆ ชนานแท้และดั้งเดิมก็ไม่รู้ว่าเขา
ทำอย่างไร หรือถึงพอจะรู้อย่างบ้างก็ไม่อาจจะฝืนกายฝืนใจ
ทำเทียมได้ ประการแรกก็เป็นเพราะตนเองนั้นไม่เคย
ได้รับการอบรมขัดเกลาแต่เก่าก่อน จะมาริเริ่มประพฤติ
กันแต่บัดนี้ ก็ดูจะลนกระด้างแข็งเสี้ยมเกินแก่แล้ว ก็จำต้อง
ปล่อยไปชนิดเลยตามเลย ส่วนอีกประการหนึ่งนั้น ก็เป็น
เพราะความกระดากกระเดื่องต่อกรของตนจะ “ทำเทียม”
ท่านผู้ใหญ่ ซึ่งมากมายหลายท่านเคยเป็นนายเหนือหัวตน
อยู่ในอดีตอันไกลนชนทำไปก็จะมีอาการ “เหาชนหัว”
อย่างที่ป่วยาตาหวดเคย เบรยปรามไว้ว่าการ ทำเทียม ผู้ใหญ่
นั้นจะมีอันเป็นตองอปรียกันเป็นแน่แท้ ก็จำต้องดำเนิน
กิริยาวาจและประพฤติต่อไป ตามแนวที่ตนเคย ประ
พฤติมาแต่ดั้งเดิม

และก็การทำผู้ใหญ่สำเร็จรูป ประพฤติอะไร ๆ
ตามแนวเดิมที่ตนเคยประพฤติอยู่นั้นแหละ ได้มีพวกที่
“ฟังพระบรมโพิธิสมภาร” กระพ้อข่าวปอบันว่าท่านนั้น
ช่างแสนดี ไม่มีอาการถือเนื้อถือตัวไวยศไว้อย่างไรเลย
จะกินจะอยกก็เหมือนคนธรรมดา ๆ เรานเองกับลูกกับเมีย

กับคนใช้ท่านให้ความเป็นกันเองเต็มอกกันหมด สัมแทน
ว่าเป็นสมัยประชาธิปไตย ทุกคนมีเสรีภาพ สัมรรถภาพ
ภราดรภาพ เต็มอหนากันหมด

เมื่อถามถึงกว่าบียอนหลังมาน เมื่อผู้ใหญ่สมัย
ยังเป็นผู้ยอมผู้เขาวออยู่นั้น ชะรอยจะไต่รับความ ระกำใจจาก
ปมด้อยของตนอยู่ไม่ใช่เน้อย โดยเฉพาะในยามที่ตนเป็น
นักเรียน ถูกครูบาอาจารย์ลงโทษลงทัณฑ์ให้ก็เกิดอาการ
น้อยอกน้อยใจว่าทศอไม่ไต่รับความปรานีจากครูบาอาจารย์
ก็เพราะว่าตนไม่ใช่เป็นพวก “ลูกท่านหลานเธอ” หาก
เป็นเพียง “ลูกตาปานหลานยายเป็น” ครนเมื่อตนเอง
นนโตทางลดขนมมาเป็นผู้ใหญ่ผู้ยง ก็ไม่ต้องการเห็นลูกของ
ตนไต่รับโทษรับทัณฑ์ หรือแม่เพียงการดูว่าจากครูอาจารย์
ผลึกปรากฏอย่างทเห็น ๆ กันอยู่ในทุกวณน คือไม่มีการทำ
โทษนักเรียนด้วยการตีในโรงเรียนใหญ่ ๆ คำว่าในทน
หมายถึงใหญ่ที่อาคารโรงเรียน และอาณาบริเวณที่ตั้ง
โรงเรียน และอีกอย่างก็คือ ครู อาจารย์ ต้องเรียกลูกศิษย์
ลูกหาด้วยการใช้คำว่าคุณนำหน้าชอลูกศิษย์ ไต่องใช้คำ

เรื่องของผู้ใหญ่

แทนชอลูกศิษย์ว่าคุณ เรียกตัวเองว่า ผม หรือ ดินน
ไม้แล้ว คำว่า ครู—เธอ หรือ นิน—เธออย่างสมัยก่อน
ยัะยัะยัะ เพื่อสวัสดิภาพและเสถียรภาพของตนเอง

“ผู้ใหญ่แต่งตัวแล้วเวียนหัวเต็มที” เบลา—ไม่
ใช้ผู้เขียนว่า แต่พวกเด็ก ๆ เขาว่า ว่าผู้ใหญ่ซึ่งสวม
เสื้อยาวลายหมา ดอกโตมหาคาล เด็กเห็นแล้ว
เด็กหัวเราะกาก เพราะเสื้อพวกนเมอไม้ก็ปีก่อน ผู้ใหญ่
ยังก่อนว่า ว่าเป็นเครื่องแต่งตัวของพวกจิงเหลน ซึ่ง
เคยวนมชอใหม่ว่า จักโก่ จักกั พวกผู้ใหญ่เล่นเอาเสื้อเด็ก
มาได้เสียนี่ จักโก่ จักกั เลยพร้อมใจกันโอนกรรมสิทธิ์
เสื้อสัตว์ขนาดลวดลายแปลก ๆ ให้ “จักแก” ได้ใช้แทน
จักแกช่วยห่าดิบหยก ๆ หกดิบหย่อน ๆ เลยบันเทิงใจ
ด้วยการสวมเสื้อลูกเดินเล่นผ่านตามในทศลับบาง ชายหาด
บาง สนามมาบาง บางตกเลยไกลไปถึงสถานอาบอบนวด
กันในเวลากลางวันแล้ก็ ๆ ก็มี

พูดแล้วกตองพูดเลย ก็คือว่าผู้ใหญ่สมัยนี้ ตู ๆ

ไปก็น่าสงสาร ทบ้านชาวก็ไม่มกน นำท่าทบ้านก็ไม่อาม
 ต้องไปเที่ยวกินชานอกบ้าน อามน่านอกบ้าน แลวก
 ชวนให้ฉงนว่าน่ากลัวจะไม่ใคร่อายกันเท่าไรนักถึงได้กล้าไป
 เปลื้องกายลงอ่างใหญ่หญิงเขาซัดซโคลให้กันโครม ๆ และ
 ก็เสียดหายไปถึงคุณเมษ ๆ ทบ้านอย่างนกรรจ ว่าปล่อย
 ปลระละเลยให้คุณฉวให้อดอยากต้องไปฝากทองไว้ ตามร้าน
 ต่าง ๆ ไว้ แลเวลาทเดินออกมาจากร้านอาหาร ช้อ
 บางคนก็บักไม่จมพันคัพัน บางกเดินพลงจมพันพลงมา
 จนถึงรถ

สมยนิ ถ้าผู้ใหญ่มงานกอดต้องมีการเปิดฟลอรวิา
 วงจะเอาแบบฝรั่งก็ไม่ใช่ ไทยก็ไม่เชิง ลูกหลานเห็นแล้ว
 เฮฮาเกรียวว่า ผู้ใหญ่ของเรานี้ ำแบบแอ็บสเตรคท
 แท้ ำแม่บททเขาชนคนดวยเทพพนม ปฐุม พรหมลีหน้า
 สอดสร้อยมาลา ซักแบ้งผัดหน้า ท่านหารำไม่ ท่านมีท่ารำ
 ของท่านใหม่ช้อ ท่าควักกระบี่บ้าง โทยหอยบ้าง แจวเรือบ้าง
 นกบักหักบ้างโอเราจะรำตามกัเกรงจะงามไม่เท่าท่าน ท่านน
 เมื่อสักสิบปีมานี้ ขณะทเพลง พม่าแทงกบ กำลัง

เรื่องของผู้ใหญ่

๓๕๕

“เห็ด” อยู่ใน วันเกิดของท่านผู้ใหญ่ท่านหนึ่ง ผู้มา
ร่วมงานได้รับคำบอกเล่าว่าคนนั้นจะมี ฟลอร์โชว์ชุด พม่าแดง
กับ ฟังแล้วก็เดากันไปต่าง ๆ นานา พอถึงเวลาเขา
ท่านผู้ใหญ่ผู้นั้นแสดงเองเลย แต่งตัวเป็นพม่าทำท่าทำทาง
อเออแอ่นตามเนื้อเพลง กบนนเป็นกบตัวเมีย พอถึง
บทที่ว่า ตัวไหนยังสาวจะจับไปต้มยำโฮก้อ ก็ทำท่า
สนิทแนบเนียนไปกับเสียงฟอดเออ คนที่ได้ดูฟลอร์โชว์วัน
นั้น บางคนหลับตา บางคนเบือนหน้า บางคนก่นิน่าลาย
แต่หลาย ๆ คนคงจะนึกในใจว่า โช้เอ้ย ผู้ใหญ่ของเรา
ช่างเป็นไปตาย

ผู้ใหญ่สมัยนี้ใจดีไม่ใช่ย่อย ไม่ว่าจะกับลูกตัว หรือ
ลูกน้อง กับลูกตัว เรียนหนังสือเมืองไทยตกเดียวจนแม่ค้า
ขนมในโรงเรียนจำหน้าได้ว่าอยู่ชั้นไหน เลยส่งลูกไปเมือง
นอก นู่นอเมริกา ลูกก็เลยไปเข้าฝูง “หนูสีน้ำตาล”
Brown Rat อันเป็นสัญลักษณ์ตารวจอเมริกาขึ้นตงชนให้แก่
นักเรียนไทยที่ไปจับกลุ่ม “เสียมโทรม” อยู่ทนน ทางน
ผู้ใหญ่ก็ส่งเงินไปเถิด ให้ลูกชอรธบ้าง เล่นการพนันบ้าง

ผู้ใหญ่บางคน ตำรวจโทรศัพท์มาบอกว่าลูกของตนถูกจับอยู่ที่โรงพักด้วยข้อหาผิดมงาม กลับตะคอกตำรวจเสียอกว่าใส่ร้ายลูกของตน แต่บางคนหนักมือไปกว่านั้น พอถูกโทรศัพท์มาบอกว่าไปมีเรื่องอยู่ที่นั่น ๆ จัดแจงโทรศัพท์ไปถึงนายตำรวจผู้ใหญ่ให้ "บ๊อบ" ลงมาให้ลูกของตนหมดเรื่อง บางคนถึงขนาดลงทุนไปโรงพักเองเลยพอลูกนั่งอยู่ใน "ห้องกรง" เท่านั้นแหละ แทบจะไฟไหม้โรงพักทีเดียว แสดงฤทธาภาพตามหานายร้อยเวรที่เป็น "เจ้าของเรื่อง" แถมกล่าวคำตักเตือนนายโปสิคเสียด้วยว่าให้จำไว้ว่าดาวนนมนตอง อินทนูกเพียงท ละดวงเท่านั้น แต่ทว่าในยามหลุดจากอินทนูลก้อ มกดวงกหลุดเท่านั้นดวงพร้อมกันเลย

ถ้าหากจะกลับกัน ให้เด็กตั้งกรรมกรวิชัยผู้ใหญ่บ้าง ถ้าคงสนุกพิลึก เอากันในแง่การบ้านอย่างเดียวกัน, พอ ครานทผู้ใหญ่จะต้องมุดดินลาตายเสียด้วยซ้ำไป แต่มีไหมละผู้ใหญ่ที่จะ ใจกว้างให้ลูกหลานวิชัย — ก็ห้ามไม่ลูกหลานก็คงไม่กล้าออกเหมือนกัน ขึ้นไปวิชัยเขาซจะ ได้สูญสิ้นสปอนเซอร์เสียเป็นไร

เรื่องของเด็กวันนั้น

ปัจจุบันนี้ สิ่งที่เป็นปัญหาหนักอกที่สุดของท่านผู้ใหญ่ในบ้านเมืองนั้น นอกจากเรื่องค่าครองชีพซึ่งพุ่งปรูดขึ้นสูง ประหนึ่งปรอทยามจุ่มลงไปในน้ำเดือด และปัญหาการเจรจาทางบก ซึ่งยุ่งเหยิงยุ่งตักกันอยู่ตลอด เวลาแล้ว ละก็ เห็นจะไม่ แคล้ว ปัญหาเยาวชน ที่แม้ว่าจะตั้งกรรมกักรรรมการวิจัยเหตุวิจารณ์ผลกันคณะแล้วคณะเล่า ก็ไม่เห็นแก้ปัญหาไหนได้ตกเลย แถมดูเหมือนจะหนักมอขนกว่าเก่าเสียด้วย

เมื่อสืบกว่าปีมานี้ ได้มีคำขวัญอันหนึ่ง ซึ่งนิยม
ใช้ใน ระยะ โกลี ๆ กับวัน จันทรแรกของเดือน ตุลาคม อัน
เป็นวันที่ทางการสมัยนั้นเขาตั้งมาว่า ให้ถือจันทร์แรกของ
เดือนตุลาคมเป็นวันเด็กของชาติไทย คำขวัญนั้นก็คือ
“เด็กวันน ก็คือผู้ใหญ่ในวันหน้า” และเด็กวันนั้นก็ได้สร้าง
คำขวัญตอบโต้ ในทำนองมรณา นุสติแก่ผู้ใหญ่ขึ้นบ้างว่า
“ผู้ใหญ่วันน ก็คือผู้ใหญ่ในวันหน้า” ฟังดูแล้วก็น่าโมทนาใน
ปราชญานของเยาวชนไทยสมัยนั้นเสียจนกระไร

จะไม่ขอพูดถึงการยกพวกบุกตะลุยกันในสนามกีฬา
บ้าง บริเวณโกลี ๆ โรงเรียนบ้าง หรือคอยดักทำร้ายกัน
ตามแหล่งโน้นแหล่งนี้บ้าง เพราะนี่จะเป็นของธรรมดา
หรือปรากฏการณ์ประจำวันเสียแล้วและ ก็จะไม่พูดถึงศาล
คดีเด็กเยาวชนกลาง ซึ่งนิยมมีนักเรียนในเครื่องแบบ บัก
ออกเสื้อด้วยอักษรย่อของโรงเรียน “ใหญ่” คลาคล่าอยู่
ในห้องชั้นล่างของศาล รอการส่งศาล หรือรอการ
พิจารณาของศาล และจะไม่ขอพูดถึงสถานแรกรับ “บ้าน
เมตตา” อันเป็นเสมือนที่รับฝากชั่วคราวสำหรับเยาวชน

ที่ไปมรเืองมรจวนตำรวจตองจับกุมคุมตัวไปไว้ที่ “โรงพัก”
แล้ว “โรง” ก็ส่งเขาวชนนั้นมา “พัก” อยู่ชั่วคราวที่
บ้านเมตตาเพราะ “โรง” นั้นมีอำนาจให้เขาวชน “อย
ได้ไม่เกนยสืบสืบชั่วโมง และก็จะไม่พุดถึงนิวาสฐานชาน
เมืองทบางนาอันประกอบด้วย “เก้าไร่ สิบสามไร่ และสิบ
หกไร่” อันเป็นแหล่งพำนักตามกำหนดเวลา แล้วแต่
ศาลคดีเด็ก และเขาวชนจะพิจารณาไปตามฐานานุกรม

แต่ที่ว่า อยากรจะพุดถึงที่มา และสาเหตุแห่ง
การที่เขาวชนของเราเปลี่ยนแปลงไปอย่างน่า ใจหาย และดู
ร้ายไปได้อย่างน่าใจคว่านเสียมากกว่า

อนว่าตนมะม่วงนินยามเมล็ดผลออกมา ผลนั้น
ก็ยอมมีรูปลักษณะรู้สึกเป็นมะม่วงไทยแน่แท้ และต้น
มะขามก็ดูกัน ยามตกฝักก็ยอมไม่มีรูปลักษณะผิดแยกไป
จากฝักมะขามไปได้เลย ถ้าจะตกให้ถูกจุด หรือถ้าจะ
แกโดยไม่กลัวว่าบรรดา “ท่าน ๆ” จะโกรธ ไม่เกรงว่า
“เกาอ” จะกร่อนหรือหักกรวบลงไปแล้ว ทำไมไม่วิจัย

ออกมาบ้างหนอว่าทนายชนที่นารักของเราแปรสภาพเลื่อม
 ทรามไปได้เช่นนั้นก็เพราะว่าผู้ใหญ่ “เลื่อมทโรม” นั้นเอง
 และผู้ใหญทเลื่อมทโรมนั้นก็คือผู้ใหญทไม่เป็นหลัก หรือ
 ถึงแม้จะเป็นหลักอยู่บ้าง ก็เป็นหลักประเภทปักในมุลควาย
 เท่านั้นเอง

และก่อนท จะวิจัย วิจารณ เรื่อง ยาวชน ก็น่า จะมี
 ความรู้รอบตัวใน เรื่องของยาวชน ให้มากพอจึงจะได้ผลสัม-
 มติว่าจะมีการสอบคัดเลือกตัว บุคคล เขาเป็น กรรมการวิจัย
 ปัญหายาวชน และให้ยาวชนเป็นผู้ออกข้อสอบรับรอง
 ว่าตกมากกว่าได้ สัมมติว่าข้อสอบเป็นดังนี้

๑. ข้อต่อไปนี้ คืออะไร อยู่ทไหน สำคัญอย่างไร
 บ้านเมตตา สิบหกไร่ ร้านบึงปอง ร้านกาแพปาก
 ซอยวรพงษ์ ร้านสระเกศ บ้านซอยอโคก หลังวัดหัวลำโพง

๒. จงอธิบายคำตอบไปนี้ จด, สับแจ็ก, โส้ว, ดั่ง,
 ดั่งสองตำแหน่ง ไม่บันทึกเหล็ก หนังสือทหนึ่งซ่ง

เอาเพียงแค่สองข้อใหญ่แค่นี้ก็เหลือพอ รับรอง
 ตกเด็ด ๆ เพราะทยกมาในสองขอนั้นะเป็นเรองทรู้ ๆ กัน

อยู่ในหมู่เยาวชนโดยเฉพาะกลุ่มที่สร้างปัญหาให้ท่านต่อ
 วิจารณ์แทบล้มประดาตายนั่นเอง

สำหรับ “เฉลย” ในคำถามข้อหนึ่งนั้น ขอฝาก
 ใจแก่เจ้าหน้าที่ของต่าง ๆ เพราะเป็นหน้าที่ของท่านโดย
 ตรง และโดยเฉพาะที่จะสืบเสาะเอาเองว่า อะไรอยู่ที่
 ไหน และเป็นแหล่งอะไร และมีส่วนเกี่ยวข้องกับเยาวชน
 ของเราอย่างไร สำหรับร้านสังเกตนั้น เลื่องชื่อระบือ
 นามไปถึงดงฆาลานโนนคร เวียงจันทร์แห่ง ประเทศลาว นั้น
 เทียว เพราะดงฆาลานอันเป็นหมู่บ้านมีคนอยู่ประมาณ
 ๕๐ หลังคาเรือนนั้น คลาดล้าไป ด้วยผู้ หญิงไทย วยรุ่น ที่ถูก
 หลอกมาขายเพื่อประกอบกิจการนครโสเภณี ณ ที่นั้น และ
 มีอยู่ไม่น้อยที่ เป็นคนกรุงเทพ ไปเที่ยวที่ร้านสังเกตได้
 พบปะกับหนุ่มหนังทรานน และก่เกิดพึงพอใจในหนุ่มนั้น
 ถึงขนาดหนีพ่อแม่ไปกับ หนุ่มนั้น ซึ่งมี ภูมิลำเนา อยู่ใน
 จังหวัดหนึ่งคอนไปทางภาคเหนือและหนุ่มนั้นจะพา ตรีเวณ
 ไปยังจังหวัดต่าง ๆ โดยอ้างว่าหลบภัยอันจะพึงเกิดขึ้น
 ได้จากฝ่ายผู้ใหญ่ของหญิงแล้วที่ว่า ผู้หญิง ไปทาง ชายแดน

ไสว แปลว่า ซอของแล้วไม่ให้เงิน หรือระหว่างต่อ
รองราคาสินค้าก็ถกถวยของอย่างอันดีมือไปในระหว่างที่
มองไม่เห็น

เฉลยเคน กตฺทจะพอแล้ว เพราะชนเฉลยมาก
กว่านไป “ทางการ” ท่านอาจจะเขม่นเอาว่าเอาเรื่อง
เสื่อมเสียหรืออกนยหนึ่งจะเป็นการส่งเสริมก็ได้

ผู้ใหญ่ที่อยู่นอกรวงการ “ผู้ใหญ่ ๆ” ต่างพากัน
ลงความเห็นว่า เด็กทุกวนนแปรสภาพไปในทางไม่งาม
นั่นก็เพราะว่าผู้ใหญ่มีส่วนทำให้เป็นไป

เป็นที่ยอมรับกันอยู่แล้วว่า สิ่งที่มีอิทธิพลเหนือ
จิตใจเด็ก ทำให้เด็กน้อมน้อมไปได้ตามแนวต่าง ๆ นั้น
มีอยู่สองแหล่งใหญ่ คือบ้านและโรงเรียน

โดยคำว่าบ้านนั้หมายถึงครอบครัวที่ประกอบด้วย
พ่อ แม่ ลูก พ่อแม่ก็เป็น “คนใหญ่คนโต” นั้นย่อม
สร้างปมเชอให้แกจิตใจของลูกอยู่แล้ว ยิ่งพ่อแม่กระทำ
การอันเป็นเสมือสนับสนุนความเชอของลูกในทำนองที่
ว่า ลูกนั้นใครจะมาทำอะไร ไม่ได้ มันก็ยังไม่กัน

ใหญ่เท่านั้น พ่อแม่ประเภทนั้นแหละที่เป็นต้นเหตุให้เกิดระบบ “เลิกนักเรียน” ขึ้นในโรงเรียนโดยอ้างว่าตนนั้นเป็นการล่อลวงความเป็นป่าเถื่อนปัจจุบันนี้ เมืองไทย ก็เจริญแล้ว จึงมิเป็นการบังควรอย่างยิ่งที่จะใช้วิธีการตักเตือนนักเรียนอีกต่อไป

พูดถึงเรื่องต เลยกทำให้นักชนมาได้ถึงเรื่อง ๆ หนึ่ง เป็นเรื่องจริงมิใช่ของนิยายเลย เมื่อไม่นานมานี้เด็กนักเรียนชายคนหนึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนรัฐบาลแห่งหนึ่ง ซึ่งขอชอหนักหนาในเรื่องระเบียบวินัย และยังคงใช้ระเบียบต่อไป ไม่ว่าจะเป็นลูกท่านหลานเธอมาจากไหน ทน วนหนงเด็กคนนั้นถูกครูด นยว่าเรื่องพูดมากในห้องเรียน หรือไม่ทำการบ้านก็ไม่ทราบ วันรุ่งขึ้นท่านนแหละพ่อของเด็กคนนั้น ซึ่งเป็นข้าราชการฝ่ายปกครองเป็นผู้ใหญ่ชั้นรองอธิบดีจางแจ่ม มีหนังสือ มาถึงอาจารย์ใหญ่โรงเรียนนั้น ต่อว่าต่อขานถึงเรื่องที่ถูกของ “ท่านรอง” ถูกต และขอให้อาจารย์ใหญ่ย้ายครูผู้นั้นไปเสียเออ ! พ่อชนิด

ออกเรื่องหนึ่ง นักเรียนโรงเรียนหนึ่งถูกนักเรียน

ต่างโรงเรียนบุกเข้าไป ทำร้าย ร่างกายถึง ในห้องเรียน พอ
เรื่องไปถึงตำรวจ พ่อของเด็กที่ทำร้ายเขาจัดแจงแต่งเครื่อง
แบบไปหาแม่ของเด็กซึ่ง เป็นคน ขรรมตาแต่ดั้งเดชะนภาพ
ให้แม่ของเด็กถอนแจ้งความ

โรงเรียนบางแห่ง ชอบเอาอกเอาใจนักเรียนที่
เป็นลูกคนใหญ่คนโต ใหญ่ด้วยทรัพย์บาง ใหญ่ด้วย
หน้าที่การงานบาง เพื่อหวังการไกลไปถึงเสถียรภาพของ
โรงเรียน อย่างนกม

พ่อแม่บางคน ถือว่าการให้เงินลูกใช้มากแค่ไหน
เป็นการรักลูกมากแค่ไหน บางคนมรดกประจำตำแหน่งคน-
ใหญ่ ก็ให้มรดกประจำตำแหน่งนั้นแหละไปส่งลูกที่โรงเรียน
บางที่ตอนเด็กเรียนลูกก๊วเพื่อน ๆ หนึ่งคนเต็มมรดกประจำ
ตำแหน่ง ตระเวนไป ส่งเพื่อน ๆ จนทั่วแล้ว จึง กลับ บ้าน
ส่วนความประพฤติของลูกเป็นอย่างไร ไม่มีโอกาสได้รู้
เพราะไม่มีเวลาจะสอดส่องดูแล และก็ถือว่าเป็นเรื่องทาง
โรงเรียน

ลูกเรียนหนังสืออ่อน อ้อ ! ไม่ประหลาด ก้อ
จ้างครูที่โรงเรียนนั้นแหละมากวดวิชาให้ลูกที่บ้านก้แล้วกัน

อาทิตย์หนึ่งเรียนสองวัน เดือนหนึ่งหารอยบาทลงเสีย
ค่ากวดวิชาถึงขนาดคนแล้วดูก็ยังสอบตกออกตะก้อ เห็นจะย้าย
โรงเรียนได้แล้ว

เด็กสอบตกปีละมาก ๆ นักปัญหาใหญ่ วิจัยกัน
รื้อยแปดพันแ่ง แต่ไม่มีใครกล่าววิจารณ์ออกมาเลยวาท
ตกมากก็เพราะวิชามันมากมายเกินความจำเป็น แต่บาง
รายการที่เคยใช้เป็นวิชาหลักก็ตัดออกเสียเช่น ไวยากรณ์
อังกฤษ อ่านอังกฤษ โอ้ยเยอะเยอะ แต่มีพวกกิจกรรม
โครงการ รายงาน ฯลฯ ต่าง ๆ เพิ่มขึ้น เด็กเรียนไม่ทัน
ก็ต้องไปเรียนกวดวิชา โรงเรียนเข้าหาโม่งเล็กสองทุ่ม
เดี๋ยวนี้ไปทางไหนก็เจอแต่กวดวิชาเข้าโน้นเข้านี้ ยิ่งแต่
กวดวิชาการ โรงเรียนอนุบาลเท่านั้น

ถ้าไม่แก่เด๋วนี้ แก่ตรงที่ผู้ใหญ่ในวันนี้ แล้ว
ต่อไปในวันหน้า เมื่อผู้ใหญ่วันนี้เป็นผู้ไปหมดแล้ว ผู้ใหญ่
ในวันหน้า จะเป็นผู้ใหญ่ประเภทใด หลับตานักก็พอ
จะเดาได้

“วันถือ” ของพระบิยมหาราช

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระบิยมหาราชของคนไทยนั้น เป็นที่ยอมรับนับถือว่า รัชกาลของพระองค์คดียาวกว่าพระมหากษัตริย์ พระองค์ใดในอดีตของคนไทย และในส่วนพระองค์นั้นก็ได้ทรงเป็นที่รักอย่างยิ่งของพสกนิกรแม้จะเสด็จสวรรคตไปนานซำกว่าห้าสิบปีแล้วก็ตาม แต่ยังทรงเป็นที่รักเคารพและสักการะของคนไทยอยู่เป็นนิจ

แต่ที่ว่าในลั่วนพระองค์ของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเจ้าอยู่หัวนั้นนับแต่วาระที่พระองค์ได้ทรงรับราชสมบัติมาจนถึงวันสุดท้ายแห่งพระชนมชีพนั้นน่าจะเรียกว่าเป็นระยะเวลาแห่งความทุกข์อย่างยิ่ง ตลอดรัชกาลของพระองค์ แม้แต่ในวาระที่ทรงได้รับราชสมบัติ ก็เรียกว่าเป็นปฐมวาระแห่งความทุกข์หนักงำหัดของพระองค์เสียแล้ว ดังที่พระองค์ได้ทรงบรรยายไว้ในพระราชหัตถเลขาถึงสมเด็จพระบรมราชโอรส ๔ รัชกาล เจ้าฟ้ามหา วิรุณหิศสยาม มกุฎราชกุมาร เมอวันที่ ๘ กรกฎาคม ร.ศ. ๑๓๒ (พ.ศ. ๒๔๓๖) มีข้อความดังนี้

“คำซึ่งกล่าวว่าได้รับ สิริราชสมบัติเป็นคำไพเราะจริงหนอ เพราะสมบัติย่อมเป็นที่ปรารถนาของบุคคลทั่วหน้า และย่อมจะคิดเห็นโดยง่าย ๆ ว่า ผู้ซึ่งได้เป็นเจ้าแผ่นดินย่อมจะมีเกียรติยศยิ่งกว่าคนสามัญ ย่อมจะมีอำนาจอาจจะลงโทษแก่ผู้ซึ่งไม่พอใจอาจจะยกย่องเกอูกุลแก่ผู้ซึ่งพอใจและเป็นผู้มั่งมีมาก อาจจะใช้สอยเล่นหัวหรือให้มันแกมผู้ทวงใจได้ตามประสงค์ ผลแห่งเหตุที่ควรยินดีกล่าวโดยย่อ แต่เพียงเท่านี้ ยังมขอออกเป็นหลาย

ประการจะกล่าวไม่รู้ สิ้น

แต่ความจริงหาเป็นเช่นความคาดหมายของคนทั้งปวงตั้งนั้นไม่ เวลาซึ่งกล่าวมาแล้ว อันจะพูดตามคำไทยอย่างเลว ๆ ว่าบุญชื่อนนแทจริงเป็นผู้มกรรมและมีทุกข์ยังชนดังตัวพ่อได้เป็นมาเอง อันจะเล่าโดยย่อให้ทราบดังต่อไปนี้

ในเวลานั้นอายุพ่อเพียง ๑๕ ปี กับ ๓๐ วัน ไม่สามารถตามญาติฝ่ายมารดาที่ลวนแต่โลเลเหลวไหลหรือไม่โลเลเหลวไหล ก็ไม่ตั้งอยู่ในตำแหน่งราชการ อันใดเป็นหลักฐาน ฝ่ายญาติข้างพ่อเป็นเจ้านายทั้งปวงก็ตกอยู่ในอำนาจสมเด็จพระยา และต้องรักษาตัวรักษาชีวิตอยู่ด้วยกัน ทุกองค์ที่ไม่เออเฟ้อ ต่อการ อันใดเสียก็มี โดยมากฝ่ายข้าราชการ ถึงความผู้ใดรักใคร่สนิทสนมอยู่บ้างก็เป็นแต่ผู้นอย โดยมาก ที่เป็นผู้ใหญ่ก็ไม่มีความสามารถจะอุดหนุนอันใด ฝ่ายพี่น้องทวรมบิดา หรือทวรมมารดา ก็เป็นเด็กมแต่อายุต่ำลงไป ไม่สามารถทำอะไรได้ทั้งสิ้น ล้วนตัวพ่อยังเป็นเด็กอายุเพียงเท่านั้น ไม่มีความสามารถ

รอบรู้ในราชการอันใดที่จะทำการตามหน้าที่ แม่แต่เพียง
 เต็มมือเท่าที่ถูกระหม่อมทรงประพาศมาแล้วได้ ยิ่งซ้ำเจ็บ
 เกือบตายอันไม่มีผู้ใดสักคนเดียวซึ่งจะเชื่อว่าจจะรอด ซ้ำยัง
 ถูกอันตรายอันใหญ่คือ ทุลกระหม่อมเสด็จสวรรคตในขณะ
 นั้น เปรียบเหมือนคนทศัรชะขาดแล้วจับเอาแต่ร่างกาย
 ขนตงไว้ในท่อมตกษตรัย เหลือที่จะพรรณนาถึงความ
 ทุกข์อันต้องเป็นกำพรวาใน อายุเพียง เท่านั้นและ ความหนัก
 ของมงกุฏอันเหลือทคจะทานไว้ได้ ทงมคัตรุซึ่งมุ่งหมาย
 อยู่โดยเปิดเผยรอบข้างทั้งภายในภายนอก หมายถึงใน
 กรุงเองและต่างประเทศ ทั้งโรคร้ายในกายเบียดเบียน
 แล่นสาหัส

ตลอดรัชกาลอันมีแต่ความรุ่มเย็น สำหรับ ประชา
 ราชภูวนนองค์พระบิยมหาราชเองกลับทรงเผชิญกับวิปโยค
 ทุกข์แสนสาหัสทรงประสพกับภาวะที่ภาษาชาวบ้าน เรียกว่า
 “ลูกเสียเมียตาย” มากมายครั้ง ในบางครั้งก็ทรง
 สุกัญเสียดพร้อมกันทั้ง “ลูก” และ “เมีย” และเป็นเหตุ
 ทรงสังเกตว่า โอกาสที่ พระองค์ จะทรง ประจัญกับ ความทุกข์

สำหรับเช่นนี้ มักจะตกอยู่ในวันหนึ่งเป็นพิเศษในปีหนึ่ง
วันนั้นคือ วันที่ ๓๑ พฤษภาคม

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมี
พระราชโอรสธิดารวมทั้งสิ้น ๗๗ พระองค์ ที่ประสูติก่อน
บรมราชาภิเษกมีเพียง ๒ พระองค์ อีก ๗๕ พระองค์ล้วน
แต่ประสูติเมื่อบรมราชาภิเษกแล้วทั้งสิ้น พระองค์แรก
ที่ประสูติเป็นพระราชโอรส คือพระองค์เจ้าชายอิศรวรค์-
วรราชกุมารประสูติเมื่อวันอาทิตย์เดือน ๓๐ ค่ำ ปีมะเมีย
ตรงกับวันที่ ๔ กันยายน พ.ศ. ๒๔๑๓ ในเจ้าจอมมารดาแสง
แต่ที่ว่าพระราชโอรสพระองค์แรกที่ประสูติใน “เศวตฉัตร”
ก็มีได้จากระเบียบพระชันษาเท่าไร เพียงพระชนม์ได้สองพรรษา
ยังไม่ครบถ้วนตกสิ้นพระชนม์ในวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ปีวอก
พ.ศ. ๒๔๑๕ ยังความวิปโยคอย่างเหลือเส่นให้เกิดแก่พระ-
บรมชนกนาถและเจ้าจอมมารดา

แต่ที่ว่าวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๔๑๖ นั้นยังไม่ได้
ทอดสังเกตรของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๕ แต่
อย่างไร เพราะพระราชโอรสนั้นสิ้นพระชนม์ด้วยทรงพระ
ประชวร และพระชนมายุก็ยังไม่เขวามากการที่จะสิ้นพระ-

ชนม์ไปก็มีได้สร้างเหตุการณ์อันเป็นที่น่าหวาดเสียวแต่ประ
การใดนอกจากความรักและอาลัย อันเป็นธรรมดาแห่ง
การพลัดพรากจากบุคคลผู้เป็นที่รัก

จนอีก ๘ ปีต่อมาในวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๔๒๓

จึงได้มีเหตุการณ์สำคัญอันทำให้พระบาทสมเด็จพระจุลจอม
เกล้าเจ้าอยู่หัวทรงถือเอาวันที่ ๓๑ พฤษภาคม เป็นวัน
เคราะห์ร้ายอย่างยิ่งของพระองค์ นั่นคือเมื่อเรือโสรวาร
อันเป็นเรือพระประเทียบลมหิตดาบล บางพูด ส้มเต๋อ พระนาง-
เจ้าสุนันทากุมารีรัตนซึ่งกำลังทรงพระครรภ์ อยู่สิ้น พระชนม์
และสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าหญิงกรรณาภรณ์เพชร-
รัตน พระชันษาได้สองปีเศษสิ้นพระชนม์ด้วย เหตุการณ์ที่
ภาษาชาวบ้านเรียกว่า “ลูกเสี้ยมตาย” ครั้นทำให้
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรชกาลที่ ๕ ทรงเสียดพระราช-
หฤทัยเป็นอย่างยิ่ง ถึงขนาดทรงเล่าไว้ในพระราชหัตถเลขา
ถึงเจ้าพระยาภาณุวงศ์มหาโกษาธิบดี (ท้วม บุนนาค) ตอน
หนึ่งว่า “มีความโทมัสส์เสียใจยิ่งนักแทบจะถึงกับชีวิต”
และออกตอนหนึ่งทรงเล่าว่า “แต่เห็นว่าชีวิตฉันในเวลานี้
จะให้ตายนั้นไม่สู้ยากนัก”

และนับแต่นั้นมา ก็ปรากฏว่าพระราชโอรส และ
พระราชธิดาของพระองค์สิ้นพระชนม์ในวันที่ ๓๑ พฤษภาคม
อีกหลายพระองค์นับแต่สมเด็จพระเจ้าฟ้าชาย ดิวิราชกกุฎภัณฑ์
พระราชโอรสองค์ที่ ๕ ในสมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมรา-
ชินินาถซึ่งประสูติเมื่อวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๒๘ ก็
สิ้นพระชนม์ในวันที่ ๓๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๓๐ และยัง
ได้ทรงเสวยสมเด็จพระเจ้าฟ้าหญิงศิริราชมณีโสภณ พระราชธิดาซึ่ง
ประสูติแต่สมเด็จพระนางเจ้าสว่างวัฒนา พระบรมราชเทวี
ไปในวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๔๔๑ ก่อนหน้า “วันถือ”
ของพระองค์เพียง ๓ วัน การที่สมเด็จพระบิรมหาราชทรง
“ถือ” ในเรื่องวันที่ ๓๑ พฤษภาคมนี้ มีพยานหลักฐาน
ปรากฏอยู่ในพระราชหัตถเลขาถึงพระเจ้าบรมวงศ์เธอชน &
กรมหลวงทิพยรัตนกิริฎกุลินี เมื่อครั้งทรงดำรงพระยศ
เป็นพระเจ้านองนางเธอพระองค์เจ้านภาพร และทรง
ดำรงตำแหน่งอธิบดีฝ่ายในอยู่ในครั้งนั้น เหตุการณ์เกี่ยว
กับวันที่ทรง “ถือ” นี้ เกิดขึ้นในปี พ.ศ. ๒๔๔๔ ใน
ระหว่างเสด็จประพาสประเทศชวา สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ
เจ้าฟ้าอักษราวงค์เดชาวรุฑ กรมขุนนครราชสีมา ซึ่งทรงมี

พระชันษาได้ ๓๒ ปี ได้ตามเสด็จด้วยและได้ไปทรงประสูติ
 ที่เมืองชวา พระอาการประชวรเพียบหนักในวันที่ ๒๗
 พฤษภาคม ถึงขนาดทรงเพื่อ สิ้นเด็จพระพุทธเจ้าหลวง
 ทรงเล่าไว้ตอนหนึ่งดังนี้.....

“...แต่เวลารูสึกชนมาทาง ๆ ทงจนเต็มที่แล้วเช่น
 นั้น บอกได้ว่า ‘หม่อมป้าคะเอียดเล็กเห็นจะไม่ได้การ
 แล้ว วัดอะไรที่แม่เล็กสร้าง วัดมหาธาตุนี้หรือ’ ฉนั้น
 บอกว่า ‘วัดราชบูรณะ’ บอกว่า ‘นั่นแหละเอียดเล็กจะ
 ถวาย เหลื่อนนถวายวัดเบญจมบพิตรทั้งหมด’ ที่พูดดังนี้
 เขาใจว่าพูดเรื่องเงินทอนให้สำหรับชื่อของ ๒๕๐ เหยยญ
 ซึ่งแกผูกใจผูกใจเห็นเป็นสมบัติของตัวเอง เพื่อเจอดวยเรื่อง
 เงินนมาก อยู่สักครู่หนึ่งถาม ‘ป้าคะ เอียดเล็กจะไป
 ถวายที่วัดเบญจมบพิตรเอง ไปจากนี้ ๕ วันถึงไหม’ ฉนั้น
 เป็นพยานใจบุญเกิดขึ้นในสันดานของตัวเองแท้จริง ๆ แต่ฉนั้น
 ให้หวนไหว เมื่อวันที่พูดนั้นเป็นวันที่ ๒๗ นับดูไปเฉพาะ
 ครบ ๕ วัน ในวันที่ ๓๑”

และ ในวัน พระราช หัตถ เลขาถึง สิ้นเด็จพระ ราช-

“วันถือ” ของพระปิยมหาราช

๓๗๕

บิณฑบาตบวงศาภิมุขกรมพระยาภาณุพันธุวงศ์วรเดช เมื่อ
ทรงดำรงพระยศเป็นสมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ กรมพระ
ภาณุพันธุวงศ์วรเดช ทรงเล่าถึงพระอาการประชวรของ
สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธออภิไธยทรงเนนถึง “วันถือ” ของ
พระองค์ไว้ด้วยดังนี้

“เวลาเจ็บก็เฉพาะเหมาะ หนักและเฉพาะใน วันท
ราย ๆ คือวันเสาร์ วันอาทิตย์ วันจันทร์ ๒ เทียว วันท
๓๐—๓๑ ติดกันเป็นพิดไปหมดไม่ใช่แต่ชาวเราถือ พวก
หม่อมมารักษากรองว่าสำคัญวันเสาร์ วันอาทิตย์ วันจันทร์
ซึ่งเขาถือว่าเป็นวันหน้า วันตัว วันหลังเหมือนกันกับเรา
ถือเป็นไครรายเหมือนกัน แลชำนาญเรื่องวันท ๓๐—๓๑
พากันเห็นจริงหมดแล้วรับรองว่าไม่ใช่สุ่มสี่สุ่มห้า เพราะหนัก
เสียเห็นจริงเห็นจริง”

และในตอนหนึ่งในพระราชหัตถเลขาฉบับเดียวกัน
ได้ทรงเล่าว่า

“เพราะฉะนั้นการที่ออกมาเสด็จเคราะห์ ต่างประ-
เทศซึ่งฉันเคยออกมาในเวลาหนักสงสัย ถ้าหากลูกหาย
เป็นปกติในครั้งนั้น นับว่าเป็นผลของการที่ออกมาเสด็จ

เคราะห์ถูกทวงใจความลำบากแต่เพียงนี้

การอันใดจะเป็นที่โหม่นตึงกว่าเมื่อถึงการทศกัณฐ์
 เอาเธอไปบางกอกโดยอย่างใดนั้นเป็นไม่มีแล้ว แต่ไม่
 ดั่ง ก็ไม่มีผู้ใดที่จะคิดได้ว่าควรจะทำอย่างไร เพราะเป็น
 การแปลกประหลาดเต็มที บางทีกำลังถึงการอยู่เป็นลมพับ
 ไปกับที่ พอพ้นชนกตองตั้งไปใหม่ ที่สุดจนวันที่ ๓๓
 นั้นโทรเลข ถึงเธอ ได้เข้าโคตแล้วเสร็จยัง แต่บอก เวลานั้น
 เป็นหน้าทอนพลกพงกลวยง ซึ่งฉนนพทาใดครรง

นอกจากเหตุการณ์ประเภท “ลูกเสียเมียตาย”
 อันบังเกิดชนแก่พระองค์ในวันที่ ๓๓ พฤษภาคมแล้ว ใน
 เดือนพฤษภาคม ปี พ.ศ. ๒๔๓๖ ยังได้มีเหตุการณ์สำคัญ
 เกิดชนแก่พระองค์อีก เป็นเรื่องร้ายความโหม่นตึงให้แก่
 พระองค์อย่าง ส่ำหัดเนื่อง จากกรณี พบาทเรื่อง เขตแดนระ-
 หว่างไทยกับฝรั่งเศส ซึ่งคนไทยส่วนมากรู้จักกันดีในนาม
 เหตุการณ์ ร.ศ. ๑๑๒ ในปีนั้น เมื่อดังวันประสูติของ
 สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอเจ้าฟ้าอัญญาเศวตฉัตรในวันที่ ๓๒
 พฤษภาคม ได้มีการเลี้ยงในเรือพระที่นั่งมหาจักรซึ่งทอด

“วนธิด” ของพระปีย์มหาราช

ส้มออxygenหน้าจังหวัดสมุทรปราการ แทนที่จะมเลียงกนท
 เกาะสี่ซึ่งตั้งเคยทรงปฏิบัติมาแต่ก่อน และจากนั้นเหตุการณ์
 ระหว่างฝรั่งเค้ดกับไทยกทวความรุนแรงจนถึงขนาดทฝรั่งเค้ด
 จะเอาไทยเป็นเมืองขึ้น พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้า
 อยู่หัวทรงเสียดพระราชหฤทัยจนทรงประชวรหนัก และเลิก
 เสวยพระโอสถ ถึงกับทรงพระราชนิพนธ์ โคลงฉันทลา
 พระราชวงศ์ทงฝ่ายหน้าและฝ่ายในดังนี้

เจ็บนานหนักอกผู้	บริรักษ์ ปวงเฮย
คิดใคร่ลาลาญหัก	ปลดเปลือง
ความเหน้อยแห่งสู่จัก	พลันสว่าง
ตุจกสู่ภพเบอง	หนานนพลันเชชม
เป็นผีล้ามยอดแล้ว	ยังราย ล่านอ
ปวดเจ็บใครจักหมาย	เชื่อได้
ใช่เป็นแต่ส่วนกาย	เคียรกลด กลุ่มแฮ
ใครต่อเป็นจึงผู้	นั้นนเห็นจริง

นอกจากพระราชนิพนธ์โคลง ๗ บท ซึ่งอัญเชิญ
 มาลงในนเพียงสอง แถวยงมฉนทอกบทหนึ่ง คือ

เจ็บนานหนักหน้ายนิตย์
 ล้วนจิตบมิสบาย
 แม่หายก็พลันยาก
 ตรีแต่จะถูกริ่ง
 กลัวเป็นทวิราช
 เลี้ยเมื่องจิ้งนิทา
 คิดใดจะเที่ยงแท้
 สบหนามนุษย์อายุ
 เรื่องวนท ๓๑ พฤษภาคม
 อนเป็นวนถอของถม-
 เต็จพระพุทธเจ้าหลวงนั้น เป็นทรูอยู่ในบรรดาพระราชวงศ์
 และอันโตชน คือผู้ใกล้ชิดของพระองค์ เมื่อใดทมิได้
 เล็ดจ้อยู่ในพระนคร เมื่อนั้นกหมายความว่าทรงระแวง
 ถึงเหตุร้ายอันจะพึงบังเกิดแก่พระองค์ในวันนั้น จึงทรงแปร
 พระราชฐานไปประทับยังทอน เป็นการเล็ดดาระเห่โดย
 ปริยายและถาในวันที่ ๓๑ พฤษภาคมใด ผ่านไปโดยมิได้
 มีเหตุการณ์อันใดเกิดขึ้นแก่พระองค์ก็จะมีการถวายพระพร-
 ชัยแต่พระองค์ ดังเช่นในปีหนึ่งพระเจ้าบรมวงศ์เธอชั้น ๔
 กรมพระนราธิปประพันธ์พงศ์ ได้ทรงมีพระ โทรเลข ไปถวาย

“วันถือ” ของพระปิยมหาราช

๓๗๕

พระพรเป็นไคลง ดั่งนี้

๓๓ พฤษภาคม

นราธิปท่อมโล่มนัส

ปางประพาสห่างบาทวัด

จึ่งเสกโทรเลขจัม

โดยสวัสดิ์

นงยม

ใจใคร่ นลองเอย

จิตระอ้อนพรถวาย

เรื่องของนโม

พอเอ่ยถึงคำว่า นโม คนไทยตั้งแต่
เด็กไปจนแก่ มักจะนึกถึงเรื่องที่เกี่ยวข้อง
พุทธศาสนาเป็นส่วนใหญ่ เพราะศาสนาพุทธ
นั้นเป็นศาสนาประจำชาติไทย และคนไทย
กับศาสนาพุทธนั้นเป็นสิ่งแยกกันไม่ออกได้
เลย ยิ่งเป็นสมัยก่อนด้วยแล้วยิ่งถกกันใหญ่
ไม่ว่าจะมั่งงานพิธีอันใดในครัวเรือนเป็นต้องทำ
พิธีทางศาสนาด้วยทุกครั้งไป จะเป็นงาน
มงคลหรืองานเศร้าโศกก็ตามที จะต้องนิมนต์
พระมาร่วมทำพิธีทางศาสนาด้วยเสมอ นอก

จาก นั้นยัง มีการ ใ้บาตร และ ทำบุญตาม เทศกาล อยู่เป็น
 เนื่องนิตย เด็ก ๆ พอพูดได้ชัดก็ได้รับการสั่งสอนให้สวดมนต์
 โดยเฉพาะเวลาก่อนนอน อย่างน้อย ๆ ก็ต้องหัดสวดมนต์
 บทง่าย ๆ ระลึกถึงพระพุทธคุณ โดยเฉพาะบทที่ว่า นโม
 ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมา สมฺพุทฺธสฺส ทภาษาชาวบ้าน
 เรียกกันว่า สวดนโมสามจบดังนี้

พระจะเริ่มสวด เริ่มเทศน์ก็ จะต้อง ว่านโม เสียก่อน
 มามจบชาวบ้านจะสวดมนต์ หรืออาราธนาศีล อาราธนา
 ธรรมก็ต้องว่านโมเสียก่อนสามจบ เรียกว่านโมกับคน
 ไทยที่ถือศาสนาพุทธนั้นเป็นสิ่งแยกกันไม่ออกเลย

คนไทยสมัยก่อน เมื่อเกือบร้อยปีมานี้ ถือว่า
 การเรียนหนังสือขอมเป็นสิ่งสำคัญเหมือนกับคนไทยสมัย
 นิยมว่าการเรียนภาษาฝรั่งนั้นเป็นความจำเป็น ในการดำ
 แดงตนว่าเป็นมนุษย์ศรีวิไล ทนภาษามคธต่าง ๆ ในสมัย
 ก่อนก็ยังเขียนกันด้วยอักษรขอมคนจึงบอกแก่พวกนักศึกษ
 ภาษาต่างประเทศ (ขอม) ในสมัยนั้นว่า ถ้าใครเรียน
 หนังสือขอมได้ถึง ชั้นเขียน คำพระ ได้ถูกละก้อเพียงจด นโม

ไปกลงไปบนกระดานเท่านั้นละก้อเป็นดังล้น ไปถึงสวรรค์ชั้น
พระพรหมทีเดียว

ทน์ นโมแปลว่าอะไร

นโม แปลว่าความนบน้อม ความเคารพ การไหว้

นโม ทชนตณกอนการเทคน์ การสวดต่าง ๆ นั้น

ก็คือ การกล่าวความนบน้อม หรือการไหว้พระสัมมา

สัมพุทธเจ้า พระผู้มีพระภาค พระอรหันตสมุจฺจแห่งจริง

ด้วยประการทงปวงนเอง

เมื่อสัสบกว่าป้มาแลวนทศาลเจ้า บางแวก ชนบวม

เซียนคนหนึ่งมาแสดงอภิหารให้ชาวบานแถบนนดู เซียน

นนแดงกายด้วยเสือกางเกงสีดำ แต่ถือพดตามจวแทนท

จะถือเส้ตามแบบเซียนในเกร็ดพงศาวดารจีนทเรา ๆ เคย

ได้รู้ได้ฟังมาแล้ว ก็มาร่ำรำทำท่า “กำลังภายใน” อย่าง

ทคนจนมาแสดง ก็นอยู้ในตอน เซาตรูทบริเวณ อนุสาวรีย์

ทหารอาสาหรือบริเวณวัดเทพศิรินทร์ในบัจจุบันน ทน์ใน

ขณะทเซียนทำท่าทางต่าง ๆ อยู่นน ปากก็จะสาธยายมนต์

ด้วยเสียงอันไม่เบาณก เนอความทสาธยายนนยดยาว แต่

ทจาได้นนมตงน คือ

นโม กวโคกหวหลาน กวนซอม แจกเซย บวน
เออคุด คุดเกาออถันหงัน

เวลาทสาชยายมนตนน เป็นเวลาค่าตกราว ๆ
สองทุ่มสามทุ่มเห็นจะได้ บางแวกเมอด้ลึบปีกว่า ๆ หา
ลึบปีกหย่อน ๆ นนยงห่างจากความจริงทางวัตถุอยู่มากนั้ก
ไฟฟ้าก็ยังไม่มีส่วนประปานันไม่ต้องพูดถึงกันละ พอ
เสียงนโมกวโคกหวหลานตงชนแทนน เดก ๆ เป็นตองพรู
กันไปทบรเวณศาลเจาทเดยว เรองนคนทางบางแวกท
ปัจจุบันมีอายุเรอนहांลึบชนไปคงจะจำได้

นโมออกประเภทหนึ่งทคนไทยรุ่นเการูจัก แต่มา
รูพูดถุนนคคือ เงินตรานโม เป็นเงินบริสุทชชนาเดเม็ด
ชาวโพดย้อม ๆ แต่บบทวบบทายนิดหน้อยคล้าย ๆ เงินดวง
ทางด้านห้วมตวอักษรโบราณจาริกอยู่ แต่ไม่ใช่สลัก คง
เป็นการหล่อมากกว่า คล้าย ๆ กับตอหนางของอักษรใน
ในภาษาชอมโบราณ หรืออาจเป็นอักษรเทวนาครี อัน
เป็นต้นตำรับของอักษรชอมก็ได้ เงินตรานโมนั้นเป็นของ

ที่พบในจังหวัดนครศรีธรรมราช นับถือกันว่าอยู่ในจำพวก
เครื่องรางของขลังประการหนึ่ง คนมักนิยมทำเป็นหัวแหวน
ประกอบด้วยเรือนสามกษัตริย์ คือ เงินทองและน่าน และ
มักจะทำเป็นแหวนของผู้ชายมากกว่าแหวนของผู้หญิง หรือ
จะเป็นเพราะผู้ชายนั้นเป็นมนุษย์นกรรจทชอบการฉกฉวยอยู่
เต็มอกก็เป็นได้

นอกจากนี้ นโมยังมีบทบาทอยู่ในคาถาสำหรับเสก
เป่าออกมากมายหลายสิบบทโดยเฉพาะคาถาเกี่ยวกับเมตตาค
มหาานิยม ที่มีพอมูล่าว่า นโมพุทชายซึ่งแปลตามตัวก็ความ
เพียงว่า ขอไหว้พระพุทชท่านนี้ ก็นำมาแจกแจกเป็น น
เมตตาค โม กรุณา พุทช ปราณี่ ชาญนติ และยะ เอ็นดู
ตั้งนเป็นตน คาถาบทนี้นัยว่าสำหรับเสกแบ่งผิดหน้าเวลา
จะไปหาท่านผู้ใหญ่ให้ท่านปรานี่ หรือไม่ก็เวลาไปหาผู้
เยาว ใหญ่เยาวยन्दกกับตน ตั้งน

คาถาที่ว่าเป็นตัวย่อ แต่อัญเชิญเอา นโมมาประ
ดิษฐานเป็นแม่บทนนักค่อ นะ มะ พะ ทะ อันย่อมาจาก

นโมพุทธานุชาเยเหมือนกัน แต่ที่ว่านโมเป็นรูปตัวอักษร คือ
 จารึกอยู่ตามมุมท้องฟ้าของผาขนาด สี่มยสังครามอาเซียบูรพา
 ผาขนาดที่จารึกนโมพระพุทธรูปเป็นของขลังที่ศตวรรษหน้า ในการ
 บำรุงขวัญคนไทย จึงได้มีมนุษย์หัวแหลมไปซื้อผาแดง
 ราคาถูก ๆ มาตัดเป็นแผ่นเล็ก ๆ ขนาดสี่เหลี่ยมจัตุรัส เขียน
 ตัวขอม นโมพระพุทธรูปสี่มุมผาแล้วก็ออกจำหน่ายในราคา
 หนึ่งบาทครึ่งบาท ค่าของเงินหนึ่งบาท เมื่อสงครามเอเชีย
 เริ่มขึ้นใหม่ ๆ นั้น แพงพอ ๆ กันกับเงินร้อยบาทในปัจจุบัน
 บันนทเดียว

หลังจากสงครามโลกครั้งที่สองสงบลงแล้ว ความ
 สัมพันธ์ระหว่างไทยกับฝรั่งเศสต่าง ๆ ที่ต้องซบงั้นไปราว
 ชั่วโมง เพราะภาวะแห่งสงครามก็กลับคืนเข้าสู่สถานะ
 เดิม แถมจะดีกว่าเดิมเสียด้วยซ้ำไปเพราะมีความสัมพันธ์ใน
 รูปความช่วยเหลือของฝรั่งเศสต่างชาติดังอย่างฝรั่งพริ จับแต่ตอน
 สงครามสงบใหม่ ๆ มีพวกทหารต่างชาติมาอยู่ในเมืองไทย
 หลายชาติหลายผิว ทหารพวกนั้นมีเครื่องอุปและโภคบริ โภค
 ที่คนไทยขาดแคลน มานานมาจำหน่ายจ่ายแจก ก็เลยเป็นที่

นิยมของคนไทยบางพวกบางเหล่า ผู้หญิงบางคนถึงกับเดิน
 ทางตามไปกินไปใช้ของเหล่านี้ยังต่างประเทศเสียเลยก็มี
 แต่ในระยะแรก ๆ นั้นชาวต่างประเทศที่เวียนแวะมาเมือง
 ไทยนั้น นอกจากพวกพ่อค้าแล้วก็เป็นประเภทสิ้นเปลืองไปดีไหล
 มาไม่ได้หยุดยั้งยืนเท่าใดนัก แม้ว่าเงินเดือนฝรั่งจะแพง
 เป็นที่พอใจ แต่ผู้รับเงินเดือนก็ทำงานหนักให้แก่เจ้าของเงิน
 การตอบแทนหายกันไปแล้ว จึงไม่มีน้ำใจเอาใจใว้
 ให้ระลึกถึงในฐานะผู้มียศคุณที่จะต้องเคารพนับถืออะไรกัน
 มากมายนัก

มาในยุคที่ความช่วยเหลือเหลือนานับประการของ ฝรั่งโดย
 เฉพาะอเมริกันเศรษฐีดอลลาร์หลังไหลมาสู่เมืองไทยขนาด
 นานาเนกชนิดย่นตคนไทยจำนวนไม่น้อย และก็อยู่ในลำ
 บัญญาชนเลี้ยด้วยสักจะมีความเห็นแหวกแนวไปจากบรรพ
 บุรุษ โดยสำนักเอาสั้น ๆ ว่าพวกอเมริกันมีสภาพการ
 ดำเนินชีวิตเขาดีพิเศษนักหนา จึงได้อุดมไปด้วยธนสาร
 เงินตราไปรยปรายให้คนโน้น คนนี้โดยไม่ต้อง การตอบ
 แทนเลยแม้แต่น้อย ขนาดพ่อแม่ของเราแท้ ๆ ที่ว่ารัก
 เราแทบใจขาดนะ ยังไม่สามารถส่งเราไปเรียนต่อได้ถึง

เมืองนอกเมืองนาเลย แลวนเขาเป็นใครที่ไหนก็ไม่รู้ อยู่
 รักรักกันคนละซีกโลก แต่โหงเขายังมีแก่ใจให้เงินทอง
 เราไปเรียนหนังสือที่เมืองนอกเมืองนาแถม ยังให้ เบี้ยเลี้ยง
 ออกถึงวันละ ๑๒ ดอลลาร์ ก็ต้องส่องรอยกว่าบาทนะแหละ
 แลวเงินของเราทางนี้ ก็ยังได้รับฟรี ๆ อีกด้วย ถ้าไม่
 รำลึกถึงเขาในฐานะผู้มพระคุณก็เรียกว่าเนรคุณอย่างเหลือ
 หลายแล้ว

พวกคุณ ๆ ท่าน ๆ ที่ได้ทุนไปเรียนเมืองนอก โดย
 เฉพาะเมืองมะกันแหละได้ กลายเป็น ตัวตง ตัวตงของ ระบบ
 นะโมมะกันได้อย่างดีนักเอะอะอะไรก็อ้างทอมะกันนะเขาทำ
 กันยงน คนมะกันเขาทำกันยง อเมริกาเขาเป็นเมือง
 ที่ศิวิไลแล้วไทยเรายังไม่ศิวิไล ถ้าอยากให้ศิวิไลอย่าง
 มริกาก็ต้องเอาอย่างมะกัน

หนักเลยตงนะโมมะกันเสียชานานใหญ่ แต่มีข้อ
 พังสังเกตอยู่อย่างหนึ่งก็คือบรรดาท่าน ๆ เชอ ๆ ที่เอะอะก็
 ตงนะโมมะกันนั้นนะ ฉมังเป็นผู้ที่เลื่อมใสในเรื่อง ทรงจำว
 เขาฝากนอย่างนกจากนกรรจ พวกเครื่องรางผ้ายันต์ เพง ๆ
 พรวด ๆ อะไรเหล่านั้นนะ พวกนะโมมะกันชอบนัก พวก

กลางวันก็ชอบเพิ่มไปประชุมสัมมนาเต็มไร่พอดตกค่ำเข้าก็ออกไป
ไปตระลอน ๆ ตามสำนักต่าง ๆ ทิมการประทับทรงของเสด็จ
พื่อนั้นเสด็จแม่น

นโมองเปา ฟังแล้วเหมือนเสียงสาธยายมนต์ของ
เซียน แต่เปล่า ไม่ใช่ องค์เป็นภาษาจีน แปลเป็นไทย
ว่า แดง เปา แปลว่า ห่อ องค์เปากคือห่อกระดาษแดง
ซึ่งคนจีนเขานิยมบรรจุธนบัตรไว้ภายในนั่นเอง แต่องค์เปา
ในปัจจุบันนี้แปรรูปเป็นซองจดหมายสี่ชมพูแปดริ้ว ตามปกติ
ปีหนึ่งจะมีการตงนโมองเปากันสองหน คือในเทศกาล
สารทจีนและตรุษจีน นี้เป็นรายการตายตัว แต่ทว่ายังมี
รายการจรอกตามภูมิประเทศและ เหตุการณ์ และมา ในรูป
ต่าง ๆ เป็นต้นว่าคืบคาบอยู่ในปากเบ็ดอย่างซึ่งนอนอยู่ในถาด
ที่แบกมาประเคนถึงบ้าน บางทีผูกติดมากับกระเช้าดอกไม้
ในวันเกิด วันชนบ้านใหม่ วันแต่งงานนโมองเปาทคนจีน
นับถือว่าศักดิ์สิทธิ์เหนือสิ่งอื่นใด ก็คงจะเข้าตามความใน
ลิลิตพระลอตอนที่ว่า

เอาสินส่างสอดจางแข่งเท่าแข่งเงินง้างอ่อนไฉ่ดัง

พระภูมิ-เจ้าที่

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน
๒๔๕๓ ให้อธิบายเกี่ยวกับชื่อเรื่องนี้ไว้
ดังนี้

ภูมิ • น. แผ่นดิน, พน, ชน, พนเพ,
ทดิน

พระภูมิ เทพารักษ์ประจำพื้นที่ของ
บ้าน พระภูมิในความหมายของคนไทยโดย
ทั่ว ๆ ไปนั้น หมายถึงเจ้าที่เจ้าทางเฉพาะบริ-
เวณบ้าน หรือสถานที่ใดที่หนึ่ง ซึ่งมักจะ
เรียกทับศัพท์คู่กัน ไปว่า พระภูมิ เจ้าที่ และ มี

เพราะว่าศาลพระภูมิ มีความสำคัญ ต่อการตั้งเคหา
 สถานของคนไทย เช่นนี้ การตั้งศาลพระภูมิ จึงเป็นเรื่องใหญ่
 เรื่องหนึ่ง เริ่มแต่การหาศาลทمبر้างส่วยงามซึ่งสมัย
 ก่อนก็ทำด้วยไม้เป็นรูปทรงไทย แต่สมัยนี้ทำด้วยปูนเป็น
 รูปวิหารบ้างหลังคาทรงปราสาท มีล้ายของข้อเท้า ประดับ
 กระจกมีดทองล่องชาดกันอย่างงดงาม มีข้อสังเกตอยู่อย่าง
 หนึ่งก็คือว่า สมัยก่อนเมื่อราว ๆ ๔๐ ปีขึ้นไป สถาปนิก
 ผู้สร้างศาลพระภูมิเป็นคนไทยแท้ ๆ แต่ในสมัยปัจจุบัน
 สถาปนิกผู้สร้างศาลพระภูมิเป็นคนจีนซึ่งประดิษฐ์โถงนักษัตร
 ซี่เมนต์เตาหินหรือ แม่เตาเครื่อง สุขาภัณฑ์ ออกวางขายรวม
 กันไปและราคาศาลพระภูมิก็มั่งคั่ง แต่เรือน ร้อยชนไปจนถึง
 เรือนพื้น ตามแต่รูปลักษณะทรวดทรงและความประณีตแห่ง
 ฝีมือในการสร้างศาลนั้น

ดังได้กล่าวแล้ว ว่าการตั้งศาลพระภูมิมีความสำคัญ
 อย่างยิ่งในการสร้างนิเวศสถานของคนไทย เพราะฉะนั้น
 การตั้งศาลพระภูมิจึงต้องใช้ผู้ชำนาญในการนี้จริง ๆ เมื่อ
 สืบค้นกว่าสิบขึ้นไปก็มักจะ อัญเชิญพวก โหโรปราหมณ์มาทำ
 พิธีให้ เมื่อปลายรัชกาลที่ ๖ ยอนหลงขึ้นไปใน ข้าราชการ

กรมโหรยังมีอยู่มากมายหลายสิบท่าน และพราหมณ์
ที่เป็นสาวกของท่านพระราชครูวามเทพมุนี (หลวง รังสี
พราหมกุล) ก็ยังมีอยู่น้อย ย่อมสะดวกแก่การจะ
อัญเชิญท่านผู้ทรงคุณวุฒิเหล่านั้นมา ประกอบ พิธี เพื่อสวัสดิ
มงคลของบ้านเรือนและคำบ่าเหน็บที่จะให้แก่ท่านเหล่านั้น
เป็นการตอบสนองความกรุณาที่ท่านได้มาทำพิธีให้เนน ก็มี
อัตรากำหนดไว้ตามฐานะของเจ้าของพิธี ไม่มีค่าโน่นค่า
นี้กระจุกกระจิกเฟื้องสลึงให้เป็นทกวน โทสะแต่ประการใด
ต่อมาเมื่อบานเมืองหนหนาเข้าสู่อารยธรรมแผน
ตะวันตก ท่านผู้ทรงคุณวุฒิทางพิธีโหรพราหมณ์ต่างก็พา
กันลาลับกลับบ้านเก่าของท่านไปเรื่อย ๆ ลูกหลานของท่าน
ก็เปลี่ยนแปรไปประกอบอาชีพทางด้านอื่นอันจะช่วยให้ปาก
ท้องของตนและลูกเมียได้อิ่มโตเต็มทุกมือ ยิ่งกว่าประกอบ
ศิลป์วิทยาการเจริญรอยบรรพบุรุษของท่าน ผู้รู้ หรือผู้ช่า
นาญในการตั้งศาลพระภูมิก็ เปลี่ยนจาก บุคคลผู้ อยู่ในสกุล
โหรพราหมณ์มาเป็นบุคคลใน “วงการ” อื่น ซึ่งสนใจใน
วิชาการด้านนี้และศึกษามาจนสามารถตั้งเคราะห์บุคคลอันผู้
ปรารถนาจะตั้งศาลพระภูมิได้ แต่บุคคลดังกล่าวนี้ไม่ใช่

จะมีอยู่เกลื่อนกลาดอาภยรณันกเพราะถ้าไม่ศึกษากันอย่าง
จริง ๆ จัง ๆ แล้ว จะไม่มีใครยอมรับเป็นผู้ประกอบพิธี
ตั้งศาลพระภูมิเป็นอันขาด อาจเป็นเพราะความเกรงต่อ
การจะทำอะไรผิด ๆ พลาด ๆ หรือความหวาดต่อผลพิบัติ
อันจะบังเกิดชนตอเจ้าของบ้านโดยตรง และอาจส่งผล
สะท้อนมาถึงตนซึ่งเป็นผู้ประกอบพิธีนั้นก็ได้

และในบรรดาบุคคลผู้อยู่ใน “วงการ” อันแต่
มังกานอดิเรกในการตั้งศาลพระภูมิ เป็นการ ส่งเคราะห์เพื่อน
ฝูงนี้ เท่าที่จำได้และนึกออกก็มักคุ้นพลอบ ผลาชวะคน
หนึ่งละ คนที่อายุต่ำกว่าสามสิบปีลงมาคงจะไม่ว่าคน ๆ
นี้เป็นใคร แต่คนไทยที่อายุสี่สิบปีขึ้นไป และเป็นคน
ที่ชอบดูภาพยนตร์ก็จะพอนึกออกได้ถึงตัวมะเทิ่ง ในภาพ
ยนตร์ไทยเรื่องพระยาน้อยชมตลาดและตัว พระเอก ในเรื่อง
เลือดชาวนา ทั้งามช้าแบบชาวไทย นั้นละเขาละคุ้นพลอบ
ผลาชวะซึ่งปัจจุบันเป็นครูฝึกทหารอยู่กรมการรักษาดินแดน
และเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตั้งศาลพระภูมิคนหนึ่ง นอก
จากนั้นก็ยังมีคุณประยรร วงศ์ผดุง อยู่ช้อยปลุกจิตใกล้ ๆ
ส่วนลุ่มพนอกคนหนึ่ง การระบุงบุคคลทั้งสองนี้ ต้อง

บอกเสียก่อนว่าไม่ได้รับ คำจ้างวานมา โฆษณาแต่ ประการ
ใดเลย หากแต่เป็นบุคคลที่รู้จักคุณเคยกันมานานกว่ายี่สิบ
ปีเท่านั้นเอง

ที่ว่าพวกโทรพราหมณ์เป็นผู้รู้ผู้เชี่ยวชาญในการตั้ง
ศาลพระภูมิมาก่อน นั้นก็เพราะว่าเรื่องของพระภูมินั้นเป็น
เรื่องของศาสนาพราหมณ์ผู้เฒ่าผู้แก่เวลาไหวพระภูมิมักจะ
กล่าวว่ “ไหวพระภูมิเจาทเจากรุงพาล” อันทำให้คน
บางคนเข้าใจผิดว่า พระภูมินั้นชะรอยจะขอ พาลอนเป็นขอ
เดยวคนเดยวกับพระยาพาล ที่เป็น พของ ด้ครบอัน เป็นจอม
อัครวิคนหนึ่งในเรื่องรามเกียรติ์ก็เป็นได้ แต่ความจริง
นั้นไม่ใช่อย่างนั้นเลย

ในพระราชนิพนธ์ ลิลิตนารายณ์สิบปาง ของพระ
บาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวนั้น มีอยู่ปางหนึ่งที่
พระนารายณ์อวตารเป็นพราหมณ์เดยวเรียกว่า วามนาวตาร
มีเทยตนหนึ่งชื่อท้าวพลี เคยได้รับพรพระอัครวิคนไว้ว่าให้
ได้ครองโลกสามโลกคือ เทวโลก มนุษย์โลกและบาดาลโลก
ยักษ์เล่นชอกกันอย่าง เทวดากับ มนุษย์ก ไม่มท อยู่ท กนกัน

ท่านน พระนารายณ์จึงต้องอดตารมาปราบท้าวพลทวง
 เอาเทวโลกและมนุษย์โลกไว้ให้เทวดา และมนุษย์ ได้อยู่ได้
 กินกันบ้าง ส่วนท้าวพลทวนชั้นแรกก็โดนอัปเปหิให้ไปอยู่
 บาดาลโลกชั้นต่ำสุด ณ บรรดาบาดาลทั้งเจ็ดชั้น ต่อมา
 จึงได้ย้ายขึ้นมาอยู่ชั้นสุดท้ายอันเป็นบาดาลชั้นสาม และเพราะ
 ท้าวพลทวนมอดตเคยครองโลกมาแล้ว แม้ปัจจุบันจะไม่ได้
 ครองก็ตามแต่ความรำลึกในอดีตยังมีอยู่ในจิตสำนึกของคน
 ทั้งหลาย ฉะนั้นเวลาโหรบูชาเทวดาจึงกล่าวว่า “โอมพระ
 ภูมิธรณี กรุงพลเรืองฤทธิ์” ส่วนรูปโฉมของท้าวพลทวนจะเป็น
 อย่างไรนั้น ใครอยากเห็นก็เชิญไปดูใต้ทเสาพ่อหลักเมือง

ของถวายเป็นพระภูมินินทาเป็นพวกอาหารก็เป็นพวก
 มะพร้าวอ่อน กล้วย กล้วย ขนมต้มอะไรเทือกนี้ แต่ประ
 มาณสามสี่ปีสืบปีมานเอง เกิดมีสะเก็ดฝนช่นมาอันหนึ่ง
 ว่าพระภูมิกินไก่ เป็นทำนองคำอุปมาอุปมัยให้มันแนวโน้ม
 ไปทางเรื่องพระไชยสุริยาในหนังสือมูลบทบรรพกิจตอนพระ
 บุษว่า “ใครเอาหัวปลามาให้สุภาพกว่าดี” ดังนี้

พูดถึงคำว่า “พระภูมิกินไก่” ทำให้นึกถึงเพื่อนเก่า

แก่คนหนึ่ง คือคุณวิวัฒน์ อังกกุล ผู้ลงลับไปประมาณ
 สองปีมาแล้ว คุณวิวัฒน์นั้นจึงประจำป็นใน
 หมู่พนักงานจัดขนทบาน เรียกว่างาน “พระภูมิกันไก”
 เป็นเรื่องบันเทิง ครั้นเครื่องของบรรดา กระทบชาย หนักหนา
 ใครอยากทราบว่าบรรยากาศเป็นอย่างไร ก็เชิญสืบเสาะดูใน
 ประดาเพื่อนเถิด ๆ พวกที่เคยไปร่วมงานนั้นยังคงมัวดลอยู่
 ในเวลานอกหลายคน

พระภูมิเจ้าที่ ในความหมายเกี่ยวกับการปกครอง
 นั้น สมัยก่อนหมายถึงเจ้าเมือง ซึ่งต่อมาเรียกว่าข้าหลวง
 ประจำจังหวัด แล้วก็เปลี่ยนเป็นผู้ว่าราชการจังหวัด ถ้า
 เรียกเพียงว่าเจ้าที่ คนมักจะตความถึงผู้มออำนาจในท้องที่
 เจ้าที่ นั่นก็ไปกับ เจ้าถิ่น แต่ทว่าวถด่าเนนการและ
 ปฏิบัติการนั้นเหมือน รถไฟสองขบวน ที่แล่น ส่วนทาง กนท
 เดียว แต่กมบางครั้งเหมือนกนทเจ้าถิ่นจะต้องยอมลงให้
 แก่เจ้าที่ซึ่งภาษา “เจ้า” ด้วยกนทเขาเรียกว่า ชูชกให้
 เพราะมีฉะนนเจ้าที่อาจบันดาลให้เจ้าถิ่น เป็นเจ้าไม่มถน
 ง่ายได้ ๆ ปะเหมาะเคราะห์ร้ายเจ้าอาจต้องดับสูญไปจาก

ถิ่นเคยกได้ แต่บางครั้งและบ่อยครั้งที่เดียวในสมัยนั้น ที่
เจ้าถิ่นกับเจ้าที่สมันนันทกันในการรับ เครื่องเช่น สิ่งเว
ซึ่งภาษาเท็กซัยคำเขาเรียกว่า “คำทาง” กล่าวคือ
“ในเขตรอยบาท นอกเขตห้าสิบบาท” นำโมทนาพิลึก
แต่ถ้าเมื่อใดที่เจ้าที่กับเจ้าถิ่นเกิดผิดเส้นผิดใจกันขึ้นมา เมื่อ
นั้นเป็นฟังก์กันไปเป็นแถบ ๆ เลย

ต้น ฐิธรรมนุญ

เอ้า! มาละโหยย มาละวา มาทังของ
เขา ของเรากี่มา

ถ้า มีการ แห่แหนกัน ประสา ชาวบ้าน
คราวันกเห็นจะต้องว่ากันอย่างนี้ เพราะมาแล้ว
ละ สิ่งซง—คอย—ไทยเราเฝ้าคอย—รัฐธรรม-
นุญฉบับใหม่เอี่ยม นีวรัฐธรรมนุญฉบับที่ร่าง
กันด้วยความประณีตสุดแสน ใช้เวลาร่าง
กันเป็นปี ๆ ร่างนานยิ่งกว่ารัฐธรรมนุญของ
ประเทศอื่นใดในโลก บัดนี้จะได้บรรลุสุภ-
วาระดิถิมหามหุต์ฤกษ์ ตกเป็น สมบัติ ของ คน

ไทย โดยที่จะนำชนทุลเกล้าถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้า
อยู่หัวให้ทรงลงพระปรมาภิไธยประกาศใช้เป็นทางการ ใน
วันพฤหัสบดี แรม ๑๐ ค่ำเดือน ๗ ตรงกับวันที่ ๒๐ มิถุนายน
พ.ศ. ๒๕๓๓ นี้แล้ว

ดู ๆ ก็ประเดี๋ยวเดียว แต่ที่ไหนได้ ล้ามลืมหกปี
เข้าแล้วสี่หนอนับแต่วัน ที่คณะราษฎร เปลี่ยนการ ปกครอง
จากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาเป็นระบอบประ-
ชาธิปไตย นับแต่วันที่ ๒๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๕ มาจน
ถึงปัจจุบันนี้ ถ้าปลุกไม่สึกในวันนั้น จนถึงวันนี้ก็ได
พอที่จะตัดได้แล้วเชียว

เปลี่ยนการปกครองใหม่ ๆ กลืนอายุขบอบลไป
ด้วยคำว่า เสรีภาพ ภราดรภาพและสมภาพก็มีคำว่ารัฐธรรมนูญ
ขนมออก มีกำหนดการพระราชทานรัฐธรรมนูญและ
ก็มีการฉลองรัฐธรรมนูญอันถือว่าเป็นงาน “แพ้ว” ขนาด
มหิพารอดิเรกหรุให้ประชาราษฎร์ได้ชื่นชมโล่มนัส

งานฉลองรัฐธรรมนูญปีแรก มีทวงส์ราญรมย์
รัฐธรรมนูญฉบับจริงประดิษฐานบนพานแว่นฟ้า ตั้งอยู่ที่
สนามหลวง มีตำรวจเฝ้า เพราะกลัวนักเลงดจะย่องมา

หยิบเอาไปประดิษฐ์งานเขียนหนังสือส่วนตัว งานฉลอง
 รัฐธรรมนูญปีแรกมีการออกร้านต่าง ๆ นานาบอกว่าเป็น
 ร้านของใครบ้าง ร้านหนึ่งเขียนป้ายว่าร้านของ นางพหล
 พหลพยุหเสนาเคยถามเพื่อนคนหนึ่งว่าทำไมจึงเขียนอย่างนั้น
 ในเมื่อเชษฐบุรุษ คือพระยาพหลพยุหเสนาเอกภรรยา
 ของท่านทำไมไม่ใช้คำนำหน้านามว่า คุณหญิง ก็ได้รับ
 คำตอบว่าท่านผู้นั้นยังไม่ได้รับพระราชทานตราจุลจอมเกล้า
 มีรัฐธรรมนูญใหม่ ๆ คนตลกก็พูด แต่ตน
 ไปคนละครคนนะ เด็กนักเรียนบางคนบอกว่าสมุดข่อยดำ ๆ
 นแหละ บอกไว้ว่าที่นครตนก็เรียนไม่ได้ก็แล้ว ช่าง
 ลูกศิษย์วัดบางวัดถึงขนาดไม่ยอมหุงข้าวให้หลวงพ่อดิน แต่
 ไม่ยกมีพ่อแม่คนไหนบอกว่าสมุดข่อยดำ ๆ นะบอกไว้ว่า
 พ่อแม่ไม่ต้องอุปการะเลี้ยงลูกออกไปแล้ว แต่ถ้าไปตาม
 ตาดีตาดีออกกรุงไปไกล ๆ ว่า รัฐธรรมนูญคืออะไร แก
 ก็ตอบทันได้ว่า รัฐธรรมนูญนั้นไซ้ คือลูกพระยาพหล ๆ
 บางคนแถมอธิบายว่าได้ มาจาก เมืองลังกา ท่านเองเดียวกับ
 พระพันธุชาตุ หรือต้นโพธิ์เทือกนั้น
 เมื่อสามสิบกว่าปีมาแล้ว ยอนหลงลงไปจน

ถึงสมัยรัชกาลที่ ๒ งาน "มหกรรม" ที่หนุ่ม ๆ สาว ๆ ชาวกรุงจะได้ไป "โฉบ" กันก็มีเพียงปีละหนเท่านั้น สมัยรัชกาลที่ ๒ มีงานฤดูหนาว สมัยรัชกาลที่ ๓ มีงานฤดูหนาว แล้วเปลี่ยนเป็นงานไหว้วัดพระแก้ว แล้วเปลี่ยนเป็นงานกาชาด เป็นงานประเภทเด็กเที่ยวได้ผู้ใหญ่เที่ยวดี พอตกอยู่ในยุคประชาธิปไตยเขาก็เลยมีงานฉลองรัฐธรรมนูญเพิ่มซอก แต่พอฝรั่งชนกเกอบจะไม่ได้ฉลองเลยแล้ว เพราะเกิดมีการกบฏขึ้นในเดือนตุลาคม แต่การกบฏก็เสร็จสิ้นลงไปก่อน งานฉลองรัฐธรรมนูญเลยมีโตงโตม แถมมีงานฉลองสันติภาพต่อท้ายเขาไปอีกด้วย บินนเที่ยวกันเสียเปรมกมลไปเลย เพราะมีงานติดกันถึงสิบห้าวันเลย

ในปี ๒๔๗๖ นั้นแหละ ได้มีเหรียญตราเพิ่มขึ้นมาใหม่อีกชนิดหนึ่ง คือเหรียญพิทักษ์รัฐธรรมนูญ เป็นเหรียญรูปสี่เหลียมข้าวหลามตัด ทำด้วยโลหะรมดำ ในเหรียญมีรูปพานแว่นฟ้า รองรับ รัฐธรรมนูญ ห้อยกับแพรแถบสี่ขงชาติ ข้าราชการ และ ลูกเสือ ที่ได้ไปช่วย

“ปราบกบฏ” ในครั้งนั้นได้รับเหรียญกันทุกคน เป็น
ทำนองเหรียญชัยสมรภูมิในยุคหลัง ๆ นี้นแหละ

พอถึง งานฉลอง รัฐธรรมนูญ ปีหนึ่งก็ต้องมี อะไร
ใหม่และแปลกขนมาที่หนึ่ง พอถึงงานฉลองรัฐธรรมนูญ
ปี ๒๔๗๗ ก็งานประกวดนางงามกันเรียกว่าประกวดนาง-
สาวสยาม การแต่งกายของผู้เข้าประกวดในปีนั้นไม่ได้มี
กฎเกณฑ์อย่างไร ยังไม่มีการเคร่งครัดเรื่องสัดส่วนอะไร
มากนัก การจะสวมเสื้อแบบ “เห็นอกคิดนิน” นั้นยัง
ไม่ได้เขยมกรายเข้าไปในแนวคิดของกรรมการ ฉะนั้นจึง
ตัดสินกันที่ความงามแห่งใบหน้า รูปร่างและท่วงท่าเดินเห็น
มากกว่าอัน ปีนั้นนางสาวสยามคือ นางสาวกัญญา เทียน-
สว่าง

ไม่ใช่การกล่าวหา แต่ขอกล่าวว่า การประกวด
นางงามในงานฉลองรัฐธรรมนูญนั้นแหละเป็นต้นตอแต่งการ
เทฟิเทโพกันจนในตอนหลัง ๆ ถึงขนาดยกทีมกันไปชมผ้า-
ขาวมาแดงกันในตอนหลัง ๆ ในอดีตอันไกลนั่นเอง

สิ่งที่ตามติดมากับรัฐธรรมนูญนั้นก็คือ การแต่ง
กายแบบ “สลากล” ผู้ชายกึ่งกางเกงขายาวสวมเสื้อนอก

ผูกเน็คไท ผู้หญิงกึ่งกระโปรงแต่งແ່ມແລวก็เริ่มทาทน้า
 ทาปาก เขียนคว ดัดผมด้วยคลื่นไฟฟ้า การดัดผมของ
 ผู้หญิงไทยสมัยแรก ๆ นั้นเรียกว่า ทรมานโล่ภา ที่เดียว
 แลวถาไป เซ้ทผม กลางคน วนนเพอ ไปเที่ยวใน วนรุงชนก
 แปลวาคินนตองนอนควาหนาทงคนทเดียว เพราะตอง
 จับลอนคางคินไว พอจะถึงงานฉลองรัฐธรรมนุญกนทราน
 ชายฉว รานตัดเสื้อยมนไปตาม ๆ กัน

พอดถึงปี ๒๔๙๒ งานฉลองรัฐธรรมนุญย้ายมาท
 บริเวณสวนอัมพร มีรถไฟเล็กเล่นในงาน มีตอม้าอกกับ
 หนึ่ง พอบัดตมาคือ ปี พ.ศ. ๒๔๙๔ กำลังล่องไปงานฉลอง
 รัฐธรรมนุญในคินวันที่ ๗ ก็พอดัญปุ่นเบ็ดทรายการมหามิตร
 วงไฟบุลยชนทบางปู ประจวบครชนช และยาตรากำลัง
 เขามาตงมันอยู่ในเมืองไทยเล่นเอาหาย ดนเตน เรืองฉลอง
 รัฐธรรมนุญกันไปพักใหญ่จน กระทั่ง หมดสภาพ วงไฟบุลย
 ร่วมกัน ก็มคาวาพนชมิตรบาง สหประชาชาติบางเขามา
 เป็นค้ำใหม่ ๆ แปลกหูยเรื่อย ๆ เลยทำให้ความต้นรัฐ-
 ธรรมนุญลางไปจนเกอบจะจางหาย

สมัยทมีรัฐธรรมนูญเอง ในการสมัครเป็นครู

โรงเรียนราษฎรศึกษาคาตามหนึ่ง ดำหรับตอบ เพอกรอกใน
 แบบฟอร์มใบสมัครเป็นครู นันักคอชอหนาทกองโรงเรียน-
 ราษฎร จะถามผู้สมัครเป็นครู ว่า “เลอมไต่ในการปก-
 ครอง ระเบอบ รัฐธรรมนูญ ด้วยความ บริสุทธใจ หรือไม”
 ตอนนรอยทงรอยคำตอบจะตองตอบว่า เยสแทนโนขึ้นตอบ
 ปฏิเสธ เพราะเป็นเถนตรงต่อคำว่ ความจริงเป็นดิ่ง
 ไมตายเซาซี จะไต่ตายเพราะพูดความจริงเดียปะไร
 ตงแต่เปลยนการปกครองมาจนถึง บัจจุบัน นเมือง
 ไทยมีรัฐธรรมนูญมาแล้วหลายฉบับพอดู และแต่ละฉบับ
 กมชอเรียกเป็นปี พทศักราชท ประกาศไซ มอยเพียง ฉบับ-
 เดียวเท่านั้น ทคนรู้จักในนามพิสดารออกไป คือรัฐธรรมนูญ
 ฉบับรัฐประหารปี พ.ศ. ๒๔๙๐ เรียกกันว่รัฐธรรมนูญ
 ฉบับไต่ตุ้ม เพราะท่านหัวหน้าคณะรัฐประหารท่านหนึ่ง คือ
 คุณหลวงกาจสงคราม บอกกับพวกหนึ่งด้อพิมพ์วาราง
 เตรียมเอาไว่ก่อนแล้ว กซกเอาไว่ไต่ตุ้มมาแล้วกม
 แปลกออกอย่างหนังกคอว่าฉบับอนฉบับโดนน เขาเปลยน
 การปกครองกันก่อนแล้วจึงร่างรัฐธรรมนูญกันแต่ฉบับไต่-
 ตูมนนะเตรียมเอาไว่ก่อน แล้วจึงทำการรัฐประหาร แล้ว

ก็ให้พลเรือนบ้าง นายทหารบ้าง ครูกำลังนักเรียน
 นายร้อยไปเข้าประธานผู้สำเร็จราชการ คือสมเด็จพระ
 พระยาชัยนาทนเรนทร ทวงถนนวิทยุนำรัฐธรรมนูญที่
 ร่างไว้ในสมุด แบบสมุดนักเรียนนั้นจะไปถวายให้ทรงลง
 พระนามเพื่อประกาศใช้เป็นรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร
 ไทย พอองค์ประธาน ทรงลงพระนามแล้วก็นำรัฐธรรมนูญ
 ฉบับนั้นมาให้กับหลวงกาจสงครามทกระทรวงกลาโหม รัฐ-
 ธรรมนูญฉบับนั้น umpy ынมา ได้ไม่เท่าไรก็มี อันเป็น
 ต้อง “เลิกกิจการ” ไปและหลังจากนั้นออกมีชามานาน
 ท่านผู้เป็นต้นตำรับของรัฐธรรมนูญฉบับโตตุ้ม ก็ต้องเห็น
 ฟ้าไปฟ้านักอยู่ที่ช่องกงเสียพักใหญ่

ในกลางเดือนกันยายน พ.ศ. ๒๕๐๓ หลังจากที
 จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้มาพบกับคนไทยใหม่ เพราะ
 “ชาติ” ต้องการเลิกมีการร่างรัฐธรรมนูญกันใหม่แทน
 ฉบับเก่าก่อน ๆ ตอนนั้นสนุกตพลัก สภาร่างผู้แทน
 เมืองไทยไร้รัฐธรรมนูญคนไทยหลายพวกหลายเหล่า รอ-
 รือ รือ รัฐธรรมนูญส์มาชิกสภาร่างกร่าง - ร่าง ร่าง ร่างกัน
 เป็นปี ๆ ปีละ ๕๒ ครั้ง ครั้งละ ๕ นาที ๓๐ นาทีบ้าง จน

นายกรัฐมนตรีถึงอดัสัญญกรรมไปคนหนึ่งแล้ว ท่านนายก
คนชอจอมพลถนอม กิตติขจร มารับตำแหน่งต่อไป ร่าง
ต่อมาก ๔ ปีกว่า ก็ไต่ศัภฤกษ์เบิกฟ้าร้อนร่างออกมาเป็น
หลักชัยของคนไทยกันเสียที

ตนกนจนแทบจะเดิน ก็เรื่องรัฐธรรมนุญฉบับ
ใหม่แหละ ประชาชนตนเดินกนนักหนาพวกผู้แทนราช-
ฎรทไต่ไต่ทาหนาทแทนราชฎรตนเดินวาคราวณ จะไต่ มารับ
ใช้ราชฎรกนเสียที พวกนักหนังสือพิมพ์กนหมายมันบนมือ
วาคราวณละ จะไต่ออกหนังสือพิมพ์กนให้รานขายกระดาศ
ไต่มีกระดาศขายให้ละ พวกนักโทษในคุกกนตนเดินวาค้างไต่รับ
พระราชทานอภัยโทษกนบ้างละ พวกคนทำงานข้าราชการ
ทกนเงินเดือนกนตนเดินว่า จะไต่หยุดงานออกวันหนึ่งในวันที่ ๒๐
มิถุนายนน พวกกนค่าแรงรายวันเท่านั้นแหละร้องว่า !
ถูกตดไปออกวันแล้วช เออ ! แต่กนเหมือนกน มาทำ
งานในวันนจะไต่ค่าแรงสองเท่าตัว จะไต่เอามาตุ กบ
คาร์ถเมลทแพงชน แต่บริการเลวลงแทบทุกวัน

พระพุทธรูปเจ้าหลวงกับคำราวจ

เมื่อพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า
เจ้าอยู่หัวทรงได้รับราชสมบัติในวันที่ ๑ ตุลาคม
พ.ศ. ๒๔๑๑ นั้น ทรงมีพระชนมายุเพียง
สิบห้าพรรษา กับสิบวัน ต้องมีผู้สำเร็จราชการ
แทนพระองค์อยู่เป็นเวลาหลายปี จนกว่าจะ
มีพระชนมายุครบยี่สิบพรรษา จึงจะได้ทรงประ
กอบพิธีราชาภิเษกตามประเพณีในระยະที่ใกล้
จะทรงมีพระชนมายุครบยี่สิบพรรษานั้น ได้
เสด็จประพาสประเทศใกล้เคียง โดยเฉพาะ
ประเทศที่ “ฝรั่ง” เป็นผู้ปกครอง

อยุ่ เพื่อทอดพระเนตรการปกครองบ้านเมือง สำหรับ
 “แนวทาง” ทพระองค์จะทรงบริหารบ้านเมืองต่อไป
 เรียกไต้ว่าตลอดรัชสมัยอันยาวนานเกือบครึ่ง ศตวรรษ ของ
 พระองค์นั้น พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
 ไต้เสด็จประพาสทั้งในประเทศและนอกประเทศมาครั้ง การ
 เสด็จประพาสในประเทศสมัยนั้น ถ้าเรียกตามภาษาสมัย
 ใหม่ที่ราชการนิยมใช้กัน ก็คือ “ตรวจราชการ” และ
 การเสด็จประพาสต่างประเทศนั้น ก็เป็นการเสด็จไป “ดู
 งาน” และไป “เฝ้าจากความเมืองระดับประเทศ” นั้นเอง
 มื่อยุบบางครั้งทการเสด็จประพาสของพระองค์ เป็น
 การที่ “กระสุนนัดเดียวยิงนกได้สองตัว” เช่นการเสด็จ
 ประพาสหัวเมืองชายทะเลตะวันตกของไทย และเลยไปถึง
 ประเทศชวา มาลายู นั้นนอกจากจะเป็นการเสด็จไปเพื่อ
 “ดูหลังหัวเมืองแขก” แล้วยังเป็นการเสด็จไป “ดูงาน”
 ในต่างประเทศอีกด้วยเช่นในคราวเสด็จประพาสสิงคโปร์เมื่อ
 ปี ร.ศ. ๓๐๘ (พ.ศ. ๒๔๓๓) นั้น ไต้เสด็จพระราชดำเนิน
 ทอดพระเนตรกิจการตำรวจของสิงคโปร์ด้วย มีปรากฏหลัก
 ฐานอยู่ในหนังสือจดหมายเหตุเสด็จประพาสแหลม มาลายู

ร.ศ. ๑๐๘ มีข้อความตอนหนึ่งว่า

“วันที่ ๗ เวลาบ่าย ๓ โมงเสด็จพระราชดำเนินทอด
พระเนตรโรงโปลิศ” ดังนี้

หลังจากที่เสด็จกลับมายังเมืองไทยแล้ว ก็ได้พระ
ราชทานกระแสพระราชดำริอันเนื่องมาแต่การที่ได้ “ทอด
พระเนตรโรงโปลิศ” ที่สิงคโปร์ในครั้งนั้น แก่พระเจ้า
บรมวงศ์เธอ กรมพระนเรศรวรฤทธิ เมื่อยังทรงดำรงพระ
ยศเป็นพระเจ้าน้องยาเธอกรมหมื่น ซึ่งทรงว่าราชการกรม
พระนคนรบาท (สมัยนั้นเรียกว่า คอมมิติติกรมพระนคร-
บาล) ว่ากิจการตำรวจของไทยยังติดกันกับกิจการตำรวจ
ของสิงคโปร์ ทรงมีพระราชประสงค์จะให้จัดการปรับปรุง
ให้ดีขึ้นเสมอกับตำรวจของสิงคโปร์ กรมพระนเรศรวรฤทธิ
จึงทรงวางระเบียบกิจการกรมกองตระเวนชนใหม่ และได้
นำความขึ้นกราบบังคมทูลในที่ประชุมเสนาบดี ๓ ครั้ง ด้วย
กันคือในวันที่ ๒๖ - ๒๗ มิถุนายนและ ๓ กรกฎาคม พ.ศ.
๒๔๓๓ จึงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าพระราชทานพระ-
บรมราชานุญาตให้จัดการกรมกองตระเวนตาม “หลักการ”

ของกรมหมื่นนเรศรวรฤทธิ นับแต่นั้นมา

“หลักการ” ซึ่งเสนอในที่ประชุมเสนาบดีครั้งนั้น ประกอบด้วยข้อใหญ่ ๆ ๕๖ ข้อ แต่ละข้อจำแนกออกเป็นข้อย่อยออกมากมายและก็เรียกว่าเป็น โครงสร้างของกิจการตำรวจในสมัยปัจจุบันนี้ได้ด้วย เพราะแม้ว่าสมัยปัจจุบันนี้ กิจการตำรวจของไทยจะได้มั่งคั่งก้าวหน้ามากจนไปตามวิวัฒนาการของโลกก็ตามที แต่ที่ว่าแก่นแท้ นั่นก็คือ โครงเดิมตาม “หลักการ” อันเนื่องมาแต่กระแสพระราชดำริของสมเด็จพระพุทธเจ้าหลวง เมื่อแปดสิบปีมาแล้วนั่นเอง

นอกจากหลักการ อันเป็นเจตนารมณ์สำคัญ ในการปฏิรูปกิจการตำรวจนั้นแล้วก็ยังมั่งคั่ง ขอบังคับกรมกองตระเวนอันเป็นเสมือนธรรมนูญหรือจรรยาบรรณ ของตำรวจทั้งผู้ใหญ่และผู้ย่อยด้วยอย่างพร้อมมูล แลเมียงเป็น ขอบังคับว่าด้วยการลงประจำเวน การลงบัญชีของหลวง ของกลางพร้อมเสร็จ

คนสมัยใหม่ฉมังตั้งขอทานกันว่าคนสมัยนั้นสุด-
แสนที่จะครีและ “เซย” บางก็หาว่าเจ้าคุณมูลนายใน
ระบบศักดินานั้นป่าเถื่อนจะคิดจะทำอะไร ก็หวังเอาแต่ ประ-
โยชน์ตนเป็นตงไม่ได้มุ่งหวังเพื่อประโยชน์สุขแก่ส่วนรวม
แต่ประการใดเลย แต่ที่ว่าผู้กล่าวขอหาเช่นนั้น คงจะ
ต้องถอนคำและกล่าวคำสมาลาโทษเสียอีกด้วย ถ้าเขาได้
มีโอกาสอ่านหรือเห็นร่างขอบังคับกรมกองตระเวน ซึ่ง
“เจ้านาย” สมัยก่อนเป็นผู้ร่างขนตามกระแสพระราชดำริ
ของสมเด็จพระปิยะมหาราชหรือได้เห็นข้อความในลายพระ
หัตถ์ของ “คอมมิตติกรมพระนครบาล” กราบบังคับมทูล
พระกรุณาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เกยวกบบุคคล
ที่เป็นลูกหนหรือทาสทมารบราชการเป็นพลตระเวน ซึ่งใน
ร่างขอบังคับว่าด้วยประโยชน์พระราชทานให้คนตระเวนที่
สมัครเข้ารับราชการ มีระบุอยู่ขอหนึ่งว่า
“คนทรบราชการเป็นกองตระเวนนั้น ถ้าเป็นทาส
หรือลูกหน ให้นายเงินคิดค่าตอกเบยค่าบ่วยการเงินได้
แต่เพียงซงละบาทตามพระราชกำหนดกฎหมาย และต้อง
ไซเงินคาควหรือเงินทเป็นหนให้นายเงิน และเจ้าหนเป็น

อัตรา จนหมดค่าตัวและหมดหนี้ ดึง

(ก) คนที่เข้ารับราชการในปีแรก ใช้เงินค่าตัว

ใช้หนี้เดือนละ ๒ บาท

(ข) คนที่รับราชการต่อไปในปีที่ ๒ ใช้เงินค่าตัว

ใช้หนี้เดือนละ ๓ บาท

(ค) คนที่เข้ารับราชการต่อไปในปีที่ ๓ ใช้เงิน

ค่าตัวใช้หนี้เดือนละ ๔ บาท

พลตรงเวณสมยนั้น ได้เงินเดือนตั้งปีแรก

เดือนละ ๑๐ บาท ปีที่สองเดือนละสิบสองบาท และปี

ที่สามเดือนละสิบห้าบาท แลเมຍังได้กินข้าวหลวงวันละ

สองมอเช้า—เย็น และยังได้เครื่องแบบพร้อมด้วยถาดคดถึง

ค่านาเงินสิบบาท เมื่อแปดสิบมาแลวัน กมหมา

มหาศาลพอดี

ส่วนในร่างขอบังคับซึ่งองค์ “คอมมิตติกรมพระ

นครบาท” กราบทูลพระกรุณาเกยอกบเทาส์หรือลูกหนท

มาสมัครเป็น “โปลิศสยามยุคพัฒนา” นนมตงน

กับในขอบังคับตอนท้ายว่าด้วย ลูกหน หรือเทาส์ ท

มารับราชการเป็นพล ตระเวนนั้น เป็นการ บังคับกต เจ้าหน

และนายเงิน ช่วยอดหนุนลูกหนและทาสแรงอยู่เล็กน้อย
เพราะเห็นด้วยเกล้า ๆ ว่า ถ้าไม่บังคับนแล้ว เจ้าหน
นายเงินจะข่มเหงลูกหนและตัวทาสยิ่งนัก คนที่มารับ
ราชการเป็นพลตระเวนจะไม่มี โอกาสที่จะ หาคความดี ในผล
ราชการได้ยดยาว ก็จะไม่ใคร่สมัครเข้ารับราชการ ทั้ง
จะไม่โอกาสเลือกบนหาคนทมอธยาศ์ยอนดี ให้รับราช-
การได้ด้วย

การพัฒนา กิจการ ตำรวจใน รัชสมัยของ พระบาท
สมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวนั้น ไม่ใช่การก้มหน้า
“เอาอย่างฝรั่ง” โดยไม่ลืมหูลืมตาอย่างทบคคคสมัยใหม่
บางคนชอบกล่าวหากันทรบเอาของฝรั่งเข้ามา เป็น ตัวอย่าง
ก็แต่เพียงหลักการเท่านั้นส่วนทาง ปฏิบัติแล้ว ก็ไดม การดัด
แปลงแก้ไขให้เหมาะแก่ภูมิประเทศเหตุการณ์ และ สถานะ
ความเป็นอยู่ของเมืองไทยในสมัยนั้นเป็นอย่างดี มีทั้งสาย
ตรวจ ซึ่งสมัย นั้นเรียก ว่าคน ตระเวน ออกตรวจ ตามตรอก
ซอกซอยต่าง ๆ และมีสายสืบ ซึ่งเรียกว่า “สอดแนม”
เพื่อสืบจับโจรผู้ร้ายและสืบดูความทุกข์ความ สุขของ ราษฎร

ตลอดจนความประพฤติของบุคคลซึ่งน่าจะเป็นความเสียหาย
แก่ราษฎรและประเทศชาติอกด้วย มีจากอง ซึ่งสมัยก่อน
เรียกว่านายเวนหรือชปคลาค มีตำรวจใหญ่ตำรวจย่อย
ซึ่งเดิมเรียกว่าตำรวจแขนงมีระบบเจาะจงไว้ว่าจะต้องเป็นผู้
ที่ “เขาดีประชาชน” อย่างแท้จริง เพราะมีเจาะจงว่า
ตำรวจแขนงจะต้องเป็นผู้ กระทำตนให้ ราษฎรที่
อยู่ในจังหวัดแขวงที่ตนรับผิดชอบนั้นรู้จักคุ้นเคยชอบอชยา-
คัย เพื่อจะได้สืบเหตุการณ์ต่าง ๆ ให้ได้ความมั่นคง
เหตุที่จะให้เป็นได้ดังนี้ ก็โดยความประพฤติกริยาให้เรียบ-
รอย มนุษย์ใจอันเอื้ออารีและมีถ้อยคำอันอ่อนหวานหมั่น
อุตสาหไปเยี่ยมเยียนโรงพักนั้นเอง ๆ เมื่อชาวบ้านทุกข์
อันเป็นหนาท ซึ่งต้องอาศัยกรมกองตระเวนช่วย ก็ให้
ช่วยตามกำลังที่จะช่วยได้ เมื่อมีเหตุเป็นคดีอันใดก็ให้บัง
คับว่ากล่าวให้ถูกต้องตามความชอบธรรมถ้าประพฤติตน ดัง
นี้ ก็คงเป็นต้นแบบถ้อยและหัวใจของราษฎรทั้งหลาย

ยัง—ยังมีอีก เรื่องของ ตำรวจแขนง ซึ่งถือ ว่าเป็น
เด่นเลือดใหญ่ของกิจการตำรวจสมัยปรับปรุง นั้นท่าน ยังมี

ระบุไว้อีกด้วยว่า

“ขอความทงจับกุม หรือฟ้อง หากัน ด้วยคดี ไตไต ที่
เป็นคดีเกิดขึ้นในท้องแขวงนั้น เมื่อก่อนจะลงจดหมายเหตุ
และก่อนจะทำคดีมาส่งศาลนั้น ให้ตำรวจแขวงไล่เลี้ยง
ไต่สวนในเรื่องทงจับกุมหรือฟ้องนั้น ให้ไต่ขอความจงลระ-
เอียดก่อนจึงลงในจดหมายเหตุและกระทำรายงานเพราะถ้า
ตระลาการจะต้องการถาม ขอความ โดย ละเอียดหรือ จะต้อง
การพยานในคดีนั้น ๆ เพื่อเป็นทางพิจารณาเอาความจริง
ไต่ได้ง่าย ตำรวจแขวงจะได้สามารถส่งให้ไต่ตามประสงค์
ตระลาการได้ ๆ เป็นขอความทออดหนุนการจับกุมและการ
ทฟ้องร้องนั้นด้วย

คือว่า ถ้ามีคนมาแจ้งความ หรือแจ้งให้จับ ก็
ให้สอบปากคำผู้กล่าวหาทันทีละเอียดก่อนแล้วกลงประจำ
วันไว้เป็นหลักฐาน (ไม่ใช่จับก่อน แล้วลงประจำวันที
หลังเป็นบันทึกการรับตัวผู้ต้องหา แต่บันทึกการกล่าวหา
ไม่มี)

สมเด็จพระปิยมหาราชของไทยนั้น ไม่ทรงมีพระ

ราชอัยยาศัยโปรดสุราเมรัย และไม่โปรดการพนัน และ
นอกจาก นั้นยัง โปรดความมี ระเบียบ เรียบร้อย ของ บุคคล
โดยเฉพาะในเวลาปฏิบัติราชการของพระผู้เป็นเจ้า ดังนั้น
ในร่างข้อบังคับของกรมกองตระเวนถึงมี ระบุไว้ ข้อหนึ่งว่า

“เมื่ออยู่ในโมง ในยาม รักษา หน้าที่ลาดตระเวน
ห้ามไม่ให้คาบ บุหรี่ ซ้อของ กินตาม โรงร้านข้าง ถนน
เล่นสุราเล่นการพนัน นั่งนอนหรือเดินเผลอตวัดและพูดกับ
ผู้อื่นผู้ใด

บ้านเมืองไทยในยุคพัฒนามหาศาลนี้ ถ้าจะมีการ
ห้ามการบังคับไปให้ทำสิ่งหนึ่งสิ่งใด โดยไม่คำนึงถึงความ
เดือดร้อนของผู้ถูกห้ามถูกบังคับแล้วละกอมักจะอ้างถึง อรรถ
คมอนันต์สำคัญ คือเกรงว่าจะเป็นที่อับอายขายหน้าแก่
ชาวต่างประเทศชนมา ทเดีว ยงกะว่า คนไทย นั้นเป็น ลูกครึ่ง
คือ มีพ่อ หรือแม่เป็นชาวต่างประเทศยงนแหละ

ทัน ในการปฏิรูปกิจการตำรวจไทยสมัยแปดสิบปี

มาแล้ววัน ก็มอยู่เรื่องหนึ่งซึ่งเนื่องจากการขายชาวด่าง
 ประเทศเหมือนกัน แต่ที่ว่าผละนั้นไม่มีผู้ใดได้รับความ
 เสียหายเดือดร้อน ตรงข้ามกับ เป็นความ สะดวกสบายแก่ผู้
 ปฏิบัติด้วยซ้ำไป นั่นคือในงบประมาณค่าใช้จ่าย
 สำหรับเบิกจ่ายในปี พ.ศ. ๒๔๓๔ มีตงงบสำหรับช้อรถ
 บรรทุกผู้ต้องหาโดยหลักการตงนคือ

“อนึ่ง การทคนตระเวนจับคนร้ายมาส่งศาลทคุม
 มานัน ถ้าเป็นหญิงตงคุมมตมหรือมตแขนมาเหมือน
 ผู้ชาย ดูกไม่เป็นการสมควรเป็นทตเตยนแก่ชาวยุโรปอยู่
 ออกประการหนึ่ง ถ้าเป็นคนร้ายมพวกพองมากคนตระเวน
 คุมมมานอยตว ก็มักพากันเขาแยงกัน เจ้าพนักงาน
 ตองกลับไปจับกุมมาพิจารณาทำโทษตงนมอยู่บอย ๆ เนือง
 ๆ ข้าพระพุทธเจ้าจึงเห็นตวยกเลิก ๆ ว่า ควรตองคิดบ้อง
 กันเหตุอนเป็นทราคาญและลำบากนเสีย จึงคิดตวยกเลิก ๆ
 ว่า การทจะส่งคนร้ายนควรให้มรณนำส่ง ข้าพระพุทธเจ้า
 ขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตสร้างรถไว้สำหรับนำส่ง
 คน ๔ คัน งบประมาณเงินทจะทำเป็นเงิน ๒๕ ชั่ง”

การอายุแก่ชาวต่างประเทศในครั้งกระนั้น ไม่ได้
 ส่งผลเป็นความเดือดร้อนแก่ใครเลยแม้แต่น้อย เรียก ได้ว่า
 เป็นความสะดวกของคนร้าย และเป็นความสบายของทั้ง
 คนดีนั้นเทียว

สมมติว่า ถ้าสมเด็จพระบิรมหาราชได้ทรงทราบ
 ข่าวตกลงในหนังสือพิมพ์ ว่าเมื่อวันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๑๑
 ได้มีการจับแม่ค้าหาบเร่แฉงลอยโดยการใส่เข้ากระแทกอก
 เป็นการช่วยเหลือให้นำไปชนรถได้โดยแม่ค้าชดชื่น

หรือสมมติว่า ตำรวจ ๕-๖ คนจับเด็กนักเรียน
 ในเครื่องแบบเพียงคนเดียวโดยวิธีใช้มือใช้เท้าจับ เด็กหน้า
 แดกศีรษะปูด แล้วสวมกุญแจมือเด็กนั้นพาเดินไปตาม
 ท้องถนนในเวลา กลางวันใน ย่านใกล้ พระบรม มหาราชวัง
 อันเป็นบริเวณที่มั่วชาวต่างประเทศไปมา อยู่เต็มอ ขนาดเด็ก
 ขอร้องแล้วว่าอย่าสวมกุญแจมือเลย แต่งเครื่องแบบ
 อย่างนั้นคงไม่เห็นหรือก ตำรวจก็ไม่ฟังเสียงแม่เพียงเด็ก
 จะขอร้องแค่อามือที่ตดกุกุญแจได้ในกระเป๋านี้หนังสือเพื่อกำ-
 บังสายตาประชาชนตำรวจก็ไม่ยอมแถมซักป็นออกมาจะยิง
 เด็กอย่างไร

สมมติว่า การกระทำอย่างนั้นจริง และสมเด็จ
พระปิยมหาราชผู้ทรงคุณธรรม ประเสริฐได้ ทรงทราบ ด้วย
ญาณวิเศษของพระองค์แล้วละก้อ พระองค์คงถึงกับนำ
พระเนตรตกเป็นแน่ และกการทำให้สมเด็จพระพุทธเจ้า-
หลวงถึงกับนำพระเนตรตกเช่นนี้ละก้อ บาปขนาดอนันต์ริย
กรรมแน่ ๆ

แต่ที่ว่า คงไม่มีหรือกเรื่องเลว ๆ เหลว ๆ อย่าง
นี้คงไม่มีตำรวจคนไหนกระทำอย่างนั้นเป็นแน่ ไอ้ที่พูด ๆ กัน
ว่าอย่างโน้นอย่างนี้คงเป็นเรื่องของคนหูเบาทำนองแม่ครัว
เชื่อแต่คำแม่ค้า หรือแม่เชื่อแต่คำลูกเท่านั้น

ผ้ากระดาษ—

สินค้าเก่าที่กลับคืนกันใหม่

หนาเหมือนผ้า   แต่นุ่มนวลเป็นมัน
วูบวาบเหมือนแพร   แถมยังมีสรรพคุณ
ลายดอกดวงสวยตระการตา   จะพิมพ์ดอก
ดวงเป็นลวดลายอย่างไรก็ได้ทั้งนั้น   จะนำ
มาเป็นเครื่องอุปโภคในระดับเดียวกับผ้าดีทำ
ได้โดยสะดวก   แม้ว่าจะไม่ดีเท่ากับผ้าเพราะ
ว่าซักไม่ได้   อย่างไรก็ตามแต่ขนาดซักเลย   เพียง
แค่ถูกล้างเข้าเมื่อใด   เมื่อนั้น   เป็นต้องเปื่อยยุ่ย
ละลายกลายเป็นสภาพ   หายวับไปกับตาทีเดียว
วัสดุที่   ก็คือผ้ากระดาษ   ซึ่งโลกสิ่ง

ผ้ากระดาษ—สินค้าที่กลับต้นกันใหม่

๔๒๑

ทอยุคปัจจุบันต้นตาดันเด่นกันมาในฐานะเครื่องตกแต่งบ้าน
จำพวกม่านหน้าต่าง ม่านประตู ท่อวยเหมือนผ้าแต่ราคา
ถูกในระดับกระดาษ ต่อมากถึงชนประดิษฐ์เป็นเครื่อง
แต่งกายสตรี และความโดดเด่นของมนุษย์ในยุคสังคาย
เทียมยงทอหนักจน ถึงขนาดที่ว่า แพ้ชนะของผู้หญิงในปี
พ.ศ. ๒๕๑๒ นวัตกรรมใช้ทำเครื่องแต่งกายชนนอกนวมแนว
โน้มไปในทางที่จะใช้ผ้ากระดาษยิ่ง กว่า จะ ใช้ผ้าทอ กำเนิด
จากใยธรรมชาติ (natural fibre) หรือใยประดิษฐ์
(man - made fibre) เลียดด้วยซ้ำไป

ในเมืองไทย มีคนนำม่านหน้าต่างผ้ากระดาษมา
ใช้ราว ๆ ลัก ๔ - ๕ ปีมาแล้วได้โดยเป็นของ "ติดไม้ติด
มือ" จากการเดินทางไปต่างประเทศ เมื่อท่านผู้นั้นกลับ
มา เมืองไทยนั้น เป็นเวลา กลางเวลา ฤดูหนาว การ ใช้ม่าน
หน้าต่างผ้ากระดาษก็ไม่มี เหตุการณ์ ผิดปกติแต่ ประการใด
แต่พอถึงหนาวอน เริ่มมีฝนชะช้อชะล่านเท่านั้นเองม่าน
หน้าต่างทอด้วยส่วยหรือถูกละของฝนสาดวบเดียวเปื่อย
ยุ่ยเหลือแต่ราวลวดสปริงเท่านั้นที่ติดอยู่กับหน้าต่าง

ม่าน ประตู ทา ด้วยผ้า กระดาษน ออกจะเป็นยอด

นิยมอยู่มาก ๆ ในบ้านคนไทยที่ทำการคบค้าสมาคมกับพวก
ทหารฝรั่ง เพราะพวกทหารเหล่านั้นชอบมาให้คนไทยใช้
ในราคาถูก ๆ ฉะนั้นจึงสืบกันว่าบาทเท่านั้นโดยมากใช้ติด
หน้าตาประตูทึบกระจกอยู่ข้างนอกอกชนหนึ่ง ม่านผ้า
กระดาษนี้ไม่ใช่ของที่มีขายตามท้องตลาดโดยทั่ว ๆ ไป แต่
กม. ใช้อยู่เกลื่อนกลาดตามบ้านหมู่บ้านอยู่รวมกันมาก ๆ
หรือไม่ก็ตามบ้านหมู่บ้านไทยที่มี “แฟน” เป็นพวก ยี่.ไอ

ผ้ากระดาษนี้ พวกฝรั่งคุ้นเคยกันว่าพวกเขานั้น
แหละเป็นผู้ประดิษฐ์คิดค้นก่อน เมื่อไม่ ถึงสืบขึ้นมาอดีต
อ้างว่าตนเป็นต้นตำรับ ซึ่งเยอรมันก็ค้านว่าตัวต่างหาก
ที่เป็นผู้ริเริ่มต่างคนก็ต่างผลิตผ้ากระดาษออกมาบ่อนแพ้ชั้น
หมู่บ้าน จนกระทั่งในคอนปลายปี พ.ศ. ๒๕๑๓ นี้แหละ
อดีตกับเยอรมันก็จับมือกันร่วมทุนตั้ง โรงงานผลิตผ้ากระ-
ดาษชั้นในเยอรมัน เพื่อให้ทันกับความต้องการของหมู่บ้าน
ฝรั่ง ที่หลงตามคำชวนเชื่อของนักแพ้ชั้นว่าผ้ากระดาษดีกว่า
ผ้าทอด้วยใยธรรมชาติ หรือใยประดิษฐ์ กระนั้น

แต่ที่ว่า ผ้ากระดาศ ผังเป็นต้นตำรับในการ
ประดิษฐ์ขนแน่นหรือ

ห้ามได้เลย ซาตที่เป็นต้นตำรับประดิษฐ์ผ้ากระ
ดาศนั้นคือเกาหลิ และซาตทนาเอาผ้ากระดาศมาทำเป็นเสื้อ
นนั้นคือ จัน และกตงเจดสีบห้าปีมาแล้วด้วย

เมื่อสมเด็จพระพนับชอฮ์ไท่เหวของจัน ซึ่งคนไทย
รู้จักในนาม ชูตีไท่เฮาทรงจัดงานเฉลิมพระชนมพรรษาครบ
หกสิบในปี พ.ศ. ๒๔๓๗ นั้น จึงถวญไล้บูชั อธิบติกรม
พระคลังข้างทอยากจะให้สมเด็จพระราชชอยยกา ชอฮ์โปรด
ปรานตวยงชน จึงดไ้ชนลายภาพตวอย่างแพรทำเลื่อยาว
สำหรับงานเฉลิมพระชนมพรรษาชน แลวกทำหนังสือ
กราบบังคมทูลพร้อมกัถวญตวอย่างลายภาพนนั้น กอนนนั้น
เลื่อยศยาวทไ้ชในงานเฉลิม กัถวญทวนเหตัง คือถวญ
มังกร แต่ครงนเป็นงานใหญ่ สมควรจะแกไ้ชดัดแปลง
ถวญเลื่อยศไ้ชทวเคษยงชน ถวญทจถวญไล้บูชั ดไ้ชนชน
นนั้น ชอว่าล่อกฮกทงชน ชอถวญและภาพนนั้นนเองอย
ใน ฮก ลกชัว อันเป็นมงคลสำประการของจันนนั้น

ดิฉันเชื่อมั่นว่าลัทธิท่งซุน ของจิ้ง ถ้วน ได้ บัญชี
 เป็นที่สัพพะราชาอัยาศัย ของสมเด็จพระราชา อัยยกา ซอฮ-
 ไทโหวเป็นอย่างยิ่ง จึงโปรดให้ใช้ลายลัทธิท่งซุนเป็น
 ลายเสื่อยศสำหรับเจ้านายและขุนนางจะสวมมาในงานเฉลิม
 พระชนมพรรษาและได้มีประกาศเรื่อง เปลียนลาย เสื่อยศนี้
 แจงแก่ผู้มตาแห่งเข้าโดยทั่วไป

ทหนักัดนุกกนอลหม่านไปหมด คนที่ตองสวมเสื่อ-
 ยศลายใหม่ กัดตอง วัดขนาดเสื่อ ของตน ตลอดจน ลูกเมียไป
 แจงปริมาณแพรทตตองการนนแกอชบติกรมพระคลัง ข้าง
 ทญเป็นต้นตารับเส่นอณะดิฉันลัทธิท่งซุน อชบติกรม
 พระคลังก็ไปสั่งเจ้ากรมทอแพร หลวงให้ ทอแพรตาม ขนาด
 ทมคนมาสั่งไว้ ข้างเจ้ากรมทอแพรหลวงตงแต่วนออก
 ประกาศเรื่องใช้ลายแพรใหม่ ใกล้เคียงขนาดเสื่อต่าง ๆ
 ที่สั่งมาจากพวกผู้หญิงในวังให้ทำเสื่อยศแพรยาว ลายภาพ
 ลัทธิท่งซุนนทุกวนอยู่เลวถึงขนาด ข้างทอ ข้างเย็บ ข้าง-
 ตัดของหลวงตองเร่งทำงานกันแทบ ไม่ต้อง หยุดมือ อยู่แล้ว
 ครนมาเจอขนาดเสื่อต่าง ๆ ทอชบติกรมพระคลังข้างทรับ
 มาจากพวกขุนนางเข้าอกกเกลยจาละห้วนกันใหญ่ ถึงกับ

ต้องจ้างช่างเพิ่มชนออกตงรอย แต่กระนั้นอุปทาน (supply) แห่งเสื้อแพรลายล้นชกทั้งซุน ก็ยังไม่พอแก่อุปสงค์ (demand) ของพวกข้าราชการ ค้าททานอริบตกรรมพระคลัง และท่านเจ้ากรมทอแพรท่านเล่นทำให้แต่พวกบุญหนักศักดิ์ใหญ่ หรือไม่กี่คนที่เป็นพวกพ้องท่านเท่านั้นถ้าคนไหน บุญน้อยด้อยยศ หรือไม่ใช่ญาติสนิทมิตรส่นัดกับท่านแล้ว ก็ไม่มีโอกาสจะได้เสื้อยศยาวลายล้นชกทั้งซุนนั้นเลย

บังเอิญแท้ ๆ วันหนึ่งนัก การ เติ น หนึ่ง ลือ ของ กระทบมณเฑียรบาลไปสั่งหนึ่งลือกลับมา เดินผ่านร้าน ทำเครื่องกระดาดร้านหนึ่ง ก็เห็นป้ายติดไว้ว่า “จิงคบุ้ง เจียงจวจะห่วยอ” แปลเป็นไทยว่า “แปลกมาก ตัด กระดาดออกมาทำเป็นเสื้อได้” นักการอ่านออกเห็นว่าตา ไม่ฝ้าแต่แน่แล้วก็เลยแจนมา บอกแก่สท ประชาจีนซึ่ง กำลัง ปวดเคียรเวียนใจด้วยความจน ไม่มีทงส์ตและส่ตางค์พอ จะไปซื้อหาเสื้อยศ แพรได้ เหมือนอย่าง คนใหญ่ คนโตเขา พวกเบยน้อยหยวนน้อยเหล่านนพงแล้วบางกเซอ บางก็ไม่ เซอ บางคนก็ลงทุนไปตุ เพื่อให้ได้รู้ได้เห็นขอเท็จจริง

และเมื่อไปถึงร้านนกกปรางก็ถามเสื่อยศยาวภาพลักฮักท่ง
ขุนชายตวลละต่าตางเทานัน แถมในร้านนงยมเสื่อแขวน
ออกมากมายด้วย

ราวกับพบชมทรัพย์ ร้านนเสื่ออนพระมาโปรด
คนยากโดยแท้ เสื่อลายลักฮักท่งขุนชายตขยดิบจนคน
ชายหยิบให้ไม่ทันคนซอ รับเงินส่งของกันให้ซูลมุนวุ่นวาย
ไปทีเดียว

ซอเสื่อจริงแล้วจึงได้พิจารณาแล้ว จึงไตร่ ความจริง
ว่า วสัดทพอค้ำหวแหลมนำมาทำเป็นเสื่อยศนั้นแพรกไม่
ใช่ ผักไม่ใช่ หากเป็นกระตาศเกาหลชชนิดหนึ่งซึ่งหนา
เท่าผ้า แต่ที่วานุ่มน้มและเป็นเงางามเหมือนแพร แต่
ก็เอาดละ ดักว่าไม่มีได้ให้ชายหน้าเขา เพราะกำลัง
อยู่ในทมหาตมาคมคนมากมายเช่นนั้นคงไม่มีใครเอาใจได้
ถึงขนาดมาจับดูเนื้อเสื่อว่าทำด้วยอะไรดอก

ต่าตางตอหนึ่งเสื่อ แถมยงตไซนบนเสื่อ ก็เหมือน
กันกับที่ประกาศไว้เปียบเลย ลายลักฮักท่งขุนของกรมของ
แพรหลวงเป็นชนิดใด ลายลักฮักท่งขุนของร้านกระตาศ
ราชฏรก็เป็นชนิดนุน

ดิฉันของจ้งถวนไ่บู่ยู่ ทโหซอว่าล็กชกทงชนนั
 กคอสันกัหนง นกกระเรียนตวหนง กวางตวหนง ทถอว่า
 มนเนองอยุ่ใน ชก ลก ชว คอบุญมน ชวญยันตาม คติของ
 จนนกเพราะว่าตนสน นนเป็น ไมยนต์น ทนแดด ทนฝน ทน
 หมอก ทนหิมะมี ใบเต็มตนอยุ่ตลอดสี่ฤดูกวางนนกเป็นสัตว์
 อายุยืนกว่าสัตว์จาพวกเนอทงหลาย ส่วนนกกระเรียนนก
 อายุยืนกว่านกอนโดหมด

ทน ทำไมเลื่อกระดาษถึงใช้แทนเลื่อแพรได้เล่า

อนว่าเลื่อยค์ยาวของจันท์สวมออมครอม ลงมาจน
 ถึงครงคองหนาแขงเกอบจตขอทานน แทจรงไม่ใช่เลื่อ
 ชนนอก หรือเลื่อชนใน หากเป็นเลื่อชนกลาง กล่าว
 คอเมอส์วมเลื่อชนในแลวกส์วมเลื่อยค์ยาว แลวกส์วม
 เลื่อเบกว ชงมลักษณะเหมือนเลื่อกก ทบนอกอกชน
 หนง ทนทงเลื่อยค์ยาวและเลื่อเบกวททาดวยกกระดาษน
 ลวนแต่เป็นเลื่อสองชนมชบในเป็นแพรบาง ๆ ดีนาเงิน
 และงานเขยิดส้มเต้จพระราชอยยิกา ชอฮัไท่โหวนนตก
 เขาในตนฤดูหนาวหมดฤดูฝนแลว แม่จรมฝนหลงฤดูบ้าง
 ก็เพียงปรอย ๆ ไม่ตกจก ๆ ลงมา เลื่อผาถูกฝนก็เพียง

แค่นั้น ๆ ถึงจะไซ้เลือกกระตาศกชนเพียงแค่นี้ถึงขอเท
 ไม่ถึงกับขาดเปื่อยไปได้ ส่วนตอนบนจนถึงหัวเข่านี้ไม่
 มีปัญหาใดจะต้องวอดเลย ค่าถมเลือกเบกวดสวมทับอยู่อก
 ชนหนึ่งแล้ว เลือกกระตาศชายคืบชายคืบหน้า ถึง
 ขนาดทราคาถบชนสูงชันตงเทาดว เป็นตัวละแปดตำลึงก็
 ยังมีผู้คนขอจนทำไม่ทันชาย
 หนึ่งร้อยจนทกลาวถึง บวนชั่วเจียด คือเฉลิม
 พระชนมพรรษาพระนางช้อยไท่โหว ทกลาวถึงเรื่องเลือกกระ-
 ตาศ ว่าขุนนางที่สวมเสื้อยศกระตาศนั้นเวลาคุกเข้าถวาย
 พระพรก็กระทำด้วยอาการเรียบร้อยกว่าปกติ เพราะชนทำ
 พรวดพราด เจ้าเลือกกระตาศนั้นอาจไม่ไหวหนามุสวมขาด
 แควกควากออกมาย่าง ๆ ก็ได้ ส่วนตอนจะกลับก็เหมือน
 กัน งานเล็กกตอดกตคนคณคณนาคางกตก เลือกเริ่ม
 จะอ่อนตัว ชนไปเบียดเสียดยดเยียดเร่งกลับพร้อมกับคน
 อื่นเขา เลือกอาจเปื่อยยุ่ยลงมาทางกระบอกได้ พวกที่
 สวมเลือกกระตาศกเลยตองรอกกลับเมอผู้คนเบาบาง เพื่อ
 ประคับประคองสวัสดิภาพของเลือกไว้ด้วยดี จึงค่อย ๆ
 กลับเป็นกระบวนรงทาย

ผ้ากระดาษ—สินค้าเก่าที่กลับตนกันใหม่

๔๒๕

แพขนเลื่อกระดาษนกัเริ่มแพร่มาถึงเมืองไทยแล้ว
—แต่ถ้าต่าง ๆ คนไทยซ้อหามาได้โดยไม่คำนึงถึงภาวะ-
ภูมิศาสตร์บ้านเราแล้วละก้อ ดูน่าจะวิตกเรื่องสิ่งแวดล้อม
นย่นตาเป็นอย่างยิ่ง เพราะถ้าถูกฝนเมืองไทยเข้าเมื่อใด
เมื่อนั้นเป็นเกิดภาวะสาหัสยิ่งกว่า ทอปลัดหรือ บ้อท-
ท่อมเล็ดเป็นไหน ๆ เพราะอาจ “เล็ด” ไปทั่วทั้งสรรพ-
วงศ์ ก็ได้

สมเด็จพระทรงแต่งพระองค์

เมื่อประมาณ ๕-๖ ปีมานี้ สมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงได้การยกย่องว่าเป็นหนึ่งในสิบของสตรีที่แต่งกายดีที่สุดในโลก และในระยะใกล้เคียงกันนั้นก็ปรากฏว่ามีแบบเครื่องแต่งกายของสตรี ซึ่งเรียกว่า แบบพระราชนิยม ออกปรากฏแก่สายตาคนทั้งหลาย แบบเครื่องแต่งกายเหล่านั้น เป็นแบบไทยทั้งหมดเพื่อใช้ในเวลาต่างกันไป มีชื่อเรียกต่าง ๆ กันไป ตั้งแต่ไทยจักรี ไทยบรมพิมาน ไทย

สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี

๔๓๑

จิตรลดา และไทยเรือด่วน ซึ่งสตรีไทยได้พยายามเจริญ

รอยพระยุคลบาทของสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี

ด้วยพระราชฐานะส่วนพระองค์ สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี

เจ้า ๑ พระบรมราชินีนาถย่อมจะอยู่ในฐานะ “แต่ไม่

ซ้ำชุด” ได้โดยไม่ต้องกังวลพระทัย และสวัสดิ์ทรงเลือกใช้

เพื่อเป็นฉลองพระองค์คนนั้น แม่จะสูงค่าเพียงไรก็ย่อมจะ

ทรงทำได้

แต่ที่ว่า ก็มิได้เป็นเช่นนั้นเลย

ในขณะที่บรรดาภริยาของ “ผู้ยิ่งใหญ่” หลาย ๆ คนกำลังถ่วงว้ายต่อปัญหาที่ว่า “ใส่ซ้ำออกกลัวเขาจะจำได้”

นั้น สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี ผู้ทรงเป็น “สตรีผู้สูงสุดของเมืองไทย” กลับมีมติของทรงกังวลพระราชหฤทัยต่อปัญหา

หยุ่มหยุ่มเช่นนั้นเลย ไม่ใช่ว่าทรงมีพระภษาพิสดารภรณ์

มากมายล้นหลาม แต่ทว่ามิได้ทรงถือเรื่องนี้เป็นเรื่องใหญ่

สำหรับสตรีเท่ากับการแต่งให้เรียบร้อย ให้เต็มรูปร่าง

และให้เหมาะกับกาลเทศะนั้นเลย มีบ่อยครั้งที่สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี

ทรงฉลองพระองค์ซ้ำ แต่ทว่าทรงเปลี่ยนแปลงเครื่องตกแต่งและเครื่องประดับ

และที่ปรากฏว่าเครื่องทรงในปัจจุบัน

น มีสตรีผู้มั่งคั่งเป็นจำนวนไม่น้อยเกิดความเข้าใจว่าการ
 แต่งกายด้วยวัสดุราคาแพงลิบลิบเป็นต้นว่าผ้าลูกไม้เมตรละ
 กว่าสองพันบาท ซึ่งต้องเสียค่าจ้างตัดถึงชุดละพันบาท ประ-
 เติประดับคอแขนข้อมือด้วยเครื่องเพชรเม็ดโต ๆ แพรวพราย
 ประดับบนนัยอมเป็นการเพิ่มพูนบารมีใหม่ระทม สีสรรค์ ได้
 อย่างน่าเกรงขาม จนกระทั่งบางครั้งมองดูเหมือน ต้น
 คริสต์มาสมากกว่าจะเป็นมนุษย์ที่เดินดินแดนเช่นคนธรรมดา
 เสียแล้ว และการประดับร่างกายด้วยเพชรนิลจินดาอัน
 ก็กระทำกันอย่างไม่คำนึงถึงกาลและเทศะ ไม่ว่าจะงานกลาง
 วันหรืองานกลางคืน งานศพหรืองานแต่งงานล้วนแต่ ชุด
 เสียเต็มเหนี่ยว กนทงนน

แต่สำหรับองค์สมเด็จพระนางเจ้า ฯ นั้น นอกจาก
 ในงานราตรีงานใหญ่ในพระที่นั่งแล้ว โดยมากมักจะทรง
 สร้อยพระคอไข่มุก พระขำมรงค์เพียงวงเดียว ในบางครั้งก็
 มณาพกาทขอพระหัตถ์เพียงเท่านั้น ไม่เคยปรากฏว่าจะ
 ทรงประดับเข็มกลัดเพชรรูบวบไปในงานศพ และไม่เคย
 ปรากฏว่า จะสวม พระขำ มรงค์เพชร ขนาดใหญ่ซ้อน กันถึง
 สองวงเลย

ยุกคน เป็นยุกคนของเครื่องสำอางจากต่างประเทศนานาชนิดหลงไหลเข้ามาทำลายกระเป๋าของคนไทย แต่ละขวดแต่ละกระปุกมีราคาไกลทรอยบาทขึ้นไป บางขวดบางชนิดราคาเท่ากับค่าอาหารของครอบครัวเล็ก ๆ ถึงหนึ่งเดือน เคยมีนักสถิติคำนวณดูราคา ค่าเครื่องสำอางของผู้หญิงว่า ถ้าหากจะแต่งให้ครบ ตั้งแต่ผมจนถึงเล็บเท้า ตั้งแต่ประเภทรูปทรง ดี และกลิ่น ให้ครบถ้วนบริบูรณ์แล้ว ผู้หญิงจะต้องใช้เงินถึง หนึ่งหมื่นสามพันสองร้อยเจ็ดสิบบาททีเดียว นั่นหมายถึงว่าใช้ของที่ห้างร้านโฆษณาว่าคุณภาพดีเลิศประเสริฐเยี่ยมในการลบร่องรอยความไม่งาม และเสริมสร้างความงามให้ดูเด่นเป็นหน้าอัจฉกรรย์ หวีหน้าหอม บางชนิดขวดขนาดเท่าหัวแม่มือราคาถึงสองร้อยห้าสิบบาท คนนิยมใช้กันนักหนา ว่าดีวิเศษ ดีท่าปากบางชนิดราคาถึงแห่งละสองร้อยห้าสิบบาท และยังแบ่งผัดหน้าอันละสามร้อยเจ็ดสิบบาท ของยังแพง คนยังนิยมเพราะถือว่าของดีต้องราคาแพง

แต่ทว่า สมเด็จพระบรมราชินีนาถของไทยมิได้ทรง

สมเด็จพระบรมราชินีนาถ ทรงเป็นแบบทภรรยาผู้
ยิ่งใหญ่แห่งยุคพากันเจริญรอยพระยุคลบาทในการแต่งพระ
องค์ แต่ทว่าไม่มีใครมี—หรือไม่มีเลย—ที่สดับบรรดาคำคิด
ได้คำนึงถึงตามประหัดที่สมเด็จพระที่นั่งทรงปฏิบัติ ถ้าหากจะได้คิด
ถึงขอความจริงซ่อนแล้ว บางทีจะทำให้ปราศจากความ
ตื้นร้นต่อกรหาเครื่องเพชรเม็ดโต ๆ มาประดับกาย อันจะ
เป็นทางเดียวที่ต่ออันตรายที่จะมาแผ้วพานถึงขอเดียงของส่า-
มิให้ลดลงได้บางกระมัง

เรื่องขอรถเมล์

ข่าวการบ้านใหญ่ยิ่งที่สุด ก่อให้เกิด
ความตื้นตันที่สุด นอกไปจากการประกาศ
ใช้รัฐธรรมนูญเมื่อวันที่ ๒๐ มิถุนายน นแล้วก็
ดูเหมือนจะเป็นเรื่องขอรถเมล์ ขน ค่า โดย สาร
จาก ๕๐ สดางคนเป็น ๗๕ สดางค์ตั้งแต่วัน
ที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๑๑ เป็นต้นมานเอง

ท่านผู้ใหญ่ในวงการบริหารบ้านเมืองท่านหนึ่ง
กล่าวว่าค่าโดยสารรถเมล์เมืองไทยถูกที่สุดใน
โลก ท่านว่าอย่างนั้นก็ดูเหมือนจะเกือบถูก
เพราะว่าเมื่อ ๘๐ ปีมาแล้วนั้นค่าโดยสารรถเมล์

ยุคแรกของเมืองไทย ขับเคลื่อนไปไต่ด้วยแรงม้าที่เป็น
สัตว์สองแรงแมา ระยะทางจากศาลเจ้าพ่อหลักเมืองไปจน
ถึงแถบโรงพยาบาลนครแคบปีติดต่อคิดเป็นมูลค่าสองไพ คือ
หกสตางค์ ถ้าเทียบถึงค่านาเงินแล้ว เงินสองไพใน
ยุคต้นรัชกาลที่ ๕ ใหญ่โตมโหฬารพอ ๆ กันกับเงิน ๕ บาท
ในยุคปัจจุบันนี้แหละ ฉะนั้น ทท่านผู้ใหญ่ท่านนั้น ท่าน
กล่าวว่าค่าโดยสารรถเมล์ในเมืองไทยถูกที่สุดในโลก นั่นก็
ถูกของท่าน แต่ทว่าจะถูกต้องบริบูรณ์แท้ทีเดียว ถ้า
ท่านจะกล่าวต่อไปอีกสักประโยค ว่าบริการ รถเมล์ ในเมือง
ไทยนั้น คิดโดยถ่วงเฉลี่ยเอากันแค่ในจังหวัดพระนครและ
ชนบทเท่านั้นพอเรียกว่าเป็นบริการที่เด่นต่ำเด่นเร็วที่สุด
ในโลกเหมือนกัน

ในขณะนี้จะไม่ขอพูดถึงระเบียบของกรมการขนส่งทาง
บก ทว่าระบบวิธีว่าผู้ที่จะประกอบกิจการรถเมล์ได้จะต้องมีรถ
ไม่ต่ำกว่า ๓๐ คัน และจะต้องมีประกันวินาศภัยไว้ด้วย
เพราะรถเมล์บางสายระบบุ่เดี่ยวตรง ๆ เลยก็ยังมีได้คือสาย ๕๓
วิ่งจากท่าเรือผ่านเข้ามาในดินแดงไปออกห้วยขวาง และ

ทะลุไปถึงสะพานควายนั่น เมื่อก่อนขนราคาค่าโดยสาร
บางวันวงเพียง ๓ เทยวก็มี ถ้าไม่เชื่อว่าจริง ลองสอบถาม
ชาวบ้านแถวถนนดินแดงห้วยขวางดูก็ยิ่งได้ ส่วนประกัน
วินาศภัยนั้นไม่ต้องพูด ถึงละ ประกัน ในช่วง เวลา ๓ เดือน
เดียวเป็นจำนวนมาก พอให้ได้รับสัมปทานแล้วก็พอดอกกรมธรรม์
หมดอายุเลยยกมและมเช่นอยู่นอยู่มาก ๆ ด้วย

ทน มาว่ากันก่อนว่ารถเมล์หรือที่เรียกว่ารถประ-
จำทางนั้นคืออะไร มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัติรถยนต์
พุทธศักราช ๒๔๗๓ จำกัดความไว้ว่า

รถยนต์ประจำทาง คือรถยนต์บรรทุกทุกคนโดยสาร
เดินตามทางอันกำหนดไว้เรียกว่าจ้างรายตัว โดย อัตรา วาง
เป็นระยะทางหรือตลอดทาง เทยวเดียวหรือหลายเทยว
เพื่อไปยังที่แห่งใดแห่งหนึ่งอันเป็นปลายระยะซึ่งแจ้ง กนอยู่
แล้ว

ทน เมื่อมารถแล้วก็ต้องมีคนขับ แล้วคนขับก็
ต้องมีใบอนุญาตขับรถยนต์ ซึ่งภาษาชาวบ้านเรียกว่าใบ

ขอ ข คนที่ขับรถเมล์ได้ ต้องมีใบอนุญาตขับรถยนต์
ถ้าารณะซึ่งมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติรถยนต์ฉบับปี
พ.ศ. ๒๕๐๓ ระบุไว้ว่า

๓. มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบห้าปีบริบูรณ์

แต่ทว่า มีคนขับรถเมล์อยู่ไม่น้อยที่เดี๋ยวนี้มาอายุ
ไม่ถึงยี่สิบห้าปี บางคนเพียงยี่สิบเอ็ดปีเท่านั้นด้วยซ้ำ แต่
มาขับรถเมล์ มาความแตกเรื่องอายุเขาก็ตอนขับรถไปประ-
กอบวินาศภัยเขาถึงขนาดคนตายหรือบาดเจ็บสาหัสแล้วตน
เองล้มหลบหนีไปตามจารต ของคน ขับรถเมล์ ทงหลาย นั้น
เอง

ถ้าจะสมมติกับวิชาเรขาคณิต พระราชบัญญัติ
รถยนต์ก็เหมือนกับตัวทและกรกระทำของรถเมล์ ที่เกี่ยว
กับพระราชบัญญัตินี้ก็เหมือนกบบพัสสร้างอันเกี่ยวกบตัวท
กระนั้น

กฎกระทรวงมหาดไทย ออกตาม ความใน พระราช
บัญญัติรถยนต์พุทธศักราช ม. ๗๓ (ฉบับที่ ๕) ได้กล่าว
ถึงกำหนดการบรรทุกไว้ดังนี้

ข้อ ๑ (ข) รถยนต์รับจ้างบรรทุกคนโดยสาร ให้
 กำหนดจำนวนคนโดยสาร คือเกณฑ์ระยะที่นั่ง ๕๐ เซน
 ตีเมตรต่อ ๑ คน ถ้าความยาวของที่นั่งถึง ๔ เมตร ก็ให้
 เพิ่มจำนวนคนโดยสารได้อีก ๒ คน ทุก ๆ ระยะที่นั่ง ๔ เมตร
 ในแถวเดียวกันเด็กอายุไม่เกิน ๑๐ ปีต้องคนเท่ากับผู้ใหญ่
 ๑ คน

กฎกระทรวงฉบับเดียวกันนี้ ในหัวข้อทว่าด้วย
 ขนาดรถและเครื่องประกอบทห้ามใช้ชน ข้อ ๒ มกกล่าวห้าม
 ไว้ว่า

ห้ามมิให้ใช้รถยนต์ไม่เครื่องระบบเดี่ยว หรือ
 รถยนต์ทมทอไอเดี่ยวพลงกบพณน
 ทนเรามาดูขอเท็จจริงกนบางวาทุกวนนรถเมล็ด มก
 คนทปฏิบัติตามพระราชบัญญัติน นอกเดี่ยวจากบริษัทรถ
 เมลใหญ่ ๆ ๒ - ๓ บริษัททมกกิจการมั่นคง มรถพอแก่ความ
 ต้องการของประชาชนท ใช้เส้นทางแล้ว กเห็นมแต่รถเข้า
 ลักษณะรถกุดังบรรทุกุพ แลมเวลารถติดกันยังเปิดแต่
 เดียงสนันแล้บแกวหู บางทตหารรถออกจากอุเปิดแต่เดียง

ล้นโลกชาวบ้านกำลังนอนหลับต้องตกใจตื่นชนมากอนบรรณ
 บุรุษคนชบกันแต่ยังไม่แตกชนกม ไอ้เรื่องเขมาควนดำเนิน
 ก็เหมือนกัน รถบางคนขางท้ายเขมาจับเดียวตามตเป็นประ
 กระจกพยานได้อย่างดี เวลานั่งรถตามหลังกัชวอนให้เคลมไป
 ว่าชะรอยจะอยู่ใน พระมหานครลอนดอนเดี่ยวกรรมัง หมอก
 ควณจิงชระอุ่มชระอับถึงปานน

พระราช บัญญัติจรรยา ทางบก พุทธศักราช ๒๔๗๗
 หมวด ๓ ว่าด้วยการใช้รถ มาตรา ๕ มีระบุไว้ว่า

ห้ามมิให้ใช้รถที่ไม่มั่นคง แข็งแรง บริบูรณ์ หรือที่
 อาจเกิดอันตราย หรือเสื่อมเสียอนามัยแก่ผู้ใช้หรือประ
 ชาชน

หลักการนะเขาว่าไวยงงแต่ทนทางฝ่ายปฏิบัติ คือ
 รถเมล์ละเป็นยังงี้บ้าง

ในยุคก่อนชนราคาอกล้างหนงน รถเมล์หลาย
 สายกม ี่สภาพ ไทรมมะนังเคพอแรงอยู่แล้ว ทน เมอมา
 ชนราคาแล้วชาวบ้านด่าว่ารถไม่พอใช้ ก็เลยจำเป็นต้อง

เอารถที่จวนจะโละขายเป็นเค็ชเหล็กออกมาวิ่งเพื่อ ให้ปริ-
 มาณรถหนาดาชน แต่สภาพของรถนั้นแทบจะไม่ต้องพูดถึง
 เลย บางคัน ฝาปิดหมอนาไม่มีไซ้กระป๋องนมวัวหรือกระ-
 ป๋องบุหรืเก่าจนสนิมเซอะมาครอบแทน พนักพิงหลังบาง
 อันตะปูโผล่ออกมาต่ง ๒-๓ ตัว นั่งแล้วพิงไม่ได้ชนพิงเป็น
 หักโครม บางที่มาที่นั่งไซ้ลงนมตอกพนักหลังแล้วเอาเบาะป
 ทับเป็นที่นั่ง ซึ่งเบาะนั้นบางทักดูพุงจนเห็นกามะพร้าว
 ข้างในกมึ บันไดรถก็ไม่ใช่ย่อย บางที่เท่าเหยียบเท่า
 นนแหละ หักโครมคาเท่าเลยกมึ เวลาเดินไปยงมเสียง
 ดึงเอียด ๆ

มาตรา ๓๓ เมื่อจะหยุดรถ เบรครถ เลี้ยวขวาหรือ
 ผ่านทางร่วม ทางแยก หรือรถราง หรือรถประจำทางที่จอด
 อยู่ หรือผ่านกระบวนแห่ ต้องเดินรถให้ช้าลงพอควร และ
 ต้องให้สัญญาณตามมาตรา ๓๓ เสียก่อนในระยะอันพนัก-
 งานเจ้าหน้าที่ หรือผู้ไซ้ทางในถนน จะมีเวลาพอสมควรที่
 จะแลเห็นหรือได้ยินสัญญาณนั้นล่วงหน้าได้

การปฏิบัติของรถเมล์ตาม มาตรฐาน นั้นเป็นเรื่องที่
 รู้ ๆ เห็น ๆ กันอยู่โดยทั่วไป โดยเฉพาะเรื่องการหยุดรถ
 บที่จะหยุดพอกก็หยุดเอาเฉย ๆ เล่นเอาผู้โดยสารหกละมา
 คว่าคะเมนไปตาม ๆ กัน ถ้านั่งอยู่ตอนท้ายรถก็ถลามา
 นั่งอยู่ตอนหน้า แต่ตอนนั้นไม่ใช่ นั่งกับมา นั่งกับพบนหน้า-
 แข็งแตกเข้าแตกเป็นปรากฏการณ์ปกติ บางทีผู้โดยสาร
 แน่นขนาดยึดที่หนาน เด็กกระเป๋่าเหยียบเข้าไป เก็บค่าโดย-
 ด้สารไม่สะดวกก็จะตะโกนบอกคนขับว่าจ้ดระเบียบหน่อย ลูก
 พนักก็หมายถึงทำให้คนขับหยุดรถแรง ๆ หน่อย ผู้โดยสาร
 จะไดร่นเข้าไปชิดกันจะได้เดินได้สะดวก หรือไม่ก็จะได้รับ
 ผู้โดยสารชนมาียดที่หนานกันไต่มาากกว่า เรื่องเลยรถ
 นั้นไม่ต้องพูดถึงเลยวุดเกือบคว่า โกงตวห้กกลับอกท
 เกือบพลิกอกเหมือนกัน ผู้โดยสารจะเป็นอย่างไร ไม่
 สำคัญ อยากนึ่งให้สบายทำไมไม่นึ่งรถแท็กซี่เลื่อ.....มา
 ษรถเมล์ทำไมคุณกระเป๋่าคนหนึ่งท่านพูดอย่างน ช่างคุณ
 ด้สารถบอคว่ามารยาทไม่สำคัญ ความสามารถสำคัญกว่า
 ผู้โดยสารฟังแล้วได้แต่มอง - มองแล้วถอนใจ

มาตรา ๒๐ ห้ามมิให้หยุด หรือจอดรถในทางข้าม

หรือในท่า หรือทางที่เจ้า พนักงาน จราจร ได้ทำ เครื่องหมาย
ห้ามไว้

มาตรา ๒๒ ห้ามมิให้จอดรถในระยะจากหน้าประ-
ปาสาธารณะหรือหน้าดับเพลิงน้อยกว่าสามเมตร

ใครอยากดูข้อเท็จจริงในเรื่องนี้ เชิญมาทบทวน
ประชาสงเคราะห์ดินแดงต่อนเข้า ๆ ตอนเย็น ๆ ได้เห็น
ของจริง โดยเฉพาะที่ปากซอย ๑๕ มีทางมาลาหยให้เด็ก
นักเรียนเดินข้ามไปเข้าโรงเรียน รถเมล์สายนั้นเป็นจอด
ตรงทางมาลาหยทุกที่ทุกเที่ยว เลยไปหน่อยเป็นกอกหน้า
สาธารณะ รถเมล์ชอบจอดติดกอกหน้า โดยเฉพาะใน
ตอนค่ำ เพราะสะดวกแก่การหวนมาล่างรถ แถมพนักงาน
งานประจำรถก็อาบน้ำชำระร่างกายได้ สะดวกด้วย หนักกว่า
นั้นสองโมงเช้าวันที่ ๒๕ มิถุนายนนี้เอง รถเมล์แดงสาย
๑๒ รถติดจากหัวขวางไปเฉลิมกรุงเบอร์ ๕๘ จอดตรงป้าย
ห้ามจอดรถ ตรงกอกประปาสาธารณะพอดี นั่นจะจอด
ของฉันทรงนี่ละ ใครจะทำไม ใครจะทำอะไรได้พูดเข่าซ้
พอจะได้กระแทบเสี่ยปะไร

มาตรา ๒๔ ห้ามมิให้ผู้ใดผู้หนึ่งเกาะห้อยโหนหรือ

นั่งไปนอกตัวรถหรือย่นส่วนหนึ่งส่วนใดของร่างกายออก
นอกตัวรถโดยมิบังควร หรือยืนในรถซึ่งอาจจะก่อให้เกิดอันตราย

ถ้าเป็นรถประจำทางเมื่อปรากฏว่าผู้ขับ หรือผู้เก็บ
ค่าโดยสาร หรือเจ้าของรถรู้เห็นยินยอมให้กระทำการดังกล่าว
ท่านว่าผู้ซึ่งรู้เห็นยินยอมดังกล่าวมาความผิดด้วยกัน

เข้า ๆ เย็น ๆ ในเวลาไปทำงานและเลิกงาน เขียว
ท่านกรรมาธิการการสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับรถเมล์ เขียว
ไปดู เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องของการใช้รถใช้ถนนเขียวไปดู
โหนกันมาเหมือนชนะ ทงนักเรียนทงคนทำงาน นักเรียน
ไปโรงเรียนสายครูดิ คนทำงานสายถูกดำเนิน ไม่ได้ขึ้น
เงินเดือน มีวารถคันหลังไม่ได้ รถมีไม่พอขึ้นรอบบางที่
ออกตงครึ่งชั่วโมงรถก็ยังไมมา หรือถึงมากแน่นกว่าเก่า
ก็ได้ ขอเท็จจริงที่ประจักษ์แก่ประชาชน โหนรถเมล์นั้นมัน
ต่างกับขอเท็จจริงที่เป็นตัวหนังสือ ตัวเลข วางอยู่ บนโต๊ะทำ
งาน ในห้องซึ่งไอเย็นอบซ่านของท่านพวกกรรมาธิการ
รถประจำตำแหน่งกันเป็นไหน ๆ

และทุกครั้งที่กรมการประกาศผลการจับกุมผู้กระทำ

ผิดพระราชบัญญัติจราจรไม่ยกจับด้วยขอหาผิดมาตรา ๒๔

นสี่กราย ถ้าจับด้วยขอหา บางทศตวเลขที่สี่ติดจะพุ่งปราด

ชนเป็นปรอทจุมนาเตอดกได้

ร.๖ กับฐานันดรที่ ๔

มาทำความเข้าใจกันเสียก่อน ว่าฐานันดรที่ ๔ คืออะไร และอย่างไรจึงเรียกว่าฐานันดรที่ ๔

คำว่าฐานันดร^๓ตรงกับภาษาอังกฤษว่า Estate เริ่มใช้กันมาแต่สมัยโบราณ เป็นการลำดับ ศักดินา ของ บุคคลที่ ดำรง ความ สำคัญ เกี่ยวกับการปกครองประเทศ อังกฤษเป็นต้นตำรับของการลำดับอัน^๓นี้ และเพราะว่าทั่วโลกยอมรับนับ ถือว่า อังกฤษเป็นแม่บทของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ดังนั้น

ประเทศอื่น ๆ ก็เจริญรอยตามอังกฤษในเรื่องนี้ แม้กระทั่ง
ประเทศที่ไม่ได้มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขก็ยังคงเดินแบบ
อังกฤษในเรื่องการจัดอันดับฐานันดร ซึ่งหัดดินเริ่มแรก
อังกฤษเขามียเพียง ๓ คือ

ฐานันดรที่ ๑ ได้แก่พระมหากษัตริย์ และพวก

ขุนนาง

ฐานันดรที่ ๒ ได้แก่บรรพชิตทางศาสนาจักร

ฐานันดรที่ ๓ ได้แก่ฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมและ
บริหารราชการแผ่นดิน คือคณะรัฐมนตรี และสมาชิก

รัฐสภา

ทีนี้ ในปลายคริสต์ศตวรรษที่ ๑๘ นี้เอง - ในสมัย

ทนายเอ็ดมัน เบิร์ก เป็นนายกรัฐมนตรีอังกฤษนั้นในวัน

หนึ่งของการประชุมสภา ได้มองเห็นผู้แทนหนังสือพิมพ์

มานั่งฟังการประชุมอยู่ด้วย จึงได้แถลงในที่ประชุมว่า

“ ฦ บदनเดิมฐานันดรที่ ๔ คือหนังสือพิมพ์มาร่วมอยู่ ฦ

ทนด้วย ” นั้นแหละคือปฏิญญาแห่งคำว่า ฐานันดรที่ ๔

อันหมายถึงหนังสือพิมพ์ แต่ทว่าในระยะนั้น หมายถึง

เฉพาะหนังสือพิมพ์ ไทมส์ออฟ แต่เพียงฉบับเดียวเท่านั้น

เมื่อสงครามโลกครั้งที่ ๒ สงบลงแล้ว มีการ
ตั้งองค์การสหประชาชาติประกาศปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิ
มนุษยชน อันเป็นเสมือนการแพร่สิทธิเสรีภาพให้กระจาย
ไปทั่วโลกคำว่า ฐานันดรที่ ๔ ที่หมายถึงหนังสือพิมพ์
แพร่หลายตามและเลยลามมาถึงเมืองไทย ในฐานะ สมาชิก
องค์การสหประชาชาติในระยะราวยี่สิบปีมานี้ ในเมืองไทย
พอพูดถึงฐานันดรที่ ๔ คนก็เข้าใจกันแล้วว่าหมายถึงหนังสือ
พิมพ์ คนไหนที่ทำงานหนังสือพิมพ์ คนนั้นก็จะ
ยึดดอกยกไหล่ได้ด้วยความทรงจำคุณนระนาฐานันดรที่ ๔

ในรัชสมัยของ พระบาท สมเด็จพระ มงกุฎเกล้าเจ้า
อยู่หัว อันเริ่มแต่วันที่ ๒๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๕๓ และ
มาจบสิ้นเอาในวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๔๖๘ นั้นเรียกได้
ว่าเป็นยุคทองของบุคคลผู้อยู่ในวงการฐานันดรที่ ๔ โดยแท้
จริง ใครใคร่ออกหนังสือพิมพ์ - ออก ใครใคร่เขียนอะไร
โจมตีใคร - เขียน ไม่มีการต้องคอยชนลุกชนชั้นหัวนหวาด

ว่าจะมีกลุ่มผู้ชายแต่งกายคล้ายทหารยกพวกมาพังแทนพิมพ์
 ไม่ต้องกลัวว่าจะมีคนเดินตบเท้าเข้ามาเตะปาก ชกปาก ให้
 ฟันหัก ไม่ต้องกลัวเพราะมีผู้ชายแต่งกายดีกักพวกบินตุงตาม
 บินโฉบพันกระเป๋ากางเกงเดินอาด ๆ เข้ามาคุกคามไม่ให้
 ลงเรื่องเกี่ยวกับ “คุณเชอ” ของเจ้านายขั้บรถชนเด็กตาย
 แล้วขั้บรถหนีไปอะไรทำนองนี้หรือต่อให้เขียนบทความเห็น
 ขัดแย้งกับนโยบายของบ้านเมือง หรือแม้แต่พระราชดำริ
 ขององค์พระประมุขแห่งชาติซึ่งในสมัยราชาธิปไตยของพระ
 เดชานุภาพเป็นเจ้าชวดก็ไม่ต้องหวงหวาดว่าจะถูกจับกุมไป
 คุมขังด้วยข้อหาบฏภายในพระราชอาณาจักรหรือ กระทำ
 การอนชดต่อความสงบสุขของบ้านเมืองเหมือนอย่างพวกเขา
 หนังสือพิมพ์ไต่รับ ไต่พบ ไต่เห็นกันในยุคประชาธิปไตย
 หลายรัฐธรรมนูญเลย

ส้มแดงพระมหากษัตริราชเจ้าของไทยนั้น เป็นทรู
 ก็น้อยว่าพระองค์โปรดปรานการเขียนหนังสือและออกหนังสือ
 ส้มแดงพระมาตงแต่ยังทรงพระเยาว์ ส้มแดงเมอทรงศึกษาวิชาอยู่
 ในยุโรปก็ได้ทรงออกหนังสือพิมพ์ภาษา อังกฤษ ชื่อ Toe
 Screech Owl และหนังสือตำคคคีดารของตำคคคีดารมาคม

เมื่อเสด็จกลับเมืองไทย ก็ทรงออกนิตยสารต่าง ๆ และทรง
เขียนบทความโต้ตอบกับนักเขียนต่าง ๆ อยู่เป็นนิตย์

ในสมัยนั้น หนังสือพิมพ์ประเภทเดอดตงการบาน
และการเมืองก็เริ่มมอญแล้วไม่ใช่น้อยทงหนังสือพิมพ์ภาษา
ไทยและภาษาฝรั่งเขียนบทความคัดค้านพระองค์ท่านกมอญ
หลายท่านทเป็นขาราชการชั้นผู้ใหญ่ แต่ก็ไม่ปรากฏวาม
ท่านผู้ใดได้รับราชภัยจากการเขียนหนังสือประเภทแกว่งมือ
หากุญแจนนเลย หนังสือทกระทำตนเป็น “ฝ่ายค้านของ
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว” นั้น ภาษาไทยแต่ดำเนินงเงิน
กมจันโนสัยามวารศัพท์ ของนายเซียวฮุดเต็งตั้งบุญเรือง
เจ้าของนามปากกา “บาทกุญชร” คู่ปรับกับนามปากกา
“อศิวพาหุ” ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอกฉบับหนึ่ง
ก็คือ กรุงเทพเดลิเมลหนังสือพิมพ์ภาษาไทย แต่มักถินไอ
นมเนยของฝรั่ง มีนายหลย ศีรวดรเป็นจักรกลใหญ่และยัง
มีนักเขียนชนพระยาออกหลายท่านเป็นต้นว่า มหาอำมาตย์
ตรี พระยาอุดมพงศ์เพ็ญสวัสดิ์ (ม.ร.ว. ประยูร อิศร์ศักดิ์)
พลเรือตรี พระยาวิชัยสุนทร (วิม พลกุล) ซึ่งเป็นบิดาของ
นายกศมาคมหนังสือพิมพ์คนปัจจุบัน (ปี พ.ศ. ๒๕๑๑) นี้

เกยวกับพลเรือตรี พระยาวิเศษสุนทรน มีเรื่อง
 แ่ดงถึงนาพระทัยของสมเด็จพระมหาจักรราชทรงมดอสูรอันนตร
 ที่ ๔ ว่าเป็นไปโดยทศพิชราชธรรมปราศจากซึ่งอคติ ไม่
 ทรงถือเอา การทศู โด ษุหนง มควมเห่น ขดแยงกับ พระองค
 เป็นเหตุประทศประหารให้ผู้นนอวดววยไป

เรื่องมอญว่ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้า
 อยุหวิโตทรงเขียนบทความชักชวนให้ประชาชนลอมรวประ
 เทศทางทะเล ดวยการสร้งเรือรบถววย และเรือทเหมาะ
 กับเมืองไทยนนักควรเป็นเรือลาดตระเวนประจันบาน ทรง
 ใช้นามปากกาว่า “อศ้วพาหุ” บทความชนนลงตพิมพ์ใน
 หนงลือพิมพ์ พิมพ์ไทยซึ่งเป็นทรูจกกันอยู่ในลุ่มยมนนว่าเป็น
 หนงลือพิมพ์ในพระบรมราชูปถัมภ จากนนักมบทความ
 ของ “ทุนดำ” ลงค่านในหนงลือพิมพ์กรุงเทพเดลิเมด ว่า
 เรือรบเพียงลำเดียวเท่านั้น จะมาพอบ้องกันประเทศได้
 อย่งไร บทความ “พระราชนิพนธ์” นี้ได้ชกโยงไปถึง
 เรือ “โคลนตติลล” ของพระองค์และกัถงผลมาถึงเรือ
 ลือตติโคลนของฝ่ายค่านทางบทความ “โคลนตติลล” ของ
 อศ้วพาหุ ก็กล่าวหาว่า กรุงเทพเดลิเมดและจันโนลยาม

วาศัพททำตนเหมือน โคลนติด ล้อรถแห่ง ความ เจริญ ของ
 ไทยไม่ให้ดำเนินไปด้วยดี ข้อความที่กล่าวล่อติดโคลนนก
 แยกว่าความเจริญของบ้านเมืองนั้นเหมือน ล้อรถคือ ธรรม-
 จักรในพระพุทธศาสนาจักรอยู่ແหล้ แต่ทว่าโคลนก็อยู่
 ส่วนโคลนจะวิ่งมาติดล้อได้อย่างไร ล้อต่างหากที่วิ่งไปติด
 โคลน ถ้ารถมีล้อวิ่งมาไปได้ ๆ ก็คงไม่ไปทับโคลนเข้า
 ได้ แต่เป็นเพราะล้อไม่ตั้งขั้วรถพารถไปติดโคลน

สงครามปากกาในประเด็นโคลนติดล้อ ล้อติดโคลน
 เป็นศึกประชิดติดพันกันอยู่นาน จนกระทั่งเรือรบพระร่วง
 มาถึงเมืองไทยมีงานมหกรรมสมโภชกันอย่างเอิกเกริกและ
 จากนกกตงพระราชพิธีนครมงคลซึ่งในรัชกาลที่ ๖ นั้น กระ
 ทำในวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ในพระราชพิธี เป็นทฤษฎี
 เป็นงานของการ “ไต่เหรียญไต่ตรา” ประจำปี

และก้ในพระราชพิธีนครมงคลในปี พ.ศ. ๒๔๖๓ นี้
 แผละปรากฏว่าผู้ใช้นามปากกา “ทุนดำ” คือพลเรือตรี
 พระยาวิญญ์สุนทร (วิม พลกุล) ได้รับพระราชทานเครื่อง
 ราชอิสริยาภรณ์ ทูตียจุลจอมเกล้า และได้รับพระราชทาน
 พานทอง ขณะทรงคล้องดวงตราให้ทศของ พระยาวิญญ์

นั้นได้ทรงมีพระราชดำริสัเป็นการล้นพระองค์ว่า

“ดูมันแสดงว่าสามเฒ่าโกธรหรือพยายามเจ้าใน
การทเจ้าเขียนหนังสือเล่นงานข้า แต่ข้าถือว่าเจ้าได้ช่วยข้า
แสดงความคิดเห็นในการปกครองบ้านเมือง ข้าขอขอบใจ”

ในการทท่านเจ้าคุณวินัยสุนทร ได้รับพระราชทาน
พานทอง อันเป็นเครื่องหมายของ “พระยาเต็มชน” ครอง
ได้มนายเวรมหาดเล็กท่านหนึ่งกราบ บังคมทูลถาม เป็นทำ
นองแสดงวิภังค์ว่า ก็เคยกรวดหนักหนาวว่าพระยาวินัยสุนทร
เป็นผู้ไซ้นามปากกาว่าทุ่นดำ เขียนคัดค้านบทความของ
อัศวพาหุ แล้วเหตุใดจึงได้รับพระมหาราชทานพระมหา
กรุณาถึงเพียงนี้

พระราชดำรัสตอบซึ่ง แสดงถึง ความ เป็น ปราชญ์
แสดงถึงความททรงเข้าใจถึงสถานะของนักหนังสือพิมพ์เป็น
อมตวาจาที่ผู้บริหารประเทศควรจะจารึกไว้ให้คน
กคค

“เออ! เจาไม่นยงไม่รู้อะไร คนเรามาต้องแยก
หน้าทกนให้ออกให้ชัดเจน บางทซากาลงณคนมาชดคค

มันักพลุงขึ้นมา แต่เมื่อนักถึงว่าเขาก็เป็นคนไทยเป็นนัก
 กฎหมาย เป็นเปรียญ เขาก็ได้บวชได้เรียนมา ก็ยอมจะ
 ฝูงกตชอบชวดจริงอยู่ ดาวมมเพอชนแนลลิตเป็นนกลอง
 แดกชอบความรู้อา มหลกต ๆ ซากนกกว่าเขาคงหวังติดต่อ
 ซาดออย่างเดยวกับซา เขามความคคิดเห็นกันเห็นอย่างไร
 เขานักว่าของเขากถูก เขากพูดออกมาอย่างเปิดเผยอย่างน
 ซาชอบ ดักว่าไปแอบซุบซิบก่อเรื่องอย่างอายพวกซลาด
 ตาซาวมอไม่พายเอาตนรรานา คนเขียนหนังสือพิมพ์ซาเห็น
 ว่าเขามส์ปอร์ตตงส์บริต ดักว่าพวก ต่อหน้า มะพลับลบหลัง
 ว่าตะโกซึ่งเชื่อไม่ได้ไม่จริงต่อใคร อักอย่างหนึ่งการเซยะ
 หนังสืออกเป็นเกมชนิดหนึ่งอย่างเล่นบิลเลียด หรือเทนนิส
 เราตอมมคูเล่นทมมอดตเทยมกนจจะสนุก แต่อย่าโกงกันนส์
 ถ่าเล่นซอ ๆ โดยมีมือ แพชนะไม่สำคัญหรือกวะสนุกดัก
 ถ่าไปโดนมีมือสวะอ่อน ๆ เขาแล้วหมดรสหมดสนุก เลิก
 ดักว่า แต่โดนมีมือเล็ง ๆ แแรง ๆ เราไปแรงเ ซามาแรง
 บางทนกคุณแต่แล้วสนุกพลกละเอ็ง”

แต่ทว่า หลังจากนนเพียง ๓๓ ปี ในปี พ.ศ. ๒๔๗๖
 เมื่อเมืองไทยมีประชาธิปไตยแล้ว ขอเขียนของท่านผู้น
 กลับทำให้ท่านได้รับภยพบตลงขนาดถูกส่งไปจำกตเขตที่อยู่

ผิวต่างชาติ

แต่สมัยโบราณมา มีคำพังเพยที่คนไทยโดยเฉพาะผู้หญิงในวัยที่ไม่ใช่สาว ชอบพูดอยู่ก็คือว่า มีผิวแจ่มได้กินเล็กกินน้อย มีผิวไทยไม่ได้กินอะไรสักหน่อย คำพังเพยนี้ว่าเกิดขึ้นตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ ๓ ที่ ๔ อันเป็นยุคที่คนจีนเริ่มหอบเสอผนหมอนใบมาพึ่งพระบรมโพธิสมภารพระมหากษัตริย์ไทยแล้ว ก็ก่อสร้างตัวจนเป็นเถาเถก เจ้าสัวไปตามๆ กัน

ทำไมมีผิวแจ่ม จึงได้กินเล็กกินน้อย

และทำไมมีผู้ไทย จึงไม่ได้กินอะไรสักหน่อย

คำว่า กินในทันทีไม่ได้มีความหมายไปในทางโลกีย์ หรือการมารมณเลยแม้แต่น้อย คนไทยบางคนยังตีความผิด ว่าหมายถึงการล่วงละเมิดการมารมณ แล้วกล่าวหาว่า หมายถึงว่าคนจีนนั้น ฉมังนักในเรื่องทำนอง “ค้าเช่าแผ่นดินขอ เขาแต่หอลอกามา” และถึงนแหละ แต่ความจริงแล้วไม่ใช่เช่นนั้นเลย

คนจีนเขามักพูดของเขาอยู่อย่างหนึ่งว่า ทำบุญเสียเปล่า ไหว้เจ้าได้กิน ทนตามธรรมเนียมจีนนั้น ส้มยก่อนที่เขาถือกันเคร่งจริง ๆ ปี่หนังกมการไหว้เจ้ากิน ๘ ครั้ง เริ่มตั้งแต่วันปีใหม่ของจีน ซึ่งเป็นตรุษจีนกันอย่างเอิกเกริกกว้างขวาง ในหมู่คนไทยว่า ตรุษจีน นั้นคือ มหกรรมต้นปีเก่า และวันชนปีใหม่ติดต่อกันไป ต่อมากคือสารทงวันเซียวอนอยู่ในระยะหลังจากตรุษจีนแล้วสืบหาวันสารทงวันเซียวอน เรียกว่าสารทงถึงโตนาตาลทราย คนจีนมักนิยมเอาสิ่งโตทำด้วยน้ำตาลทรายไปให้กัน ไปไหว้ตามศาลเจ้าต่าง ๆ ด้วยความเชื่อว่ามันเป็นการคุ้มครองผองภัย นานาประการรายการที่สามก็คือเซเซหมิง ม้วนตายตัวคือ

วันท ๕ เมษายน เป็นสารทหน้าของไปเช่นไหวบรรพบุรุษ
 ล่วงลับไปแล้วยังส่งสานทวงศ์ต่อมากคือสารทขนมจางทนก
 คือสารทใหญ่กลางเดือนเจ็ดซึ่งคนไทยรู้จักในนามของชิต-
 ววยบัวก แปลตรงตัวว่ากลางเดือนเจ็ดนั้นแหละนั้นถือเป็น
 สารทใหญ่สารทหนึ่งพอต่อมาอีกเดือนหนึ่งถึงไหวพระ-
 จันทรคนจีนเรียกว่าไปยววยบัวแปลว่ากลางเดือนแปด ขนม
 ของกินประจำสารท นกคือ ขนมเป็ยะ และขนมโก๋ ขนมเป็ยะ
 กวางตุ้งอย่างทมไต้ไชเค็ม หมูแฮม เมล็ดอาลมันดูลูกละ
 ๗-๘ บาท ในสมัยปัจจุบันก็มีขายกันในเทศกาลนั้นแหละแถม
 กลางคนยังมีการตกแต่งโคมไฟบรรเลงกระจับปี่ซอ ก็นอก
 ดวายนกถึงสารททศนาจร คนจีนเรียกว่า เกาววยชวเกาแปล
 ว่าเกาค่าเดือนเก้าสมัยโบราณ พอถึงสารทนั้นคนจีนในเมือง
 จีนจะต้องออกจากบ้าน ไปบ่าไป ชนเขาเสีย วันหนึ่งเพราะ
 เรื่องเดิมมีอยู่ว่าเทวดามายบอกว่า จะเกิดอาถรรพณ์ชน
 ในบ้านในช่องให้หลบไปเสีย เกาววยชวเกานมชอเรียก
 โดยเฉพาะว่า ชิวเทียนแปลว่าเริ่มฤดูหนาวแต่ก็มีคนจีน
 ในเมืองไทยสมัยใหม่มาประยุกต์เป็น การไป ทศนาจร บาง-
 แล่นหรือไปเที่ยวเขาวงพระจันทร์กันเสีย สารทสุดท้ายก็

คือ ตังเจีย หรือเรียกในภาษาไทยว่าสารทขนมอ มีการ
 ทำขนมบัวลอยแบบจันทกกัน ที่เรียกว่าขนมอ ขนม
 บัวลอยแบบจันทกไม่ถูกแทนัก เพราะแบ่งกันทำเป็น
 ขนมบัวลอยนั้น ขนาดโตกว่าบัวลอยของไทยราว ๆ สาม
 เท่าตัวแล้วนัก ไม่ใช่ น้ำตาลบีบ ละลายน้ำ กระทิ แบบไทย
 หากเป็นน้ำตาลทรายผสม กับน้ำ ลักษณะเป็น น้ำเชื่อม
 มากกว่านากะทิ

เพราะว่าปหนึ่งคนจนมตรุษสารทถึง ๘ ครั้งทุกครั้ง
 ใหว่แล้วกเอกกลับมากินกันเอง คนไทยได้ถือว่า มผ
 แจกเด็กกินเล็กกินน้อย แม้วาในปัจจุบันนประเพณีตรุษ-
 สารทจะลดลงเหลือเพียงสองคือตรุษจันและสารทจัน เกม
 อยางตักเซ่งเหมงอกงานหนังกตามท แต่คตนิยมทวามผว-
 แจกเด็กกินเล็กกินน้อย ก็ไม่ได้จางไปจากวามเชอของคน
 ไทยเลย

ยอนหลงกลับไปยงสมัย รัชกาลท ๓ ท ๔ นน
 อาณาเขตปากสดหรือทปัจจุบันเรียกว่าพระประแดง ยงค
 เป็นทอยุ่ของคนรามัญโดยเฉพาะและ คนรามัญนนเมอรบ

ราชการก็มักจะอยู่ในกรมทหารเดียวเป็นส่วนมาก ในสมัย
 รัชกาลที่สามนั้น เริ่มมีชาวต่างประเทศโดยเฉพาะพวกที่
 เรียกว่าฝรั่งมาเจริญทางพระราชไมตรีกับไทย และการมา
 นั้น ก็มาทางเรือใต้ทางเดิยวสมัยก่อนนั้นเรือใหญ่ถึงจะมา
 ใต้ก็ต้องทอดเต็มออกนอกสันดอน จนกว่าน้ำจะขึ้นมาก
 จึงจะเข้ามาถึงปากแม่น้ำเจ้าพระยาได้ และในระหว่างนั้น
 ก็จะมีท่านผู้ใหญ่ในกรุง นั่งเรือไป เยี่ยมเยียน อำนวย ความ
 สดวกสบายให้แก่แขกบ้านแขกเมือง เรือที่นั่งไปนั้นก็เป็น
 เรือพาย ถึงแม่จะเป็นเรือเก่งปิดทอง แต่ใช้พลพาย
 ซึ่งเป็นทหารเรือชาวปากลัด พวกทหารเหล่านั้นก็เต็มล้นถว
 ไมตรีกับพวกฝรั่งต่างชาติอยู่และต้อนรับพวกแขกบ้านแขก
 เมืองมา ก็ได้พวกนอกนั้นแหละพายเรือพาฝรั่งมา ต่อมา
 ก็มียุโรปต่างชาติมา รับราชการในเมืองไทย ประเภท ดงหลัก
 บักรากอยู่หลายคน นอกจากนั้นยังมีพวกหมอสอนศาสนา
 มาทำนุบำรุงของตน พวกฝรั่งเหล่านั้น ถ้าม "แหม่ม"
 ตามมาอยู่เมืองไทยด้วยก็ไม่สู้จะเจียบเหงาเค้ราทรวงเท่าไร
 นึก แต่ในรายการที่ยังไม่มี "แหม่ม" หรือถึงมักไม่ตาม
 มาด้วยนลั พอหนาวหวิวอกชนมากต้องหาความอบอุ่นมา

อิงแอบ พวก “ฝรั่ง” เหล่านี้มักจะพอใจไปฝากสวาทกับ
 ศาตราจารย์ผู้โวมยาวเกตุมาวย เพราะสาวไทยสมัยก่อนนั้น
 ยังโวมมตติ ฝรั่งก็ไม่ชอบใจ ก็พอ ๆ กันกับสาวไทย
 สมัยคุณทวดทมิฬยอมผสมพันธ์ุกับแขกกับฝรั่ง โดยอ้าง
 ว่าไหวพระคนละองค์บ้าง หนวดาดตัน พุดกระชอกชอก
 ยากบ้าง ก็แต่ศาสตราจารย์เท่านั้นไม่ใจแคบ จึงเกิดมคำ
 พงเพยชนเช่นน

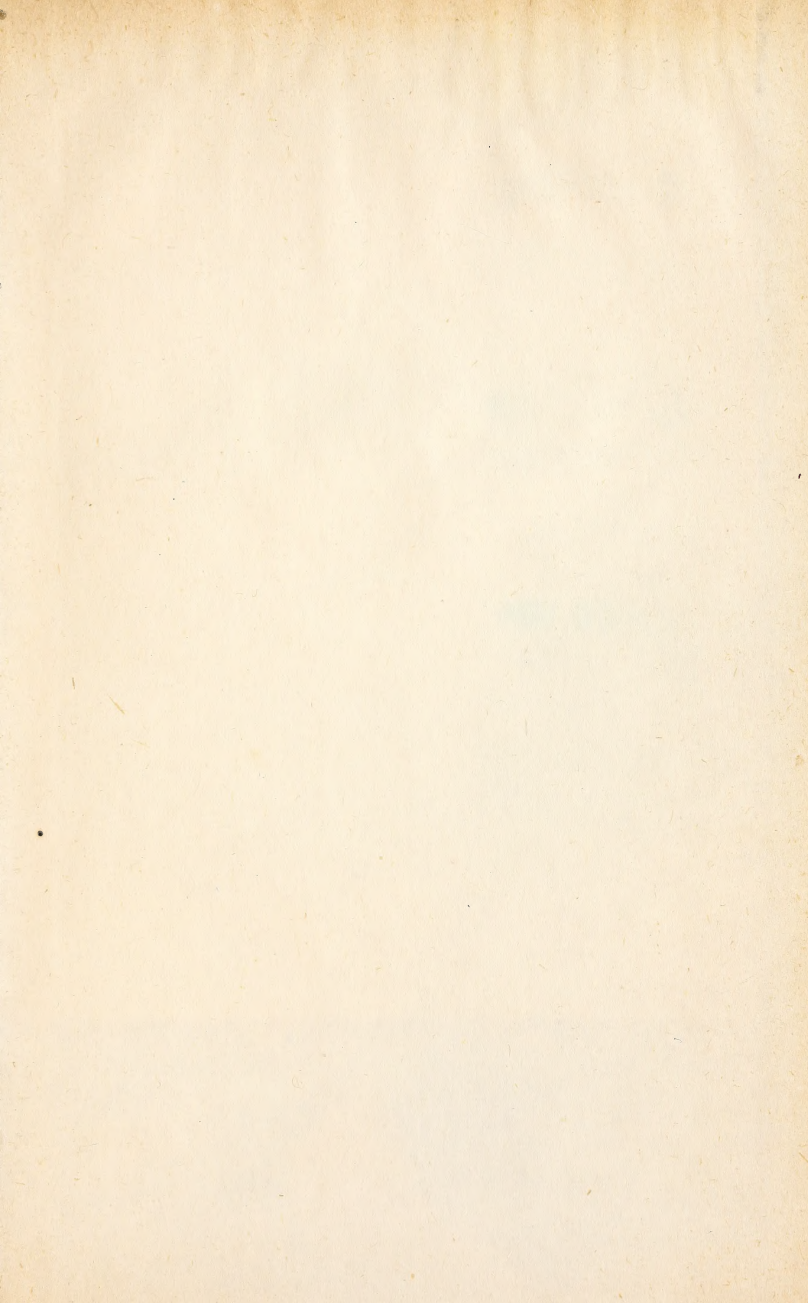
พุดถึงเรื่องฝรั่งได้เมยมอญ ทำให้นักชนมาได้ถึง
 หนังสือภาษาของกฤษเดิมหนึ่ง ชื่อเรื่อง Fanny and The
 Regent of Siam แปลตามตัวก็แปลว่าแฟนแม่ผู้สำเร็จ
 ราชการของสยาม ในเรื่องมีการเล่าถึงกำเนิดเดิมของแม่
 “แฟน” ด้วยว่า แม่ของเจ้าหล่อนนั้นเป็นลูก “Duke
 of Somkok” ซึ่งก็คงเป็นขนาดเสด็จในกรมของไทยนะแหละ
 พิษักรมมะสามโคกนะมีเมื่อไรในกรุงรัตนโกสินทร์ เรื่อง
 จริงนั้นกลอุบายกับตนทอมสันนอกชนะมา รับราชการ อยู่ใน
 พระราชวังบวรสมัยรัชกาลที่ ๕ กับพระบาทสมเด็จพระปิ่น
 เกลาเจ้าอยู่หัว พระราชทานหญิงคนหนึ่งชอบปรางเป็นชาว
 รามัญให้เป็นภรรยา

สมัยก่อนสงครามโลกครั้งที่สองนั้น ชนต่างชาติ
 ที่มาพึ่งพระบรมโพธิสมภารของไทยนั้น ส่วนใหญ่ก็มีเพียง
 สามชาติคือ เจก ฝรั่งเศส และแขก ผูกแจกก็บอกแล้ว ผูก
 ฝรั่งเศสบอกแล้ว ทนกละเอียดแต่ผูกแขก ซึ่งสมัยก่อนก็
 แขกมะลายู แขกชวา แขกเปอร์เซีย แขกปาตาน แขก
 ลังกา และแขกฮินดู แขกทงกเหล่านี้นั้นเหมือนจะเหล่านี้นั้น
 หลงนเท่านั้นที่หญิงไทยไม่ยอมผสมพันธุ์ด้วยเพราะ มีจารัด
 ประเพณีหลายอย่างที่หญิงไทยไม่สามารถจะปรับตัวให้เข้า
 ด้วยได้ ข้อใหญ่ที่สุดก็คือว่าแขกฮินดูนั้นมรดกสืบทอดจาก
 นครรจนกอาหารการกินกินแต่ถั่วฝัก นม เนย—มีหน้าซ้ำ
 เล่นใช้ภาษา “อเนกประสงค์” คือ หม้ออลูมิเนียมใบ
 เดียวใช้ทำชื้อหลายอย่าง เช่น ใส่อาหารที่จะกินเข้าไป
 และรองรับกากอาหารที่ถ่ายออกมานนออกด้วย และเงิน
 ทองกตระหนกเหนียว อาชีพกรบจ้างเผ่ายาม แล้วออก
 เงินให้กุดอกเบียงแพงเลือดซิบ ๆ และกพอดกนกับทพวก
 ฮินดูถือเรื่องวรรณะเป็นเรื่องใหญ่ การจะมาสัมผัสกับ
 หญิงต่างชาติ ซึ่งถือว่าต่างวรรณะย่อมเป็นบาปนครรจ

ยิงนักในทรรณะของพวกฮินดู ส่วนพวกแขกอื่น ๆ เป็นต้น
 ว่าแขกลังกาแขกเปอร์เซียแขกชวาแขกมะลายูนัน มอญ
 หลายสิบหลายร้อยทเดยวทไตเมยคนไทย เพราะชนต่างชาติ
 เหล่านมกจะมความมั่งคั่งอยู่ไม่นอย มาอยู่เมืองไทยก็มักจะ
 อยู่ในฐานะนายห้าง พ่อค้าเรือกาปนตงรานขายสินค้าราคา
 แพง ส่วนแขกออกพวกหนึ่ง คือแขกปาทานนนักไม่สู้จะมี
 หึงไทยเออไมตรีด้วยนักเพราะส่วนมากแขกปาทาน มักจะ
 ยากจน ประกอบอาชีพทางรับจ้างเฝ้ายาม อย่างดีหน่อย
 ก็เลี้ยงวัวหรือเลี้ยงแพะแกะ แต่ทว่าลูกผสมที่เกิดจากพ่อ
 เป็นแขกปาทานและแม่เป็นคนไทยแล้ว มักจะมีหน้าตา
 ลักษณะ ไปทาง ลูกครึ่งฝรั่งแต่งามเข้ม กว้านย่นตาและผม
 ขนาดทพอจะหลอกคนทไม่รุ้กาพดเคิมว่าเป็นลูกฝรั่งได้ง่าย ๆ
 ตงแต่สงครามเอเซียบูรพาเกิดชนในปลายปี ๒๔๘๔
 เรอยมาจนถึงปัจจุบันนแหละวงของการมีผวต่างชาติค้อย ๆ
 ขยายกว้างออกไปเรอย ๆ สมัยสงคราม ญีปุ่นมาเป็น
 มหามิตรอยู่ในเมืองไทย ผู้หึงไทยก็เริ่มรับไมตรีจาก
 คนญีปุ่น พอสสงครามสงบญีปุ่นจากไปฝรั่งมาแทน โดย

เฉพาะพวกดตชกัปรากฏว่ามีผู้หญิงไทยตาม พวกดตชกั ไปใช้
 ชีวิตในเมืองอินโดเนเซียและเนเธอร์แลนด์อยู่มากมาย ยิ่ง
 ในระยะหลังจากที่ไทยเข้าเป็นพันธมิตรมาชิกองค์การสหประชา
 ชาติด้วยแล้ว การที่ผู้หญิงไทยจะมีผัวเป็นคนต่างชาติก็ชกัจะ
 มีแนวโน้มไปในทางสหประชาชาติทีเดียว โดยเฉพาะในย่าน
 เพชรบุรีตติใหม่แล้วเป็นที่ได้เห็นอยู่อย่างคลาคล้า ขนาดเกิด
 มีปัญหาเรื่องเด็กหัวแดง เด็กหัวหยกขนมาให้เป็นภาวะ
 ของสังคมที่ตติเดียว ส่วนอะไรจะเป็นมูลเหตุจูงใจนั้นลอง
 เดาตติก็รู้ตติเอง

UNIVERSITY OF CALIFORNIA LIBRARY

Los Angeles

This book is DUE on the last date stamped below.

LD URL REC'D LD-URL
JUL - 2 '73

JUN 29 1973

REC'D LD-URL
LD URL NOV 20 1978

NOV 16 1979
DISCHARGE-URL

JAN 28 1982

REC'D LD-URL

LD URL

NOV 28 1984

DEC 03 1984

REC'D LD-URL

LD URL

OCT 24 1985

OCT 12 1985

1 WK NOV 16 2000

REC'D YRL NOV 09 '00

3 1158 00527 9210

~

